

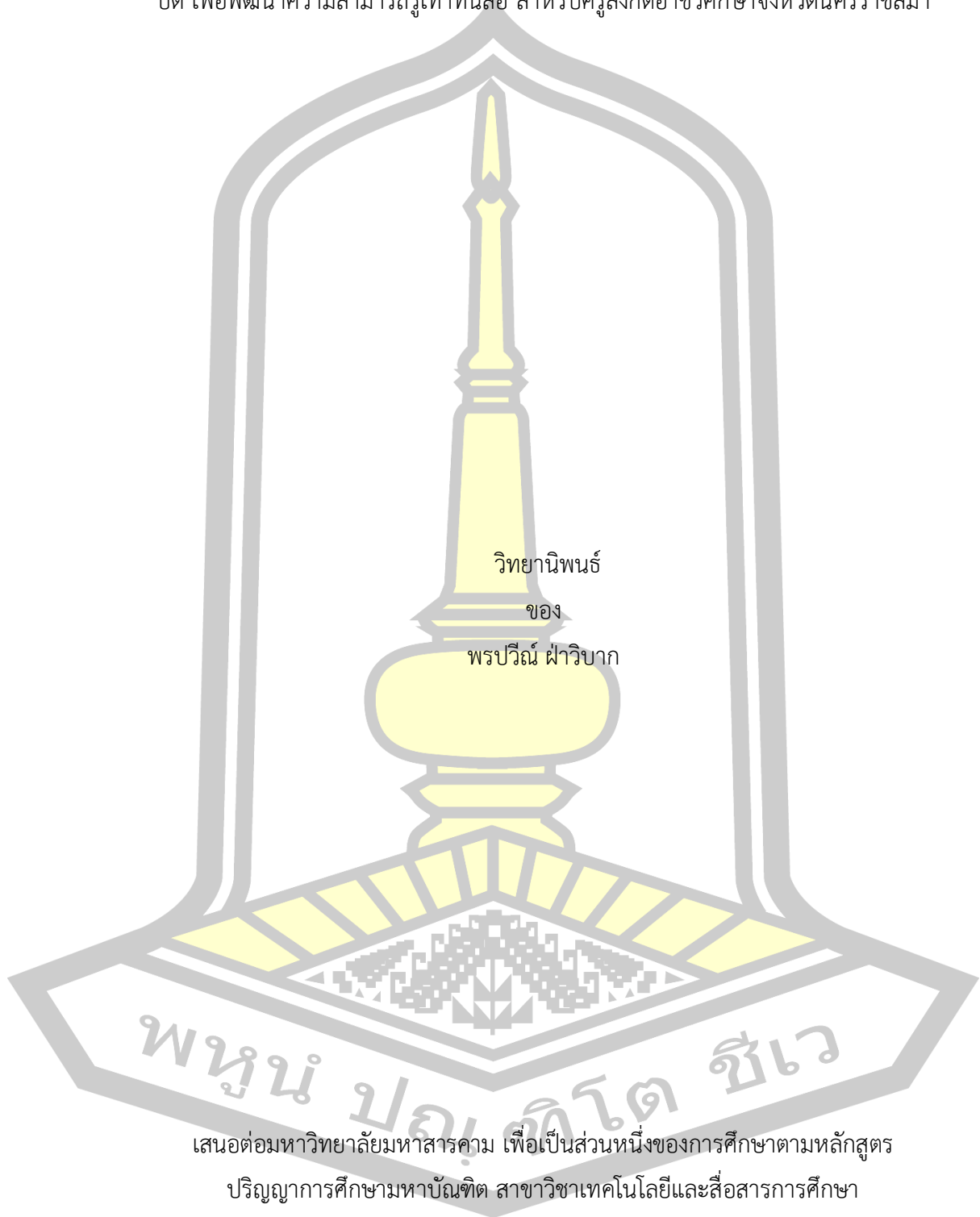
การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบ
ปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

วิทยานิพนธ์
ของ
พรวิมล ฝ่าวิบาก

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบ
ปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

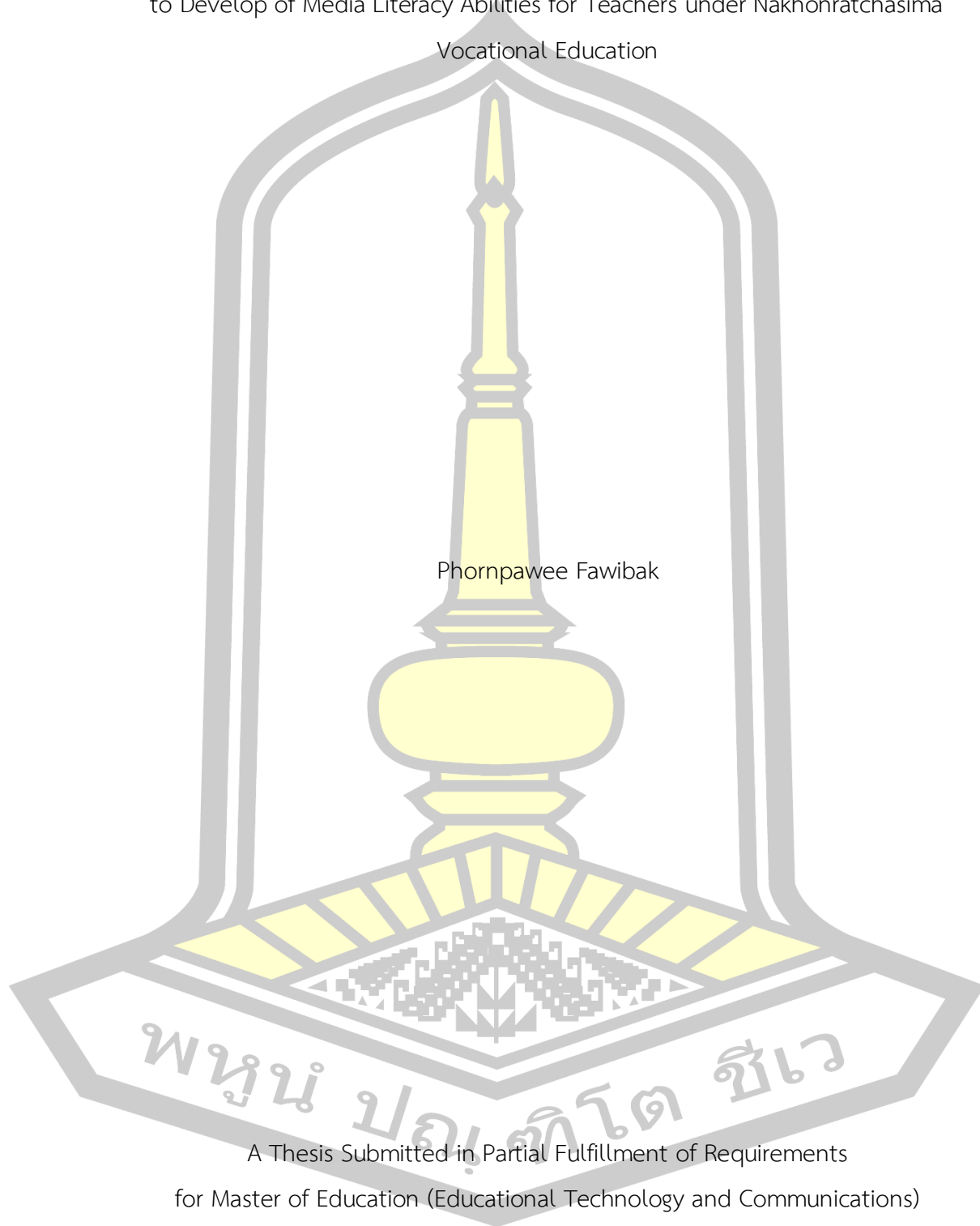

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

A Proposed Social Media Training Model Using the Inquiry Process with Close Analysis
to Develop of Media Literacy Abilities for Teachers under Nakhonratchasima
Vocational Education

Phornpawee Fawibak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Technology and Communications)

June 2019

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวพรปวีณ์ ฝ่าวิบาก แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. มานิตย์ อาชานอก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. รัชนีวรรณ ตั้งภักดี)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. วราพร เอราวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. วณิชชา สาคร)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา		
ผู้วิจัย	พรปวีณ์ ฝ่าวิบาก		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิวรรณ ตั้งภักดี		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 2) สร้างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 3) ตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 4) รับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 274 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา จำนวน 10 คน ด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 5 คน และด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน และด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน เพื่อรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ และ 3) แบบรับรองรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการฝึกอบรมฯ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 5) สื่อสังคมที่ใช้ใน

การฝึกอบรม 6) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรมฯ
1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม 2) ชั้นเตรียม 3) ชั้นปฐมนิเทศ 4) ชั้นฝึกอบรม
ซึ่งในขั้นนี้ จะแบ่งออกเป็น 4.1) การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook
4.2) การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.3) การอธิบาย
และลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.4) การขยายความรู้ อภิปราย
และนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook 4.5) การประเมินผลโดยใช้แบบ
ประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook และ 5) ชั้นประเมินผล

คำสำคัญ : การฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม, กระบวนการสืบสอบ, การวิเคราะห์แบบปิด, การรู้เท่าทันสื่อ

TITLE	A Proposed Social Media Training Model Using the Inquiry Process with Close Analysis to Develop of Media Literacy Abilities for Teachers under Nakhonratchasima Vocational Education		
AUTHOR	Phornpawee Fawibak		
ADVISORS	Assistant Professor Ratchaneewan Tangpakdee , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Technology and Communications
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

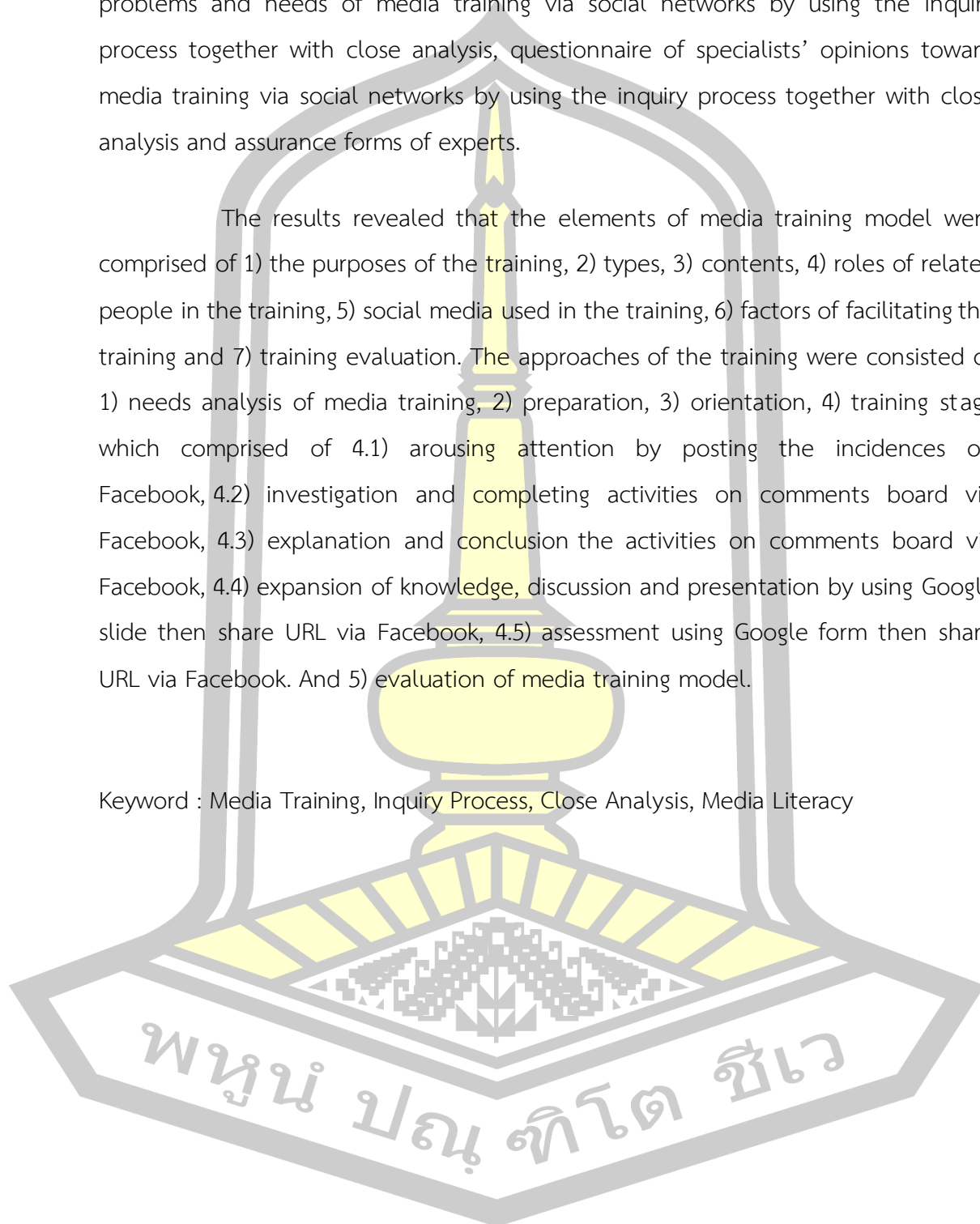
ABSTRACT

This research is aimed 1) to study problems and needs of media training via social networks by using the inquiry process together with close analysis to develop media literacy of teachers under Nakhonratchasima vocational Education 2) to develop media training model via social networks by using the inquiry process together with close analysis to develop media literacy of teachers under Nakhonratchasima vocational Education 3) to evaluate media training model via social networks by using the inquiry process together with close analysis to develop media literacy of teachers under Nakhonratchasima vocational Education 4) to assure and present media training model via social networks by using the inquiry process together with close analysis to develop media literacy of teachers under Nakhonratchasima vocational Education. The sample of this research consisted of 1) 274 teachers under Nakhonratchasima vocational Education who were selected by stratified random sampling, 2) 10 of Educational specialists which consisted of 5 educational technology and 5 of communication art. They were selected by purposive sampling. This was in order to investigate opinions of the media training model via social networks by using the inquiry process together with close analysis. 3) 6 of experts which comprised of 3 educational technology and 3 of communication art. They were selected by purposive sampling. This was in order to assure the media training model via social networks by using the inquiry process

together with close analysis. The research instruments were questionnaire of problems and needs of media training via social networks by using the inquiry process together with close analysis, questionnaire of specialists' opinions toward media training via social networks by using the inquiry process together with close analysis and assurance forms of experts.

The results revealed that the elements of media training model were comprised of 1) the purposes of the training, 2) types, 3) contents, 4) roles of related people in the training, 5) social media used in the training, 6) factors of facilitating the training and 7) training evaluation. The approaches of the training were consisted of 1) needs analysis of media training, 2) preparation, 3) orientation, 4) training stage which comprised of 4.1) arousing attention by posting the incidences on Facebook, 4.2) investigation and completing activities on comments board via Facebook, 4.3) explanation and conclusion the activities on comments board via Facebook, 4.4) expansion of knowledge, discussion and presentation by using Google slide then share URL via Facebook, 4.5) assessment using Google form then share URL via Facebook. And 5) evaluation of media training model.

Keyword : Media Training, Inquiry Process, Close Analysis, Media Literacy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิวรรณ ตั้งภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ กรรมการสอบ อาจารย์ ดร.วนิษา สาคกร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และเพิ่มเติมสาระสำคัญที่มีค่าอย่างยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ธนโชค จันทร์สูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก อาจารย์ ดร.กอบสุข คงมันัส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุณี ขา มาตย์ อาจารย์พสุนาท สร้อยสุวรรณ อาจารย์ ดร.ปรียา สมพีช อาจารย์ ชัชญา สุกญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐา ฉางชูโต ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็น ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งส่งผลให้ งานวิจัยมีคุณภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒ นกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ พุ่มพวง อาจารย์ ดร.ชุติวัดน์ สุวัตติพงษ์ อาจารย์ ดร.ประพรรณ พละชีวะ ดร.ธนะวัฒน์ วรรณประภา ดร.ชนัญสรุา อรนพ ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรยาท อัครจันทโชติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานะวัฒนา สุขวงศ์ อาจารย์ ดร.รตี ธนารักษ์ และผู้ช่วย ศาสตราจารย์สกุลศรี ศรีสารคาม ผู้เชี่ยวชาญที่ได้สละเวลาพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อ การปรับปรุงและเพิ่มเติมสาระสำคัญที่มีค่าอย่างยิ่งในการจัดทำโครงร่างรูปแบบการฝึกอบรม

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยมนัส วร วิทย์รัตนกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัชญ์ ครุจิต ผู้ช่วย ศาสตราจารย์พิชญาพร ประครองใจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละ เวลาอันมีค่าตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการรับรองรูปแบบการฝึกอบรม ขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณะครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมทั้งเจ้าของเอกสารงานวิจัยที่อ้างอิงในบรรณานุกรมทุกท่านให้ทุก ท่านมีความสุขความเจริญประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน ทั้งบุคคลและหน่วยงานต่อไป

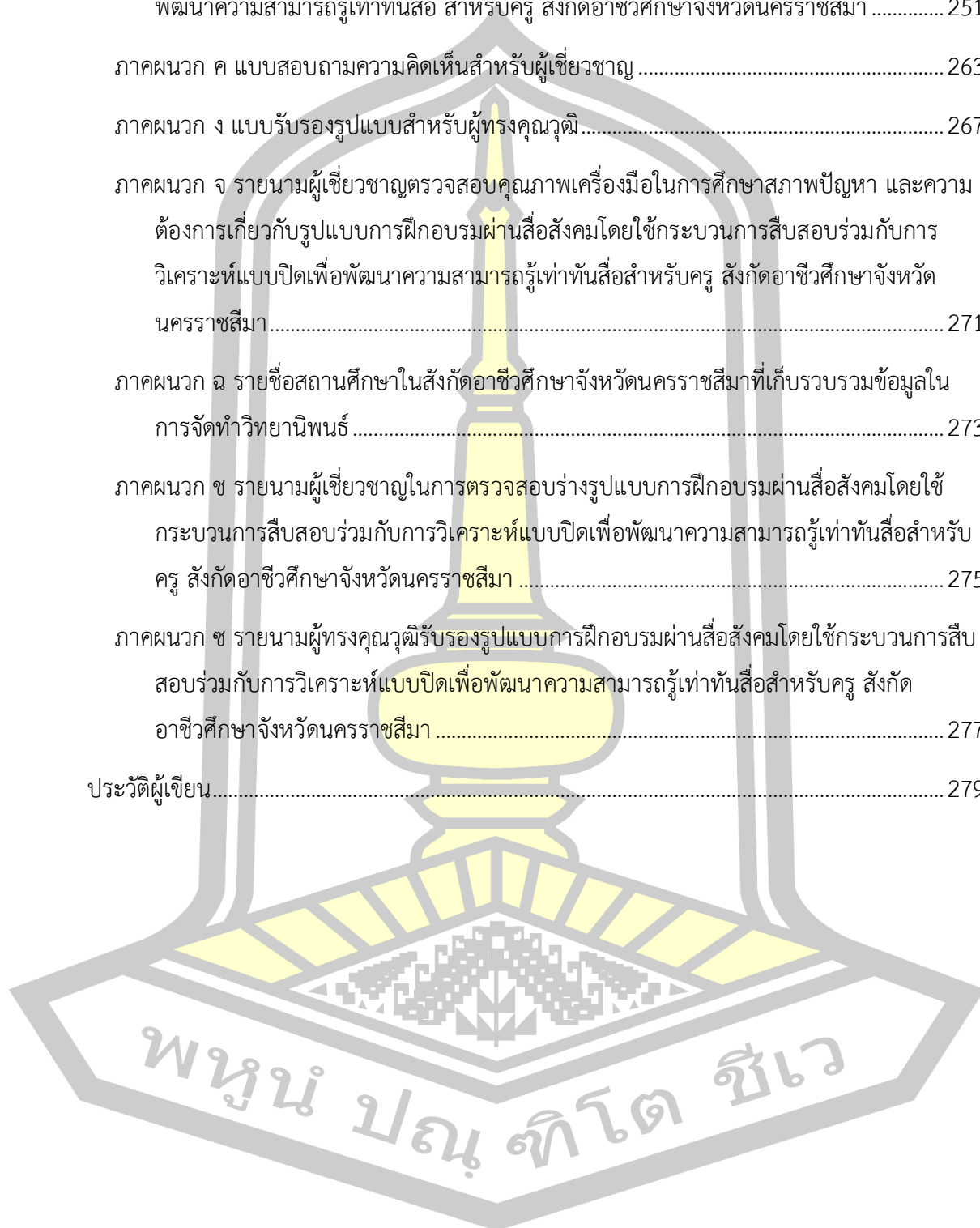
พรปวีณ์ ฝ่าวิบาก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม.....	36
แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ.....	48
แนวคิดเกี่ยวกับการกระบวนกรสืบสอบ.....	85
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	99
งานวิจัยในประเทศ.....	99

งานวิจัยต่างประเทศ	101
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	104
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่าน สื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	104
ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการ วิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา.....	111
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับ การวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา.....	113
ขั้นตอนที่ 4 การรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.....	117
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	121
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	121
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	122
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	229
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	229
สรุปผล.....	230
อภิปรายผล	234
ข้อเสนอแนะ	236
บรรณานุกรม.....	237
ภาคผนวก	247
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง IOC.....	248

ภาคผนวก ข แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	251
ภาคผนวก ค แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	263
ภาคผนวก ง แบบรับรองรูปแบบสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ	267
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	271
ภาคผนวก ฉ รายชื่อสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์	273
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	275
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	277
ประวัติผู้เขียน	279

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สังเคราะห์ขั้นตอนการฝึกอบรม.....	23
ตาราง 2 ขั้นตอนการฝึกอบรม.....	24
ตาราง 3 วิเคราะห์เนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ.....	54
ตาราง 4 สังเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อ.....	56
ตาราง 5 สังเคราะห์วิธีการสอนให้รู้เท่าทันสื่อ.....	76
ตาราง 6 สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ.....	92
ตาราง 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับ รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบรวมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนา ความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	106
ตาราง 8 แสดงการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และผลการวิเคราะห์แบบสอไปสร้างร่าง รูปแบบการฝึกอบรม.....	111
ตาราง 9 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านเพศของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	122
ตาราง 10 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านอายุของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	123
ตาราง 11 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านระดับการศึกษาสูงสุดของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา.....	123
ตาราง 12 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านสถานที่ทำงานของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา.....	124
ตาราง 13 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านตำแหน่งของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	125
ตาราง 14 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของครู สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	125
ตาราง 15 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของครู สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	126

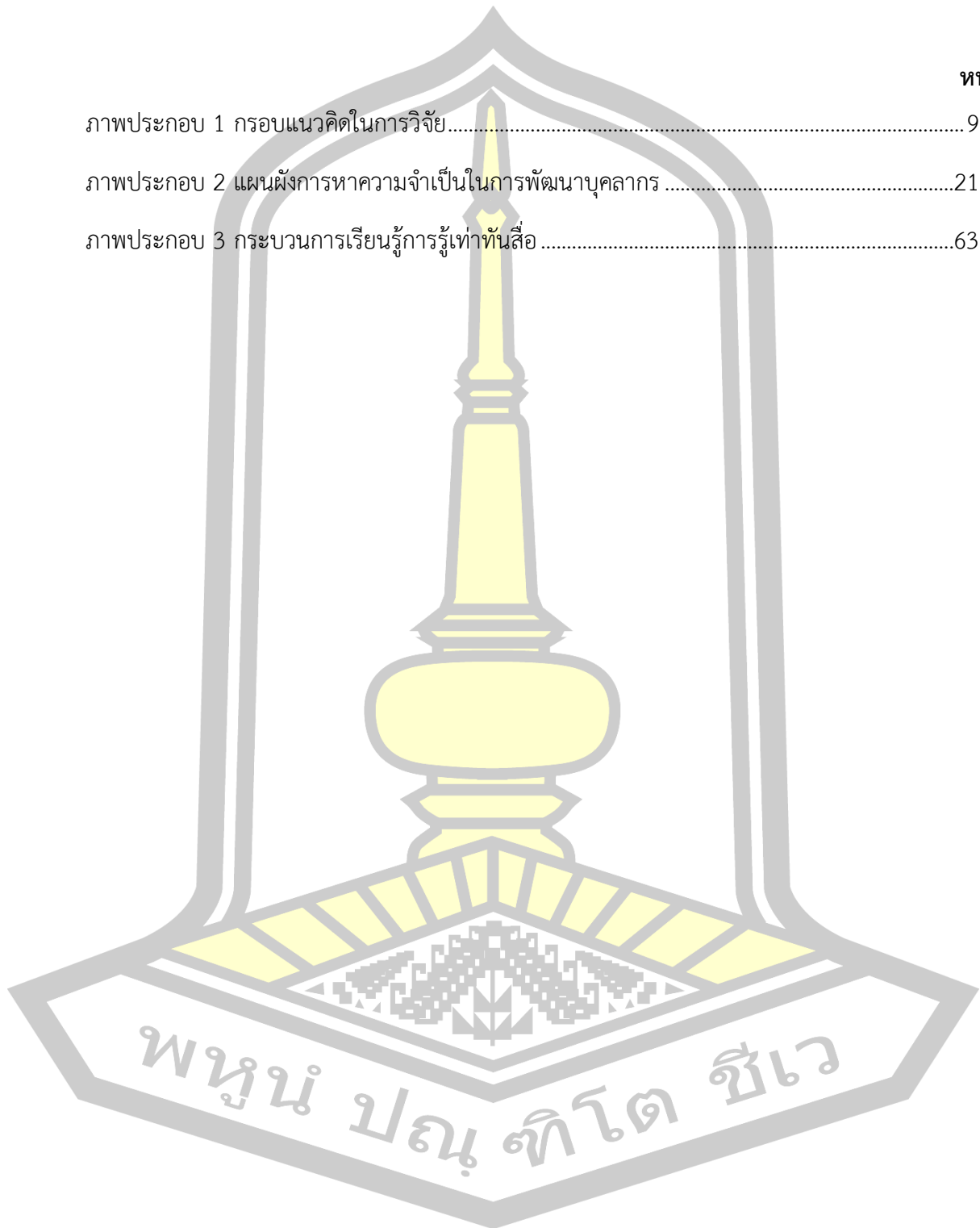
ตาราง 16 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน.....	126
ตาราง 17 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์.....	127
ตาราง 18 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์.....	127
ตาราง 19 จำนวนและร้อยละการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	128
ตาราง 20 จำนวนและร้อยละการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	128
ตาราง 21 จำนวนและร้อยละรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps).....	129
ตาราง 22 จำนวนและร้อยละช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย.....	129
ตาราง 23 จำนวนและร้อยละจำนวนวันที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์	130
ตาราง 24 จำนวนและร้อยละวิธีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	130
ตาราง 25 จำนวนและร้อยละการดำเนินการปฐมนิเทศ	131
ตาราง 26 จำนวนและร้อยละวิธีการทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม	131
ตาราง 27 จำนวนและร้อยละการใช้งาน Google Apps.....	132
ตาราง 28 จำนวนและร้อยละการใช้งาน Google Apps	132
ตาราง 29 จำนวนและร้อยละช่องทางการอัปเดตข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	133
ตาราง 30 จำนวนและร้อยละช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม.....	133
ตาราง 31 จำนวนและร้อยละปัญหาที่เคยพบในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย ...	134
ตาราง 32 จำนวนและร้อยละปัญหาที่เคยพบในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย ...	134
ตาราง 33 จำนวนและร้อยละการใช้สื่อสังคม	135
ตาราง 34 จำนวนและร้อยละสื่อสังคมที่เคยใช้.....	135
ตาราง 35 จำนวนและร้อยละสิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าที่หนังสือ	136
ตาราง 36 จำนวนและร้อยละการตีความจากสื่อที่นำเสนอ.....	137

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละการรับข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภท.....	137
ตาราง 38 จำนวนและร้อยละสื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร.....	138
ตาราง 39 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	164
ตาราง 40 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.....	196
ตาราง 41 ผลการวิเคราะห์ระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อความเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	249

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ภาพประกอบ 2 แผนผังการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร	21
ภาพประกอบ 3 กระบวนการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (สำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดการพัฒนาความรู้ให้ครู เพื่อพัฒนาศักยภาพโดยมีการฝึกอบรมหลายรูปแบบ เสริมสร้างพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นการพัฒนาตนเอง และถ่ายทอดความรู้ให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาครู ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ คุณภาพครูเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการศึกษา ครูจึงนับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้บรรลุเป้าหมายเป็นตัวแปรสำคัญที่จะต้องสอนให้มีความรู้หรือคิดวิเคราะห์เป็น จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์อาชีวศึกษา 2552-2561 เพื่อตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และตอบสนองต่อการจัดการอาชีวศึกษาจึงกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ 35 กลยุทธ์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ซึ่งมีกลยุทธ์หลักคือ 1) พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา 2) เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะผู้เรียน 3) สร้างมาตรฐานและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล 4) ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา 5) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 6) พัฒนาสถานศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพ 7) สร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ ปลูกจิตอาสาด้วยการบริการสังคม และ 8) ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการอาชีวศึกษา (สำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) แต่ปัจจุบันพบว่า ครูอาชีวศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ทักษะการใช้สื่อของครูยังไม่หลากหลาย เพราะพื้นฐานเดิมของครูถูกสอนให้ท่องจำกันมา โดยจะสอนตามตำราเท่าที่ตนมีความรู้และบางคน

พยายามดึงตัวออกจากเทคโนโลยี ไม่ค่อยติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จากการศึกษางานวิจัยของ นวลจันทร์ ปุยะกุล (2551) เรื่อง โรงงานแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาเส้นทางแห่งนวัตกรรม การอาชีวศึกษาไทย ได้สรุปประเด็นปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรการจัดการอาชีวศึกษาไว้ว่า ครู-อาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนบางสาขามีจำนวนน้อย ต้องรับภาระสอนมากไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพแต่บางสาขามีจำนวนมากเกินความต้องการ สมรรถนะครูไม่ทันเทคโนโลยี คุณภาพครูไม่สอดคล้องกับภารกิจสำคัญกำลังใจในการปฏิบัติการ ดังนั้น จึงเร่งพัฒนาขีดความสามารถของครูให้ทันกับยุคพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizens) เป็นการส่งเสริมการศึกษาในสายอาชีวศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับ เป็นกลไกการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา โดยครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้ ความสามารถในการสอน การปฏิบัติงานในวิชาชีพที่สอน ใช้เป็นเครื่องมือยกระดับคุณภาพการศึกษาและกระจายโอกาสทางการศึกษา

การฝึกอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร แต่มีใช้แนวทางหลัก เพื่อการพัฒนาองค์กร แนวทางของการฝึกอบรมที่ดีนั้นต้องสามารถถึงความสามารถและความต้องการเบื้องต้นของบุคคลออกมาให้ได้ (พัฒนา มรกตสินธุ์, 2555) การฝึกอบรมจะมุ่งเน้นการสร้างคนหรือการพัฒนาบุคคลเริ่มจากเนื้อหาการเรียนรู้ ระดับความยากง่ายและเทคนิควิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ตรงกับความสนใจ ความต้องการ มุ่งเน้นให้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ซึ่งสามารถช่วยให้ครู มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ใหม่ และทัศนคติที่ต่อการปฏิบัติงานมีการปรับตัวได้ทันต่อการแข่งขัน ซึ่งการฝึกอบรมในลักษณะนี้ จะต้องกระทำโดยพร้อมเพียงกัน ในสถานที่เดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ส่งผลกระทบต่อเวลาสอน และเสียเวลาในการเดินทาง เนื่องจากมีการกำหนดระยะเวลา และสถานที่ที่แน่นอน และการอบรมสิ้นสุดในระยะเวลาที่กำหนด ขาดโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดความมั่นใจในการนำความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนั้นเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้วการฝึกอบรมก็สิ้นสุดลง ไม่มีการติดตามผลการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการดำเนินงาน จึงไม่เกิดผลต่อการพัฒนาเท่าที่ควร ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมเอกสารและเสียระยะเวลาในการทำงาน อีกทั้งไม่สามารถกลับมาทบทวนหลักสูตรการอบรมได้ (วิจิตร อาวะกุล, 2540)

Halfdan (2009) ให้ทัศนะว่าคุณภาพของนักเรียนสายอาชีพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูและประสบการณ์การฝึกอบรมของครู ซึ่งสอดคล้องกับ (Manfred and Jennifer, 2004) ที่ให้ทัศนะว่าคุณภาพผู้เรียนและทักษะความสามารถทางอาชีพ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูและครูผู้ฝึกสอน ดังนั้นบทบาทของครูและครูผู้ฝึกสอนมีการเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน และเทคนิคการสอน รวมไปถึงความทันสมัยของเครื่องมือและวัสดุการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนและส่งผลต่อการรับรู้ จากข้อจำกัดของการฝึกอบรมแบบเดิม ทำให้การพัฒนา

ครู ให้เท่าทันเทคโนโลยีเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อสังคมเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต เป็นการจัดการแบบไม่ประสานเวลา และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้เทียบกับสื่อมวลชนในสมัยเก่าเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว ปัจจุบันเป็นแบบเรียลไทม์ในด้านของการติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาเรียนรู้ในเนื้อหาต่าง ๆ ที่สนใจ สามารถเรียนที่ใดก็ได้ไม่จำกัดด้านเวลาและสถานที่ ดังนั้นจึงได้มีการนำเทคโนโลยีสื่อสังคม มาใช้เป็นรูปแบบของการฝึกอบรม จากการศึกษางานวิจัยของ กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์ (2559) ได้กล่าวว่าปัจจุบัน Social Media กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างให้เกิดเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในโลกออนไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมาก ดังนั้นการนำเทคโนโลยี Social Media มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการผลักดันบุคลากรครูก้าวทันเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันและสามารถเข้าถึงเยาวชนยุคใหม่ได้อย่างทันท่วงที โดยปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ดำเนินการจัดอบรมเพื่อกระตุ้นให้ครูไทย พัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมการใช้ Social Media ในการจัดการเรียนรู้ โดยเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริม และผลักดันให้ครูสามารถนำเอาเครื่องมือออนไลน์ที่มีอยู่บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนรู้ ให้เกิดเป็นเครือข่าย และเกิดความร่วมมือกันระหว่างครูกับครู นักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบไม่มีที่สิ้นสุด (สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน, 2558) กล่าวว่า เครื่องมือที่ทางสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน แนะนำให้ครูนำไปปรับใช้ คือ Facebook ที่เป็นเครือข่ายสังคมชนิดหนึ่งเป็นสื่อหลักที่จะดึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมาแสดงผลมาไว้ในที่เดียวกัน โดยสามารถสร้างกลุ่มสังคมเครือข่ายครูที่ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ เป็นการส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญา เป็นการฝึกทักษะสื่อสาร การมีส่วนร่วม รวมทั้งทำให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจปรับสภาพแวดล้อมการเรียนแบบเปิด ง่ายต่อการเชื่อมโยง สร้างความสัมพันธ์รองรับการสื่อสาร 2 ทาง และใช้ Google Apps For Education เป็นเครื่องมือในการเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ในส่วนที่ Facebook ไม่สามารถทำได้ เช่น เขียนตอบเอกสารได้ในเวลาเดียวกัน บนแฟ้มเอกสารเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนและประหยัดเวลาจัดระเบียบการเรียนการสอน และปรับปรุงการสื่อสารรวมถึงนำเสนอผลงานที่ต้องการและแสดงผลข้อมูลย้อนกลับได้การใช้สื่อสังคมถือเป็นวิธีการดำเนินงานหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณภาพและทำให้เกิดทักษะด้านการเรียนรู้สามารถช่วยพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการดำเนินงาน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เกิดองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Good, 2013)

กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเป็นวิธีการหาความรู้ที่จะช่วยให้ครูได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองให้ มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ฝึกให้ลงมือค้นคว้าปฏิบัติ ทดลองด้วยตนเองมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชาและทักษะทางวิทยาศาสตร์ควบคู่กันไป (กิตติพิช หมอกมุงเมือง, 2546) และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2559) ซึ่งสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการสืบสอบ คือ การใช้คำถามหรือการระบุปัญหา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมิน ครูต้องมีความเข้าใจฝึกทักษะการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดให้มีความก้าวหน้าจนเกิดความชำนาญ สามารถสอดแทรกทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิด เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และสิ่งที่ควรเน้น คือ ในการปฏิบัติงานควรให้มีการวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงจะนำผู้เรียนให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบรวมถึงสามารถที่จะสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558)

จะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันสื่อสังคมมีอิทธิพลสูง สร้างแรงจูงใจ ถูกขยายต่อไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เข้าถึงได้ง่าย ประกอบกับคนรุ่นใหม่ที่ต้องการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์ อาจทำให้ขาดความระมัดระวังในการใช้สื่อได้ง่าย จึงควรใช้สื่ออย่างมีสติ ฝึกฝนทักษะในการใช้สื่อ ทักษะในการคัดกรองวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะในการมองเห็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลัง (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2555) ซึ่งยุคนี้ครูควรมีบทบาทในการเป็นผู้ชี้แนะหรือให้ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง สิ่งที่ครูจะต้องเข้าใจ และนำไปถ่ายทอด คือ การรู้เท่าทันสื่อ โดยต้องเข้าใจสภาพของสังคมสื่อออนไลน์ ทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะการสร้างภาพลักษณ์ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ หลีกเลี่ยงการใช้งานที่ไม่เหมาะสมสามารถให้ข้อมูล ให้คำอธิบายที่เข้ากับยุคสมัย สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์ข้ามวิชาได้ การรู้เท่าทันสื่อเปรียบเสมือนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสังคมรวมทั้งทักษะที่สำคัญ 4 รูปแบบ คือ การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน และสร้างสรรค์โดยสามารถใช้ได้กับสื่อทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคม สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภคสื่อเมื่อเข้าถึงแล้วสามารถวิเคราะห์ในด้านองค์ประกอบ ภาพ เสียง การประยุกต์ใช้คำถาม และการทบทวนความคิด ซึ่งการพัฒนาของเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นสื่อกระแสหลัก และสื่อทางเลือกรายการอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมล้วนส่งผลให้ผู้บริโภคสื่อมีเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ซึ่งครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ยังเลือกใช้สื่อสังคมที่มาจากสื่อสารมวลชนประเภทข่าว การโฆษณาหรือการแพร่ภาพทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์ในสิ่งที่จะตามมาภายหลัง การรู้เท่าทันสื่อ นั้นจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญของการศึกษาจะช่วยให้สามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมิน และสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อได้ รู้จักใช้สื่อให้

เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นครูควรมีความรู้ความสามารถในการเลือกเสฟสื่อก่อนจะทำการเผยแพร่ ผ่านการคิดวิเคราะห์และรับรู้ถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลัง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบด้วยการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อความรู้เท่าทันสื่อ โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. ได้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้นี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาได้

3. ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในส่วนของพัฒนาสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อให้ครูเกิดทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มช่องทางการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมในการใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
2. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมในการใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
3. ผลการวิจัยคาดว่าจะได้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่จะป็นข้อมูลที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
 - 1.1.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 954 คน (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, 2560)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากจำนวนประชากรทั้งหมด การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 274 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ครูในโรงเรียนที่สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.1.1 เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษามีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.1.2 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอน การวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกอบรม และ/หรือสื่อสังคม และ/หรือการรู้เท่าทันสื่อ

1.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.2.1 เป็นอาจารย์ประจำภาคนิเทศศาสตร์ มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.2.2 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอน การวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกอบรม และ/หรือสื่อสังคม และ/หรือการรู้เท่าทันสื่อ

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

1.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

1.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิเทศศาสตร์โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม หมายถึง วิธีการถ่ายทอดหรือการจัดการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพัฒนาครูส่งเสริมสมรรถภาพในการทำงานให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่ง Facebook จะเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างกลุ่มเครือข่าย ครูทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันโดยที่ Google Apps For Education เป็นเครื่องมือในการเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน การแชร์เอกสาร การใช้แฟ้มเอกสารเดียวกัน การลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลและเพื่อประหยัดเวลาในการเดินทางนอกจากนั้น ยังเป็นการนำเสนอผลงาน การแสดงผลข้อมูลย้อนกลับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเลือกช่องทางการเข้าถึง และเลือกรับสื่อประเภทต่าง ๆ มีทักษะในการวิเคราะห์/ตีความจากสื่อที่นำเสนอ อีกทั้งสามารถสร้างสรรค์สื่อได้อย่างเหมาะสม ไม่เกิดผลเสียตามมา

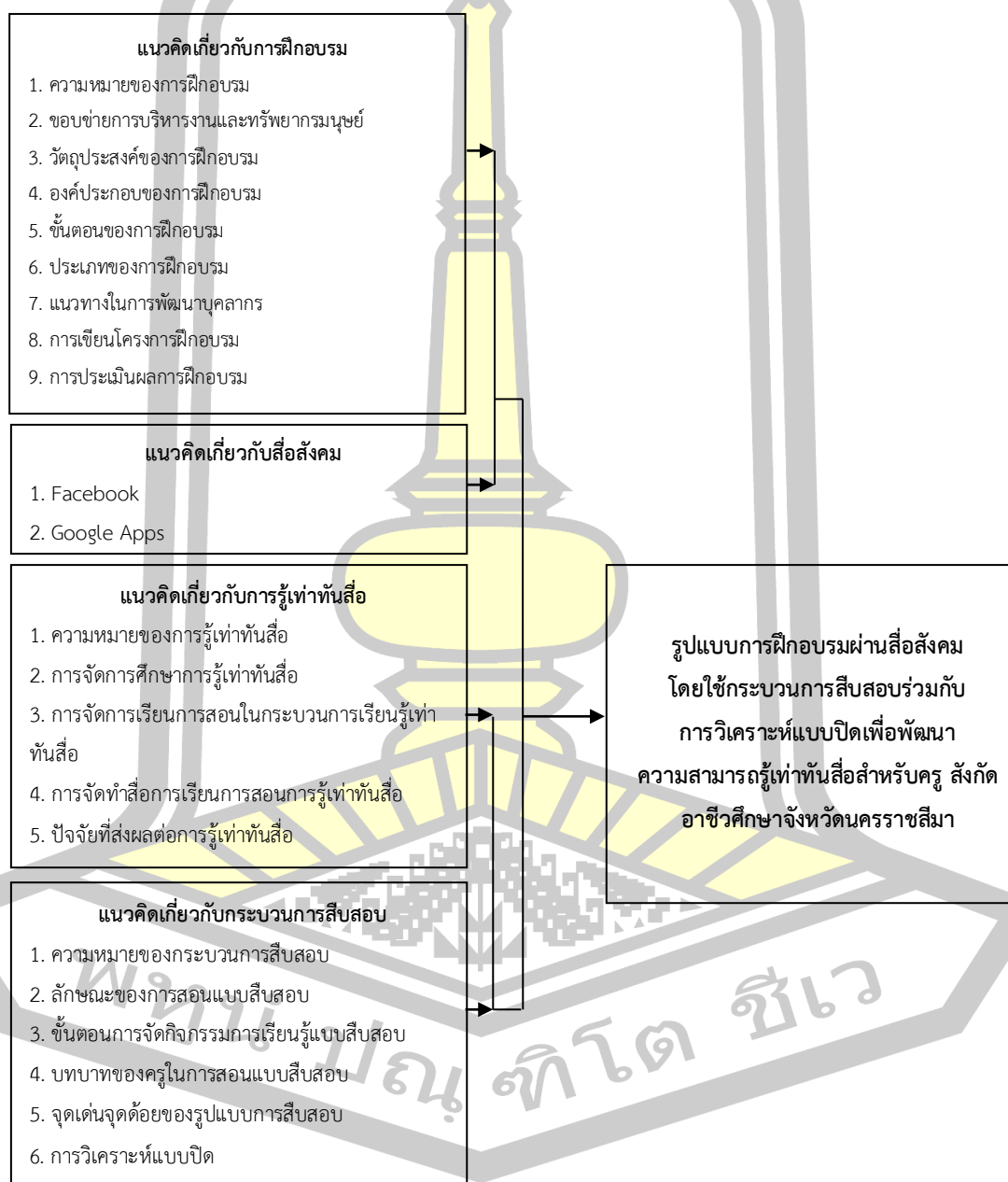
3. กระบวนการสืบสอบ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคม (Facebook) ที่เน้นให้ครูแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาได้เอง ซึ่งในขั้นตอนของการฝึกอบรมจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน

4. การวิเคราะห์แบบปิด หมายถึง แบบฝึกหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้วิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อที่พบเห็น ฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำความเข้าใจจากแบบฝึกที่นำไปหายาก เพื่อช่วยให้ครูเกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่อ และสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบฝึกต่อไปจนจบ

5. รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การจัดการฝึกอบรมที่มีการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมทั้งในห้องฝึกอบรม และผ่านสื่อสังคม (Facebook) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 5) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 6) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม และมีขั้นตอนการฝึกอบรม คือ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น 2) ขั้นเตรียม 3) ขั้นปฐมนิเทศ 4) ขั้นฝึกอบรม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย คือ (1) ขั้นสร้างความสนใจ (2) ขั้นสำรวจและค้นหา (3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (4) ขั้นขยายความรู้ และ (5) ขั้นประเมิน เพื่อให้ครูเกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่อ 4 รูปแบบ คือ 1) การเข้าถึง 2) การวิเคราะห์ 3) การประเมิน และ 4) การสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับ การวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม
 - 1.1 ความหมายเกี่ยวกับการฝึกอบรม
 - 1.2 ขอบข่ายการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
 - 1.4 องค์ประกอบของการฝึกอบรม
 - 1.5 ขั้นตอนของการฝึกอบรม
 - 1.6 ประเภทของการฝึกอบรม
 - 1.7 แนวทางในการพัฒนาบุคลากร
 - 1.8 การเขียนโครงการฝึกอบรม
 - 1.9 การประเมินผลการฝึกอบรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม
 - 2.1 Facebook
 - 2.2 Google Apps
3. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ
 - 3.1 ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ
 - 3.2 การจัดการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ
 - 3.3 การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ
 - 3.4 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ
 - 3.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ
4. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบ
 - 4.1 ความหมายของกระบวนการสืบสอบ
 - 4.2 ลักษณะของการสอนแบบสืบสอบ
 - 4.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ
 - 4.4 บทบาทของครูในการสอนแบบสืบสอบ

4.5 จุดเด่นจุดด้อยของรูปแบบการสืบสอบ

4.6 การวิเคราะห์แบบปิด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากร ดังนั้นผู้ที่ต้องการดำเนินการฝึกอบรมจึงควรศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมอันจะทำให้มีการดำเนินการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้คำนิยามความหมายของการฝึกอบรมไว้อย่างมากมาย ขึ้นอยู่กับว่ามองการฝึกอบรมจากแนวคิด (Approach) ใด ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมดังนี้ ประเสริฐ รวยเลิศ (2552) ได้สรุปความหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการ กล่าวคือการฝึกอบรมมีหลายขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีเหตุผลซึ่งกันและกัน การดำเนินการจะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้

2. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการวางแผน การติดต่อสื่อสาร โดยมีจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม คือ

2.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ อะไรและอย่างไร

2.2 ทักษะ (Skill) หมายถึง ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากกระบวนการฝึกอบรม

2.3 ทศนคติ (Attitude) หมายถึง ความต้องการ หรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้ บังเกิดผลในทางปฏิบัติ

รัฐระ ประวางพฤกษ์ (2558) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่เพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถกลับไปปฏิบัติงานเฉพาะทางได้

วิจิตร อวระกุล (2540) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมเป็นการให้การศึกษาดลอดชีวิตสำหรับทุกคนโดยไม่จำกัดอายุ และวุฒิการศึกษาเป็นการเพิ่มพูนปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการทำงาน เป็นการกระจายโอกาสของการศึกษานอกระบบให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถหาโอกาสศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างกว้างขวาง การฝึกอบรมที่ดีนั้น วิทยากรจะต้องสอนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถทำงานรู้วิชาการ หลักการ ทฤษฎีจากชั้นเรียนไปใช้นอกชั้นเรียนได้

จกกลนี ชูติมาเทวินทร์ (2542) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่าการฝึกอบรม คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของคน ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน และสิ่งอื่น ๆ ที่แวดล้อมเกี่ยวข้องกับตัวผู้ปฏิบัติงาน

สุนทร พูนเอียด (2542) การฝึกอบรม หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ในอันที่จะเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีทัศนคติที่ดีในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน เป็นไปในทางที่ดี มีกำลังใจ มีใจรักงาน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและมีความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2542) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะหรือความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การ (Organization Goal) และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (Environment) เพื่อยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้นและทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากยิ่งขึ้น

สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร (2556) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของเฉพาะบุคคลเพื่อที่ปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติอันเหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาชัญญา รัตน์อุบล (2540) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่ตรงกับ ความเป็นจริงของปัญหา จัดให้เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเปลี่ยนเจตคติเป็นการนำประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากการอบรมไปใช้แก้ปัญหาของงานที่ทำอยู่ ให้บรรลุความสำเร็จตามความต้องการขององค์การ

วาสนา จิรมงคลเลิศ (2550) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ เจตคติ ค่านิยม และทักษะความชำนาญของบุคคลในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือองค์การใด องค์การหนึ่ง เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

Flippo (1970) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการสร้างเสริมความรู้ ความชำนาญแก่ผู้ปฏิบัติงานตามขอบเขตที่กำหนด การฝึกอบรมจึงเป็นการมุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมของคนอย่างมีความรู้ ความเข้าใจ มิใช่เพียงการฝึกหัดให้ทำเป็นเท่านั้น

Good (1973) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลอื่นที่มีทักษะและความรู้ โดยจัดขึ้นภายใต้ภาวะเงื่อนไขบางประการ และไม่ถึงกับทำอะไรใหญ่โตแบบที่นักเรียนเรียนทักษะและความรู้กันในสถาบันการศึกษาทั่วไป

Beebe and others (2004) ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการที่จะพัฒนาทักษะ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือภารกิจที่จะต้องกระทำได้อย่างดี มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ เกิดทักษะในเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมกลับมาประยุกต์ใช้ในการทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานได้อย่างชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขอบข่ายการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์

2.1 การพัฒนาบุคลากรในองค์กรนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของคนหรือพนักงานให้มีลักษณะการทำงานแบบมืออาชีพ และมุ่งเน้นถึงเป้าหมายหลักในการดำเนินธุรกิจ (Leonard, 1989)

2.1.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resources Development HRD) ประกอบด้วย

2.1.1.1 การฝึกอบรม (Training)

2.1.1.2 การศึกษา (Education)

2.1.1.3 การพัฒนา (Development)

2.1.2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Management HRM) ประกอบด้วย

2.1.2.1 การสรรหา (Recruitment)

2.1.2.2 การคัดเลือก (Selection)

2.1.2.3 การบรรจุแต่งตั้ง (Placement)

2.1.2.4 การจ่ายค่าตอบแทน (Compensation)

2.1.2.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Appraisal)

2.1.2.6 ระบบข้อมูลบุคคล (Information Systems)

2.1.2.7 สวัสดิการและผลประโยชน์ (Benefits)

2.1.3 การจัดการสภาพแวดล้อมทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Employee HRE) ประกอบด้วย

2.1.3.1 การพัฒนาองค์การ (Organization Development)

2.1.3.2 โปรแกรมช่วยพนักงาน (Employee Assistance Program)

2.1.3.3 คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Work Life)

2.1.4 ทรัพยากรมนุษย์ด้านอื่น ๆ (Human Resources Organization HRO)

ประกอบด้วย

2.1.4.1 การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (HR Planning)

2.1.4.2 การแรงงานสัมพันธ์ (Labor Relation)

2.1.4.3 การวิจัยด้านบุคคล (Research)

2.2 การปฐมนิเทศ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นต้องกระทำก่อนเริ่มต้นปฏิบัติงาน ซึ่งนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ (2546) การปฐมนิเทศ หมายถึง กิจกรรมที่องค์การจัดทำขึ้นเพื่อต้อนรับบุคคลใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยแนะนำให้รู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับองค์การในเรื่องกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่เดิม ตลอดจนสร้างความเข้าใจต่อวิถีทางในการปฏิบัติตนของบุคลากรในองค์การ

ธัญญา ผลอนันต์ (2546) การปฐมนิเทศ หมายถึง กิจกรรมที่องค์การจัดขึ้นเพื่อแนะนำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานใหม่รู้จักองค์การ เพื่อนร่วมงานและช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์การได้

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550) กล่าวว่า การปฐมนิเทศ เป็นการจัดการฝึกอบรมเพื่อเป็นการแนะนำครั้งแรก เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรได้รวดเร็วขึ้น

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปให้เห็นว่า การปฐมนิเทศเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งหวังให้บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่รู้จักการปรับตัวเข้ากับระบบงานขององค์การ โดยภาพรวมนั้นต้องการให้บุคลากรใหม่ทราบถึงเป้าหมาย นโยบาย เงื่อนไข การจ้างงาน ประสิทธิภาพประสิทธิผลของงาน ผลประโยชน์ต่าง ๆ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนได้รับความอบอุ่น มีขวัญกำลังใจ มีทัศนคติ ค่านิยม และรูปแบบ พฤติกรรม เป็นไปตามความคาดหวังขององค์การ

ประโยชน์ของการปฐมนิเทศ การปฐมนิเทศอาจกล่าวได้ว่า เป็นการดำเนินการขั้นแรกของพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้พนักงานใหม่ได้เริ่มต้นทำงานด้วยดี การปฐมนิเทศจะบรรลุผลสำเร็จ โดยการจัดให้มีโครงการปฐมนิเทศที่เป็นทางการ กระบวนการปฐมนิเทศที่เป็นทางการจะช่วยให้พนักงานใหม่คุ้นเคยกับองค์การ คุ้นเคยกับงานและหน่วยงาน ความมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อให้พนักงานใหม่เป็นพนักงานที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่องค์การ ประโยชน์ของการปฐมนิเทศมีหลายประการดังนี้ (Sherman and Bohlander, 1992)

1. ช่วยให้การเข้าออกของพนักงานลดน้อยลง
2. ช่วยเพิ่มผลผลิต
3. ช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้พนักงาน
4. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสรรหาและการฝึกอบรม
5. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์กรและงาน
6. ช่วยลดความตื่นตระหนกประหม่าของพนักงานใหม่ การที่ผู้บริหารและ

องค์กรใช้เวลาและความพยายามที่จะช่วยพนักงานใหม่มากเท่าไร เขารู้สึกได้รับการต้อนรับ และเกิดความอบอุ่นมากขึ้นเท่านั้น พนักงานจะสามารถเข้ากับองค์กรได้เป็นอย่างดีและเป็นสมาชิก ที่มีคุณค่าต่อองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานจะมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ และแสดงบทบาทที่เหมาะสมต่อองค์กร

3. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึง ดังนี้

เครือวัลย์ ลิมอภิชาติ (2531) กล่าวว่า การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ให้มีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้น
2. ด้านทักษะ ให้มีความชำนาญงาน
3. ด้านเจตคติ ความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่ถูกที่ควรและการสร้างสรรค์

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2530) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมว่ามีหนึ่งข้อหรือมากกว่าหนึ่งก็ได้สามารถจำแนกออกเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะการจะกำหนด วัตถุประสงค์ควรจะมีลักษณะที่สามารถชี้ให้เห็นการกระทำที่สังเกตเห็นได้มีเกณฑ์การวัดที่สามารถ วัดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านนั้น ๆ ได้และกำหนดเงื่อนไขหรือสภาพที่สามารถปฏิบัติได้จริง

เริงลักษณ์ โรจนพันธ์ (2554) กล่าวถึง ลักษณะของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ที่ดีดังนี้

1. ต้องระบุพฤติกรรมที่คาดหวังจะเกิดขึ้นในตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังจาก ได้สอนวิชานั้น ๆ จบลงแล้ว
2. ต้องมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นหลัก
3. คำที่บ่งบอกพฤติกรรมต้องชัดเจนไม่กำกวม เช่น คำว่า สามารถจำแนก บกย่อมชัดเจนกว่าคำว่า เพื่อให้ทราบถึง เพื่อให้เข้าใจถึง เป็นต้น
4. จะต้องช่วยให้วิทยากรมองเห็นวิธีการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ เช่น การเตรียมการสอน การใช้เทคนิคและอุปกรณ์และระยะเวลาที่ใช้ในการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. จะต้องช่วยให้วิทยากรมองเห็นพฤติกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่จะต้องแสดงออกซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงการสอนและการประเมินผล

6. จะต้องระบุเกณฑ์ขั้นต่ำของพฤติกรรมที่คาดหวังเพื่อใช้ในการวัดการประเมินผลการฝึกอบรมได้ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถติดตามวัตถุประสงค์ที่ปรารถนาแล้วหรือยัง วัตถุประสงค์ดังกล่าวจะสมบูรณ์และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ หากว่าวัตถุประสงค์นั้นเกิดขึ้นจากความต้องการอันแท้จริง โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ขององค์การกับวัตถุประสงค์ของผู้อยู่ในหน่วยงานเป็นประการแรก และประการสำคัญ นอกจากนั้นรวมถึงเจ้าหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดฝึกอบรมด้วย

วิน เชื้อโพธิ์หัก (2554) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรมีจุดประสงค์ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแนวคิดใหม่ ๆ เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้หลักการทฤษฎีในเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรม การฝึกอบรมจึงเป็นการบรรยาย อภิปราย สารระ แนวคิดทฤษฎีใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการทดลองค้นคว้าหรือการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน ทักษะการทำงาน (Job Skills) ของแต่ละบุคคลเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติงานได้อย่างมีความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานโดยอาจเป็นทักษะด้านในด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงาน หรือการปกครองบัญชาลูกน้อง เป็นต้น

3. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เข้ารับการอบรม เปลี่ยนแปลงความประพฤติหรือพฤติกรรมของตนให้เป็นพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม บุคคลจำนวนมากมีความรู้ดีแต่ไม่นำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิต การกระทำบางอย่างของบุคคลเหล่านั้นมีผลกระทบต่อสังคม จึงต้องจัดการฝึกอบรมเพื่อโน้มน้าวจิตใจให้ประพฤติให้ถูกต้อง เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเองของแต่ละบุคคล ความตระหนักรู้ในตนเองคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองอันได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนเองปฏิบัติจริงและปรัชญาที่ยึดถือ เข้าใจทัศนคติที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง และการเรียนรู้การกระทำของตนเองว่ามีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร เป็นต้น

4. เพื่อเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับองค์กร การที่บุคคลเข้ามาอยู่ในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีเจตคติขององค์กร องค์กรที่ดีต้องมีบุคคลที่มีความตั้งใจตรงกันในการจัดการองค์การ ให้บรรลุเป้าหมาย องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย องค์กรจึงต้องมีหน้าที่ปรับเปลี่ยนเจตคติของบุคลากร

ทุกคนให้มีเจตคติที่ตรงกัน เมื่อบุคลากรในองค์กรเข้าใจเป้าหมายตรงกันก็จะปฏิบัติงานให้ได้ผลผลิตสูง ตรงตามความต้องการขององค์กร การฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติจึงเป็นการให้ผู้รับการฝึกอบรมที่เน้นทางด้านจิตใจ โดยถือเป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์

สมคิด บางโม (2544) จำแนกวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ

ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความรู้เป็นพื้นฐานในการนำไปสู่ความเข้าใจ เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะได้ดี
2. เพื่อเพิ่มพูนทักษะความชำนาญหรือทักษะในการทำงานคือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การขี่จักรยาน เป็นต้น
3. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ การฝึกอบรมสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติไปทางที่ดีที่พึงปรารถนาได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

วิชัย ผลมูล (2539) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ

ดังนี้

1. วัตถุประสงค์โดยทั่วไปมี 4 ประการ
 - 1.1 เพื่อให้ความรู้ ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปปฏิบัติงานได้ ตลอดจนจนให้สามารถเกิดแนวความคิดในการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น
 - 1.2 เพื่อเสริมสร้างเจตคติการฝึกอบรมที่ตื้นนอกจากจะให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อบรม แล้ว ยังต้องมีส่วนเสริมสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีต่องานหรือต่อเรื่องที่อบรมนั้นด้วย เพราะมักจะปรากฏอยู่เสมอว่า ผู้ที่สำเร็จการอบรมไม่สนใจที่จะนำเรื่องที่ได้รับการอบรมไปแล้วไปปฏิบัติ ทั้งนี้ เพราะการอบรมครั้งนั้นไม่สามารถเปลี่ยนทัศนคติเดิม หรือสร้างเจตคติใหม่ที่ดีกว่าได้นั่นเอง
 - 1.3 เพื่อเพิ่มทักษะ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมมิใช่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ยังต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ความคล่องแคล่วว่องไว อันก่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติต่อไป
 - 1.4 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ การฝึกอบรมนอกจากได้ความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กรและเพิ่มทักษะแล้ว ข้อที่สำคัญคือได้เพื่อนจะทำให้มีความคุ้นเคยเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันเป็นประโยชน์ต่อการประสานงานในภายหน้า

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ แบ่งออกเป็น 2 กรณีด้วยกัน

2.1 วัตถุประสงค์ของหน่วยงานเน้นหนักไปในแง่ส่วนรวม ได้แก่ เพื่อสร้างความสนใจในการปฏิบัติงาน ลดความสิ้นเปลืองและป้องกันอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน เพื่อฝึกอบรมบุคคลไว้เพื่อความก้าวหน้าของการขยายหน่วยงาน และเพื่อสนองบริการอันมีประสิทธิภาพแก่สาธารณะ

2.2 วัตถุประสงค์ส่วนบุคคล ได้แก่ เพื่อความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง เพื่อพัฒนาท่าทีและบุคลิกภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อฝึกอบรมการใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติงาน เพื่อเข้าใจนโยบายและความมุ่งหมายของหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานอยู่ และให้มีความพอใจในการปฏิบัติงาน

อรุณ รักรธรรม (2557) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความมุ่งหมายส่วนบุคคลนั้น คือ มุ่งเน้นความต้องการส่วนบุคคลที่ปฏิบัติอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การ พอสรุปวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. เพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
2. เพื่อพัฒนาเจตคติและบุคลิกภาพให้ถูกต้องสวยงาม
3. เพื่อพัฒนาทักษะหรือฝีมือในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
4. เพื่อฝึกฝนความสามารถในการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจให้ดียิ่งขึ้น
5. เพื่อการเรียนรู้งานและลดอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
6. เพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานของตนให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้นไป

ซึ่งจะเอื้ออำนวยช่วยการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

7. เพื่อให้เข้าใจในนโยบายและเป้าหมายขององค์การที่เป็นสมาชิกอยู่ได้ดียิ่งขึ้น จะได้สามารถปฏิบัติงานและทำงานได้ถูกต้อง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม สิ่งที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้วิธีการปฏิบัติ เป็นจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย รวมทั้งการวัดและการประเมินผล ในการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ เกิดทักษะหลังจากที่ได้รับการอบรม เพื่อสะท้อน ประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

4. องค์ประกอบของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จต้องกระทำอย่างเป็นระบบและจะต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบทุก ๆ องค์ประกอบของการฝึกอบรม ซึ่งได้แก่

1. บุคคลนอกเหนือจากการพิจารณาเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางท่านอาจตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากชื่อเสียงของวิทยากร และชื่อเสียงของ ผู้จัดการฝึกอบรม ความสำเร็จของการฝึกอบรมโดยแท้จริงแล้วขึ้นอยู่กับบุคคลเป็นสำคัญ

ทั้งผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมวิทยากรผู้เข้ารับการฝึกอบรม และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม

2. ทรัพยากร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้การฝึกอบรม ประสบผลสำเร็จในที่นี่จะจำแนกทรัพยากรในการฝึกอบรมเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในปัจจุบันผู้จัดฝึกอบรมส่วนใหญ่นิยมใช้โรงแรมเป็นสถานที่ฝึกอบรม ทั้งนี้เพราะความสะดวกสบายที่ผู้จัดและผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับ ทั้งบริการในการจัดสถานที่วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม บริการอาหารเครื่องดื่ม และสวัสดิการอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้การฝึกอบรมบรรลุผลสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

ในกรณีที่ใช้สถานที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัดฝึกอบรมจะต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารสถานที่เพื่อเตรียมห้องประชุมใหญ่ ห้องประชุมกลุ่มย่อย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับการฝึกอบรม

2.2 เวลา ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมก็มีความสำคัญไม่น้อย จะใช้เวลาในการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมอาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

2.2.1 การใช้เวลาจัดการฝึกอบรมต่อเนื่องกันโดยตลอด

2.2.2 การใช้เวลาไม่ต่อเนื่องกัน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาว่างของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมต้องพิจารณาว่ากลุ่มเป้าหมายจะมีเวลาว่างเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงระยะเวลาใดจะต้องเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการฝึกอบรม

3. งบประมาณ ความสำเร็จในการดำเนินงานทุกประเภทต้องอาศัยงบประมาณที่เพียงพอและมีระเบียบ การเบิกจ่ายที่สะดวกแต่รัดกุม ความสำเร็จในการฝึกอบรมก็เช่นกันจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณที่เพียงพอและมีระเบียบการเบิกจ่ายที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการจัดการฝึกอบรม

4. การจัดการและบริหารโครงการ ผู้รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ กิจกรรมแต่ละขั้นต้องกระทำตามลำดับ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ ความจำเป็นในการฝึกอบรม การวางแผนและออกแบบวิธีการฝึกอบรม การพัฒนาสื่อการเรียน การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม

5. ขั้นตอนของการฝึกอบรม

หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐหรือเอกชน มีแนวโน้มที่จะจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรของตนเพิ่มมากขึ้น บางหน่วยงานได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมอย่างแท้จริง ขณะที่อีกหลายหน่วยงานจัดฝึกอบรมเพียงเพื่อให้ดูทันสมัยเหมือนหน่วยงานอื่น ๆ หรือเพื่อใช้

งบประมาณประจำปีให้หมดตามเวลา นักฝึกอบรมหรือนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงมีบทบาทสำคัญ ในการทำให้การพัฒนานั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ที่ผ่านมามักจะพบว่า

1. การฝึกอบรมไม่สามารถแก้ปัญหาการปฏิบัติงานที่แท้จริงได้ เพราะปัญหาต้องแก้ ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การออกแบบงาน หรือแม้แต่การสื่อสารระหว่าง หัวหน้างานกับผู้ปฏิบัติงาน

2. การฝึกอบรมมีเนื้อหาที่ไม่ตรงกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เข้าฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่ครอบคลุมหรือวิธีการฝึกอบรมไม่เหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม

3. การฝึกอบรมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานแก่ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมได้

4. ผู้เข้าฝึกอบรมไม่ใช่ผู้ที่มีปัญหาในการปฏิบัติงาน ในขณะที่ผู้ที่มีปัญหาไม่ได้เข้ารับ การฝึกอบรม

5. รูปแบบหรือวิธีการพัฒนาบุคลากรยังเน้นการเข้าห้องฝึกอบรม ฟังการถ่ายทอด จากวิทยากร ยังไม่ใช้การออกแบบหรือพัฒนาวิธีการ การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม

การค้นหาสภาพการณ์หรือมีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลในองค์การ ซึ่งสามารถแก้ไขได้ ด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายได้ดี (สมคิด บางโม, 2544)

ประโยชน์ของการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม

เมื่อเราสามารถหาความจำเป็นในการอบรม หรือรับรู้ว่าควรจัดอบรมแล้วจะได้ ประโยชน์ ดังนี้

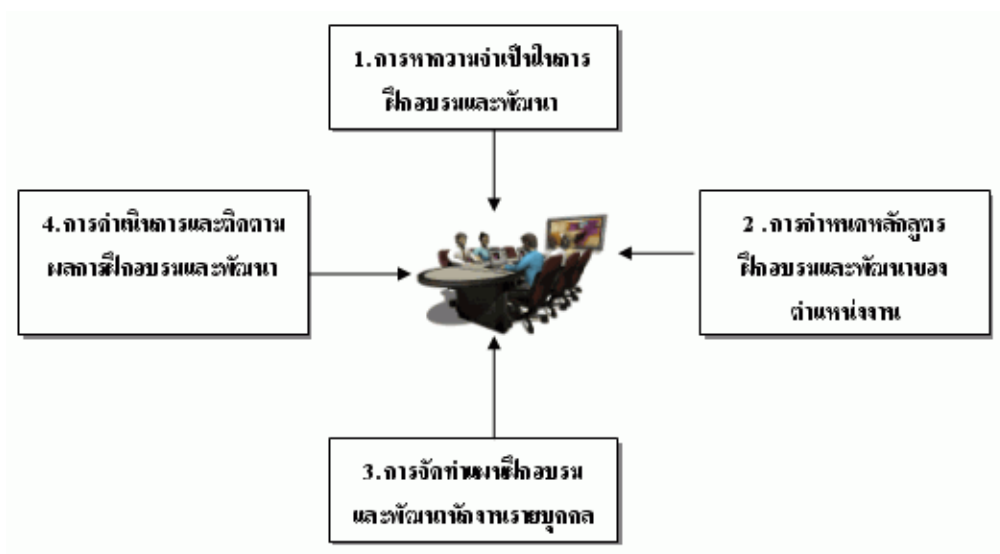
1. ทำให้เราทราบสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การ
2. ช่วยให้เราทราบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานในขณะนั้น
3. ช่วยให้เราทราบความต้องการของบุคลากรในองค์การ
4. ช่วยให้เราทราบถึงทิศทางในการทำงานของเราโดยรวมให้สอดคล้องกับ เป้าหมายขององค์การ

5. ช่วยให้เราสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ประเภทของความจำเป็น

1. ความจำเป็นที่ปรากฏแจ้งชัด เป็นความจำเป็นที่ไม่ต้องค้นหา หากมีเหตุการณ์ เหล่านี้เกิดขึ้นให้ทำการฝึกอบรมได้ทันที

2. ความจำเป็นที่ต้องการค้นหา ความจำเป็นประเภทนี้จะปรากฏออกมาในรูปแบบ ต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์จากปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร

ภาพประกอบ 2 แผนผังการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร

การจัดการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการวางแผนและปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างถูกต้องเพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

การฝึกอบรมมีนักวิชาการมากมายหลายท่านได้อธิบายถึงขั้นตอนของการจัดทำอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้ทราบขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมอย่างครบวงจร และอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

ดั่งต่อไปนี้

จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542) อธิบายถึงวงจรของการอบรมทั้งหมด 5 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนการประเมินความจำเป็นในการออกแบบ
2. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรและการวางแผนเตรียมพร้อม
3. ขั้นตอนการปฏิบัติการอบรม
4. ขั้นตอนการประเมินผล และการติดตามผลการอบรม
5. ขั้นตอนการทบทวน และวิจัยเพื่อนวัตกรรมกรรมการอบรม

เสนห์ จุ้ยโต (2544) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรม
2. การวางแผนและเตรียมการด้านการฝึกอบรม
3. การดำเนินการด้านการฝึกอบรม
4. การติดตามประเมินผลด้านการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2544) กำหนดขั้นตอนของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. การหาความจำเป็นของการฝึกอบรม
2. การสร้างหลักสูตร
3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม
4. การดำเนินการฝึกอบรม
5. การติดตามประเมินผล

James and Beck (2004) ผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เขียนบทความเสนอแนะขั้นตอนการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาความจำเป็นของการฝึกอบรม
2. การสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. วางแผนการฝึกอบรม
4. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
5. กำหนดคุณสมบัติของผู้รับการฝึกอบรม
6. สร้างบรรยากาศการฝึกอบรม
7. กำหนดเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม
8. ประเมินและติดตามผล

Nadler (2004) ได้สร้างระบบการฝึกอบรม เรียกว่า The Critical Events Model ซึ่งประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. กำหนดงานที่จะต้องปฏิบัติ
3. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. ตั้งจุดประสงค์ของการฝึกอบรม
5. สร้างหลักสูตรการฝึกอบรม
6. เลือกเทคนิคการฝึกอบรม
7. เลือกอุปกรณ์การฝึกอบรม
8. ดำเนินการฝึกอบรม
9. ประเมินและติดตามผล

จากการกำหนดขั้นตอนของการฝึกอบรมของนักวิชาการแต่ละท่านจะเห็นได้ว่า ขั้นตอนแรกเป็นการสำรวจความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม และขั้นตอนต่อมาจะมีความคล้ายคลึงกันแตกต่างที่แนวคิดของแต่ละท่าน ดังนั้นผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการฝึกอบรมจากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวข้างต้น ได้ดังนี้

ตาราง 1 สังเคราะห์ขั้นตอนการฝึกอบรม

จنگลณี ชูติมา เทวินทร์ (2542)	เสน่ห์ จุ้ยโต (2544)	สมคิด บางโม (2544)	James and Beck (2004)	Nadler (2004)	ผู้วิจัย
1. ขั้นตอนการ ประเมินความ จำเป็นในการ ออกแบบ	1. การสำรวจ ความต้องการ ด้านการ ฝึกอบรม	1. การหาความ จำเป็นของการ ฝึกอบรม	1. วิเคราะห์หา ความจำเป็น ของการ ฝึกอบรม	1. กำหนด ความจำเป็น ในการฝึกอบรม	1. วิเคราะห์หา ความต้องการ จำเป็นของการ ฝึกอบรม
2. ขั้นตอนการ พัฒนาหลักสูตร การออกแบบ หลักสูตร และ การวางแผน เตรียมพร้อม	2. การวางแผน และเตรียมการ ด้านการ ฝึกอบรม	2. การสร้าง หลักสูตร	2. การ สนับสนุนจาก องค์กรที่ เกี่ยวข้อง	2. กำหนดงาน ที่จะต้องปฏิบัติ	2. การกำหนด เนื้อหาของการ อบรมเพื่อสร้าง และออกแบบ หลักสูตรของ การฝึกอบรม
3. ขั้นตอนการ ปฏิบัติการ อบรม	3. การ ดำเนินการ ด้านการ ฝึกอบรม	3. การ ออกแบบ โครงการ ฝึกอบรม	3. วางแผนการ ฝึกอบรม	3. กำหนด คุณสมบัติ ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม	3. การกำหนด เนื้อหาของการ อบรมเพื่อสร้าง และออกแบบ หลักสูตรของ การฝึกอบรม
4. ขั้นตอนการ ประเมินผล และการติดตาม ผลการอบรม	4. การติดตาม ประเมินผลด้าน การฝึกอบรม	4. การ ดำเนินการ ฝึกอบรม	4. กำหนด วัตถุประสงค์ ของการ ฝึกอบรม	4. ตั้ง จุดประสงค์ของ การฝึกอบรม	4. การวางแผน และเตรียม ความพร้อม ด้านการ ฝึกอบรม
5. ขั้นตอนการ ทบทวน และ วิจัยเพื่อ นวัตกรรมการ อบรม	5. การติดตาม ประเมินผลด้าน การฝึกอบรม	5. การติดตาม ประเมินผล	5. กำหนด คุณสมบัติ ของผู้รับการ ฝึกอบรม	5. สร้าง หลักสูตร การฝึกอบรม	5. การประเมิน และติดตามผล การฝึกอบรม
			6. สร้าง บรรยากาศ การฝึกอบรม	6. เลือกเทคนิค การฝึกอบรม	6. ขั้นตอนการ ดำเนิน การฝึกอบรม
			7. กำหนด เจ้าหน้าที่ ฝึกอบรม	7. เลือก อุปกรณ์ การฝึกอบรม	7. การประเมิน และติดตามผล การฝึกอบรม
			8. ประเมินและ ติดตามผล	8. ดำเนินการ ฝึกอบรม	8. การประเมินและ ติดตามผล

ตาราง 2 ขั้นตอนการฝึกอบรม

ขั้นตอนการฝึกอบรม	
1. วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม	- การค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น ว่ามีปัญหา เรื่องใด บ้าง เพื่อหาแนวทางแก้ไข - วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยการใช้การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์
2. การกำหนดเนื้อหาของการอบรมเพื่อสร้าง และออกแบบ	- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ จากเอกสารงานวิจัย แหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม - นำผลการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อทำงานวิจัยด้านสภาพปัญหา และด้านการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย
3. การวางแผนและเตรียมความพร้อมด้านการฝึกอบรม	- การนำเอาความจำเป็นในการฝึกอบรมซึ่งมีอยู่ชัดเจนแล้วว่า มีปัญหาใดบ้างที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายเป็นใครมาวิเคราะห์แต่ละหัวข้อเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน
4. ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม	ขั้น 1 วัดความรู้พื้นฐานก่อนการฝึกอบรม ขั้น 2 การปฐมนิเทศครูก่อนฝึกอบรมในรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม ขั้น 3 กำหนดวัตถุประสงค์การอบรมและเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ ขั้น 4 ครูศึกษาเนื้อหาในรูปแบบผ่านสื่อสังคม ระหว่างการศึกษาครูต้องร่วมกันถาม-ตอบ ผ่านระบบ Facebook ขั้น 5 ครูแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ร่วมกันผ่าน Facebook ขั้น 6 ปฏิบัติกิจกรรม ทบทวนเนื้อหา หรือปัญหาและร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน ขั้น 7 วัดความรู้หลังจากฝึกอบรม ประเมินตามสภาพจริง
5. การประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม	- ดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรม ควรจะต้องมีการพัฒนา หรือปรับปรุงการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง เพื่อจะทำให้การฝึกอบรมเกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์

6. ประเภทของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ ตามบทบาทและภารกิจของหน่วยงาน แต่นำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้

ความสามารถ ทักษะ ในการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรม และมีเจตคติที่ดีต่อหน้าที่ เพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกรูปแบบของการฝึกอบรมบุคคลากร ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) คือ การถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มใหญ่ โดยเน้นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-Way Communication) อาจใช้สื่อประกอบการบรรยายเช่น สไลด์แผ่นใส และรูปภาพ เป็นต้น
2. การสัมมนา (Seminar) คือ กิจกรรมที่สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดรับกับนโยบายขององค์กร เป็นการประชุมเพื่อร่วมกันศึกษาค้นคว้าในหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายใต้การแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาจะต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสัมมนา เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้พร้อมที่จะเสนอต่อที่ประชุมและดำเนินงานต่อไป
3. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) คือ การร่วมกันปรึกษาหารือค้นคว้า วิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน หรือเพื่อให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น และนำผลของการประชุมไปขยายผลในการทำงานให้เกิดประสิทธิผลต่อไป
4. การศึกษาดูงาน (Study Visit) คือ การเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงาน
5. การพัฒนาตนเอง (Self Improvement) หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองของบุคลากร โดยผ่านอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เป็นสื่อในการเรียนรู้
6. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) คือ การรวมกลุ่มบุคคลเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อร่วมกันค้นหาวิธีการแก้ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้น โดยร่วมกันคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อคิดเห็นและมุมมองระหว่างกันและนำสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกันไปทดลองปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน
7. การสอนแนะ (Coaching) คือ การให้ความรู้ความเข้าใจหรือสอนแนะเป็นการเฉพาะตัวระหว่างผู้สอนซึ่งเป็นหัวหน้างานหรือพี่เลี้ยงรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์กับผู้ปฏิบัติงาน
8. การอภิปราย (Discussion) คือ การฝึกอบรมโดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกันของกลุ่มคนหรือคณะบุคคลเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องเดียวกัน
9. การเรียนรู้ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) คือ การฝึกอบรมโดยใช้เทคโนโลยีเครือข่ายเพื่อการออกแบบบทเรียน โดยอาศัยอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เว็บไซต์ และซีดี-รอม ที่จะนำเสนอ

การฝึกอบรมแบ่งออกได้หลายแบบแล้วแต่จะยึดหลักเกณฑ์อะไรเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เช่น การแบ่งเกณฑ์เวลาเข้าทำงาน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Pre-Service Training) เป็นการฝึกอบรมให้บุคคลที่เริ่มปฏิบัติงานได้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะของงานที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ เป็นการอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน (Skill Training or Job Training) เป็นต้น

2. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานแล้ว ซึ่งอาจจะต้องทำการฝึกอบรมด้วยเหตุดังนี้ คือ

2.1 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานให้ได้มาตรฐาน

2.2 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานนโยบายของผู้บริหาร ความเจริญ

ทางด้านเทคโนโลยี

2.3 เพื่อเป็นขวัญกำลังใจหรือแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความกระตือรือร้น

มากขึ้น

จกกลนี้ ชูติมาเทวินทร์ (2542) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมออกเป็น 4 ลักษณะ โดยใช้เกณฑ์ลักษณะของการอบรมสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-Entry Training) เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่หรือเริ่มโครงการใหม่ซึ่งอยู่ในช่วงทดลองงาน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภารกิจแรกเริ่มและภารกิจขององค์การ มีทั้งการฝึกในห้องทำงานและฝึกภาคสนาม

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมที่ผ่านระยะทดลองงานแล้วโดยจัดอบรมให้เป็นระยะ ทั้งเรื่องการบริหารการจัดการหรือฝึกอบรมจากการปฏิบัติงานจริง

3. การฝึกอบรมในโครงการ (Project Related Training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในโครงการเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-Development Training) เป็นการฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ หรือความรู้ใหม่ในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น

Odiome (1970) ได้แบ่งการฝึกอบรมเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะของการอบรม คือ

1. การฝึกอบรมทั่วไป (Regular Training Program) เป็นการฝึกอบรมเพื่อสนองความต้องการขั้นต้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

2. การฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหา (Problem-Solving Training) เป็นการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูง มักมุ่งเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน

3. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนา (Development Training Program) เป็นการฝึกอบรมในขั้นสูงเน้นการมุ่งอนาคต เป็นการฝึกอบรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนางานให้ก้าวหน้าขึ้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปประเภทของการอบรมได้ความว่า ประเภทของการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งในที่นี้เป็นการอบรมประเภทการฝึกอบรมระหว่างทำงาน (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมบุคคลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานแล้ว ต้องทำการฝึกอบรมด้วยเหตุดังนี้คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานให้ได้มาตรฐานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานนโยบายของผู้บริหาร ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และเพื่อเป็นขวัญกำลังใจหรือแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่

7. แนวทางในการพัฒนาบุคลากร มี 3 วิธี คือ (สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2550)

7.1 ให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง

7.1.1 ระยะสั้น-ระยะยาว

7.1.2 ในประเทศ-ต่างประเทศ

7.1.3 การศึกษาดูงาน

7.2 ให้การฝึกอบรมและการพัฒนา

7.2.1 ในห้องฝึกอบรม

7.2.2 นอกห้องฝึกอบรม

7.2.3 ภายในองค์กร หรือ ส่งอบรมภายนอก

7.3 การพัฒนาในงาน

7.3.1 ฝึกอบรมในงาน

7.3.2 เรียนรู้ในงาน

1. ให้การศึกษา และส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self Development) มีวิธีการต่าง ๆ

ดังนี้

1.1 ใช้บทเรียนสำเร็จรูป

1.2 การศึกษาทางไกล

1.3 การจัดทำวารสารวิชาการในสาขาอาชีพ

1.4 ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงาน

- 1.5 ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ
- 1.6 ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะสั้น-ระยะยาว
- 1.7 ส่งเอกสารให้สรุป รายงาน และเสนอ
- 1.8 การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือ
2. ให้การฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) มีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 จัดโครงการอบรมภายในองค์กร
 - 2.2 ส่งอบรมสถาบันภายนอก
 - 2.3 วางแผนโครงการฝึกอบรมประจำปี
 - 2.4 วางแผนฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น หรือทุกระดับ
 - 2.5 พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนการและเทคโนโลยี
 - 2.6 ใช้เทคนิคการฝึกอบรมผสมผสาน และการพัฒนาบุคลากรสมัยใหม่
 - 2.7 ใช้หลักสูตรอบรมในการประเมินผลงาน การเลื่อนขั้น หรือโยกย้าย
 - 2.8 สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมต่าง ๆ
3. การพัฒนาในงาน (In-Service Development) มีวิธีต่าง ๆ คือ
 - 3.1 รักษาการณ์แทน
 - 3.2 ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ
 - 3.3 ให้ความร่วมมือคณะกรรมการ
 - 3.4 การให้ออกไปสังเกตการณ์
 - 3.5 การมีเพื่อนที่มีประสบการณ์ร่วม
 - 3.6 การเป็นตัวอย่างที่ดี
 - 3.7 การเสนอแนะให้นำไปประยุกต์ใช้
 - 3.8 การเป็นตัวอย่างที่ดี
 - 3.9 การดูงานใน/นอกหน่วยงาน
 - 3.10 การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน
 - 3.11 การสอนงาน แนะนำงาน
 - 3.12 การฝึกอบรมในงาน
8. การเขียนโครงการฝึกอบรม

การเขียนโครงการฝึกอบรมเป็นกิจกรรม และเป็นกระบวนการสื่อสารที่ผู้เขียนจะต้องใช้ความคิด ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตน คิดและเขียนโครงการเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ของมนุษย์ โดยคาดหวัง คาดคะเน ในผลสำเร็จขององค์กร โดยมุ่งพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา

ของหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานราชการหรือธุรกิจ (สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2550)

1. โครงการฝึกอบรมที่ดี
 - 1.1 ต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ชัดเจน
 - 1.2 รัดกุม เข้าใจง่าย กระชับ
 - 1.3 มีกระบวนการหรือระบบในการพัฒนาบุคลากร
 - 1.4 มีส่วนประกอบโครงการที่สำคัญ
2. รูปแบบการเขียนโครงการฝึกอบรม อาจพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ
 - 2.1 แบบเปิด คือ รูปแบบที่เป็นแบบฟอร์มที่ถูกต้อง กำหนดขึ้นตายตัว ซึ่งมีข้อจำกัดตรงที่ หากผู้เขียนโครงการเข้าใจผิดในการกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มซึ่งเป็นรูปแบบที่กำหนด โดยผู้พิจารณาโครงการกำหนดอย่างชัดเจนว่าต้องการทราบประเด็นเสนอเรื่องใด อย่างไร
 - 2.2 แบบเปิด เป็นการเขียนที่มีได้กำหนดรูปแบบที่แน่นอน แต่ผู้เขียนสามารถสร้างสรรค์ เขียนเสนอโครงการให้ครบถ้วนในส่วนประกอบสำคัญ ๆ เพื่อให้ผู้พิจารณาเข้าใจ และวินิจฉัย
3. ส่วนประกอบของโครงการฝึกอบรม โดยทั่วไปแล้วส่วนประกอบสำคัญของโครงการ ได้แก่
 - 3.1 ชื่อโครงการ
 - 3.2 ชื่อผู้เสนอและคณะ (ถ้ามี) หน่วยงานที่สังกัด
 - 3.3 ความเป็นมาของโครงการ
 - 3.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ
 - 3.5 แผนหลักสูตรในโครงการ
 - 3.6 วิธีการดำเนินงาน
 - 3.7 รายละเอียดหลักสูตรต่าง ๆ ที่บรรจุในโครงการประกอบด้วย
 - 3.7.1 ชื่อหลักสูตร
 - 3.7.2 หลักการ เหตุผล
 - 3.7.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.7.4 หัวข้อการฝึกอบรม
 - 3.7.5 ระยะเวลา
 - 3.7.6 ผู้เข้ารับการอบรม
 - 3.7.7 วิทยากร
 - 3.7.8 วิธีการฝึกอบรม

3.7.9 วัน เวลา สถานที่

3.7.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3.7.11 การประเมินผล

3.7.12 งบประมาณต่อหลักสูตร ต่อคน

3.8 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

3.9 ผู้รับผิดชอบโครงการ

9. การประเมินผลการฝึกอบรม

9.1 ความหมายของการประเมินผลการฝึกอบรม

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการประเมินผลการฝึกอบรมไว้ ดังนี้ พงศ์ หรดาล (2559) ให้ความหมายการประเมินผลการฝึกอบรม คือ ความพยายามมุ่งจะประเมินค่าของการฝึกอบรมที่ได้ดำเนินการไปนั้น ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างไรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดโดยอาศัยวิธีการอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินคุณค่าของการฝึกอบรมก็ได้ กระทำไปโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงานหรือต่อองค์กรในส่วนรวมหรือไม่ การประเมินผลการฝึกอบรมอาจกระทำไปในแง่ของการเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย หรือวัดในด้านคุณภาพ และปริมาณ เช่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วสามารถทำงานได้เพิ่มขึ้นและผลงานมีคุณภาพมากกว่าเดิม ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิตลดลง สถิติการขาดงาน การลางาน การออกจากงาน หรืออุบัติเหตุลดลง น้อยลงและข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถวัดออกมาในรูปของตัวเลขข้อมูลทางสถิติหรือวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Approach)

พัฒนา สุขประเสริฐ (2541) ให้ความหมายการประเมินผลฝึกอบรม คือ การดำเนินงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าโครงการฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้นต้องการที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยพฤติกรรมที่ต้องการให้เปลี่ยนนั้นอาจเป็นเพียงลักษณะเดียว สองลักษณะหรือทั้งสามลักษณะประกอบกันก็ได้

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550) ให้ความหมายของการประเมินการฝึกอบรม หมายถึง การวัดและค้นหาคุณค่าที่ได้จากการฝึกอบรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ผู้บริหารและผู้จัดการฝึกอบรมเพื่อเป็นการควบคุมปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการฝึกอบรมและเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

ยุพาศรี ไพรวรรณ (2553) ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการ หมายถึง การตัดสินคุณค่าของโครงการโดยเก็บข้อมูลจากตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นและนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับ เกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของโครงการ

Kirkpatrick (1950) ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรม เป็นครั้งแรกและถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการประเมินผลการฝึกอบรมจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิด ของเขาได้กำหนดให้การประเมินผลการฝึกอบรมมีด้วยกัน 4 ขั้นตอน กล่าวคือ 1. การประเมิน ปฏิกริยา (Reaction) 2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning) 3. การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และ 4. การประเมินผลลัพธ์ (Results) ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินปฏิกริยา (Reaction)

การประเมินปฏิกริยา (Reaction) คือการประเมินเพื่อรับรู้ว่าคุณรับ การอบรมมีทัศนคติอย่างไรต่อการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรนั้น ๆ กล่าวคือ เป็นการวัดความรู้สึก พึงพอใจ ชอบหรือไม่ชอบต่อการจัดฝึกอบรมนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินที่ง่ายที่สุดในบรรดา 4 ขั้นตอน ในทางปฏิบัติมักทำการประเมินหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมซึ่งนิยมใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักโดยมักแจกให้ผู้รับการอบรมประเมินโดยมีประเด็นต่าง เช่น การสอนของวิทยากร การดูแลอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรม อาหารเครื่องดื่ม ถ้ามีการเดินทางไปต่างจังหวัดก็อาจมีเรื่องที่พัก การเดินทาง การประเมินขั้นตอนนี้ถือเป็นธรรมเนียม ปฏิบัติสำหรับการจัดฝึกอบรมโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ดีสิ่งที่นักฝึกอบรมคงต้องตระหนักว่าการประเมิน ปฏิกริยาไม่ควรจะรอให้การฝึกอบรมสิ้นสุดเท่านั้น เพราะเหตุว่าถ้าผลออกมาว่ามีระดับความพึงพอใจ น้อยก็ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้แล้ว ดังนั้นสิ่งที่ควรทำคือการประเมินระหว่างการดำเนินการฝึกอบรม ควบคู่ไปด้วยเพื่อรับรู้ว่ามีอะไรที่บ่งบอกอาการความไม่ราบรื่นของการฝึกอบรมจะได้ดำเนินการแก้ไข ได้ทันก่อนปัญหาจะเกิดซึ่งวิธีการก็คือการสังเกตการณ์ (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) หรือสอบถามผู้เข้าอบรมในช่วงพักอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น

2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning)

การประเมินการเรียนรู้คือการวัดว่าคุณรับการอบรมได้มีการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) หรือมีทัศนคติ (Attitude) อันพึงประสงค์หรือไม่ การประเมินขั้นตอนนี้ ถือว่ามีความสำคัญมากเพราะเหตุว่าเป็นการตอบโจทย์หรือวัตถุประสงค์ของการจัดฝึกอบรมในส่วน ของการเรียนรู้ซึ่งถ้ามีการจัดฝึกอบรมเกิดขึ้นแล้วแต่ไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้นหรือไม่อยู่ในระดับที่ยอมรับ ได้ถือว่าการฝึกอบรมที่สูญเปล่า เช่นการจัดฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยเมื่อสิ้นสุด การจัดอบรมแล้วมีบางคนยังใช้โปรแกรมไม่ได้ หรือการฝึกอบรมด้านการทำงานเป็นทีม ผู้รับการ อบรมยังไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งในการประเมินส่วนนี้ในปัจจุบันบางแห่ง มักใช้แบบสอบถามโดยมีการให้ผู้เข้าอบรมตอบว่าหลังการฝึกอบรมแล้วท่านมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่

โดยอาจมีช่องเปรียบเทียบก่อนและหลังว่ามีคะแนนต่างกันหรือไม่ อย่างไรก็ตามก็ถือว่าเป็นวิธีหนึ่งที่ย่างและสะดวก ผู้เขียนเห็นว่าการวัดการเรียนรู้คงต้องมีเทคนิควิธีที่เหมาะสมกับประเด็นหรือประเภทการเรียนรู้ที่เราจะวัด เช่นวัดความรู้ (Knowledge) คงต้องมีการทดสอบ (Test) การวัดทักษะ (Skill) คงต้องให้ทดลองปฏิบัติจริง แต่ที่ยากที่สุดคือทัศนคติ (Attitude) ซึ่งอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ประกอบ

3. การประเมินพฤติกรรม (Behavior)

การประเมินพฤติกรรมหรือนักวิชาการบางท่านเรียกว่า Job Behavior เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการประเมินที่จะทราบว่า การฝึกอบรมที่จัดขึ้นสามารถทำให้พนักงานทำงานได้ดีขึ้นหรือลดความบกพร่องในงานได้หรือไม่ บางครั้งมักเรียกการประเมินขั้นตอนนี้ว่าการติดตามผลการฝึกอบรม ซึ่งนักฝึกอบรมคงต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าเพื่อที่จะระบุให้ชัดว่าการฝึกอบรมหลักสูตรไหนควรมีการติดตามผลเนื่องจากในบางองค์กรมีการจัดโครงการฝึกอบรมจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้การติดตามผลการฝึกอบรมทุกโครงการเป็นไปได้ยาก แต่อย่างไรก็ตามการติดตามผลการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพคงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดผู้รับการฝึกอบรมในการให้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ใช้ความสามารถอันเนื่องมาจากการฝึกอบรม หรือบางครั้งอาจต้องมีการขอข้อมูลหรือความเห็นจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้เข้าอบรม เช่นในหลักสูตรด้านการบริการ อาจมีการสอบถามลูกค้าว่าพฤติกรรมบริการของพนักงานเป็นเช่นไร เป็นต้น

4. การประเมินผลลัพธ์ (Results)

ตามแนวคิดของ Kirkpatrick เห็นว่า การประเมินที่ยากที่สุดและเป็นการประเมินที่ทำให้ทราบว่าการอบรมแต่ละครั้งส่งผลอย่างไรต่อองค์กรบ้างคือการประเมินผลลัพธ์ (Results) ซึ่งหมายถึงผลลัพธ์แก่องค์กรจากการฝึกอบรมนั่นเอง การประเมินในขั้นตอนนี้เช่น อาจมีการวัดผลผลิตที่เพิ่มขึ้น (Productivity) เช่น จำนวนสินค้าที่ผลิตได้เพิ่มขึ้น จำนวนของเสียที่ลดลง ยอดขายที่เพิ่มขึ้นหรือความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการที่จะระบุให้ชัดลงเป็นว่าผลผลิตที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการอบรมหลักสูตรใดบ้างนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากในการตัดสินใจเนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่ด้วย ดังนั้นการประเมินขั้นตอนนี้ยังคงยากต่อการนำมาใช้ปฏิบัติจริงโดยในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดการประเมินผลที่เรียกว่าการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน (Return on Investment) หรือเรียกย่อ ROI มาใช้โดย Jack J. Phillips ซึ่งได้รับความสนใจกันอยู่ในขณะนี้

การประเมินผลการฝึกอบรม (Training Evaluation) ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายในวงจรการฝึกอบรม (Training Cycle) ซึ่งเริ่มจากการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs Assessment) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) การออกแบบหลักสูตร

(Course Design) และการดำเนินการฝึกอบรม (Training Conduct) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยย้อนกลับที่สำคัญและเป็นการวัดความสำเร็จในการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลในองค์กร แต่อย่างไรก็ดี นักฝึกอบรมคงต้องมีความเข้าใจว่าการประเมินที่ทำอยู่เป็นขั้นตอนใด และควรเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีใดในการประเมินจึงจะเหมาะสม ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการนำแนวคิดอื่นมาประยุกต์ใช้กับการประเมินผลการฝึกอบรมมากขึ้น เช่น นำแนวคิด Balanced Scorecard มาใช้ในการประเมินเรียกว่า Training Scorecard ซึ่งมีการใช้มุมมองทั้งสี่คือ ด้านการเงิน (Financial) ด้านลูกค้า (Customer) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process) และ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth) มาใช้ในการวัดความสำเร็จในการฝึกอบรม และที่กำลังอยู่ในความสนใจล่าสุดคือ แนวคิดการประเมินความคุ้มค่าในการฝึกอบรม (ROI in Training) ซึ่งคงต้องติดตามกันต่อไป

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกอบรม หมายถึง การวัดเพื่อตัดสินคุณค่าของการฝึกอบรมว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้มากน้อยเพียงใด พิจารณาจากพฤติกรรมการเรียนรู้ที่อาจเปลี่ยนแปลงเพียงลักษณะเดียว สองลักษณะหรือทั้งสามลักษณะ ประกอบกันก็ได้ ในส่วนของความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพและหาประสิทธิภาพของการฝึกอบรม อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

9.2 ประโยชน์ของการประเมินผลการฝึกอบรม

9.2.1 ทำให้เราทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการ สามารถระบุได้ว่า โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ และมีการถ่ายโอนความรู้และทักษะไปสู่การปฏิบัติงานหรือไม่

9.2.2 ทำให้ทราบคุณภาพของเนื้อหา หลักสูตร และการบริหารจัดการโครงการว่า ส่งผลต่อการเรียนรู้หรือไม่

9.2.3 ทำให้สามารถระบุได้ว่าผู้เข้าฝึกอบรมคนใดหรือกลุ่มใดได้ประโยชน์จากโครงการมากที่สุดหรือน้อยที่สุด เพราะเหตุใด

9.2.4 หากเป็นโครงการที่จัดให้บุคคลทั่วไปจะทำให้สามารถระบุได้ว่าโครงการเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ จะมีการแนะนำให้บุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการอีกหรือไม่

9.2.5 ทำให้สามารถระบุผลตอบแทนการลงทุน และค่าใช้จ่ายของโครงการ

9.2.6 ทำให้สามารถเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลที่ได้รับระหว่างโครงการฝึกอบรมกับโครงการประเภทอื่น ๆ

9.3 การกำหนดสิ่งที่จะประเมิน

ในการประเมินผลการฝึกอบรม ผู้ประเมินต้องกำหนดสิ่งหรือเรื่องที่จะประเมินให้ชัดเจน ซึ่งในวงการฝึกอบรมนิยมใช้กรอบการประเมินของนักประเมินที่สำคัญ 2 คน คือ

กรอบการประเมินของ Kirkpatrick

Kirkpatrick (1950) แบ่งสิ่งที่จะประเมินออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. ระดับที่ 1 การประเมินผลปฏิกิริยา (Reaction) เป็นการวัดความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยดูว่ามีปฏิกิริยาอย่างไรกับการฝึกอบรมนั้น ๆ มักทำเป็นแบบสอบถามหลังการอบรม โดยสอบถามถึงเนื้อหาหลักสูตร วิทยากร และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
2. ระดับที่ 2 การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning) เป็นการวัดความรู้ ทักษะหรือทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรม โดยการทดสอบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการวัดผลเป็นกลุ่มและการประเมินผลตนเอง มักทำเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม
3. ระดับที่ 3 การประเมินผลพฤติกรรม (Behavior) เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังการฝึกอบรม โดยเป็นการติดตามผล ระดับทักษะ ความคาดหวังทางพฤติกรรม โดยอาจกำหนดเป็นช่วงเวลา จำนวนครั้งที่ประเมิน และวิธีการประเมิน เป็นกรณีไป
4. ระดับที่ 4 การวัดผลลัพธ์ (Result) เป็นการวัดผลสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาและฝึกอบรมในขั้นตอนสุดท้าย โดยเปรียบเทียบผลลัพธ์หรือความคุ้มค่าในการลงทุนว่าเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด มักเป็นการวัดในเชิงปริมาณ ก่อนและหลังว่า สามารถเพิ่มยอดขาย ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มผลกำไร ลดต้นทุน ลดอุบัติเหตุ ให้องค์กรและองค์กรได้จริงหรือไม่ และถ้าได้เป็นจำนวนเท่าใด

การวัดผลทั้ง 4 ระดับนี้ จะช่วยตอบโจทย์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูง/CEO/เจ้าของกิจการ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ในเรื่องความคุ้มค่าของกิจกรรมพัฒนาและฝึกอบรม

กรอบการประเมินของ Stufflebeam (1971) เป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม โดยรูปแบบ CIPP Model โดยกำหนดให้มีการประเมินทั้งระบบใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ประเมินสภาวะแวดล้อม (Context)

เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือนโยบายหน่วยเหนือหรือไม่

2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input)

เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ปัจจัยที่กำหนดมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่

3. ประเมินกระบวนการ (Process)

เป็นการประเมินระหว่างการทำนิงานโครงการ เพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

4. ประเมินผลผลิต (Product)

เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย เพื่อตรวจสอบว่าเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร เกิดผลกระทบหรือผลข้างเคียงอื่นใดหรือไม่

การประเมินทั้งระบบแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

หากผู้ประเมินวางแผนและดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและเหมาะสม ก็จะทำให้การประเมินตามแผนและโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการประเมินในด้านการศึกษามีกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่ปฏิบัติมาก แต่ขาดการประเมินอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การนำ CIPP Model ไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง จะทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9.4 ประเภทของการประเมินกับเวลาประเมิน จำแนกได้ 2 ระยะ คือ

9.4.1 การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงทุกอย่างให้ดีขึ้นในขณะที่กำลังดำเนินโครงการ จึงจัดเป็นการประเมินตลอดเวลาของโครงการ

9.4.2 การประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูความเหมาะสมและคุณภาพของโครงการ ช่วยระบุว่าต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการที่จะจัดครั้งต่อไปหรือไม่ หรือช่วยตัดสินใจว่าสมควรล้มเลิกโครงการหรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม

กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์ (2559) ได้กล่าวว่าปัจจุบัน Social Media กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างให้เกิดเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในโลกออนไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมาก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อลิขสิทธิ์แต่อย่างใด ดังนั้น การนำเทคโนโลยี Social Media มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการผลักดันบุคลากรครูให้ก้าวทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงเยาวชนยุคใหม่ได้อย่างทันที่ ซึ่งจะทำให้เกิดระบบ Community แห่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนกับผู้สอน ผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน ที่มีการแบ่งปันความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ที่จัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่มุ่งพัฒนาการเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยให้เกิดสมรรถนะสำคัญข้อที่ 5 คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยการนักเรียนจะสามารถเท่าทันสังคมการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องช่วยกันสร้างพื้นฐาน ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นได้ พื้นฐานและปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ได้ คือ ครู อาจารย์ และสังคมการศึกษา สถาบันการศึกษาจะต้องปรับปรุงการเรียนรู้ของครู อาจารย์ และส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างนิสัยในด้านการใฝ่รู้และรักความรู้ให้เกิดขึ้นกับเยาวชน

นฤมล นิราทร (2543) กล่าวว่า เครือข่าย (Network) คือ รูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยน การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และการร่วมกันทำงาน เครือข่ายประกอบด้วยองค์กรจำนวนหนึ่งซึ่งมีอาณาเขตที่แน่นอนหรือไม่ก็ได้และองค์กรเหล่านี้มีฐานะเท่าเทียมกัน

จารุวัจน์ สองเมือง (2554) กล่าวว่าแนวคิดเรื่องเครือข่ายสังคมออนไลน์ มักปรากฏให้เห็นในลักษณะของการนำมาใช้เพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีตัวบุคคลหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ ร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน แลกเปลี่ยนแบ่งปันทรัพยากรข้อมูล ข่าวสาร

เป็นต้น แต่ปัจจุบันคำว่าเครือข่ายสังคม จะหมายถึงระบบเครือข่ายบนโลกออนไลน์ หรือการติดต่อสื่อสารถึงกันผ่านอินเทอร์เน็ตนั่นเอง Wikipedia ให้ความหมาย Social Network ว่าเป็นโครงสร้างสังคมที่ประกอบด้วยโหนด (Node) ต่าง ๆ เชื่อมต่อกันซึ่งแต่ละโหนดที่เชื่อมโยงกันก็อาจมีความสัมพันธ์กับโหนดอื่น ๆ ด้วย โดยอาจมีระดับของความสัมพันธ์กัน มีความซับซ้อน มีเป้าหมาย

จู่ไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (2554) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ว่าเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการพื้นฐานคือ ให้ผู้สนใจสร้างหน้าเว็บไซต์ส่วนตัว (Profile) ลงในเว็บไซต์แบ่งปันไฟล์แบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอ มีการส่งข้อความส่วนตัว (Personal Message : PM) และการแสดงความคิดเห็น (Comment) กันเป็นสังคม

ณัฐพล บัวอุไร (2554) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสังคมว่า เป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารจากการพัฒนาการของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ในยุคปัจจุบัน มีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของกลุ่มคนทุกชนชั้นในสังคม ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของระบบการสื่อสารสร้างความรวดเร็ว สะดวกสบาย ต่อผู้ใช้ในวงกว้างจนกลายเป็นปรากฏการณ์ในมิติของการสร้างระบบเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ในการสื่อสารของโลกในยุคดิจิทัลในปัจจุบัน

พระมหาสุทนต์อภากโร (2557) ให้นิยามของเครือข่ายทางสังคมว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย

ภิเชก ชัยนรินทร์ (2553) ได้ให้นิยามของ Social Media ไว้เป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. เป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ไม่ต่างจากคนสมัยก่อนที่เกิดเรื่องราวที่น่าสนใจอะไรขึ้นมา ก็มักจะเอามาพูดคุยกันจนเกิดเป็น Talk of the Town แต่เมื่อมาอยู่ในโลกออนไลน์การแพร่กระจายของสื่อก็ทำได้ง่ายขึ้นโดยเกิดจากการแบ่งปันเนื้อหา (Content Sharing) จากใครก็ได้ อย่างกรณีของ Susan Boyle ที่ดังไปทั่วโลกเพียงไม่กี่สัปดาห์จากการลงคลิปที่ประกวดร้องเพลงในรายการ Britain's Got Talent ผ่านทาง Youtube เป็นต้น ทั้งนี้ Social Media อาจจะมีอยู่ในรูปของเนื้อหา รูปภาพ เสียง หรือวิดีโอ

2. เป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงสื่อเดิมที่แพร่กระจายข่าวสารแบบทางเดียว (One-to-Many) เป็นแบบการสนทนาที่สามารถมีผู้เข้าร่วมได้หลายคน (Many-to-Many) เมื่อมีสภาพของการเป็นสื่อสังคม สิ่งสำคัญก็คือการสนทนาที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการร่วมกลุ่มคุยในเรื่องที่สนใจร่วมกัน

หรือการวิพากษ์วิจารณ์สินค้าหรือบริการต่าง ๆ โดยที่ไม่มีใครเข้ามาควบคุมเนื้อหาของการสนทนา แม้กระทั่งตัวผู้ผลิตเนื้อหานั้นเอง เพราะผู้ที่ได้รับสารมีสิทธิ์ที่จะเข้าร่วมในรูปแบบของการเพิ่มเติมความคิดเห็น หรือแม้กระทั่งเข้าไปแก้ไขเนื้อหานั้นได้ด้วยตนเอง ยกตัวอย่างเช่น Wikipedia

3. เป็นสื่อที่เปลี่ยนผู้คนจากผู้บริโภคเนื้อหาเป็นผู้ผลิตเนื้อหา จากคนในสังคมที่แต่เดิมเป็นเพียงคนรับสื่อในขณะที่สื่อจำพวกโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์จะเป็นผู้ทรงอิทธิพลอย่างมากในการวิพากษ์วิจารณ์สินค้าต่าง ๆ แต่เมื่อเป็น Social Media ทำให้ใคร ๆ ก็สามารถผลิตเนื้อหาและกระจายไปยังผู้รับสารได้อย่างเสรี หากใครผลิตเนื้อหาที่โดนใจคนส่วนใหญ่ในสังคมก็จะเป็นผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) ยิ่งหากเป็นในทางการตลาดก็สามารถโน้มน้าวผู้ติดตามในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการได้โดยง่าย

ธัญวัฒน์ กาบคำ (2553) ได้อธิบายเกี่ยวกับ Social Media ว่าหมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกัน

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย (2553) ได้ให้ความหมายของ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ Twitter.com, Facebook.com, Youtube.com, Weblog ต่าง ๆ

Boissevain (1974) ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคม ว่าหมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล โดยมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

Borgatta and Borgatta (1992) ให้นิยามของเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ว่าหมายถึง ปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดเรียงความสัมพันธ์ (Patterned Arrays of Relationship) ระหว่างปัจเจกชน (Individual) ที่ร่วมกระทำการในสังคม

Bruce and Yearley (2006) ให้นิยามว่า เครือข่ายทางสังคม คือ รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Pattern of Social Relationship) ของปัจเจกชน (Individual) ซึ่งนักสังคมวิทยาถือว่าเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในการศึกษา และใช้วิธีศึกษาโดยการสังเกต (Observation) ก่อนจะเขียนออกมาเป็นแผนที่ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Mapping)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สื่อสังคม (Social Media) หมายถึง ติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากที่หนึ่งไปสู่พื้นที่ออนไลน์สาธารณะ เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน โดยรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Pattern of Social Relationship) เป็นของปัจเจกบุคคล (Individual) เป็นกลุ่ม (Group) หรือเป็นองค์กร (Organization) ผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ในด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร การแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็น เป็นต้น อาจนำไปสู่ทิศทางที่ดีหรือทิศทางตรงกันข้ามได้ ขึ้นอยู่กับทัศนคติในการวิเคราะห์ และการเรียนรู้ที่จะสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เป็นไปตามเป้าหมายของ กลุ่มคนในเครือข่ายนั้น ประเภทของสื่อสังคม (Social Media)

สำหรับการแบ่งประเภทสื่อสังคมนั้น ในความเป็นจริงแล้วจะแยกประเภทของเว็บไซต์ สื่อสังคมได้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละเว็บไซต์ต่างคิดค้นพัฒนาเพื่อเอาใจผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่องแต่ อาจจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปเพื่อเป็นจุดขายให้กับเว็บไซต์ (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2553) ดังนี้

1. ประเภท Publishing เป็น Blog และเว็บประเภทเนื้อหา (Content) เช่น Blogger, Wordpress, Bloggang, Exteen, TypePad เป็นต้น ซึ่งในแต่ละเว็บบล็อกก็มีการแยกย่อย เนื้อหาเป็นหมวดต่าง ๆ ตามความสนใจ เช่น Oknation.net เป็น Blog ที่ให้ทุกคนเป็นนักข่าวได้ด้วยการเขียน Blog นำเสนอข่าวต่าง ๆ Blognone.com นำเสนอข่าวแวดวงไอที Keng.com เป็น Blog สำหรับผู้ที่สนใจการตลาด Gotoknow.org เป็น Blog ที่รวบรวมความรู้แขนงต่าง ๆ Pzecret.net เป็น Blog แนะนำ Portable ที่น่าสนใจ เป็นต้น
2. ประเภท Community หรือเครือข่ายสังคมที่ช่วยสร้างเครือข่ายเพื่อนเก่า และหาเพื่อนใหม่ สามารถส่งข้อความแลกเปลี่ยนความสนใจซึ่งกันและกัน เช่น Facebook, Hi5 และ Myspace เป็นต้น
3. ประเภท Media มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิดีโอ ภาพยนตร์ เพลง เช่น Youtube, Ustream.tv, Yahoo Video, Doucore.tv, Dailymotion, Thaitube.in.th, Veoh, Netflix, Imeem, Last.fm, Jjigg เป็นต้น
4. ประเภท Games เกมออนไลน์ที่สามารถสร้างตัวตนในโลกเสมือนจริงใช้ชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ติดต่อสื่อสาร ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น SecondLife, World WarCraft, Audition, Gamegum, Ragnarok, Pangya เป็นต้น
5. ประเภท Photo Management เว็บฝากรูปออนไลน์ที่ช่วยจัดการภาพถ่ายจากกล้องดิจิทัล และยังสามารถแบ่งปันรูปภาพหรือจะเปิดขายภาพเลยก็ได้ เช่น Photobucket, Flickr, Zoomr, Photoshop Express, Glowfoto, Shutterfly เป็นต้น
6. ประเภท Business/Commerce เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อธุรกิจ ซื้อ-ขายประมูลสินค้าออนไลน์ เช่น Amezon, eBay, Officelive, PayPal, Linkeln, Pramool, Tarad.com เป็นต้น
7. ประเภท Data/Knowledge แหล่งข้อมูลความรู้ เช่น Wkikipedia, Answers, Zickr, Tag.in.th, Del.icio.us, Digg, Bittorrent, Google Earth เป็นต้น

ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้บริการ Social Network Service (SNS) มากมาย ซึ่งแต่ละเว็บก็ต่างคิดค้นพัฒนาฟังก์ชันต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเราสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจหรือการเรียนการสอนในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ร่วมกัน การนำเสนอผลงาน หรือแม้แต่กระทั่งการทำงานกลุ่มร่วมกัน โดยกลุ่มหลักๆ ของ SNS เพื่อการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้แบ่งออกได้ ดังนี้ (ธนภัทร ยีชะเด, 2558)

1. กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ “ตัวตน” เว็บไซต์เหล่านี้ใช้สำหรับนำเสนอตัวตน และเผยแพร่ เรื่องราวของตนเองทางอินเทอร์เน็ต หรือผู้ใช้สามารถเขียนบล็อก สร้างอัลบั้มรูปของตัวเอง สร้างกลุ่มเพื่อนในห้องเรียน และสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ขึ้นมาได้ ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้คือ Myspace.com, Hi5.com และ Facebook.com เป็นต้น

2. กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ “ผลงาน” เราสามารถใช้เว็บไซต์เหล่านี้ในการนำเสนอ ผลงานของตัวเอง ผลงานของกลุ่มได้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิดีโอ รูปภาพ หรือเสียงอาจารย์ สอนที่ได้จากการบันทึกในชั้นเรียน เป็นต้น ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้เช่น Youtube.com, Yahoo VDO, Google VDO, Flickr.com, Multiply.com เป็นต้น

3. กลุ่มเว็บไซต์ที่มีความสนใจตรงกัน มีลักษณะเป็น Online Bookmarking หรือ Social Bookmarking โดยมีแนวคิดที่ว่า จากที่เราทำการ Bookmark เว็บไซต์ที่เราชอบหรือบทความ รายงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เก็บไว้ในเครื่องของเราเพียงคนเดียว แต่เปลี่ยนเป็น Bookmark เก็บไว้บนเว็บ เพื่อเกิดการแบ่งปันคนอื่นด้วย และเราก็จะได้รู้ด้วยว่าเว็บไซต์ใดที่ได้รับความนิยมมาก เป็นที่น่าสนใจ โดยดูได้จากจำนวนตัวเลขที่เว็บไซต์นั้นถูก Bookmark เอาไว้จากสมาชิกคนอื่น ๆ ตัวอย่างเว็บไซต์นี้ ได้แก่ Delicio.us, Digg, Zickr, Duocore.tv เป็นต้น

4. กลุ่มเว็บไซต์ที่ใช้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มที่เปิดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้ามา นำเสนอข้อมูล ความคิดหรือต่อยอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ตัวอย่างเว็บไซต์นี้ได้แก่ Wikipedia ซึ่งเป็นสารานุกรมต่อยอด ที่อนุญาตให้ใครก็ได้เข้ามาช่วยกันเขียน และแก้ไขบทความต่าง ๆ ได้ ตลอดเวลา ทำให้เกิดเป็นสารานุกรมออนไลน์ขนาดใหญ่ที่รวบรวมความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้มากมาย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546) กล่าวถึงองค์ประกอบของ เครือข่าย โดยใช้ตัวอักษรย่อภาษาอังกฤษ คือ LINK ซึ่งประกอบด้วย (1) การเรียนรู้ (Learning) (2) การลงทุน (Investing) (3) การดูแล (Nursing) และ (4) การรักษา (Keeping)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครือข่ายทางสังคมประกอบด้วย

1. สมาชิกของเครือข่าย
2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
3. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย
4. การสื่อสารภายในเครือข่าย
5. การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ซึ่งปัจจุบันมีเว็บไซต์สังคมออนไลน์อยู่หลายประเภทแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้งานซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. เครือข่ายข้อมูล แหล่งความรู้ เปรียบเสมือนไดอารีออนไลน์ ซึ่งผู้ใช้จะเขียนบทความ และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เผยแพร่ผ่านทางผู้ให้บริการเว็บบล็อก ซึ่งแต่ละบล็อกจะมีการจัดระเบียบของข้อมูลแยกเป็นหมวดหมู่ตามความสนใจของผู้ใช้ อาทิ Blogger.com, Bloggang.com
2. เครือข่ายแพร่ภาพและวิดีโอ ซึ่งผู้ใช้สามารถเผยแพร่รูปภาพ เสียงหรือคลิปวิดีโอ เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาชม หรือดาวน์โหลดได้ เช่นเดียวกับการใช้สื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ แต่มีจุดเด่นตรงที่ผู้ชมสามารถเข้าชมได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังเรียกชมซ้ำได้อีกด้วย เช่น Youtube.com, Imeem.com, Multiply.com
3. เครือข่ายแลกเปลี่ยนรูปภาพ เป็นเว็บไซต์ให้บริการรับฝากรูปออนไลน์ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ไม่สิ้นเปลืองพื้นที่หน่วยความจำในคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนรูปภาพและเปิดขาย รูปภาพออนไลน์ได้สะดวก อาทิ Flickr.com, Photobucket.com
4. เครือข่ายซื้อขายสินค้าหรือประมูลออนไลน์ เว็บไซต์ที่เปิดให้บริการส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่รวบรวมร้านค้าออนไลน์ไว้มากมาย โดยจะมีพื้นที่สำหรับพูดคุย ซึ่งมักจะแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามประเภทสินค้า ทั้งนี้ผู้ขายสามารถใช้พื้นที่นี้ประกาศขายหรือโฆษณาสินค้า ในขณะที่ผู้ซื้อก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพูดคุยได้เช่นกัน
5. เครือข่ายเพื่อน โดยสมาชิกจะมีวัตถุประสงค์ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเก่าและหาเพื่อนใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นพูดคุยกันทั่วไประหว่างเพื่อนโดยจะมีทั้งรูปแบบการส่งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว คลิปเสียง คลิปวิดีโอ ซึ่งบางเว็บไซต์ได้พัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อเพิ่มลูกเล่นให้การสื่อสารมีสีสันมากขึ้น เช่น การส่งสินค้าที่มีอยู่เฉพาะบนโลกดิจิทัลให้สมาชิกในเครือข่าย การเล่นเกมระหว่างสมาชิก โดยเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย อาทิ Facebook.com, Twitter.com, Hi5.com เป็นต้น
6. เครือข่ายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ที่มีความสนใจร่วมกันมาแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (Web Board) ซึ่งผู้ใช้สามารถตั้งกระทู้ เพื่อเปิดประเด็นในการสนทนา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวคราวความเคลื่อนไหวที่เป็นที่สนใจ เช่น Pantip.com, Mthai.com และ Kapook.com

ภิเชก ชัยนิรันดร์ (2553) ได้แบ่งประเภทของ Social Media ออกเป็น 6 ประเภท ในแง่มุมทางการตลาดตามรูปแบบของเว็บไซต์ ดังนี้

1. Blog ซึ่งเป็นการลดรูปจากคำว่า Web Blog ซึ่งถือเป็นระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System : CMS) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถเขียนบทความเรียกว่า Post และทำการเผยแพร่ได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากในการที่จะต้องมานั่งเรียนรู้ถึงภาษา HTML หรือ

โปรแกรม ทำเว็บไซต์ ทั้งนี้การเรียงของเนื้อหาจะเรียงจากเนื้อหาที่ใหม่สุดก่อนจากนั้นก็ถดถอยลงไปตามลำดับ ของเวลา (Chronological Order) การเกิดของ Blog เปิดโอกาสให้ใคร ๆ ที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวด้วยการเขียนได้อย่างเสรีไม่มีขีดจำกัดเรื่องเทคนิค อย่างในอดีตอีกต่อไป ทำให้เกิด Blog ขึ้นมาจำนวนมากมาย และเพิ่มเนื้อหาให้กับโลกออนไลน์ ได้เป็นจำนวนมากหลายอย่างไม่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้เครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดลักษณะของ Social คือการเปิดให้เพื่อน ๆ เข้ามาแสดงความคิดเห็นได้

2. Twitter และ Microblog อื่น ๆ เป็นรูปแบบหนึ่งของ Blog ที่จำกัดขนาดของการ Post แต่ละครั้งไว้ที่ 140 ตัวอักษร โดยแรกเริ่มเดิมทีผู้ออกแบบ Twitter ต้องการให้ผู้ใช้เขียนเรื่องราวว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ในขณะนี้ (What are you doing?) แต่กิจการต่าง ๆ กลับนำ Twitter ไปใช้ในทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการสร้างการบอกต่อ เพิ่มยอดขาย สร้าง Brand หรือเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า (CRM) ทั้งนี้เรายังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์บทความใหม่ ๆ บน Blog ของเราได้ด้วย Twitter นั้นเป็นที่นิยมขึ้นมากอย่างรวดเร็วจนทำให้เว็บไซต์ ประเภท Social Network ต่าง ๆ เพิ่ม Feature ที่ให้ผู้ใช้สามารถบอกได้ว่าตอนนี้กำลังทำอะไรกันอยู่นั้นก็คือการนำ Microblog เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งด้วยนั่นเอง

3. Social Networking เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงเรากับเพื่อน ๆ จนกลายเป็นสังคม ทั้งนี้ผู้ใช้จะเริ่มต้นสร้างตัวตนของตนเองขึ้นในส่วนของ Profile ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว (Info) รูป (Photo) การจดบันทึก (Note) หรือการใส่วิดีโอ (Video) และอื่น ๆ นอกจากนี้ Social Networking ยังมีเครื่องมือสำคัญในการสร้างจำนวนเพื่อนให้มากขึ้น คือ ในส่วนของ Invite Friend และ Find Friend รวมถึงการสร้างเพื่อนจากเพื่อนของเพื่อนอีกด้วย

เว็บไซต์ที่มีลักษณะของ Social Networking มีมากมาย แต่อาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกจะสนใจในการสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อน ๆ หรือครอบครัว เช่น Facebook, Hi5 หรือ Myspace และอีกประเภทคือสนใจในการสร้างเครือข่ายในเชิงธุรกิจที่เปิดให้ใส่ Resume และข้อมูลเชิงอาชีพต่าง ๆ เช่น LinkedIn หรือ Plaxo เป็นต้น

4. Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้เราสามารถ Upload รูปหรือวิดีโอ เพื่อแบ่งปันให้กับครอบครัว เพื่อนๆ หรือแม้กระทั่งเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน เว็บไซต์ปัจจุบันไม่จำเป็นจะต้องทุ่มทุนในการสร้างหนังโฆษณาที่มีต้นทุนสูงเราอาจจะใช้กล้องดิจิทัลราคาถูก ๆ ถ่ายทอดความคิดเป็นรูปแบบวิดีโอ จากนั้นนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์ Media sharing อย่าง Youtube หากความคิดของเราเป็นที่ชื่นชอบก็ทำให้เกิดการบอกต่ออย่างแพร่หลาย หรือกรณีหากกิจการที่ขายสินค้าที่เน้นดีไซน์ที่สวยงามก็อาจจะถ่ายรูปแล้วนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์อย่าง Flickr เพื่อให้ลูกค้าได้ชม หรืออาจจะใช้เป็นเครื่องมือในการนำชมโรงงานหรือบรรยากาศในการทำงานของกิจการ เป็นต้น

หรืออย่างกรณีของ Multiply ที่คนไทยนิยมนำรูปภาพที่ตนเองถ่ายมาแสดงฝีมือเหมือนเป็นแกลลอรี่ ส่วนตัวทำให้ผู้ว่าจ้างได้เห็นฝีมือก่อนที่จะทำการจ้าง

5. Social News and Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังบทความหรือเนื้อหาใดในอินเทอร์เน็ตโดยผู้ใช้เป็นผู้ส่งและเปิดโอกาสให้คะแนนและทำการโหวตได้เป็นเสมือนมหาชนช่วยกันกรองว่าบทความหรือเนื้อหาใดนั้นเป็นที่น่าสนใจที่สุดในส่วนของ Social Bookmarking นั้น เป็นการที่เปิดโอกาสให้คุณสามารถทำการ Bookmark เนื้อหาหรือเว็บไซต์ที่ชื่นชอบโดยไม่ขึ้นอยู่กับ คอมพิวเตอร์เครื่องใดเครื่องหนึ่ง แต่สามารถทำผ่านออนไลน์และเนื้อหาในส่วนที่เราทำ Bookmark ไว้นี้ สามารถที่จะแบ่งปันให้คนอื่น ๆ ได้ด้วยนักการตลาดจะใช้เป็นเครื่องมือในการบอกต่อและสร้างจำนวนคนเข้ามายังที่เว็บไซต์หรือ Campaign การตลาดที่ต้องการ

6. Online Forums ถือเป็นรูปแบบของ Social Media ที่เก่าแก่ที่สุดเป็นเสมือนสถานที่ที่ให้ผู้คนเข้ามาพูดคุยในหัวข้อที่พวกเขาสนใจซึ่งอาจจะเป็นเรื่อง เพลง หนังสือ การเมือง กีฬา สุขภาพ หนังสือ การลงทุนและอื่น ๆ อีกมากมาย ได้ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนถึงการแนะนำสินค้าหรือบริการต่าง ๆ นักการตลาดควรสนใจเนื้อหาที่พูดคุยใน Forums เหล่านี้เพราะบางครั้งอาจจะเป็นคำวิจารณ์เกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการของเรา ซึ่งเราเองสามารถเข้าไปทำความเข้าใจ แก้ไขปัญหาตลอดจนถึงใช้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เว็บไซต์ประเภท Forums อาจจะเป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเฉพาะหรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งในเว็บไซต์เนื้อหาต่าง ๆ

จากบทความดังกล่าว สรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมประกอบด้วยเว็บไซต์ที่มีลักษณะของ Social Networking อาจแบ่งเป็นประเภทที่ใช้ในการสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อน ๆ หรือครอบครัว เช่น Facebook อีกประเภท คือใช้ในการสร้างเครือข่าย ในเชิงธุรกิจและเชิงอาชีพต่าง ๆ เช่น Linkedin หรือ Plaxo เป็นต้น

1. Facebook

1.1 ความสำคัญ

Marquez (2011) ได้กล่าวถึง Facebook ว่าเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมสำหรับติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารโดย Facebook เปิดใช้งานเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 โดย Mark Elliot Zuckerberg นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด (Harvard University) ในช่วงแรกนั้น Facebook เปิดให้ใช้งานเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ซึ่งต่อมาได้ขยายตัวออกไปสำหรับมหาวิทยาลัยทั่วสหรัฐอเมริกา และตั้งแต่ 11 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้ขยายมาสำหรับผู้ทั่วไปทุกคนเหมือนในปัจจุบัน

1.2 ความนิยม

“สถิติการเติบโตของผู้ใช้ Facebook ในไทย” มีผู้ใช้เฟซบุ๊กทั่วโลกมากถึง 1,191 ล้านคน ถือว่าเป็นยุคที่ผู้บริโภคต้องการเสพข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้นในแต่ละวันจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ตนเองติดตามอยู่ และผนวกกับเทคโนโลยีสมาร์ตโฟนที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถเสพข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้อัตราการเติบโตของผู้ใช้เฟซบุ๊กเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วคิดเป็นร้อยละ 3 ของอัตราการเติบโตของสมาชิกเฟซบุ๊กทั่วโลก ซึ่งผู้ใช้เฟซบุ๊กกลุ่มอาเซียนพบว่า ยอดผู้ใช้เฟซบุ๊กในไทยมีถึง 26 ล้านราย อยู่ในอันดับ 3 รอง จากฟิลิปปินส์ 36 ล้านราย และอินโดนีเซีย 64 ล้านราย จากอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่า เฟซบุ๊กสนับสนุนให้ผู้ใช้ที่มีความหลากหลายมาเป็นสมาชิกร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เฟซบุ๊กจะได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ในระยะแรกผู้ใช้จะสร้างตัวตนขึ้นบนโลกออนไลน์เพื่อเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของตนเอง ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ผ่านรูปภาพ ข้อความ วิดีโอ หรือเนื้อหาที่มีลักษณะมัลติมีเดีย (Multimedia) ไปยังกลุ่มเพื่อน ที่ทำให้เฟซบุ๊กมีลักษณะที่โดดเด่น และกระตุ้นให้ผู้ใช้หันมาใช้บริการทางเฟซบุ๊กเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และในบางครั้งการแสดงตัวตนในสังคมออนไลน์ แอบแฝงด้วยภาพลักษณ์ที่ผู้ส่งสารได้สร้างการรับรู้ให้แก่ผู้รับสาร เพื่อเป็นการสะท้อนภาพลักษณ์ของตนเอง สังคมออนไลน์ทำให้โลกของการแสดงออกมีความเป็นอิสระเสรีมากขึ้น ผู้ใช้สามารถแสดงออกความเป็นตัวตนได้มากกว่า ทำให้ตัวตนในชีวิตจริงกับสังคมเสมือนจริงที่หลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เราแยกไม่ออกว่าอันไหนเป็นสิ่งที่เป็นตัวตนเรามากกว่ากัน

ในงานวิจัยเครือข่ายสังคม ได้กล่าวถึงลักษณะของการเป็นสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กที่มีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมไว้ว่า มีความเป็นปัจเจกบุคคลทำให้ผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดังนี้ (Boyd and Ellison, 2014)

1. สร้างข้อมูลส่วนตัว เมื่อผู้ใช้ได้เป็นสมาชิกในสังคมออนไลน์แล้วจะต้องกรอกข้อมูลส่วนตัวไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย สิ่งที่น่าสนใจ โดยผู้ใช้สามารถตั้งค่าให้เป็นแบบเปิดเผยสู่สาธารณะหรือเปิดเผยเฉพาะบุคคลที่ได้รับอนุญาตภายใต้ขอบเขตของระบบ
2. เชื่อมต่อกับผู้ใช้คนอื่น ๆ บนสังคมออนไลน์ได้ ถ้าหากผู้ใช้ตั้งค่าให้สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้
3. สามารถเข้าชมข้อมูลหรือสื่อสารกับผู้ใช้คนอื่นที่เชื่อมต่อกันในระบบเดียวกัน สิ่งสำคัญที่เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากการให้คนที่เคยรู้จักกัน และไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ได้มีการพบปะกันแล้วนั้น ยังทำให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมต่อขยายเครือข่ายสังคมซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

1.3 ประเภท

เว็บไซต์ Opify.net ได้เผยแพร่ผลการวิจัยเรื่อง “เอ็กซ์เรย์พฤติกรรม 9 ประเภท ของกลุ่มผู้ใช้งาน Facebook (Info Graphic)” อ้างถึงใน <http://thumbsup.in.th/2013/08/types-of-facebookuser/> ข้อมูล ณ วันที่ 17 ส.ค. 2556 พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้งาน มีทั้งหมด 9 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

1. กลุ่มนักสะกดรอย (The Stalker) ผู้ใช้งานกลุ่มนี้มีพฤติกรรมที่ชื่นชอบการติดตามและ สังเกตความเคลื่อนไหวของเพื่อนหรือผู้ใช้งานคนอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาเฉลี่ยในการใช้งาน Facebook มากกว่าผู้ใช้งานทั่วไปถึง 14 เท่า
2. กลุ่มผู้สูงอายุ (The Baby Boomer) กลุ่มผู้สูงอายุนับว่าเป็นอีกหนึ่งที่เริ่มให้ความสนใจและหันมาใช้งาน Facebook เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเป็นกลุ่มที่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 55-65 ปีขึ้นไป ซึ่งการใช้งานส่วนใหญ่เป็นการติดต่อสื่อสารกับลูกหลาน
3. กลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่ (The Newbie) ผู้ใช้งานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่เพิ่งหัดใช้งาน ซึ่งส่วนใหญ่นิยมถ่ายตัวเอง รวมถึงชอบกด Like และ Comment เป็นชีวิตจิตใจ เรียกได้ว่า กดทุกอย่างที่เห็นเลยก็ว่าได้โดยผลการสำรวจพบว่าผู้เล่นหน้าใหม่กลุ่มนี้มีการกด Like สูงถึง 5 แสนครั้งภายในระยะเวลาเพียงแค่ 2 นาที
4. กลุ่มที่รักการโพสต์และแชร์เป็นชีวิตจิตใจ (The Over-Sharer) ลักษณะของผู้ใช้งานในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่รักและชื่นชอบการเช็คอินเป็นชีวิตจิตใจถึงแม้ว่าบางครั้งจะอยู่ในห้องน้ำก็ตามก็ยังสามารถที่จะเช็คอิน โดยผลการสำรวจพบว่าผู้ใช้งานประเภทนี้มีจำนวนมากถึง 4.8 ล้านคนเลยทีเดียว
5. กลุ่มนักประชาสัมพันธ์ (The Brand Promoter) ผู้ใช้งานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นพนักงานของแบรนด์หรือบริษัทซึ่งมีหน้าที่ในการใช้งาน Facebook เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เฉพาะสินค้าขององค์กรเท่านั้น
6. กลุ่มที่กลัวเสียความเป็นส่วนตัว (The Fearful User) พฤติกรรมของผู้ใช้งานกลุ่มนี้ ค่อนข้างมีความลึกลับและไม่ค่อยมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวสู่สาธารณะมากนัก เพราะกลัวว่าอาจจะมีกลุ่มมิถิฉัพแอบนำภาพถ่ายหรือข้อมูลส่วนตัวไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยส่วนใหญ่มักใช้ชื่อสมมุติในการใช้งานรวมถึงยังไม่ค่อยรับ Add จากคนแปลกหน้าอีกด้วย ซึ่งผลการสำรวจพบว่าผู้ใช้งานที่มีพฤติกรรมลึกลับเหล่านี้มีจำนวนมากถึง 13 ล้านคน
7. กลุ่มที่ชอบโพสต์และแชร์เพื่อสร้างกระแส (The Curator) ผู้ใช้งานกลุ่มนี้ชอบโพสรูปภาพหรือวิดีโอไม่ว่าจะเป็นแมว, สุนัข, เด็ก รวมถึงมุขตลกและคำคมที่ได้รับความนิยมเพื่อสร้างกระแสและได้ยอดกด Like โดยการโพสต์ในรูปแบบนี้พบว่าเป็นรูปแบบที่คนส่วนใหญ่ชื่นชอบมากที่สุด

8. กลุ่มนักเล่นเกม (The Gamer) กลุ่มนี้ดูจากชื่อกลุ่มแล้วก็ค่อนข้างชัดเจนว่าส่วนใหญ่เน้นการใช้งานเพื่อการเล่นเกมบน Facebook เท่านั้น ซึ่งบนหน้าโปรไฟล์ของผู้ใช้งานกลุ่มนี้มักมีเพียงแค่การอัปเดตคะแนนและสถิติในเกมต่าง ๆ

9. กลุ่มที่มี Facebook ไร้เฉยๆ (The Non-User) ผู้ใช้งานกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีบัญชีแต่ไม่เคยใช้งานหรือมีส่วนร่วมกิจกรรมอะไรเลยและบางส่วนยังใช้เป็นบัญชีสำหรับสัต์ว่เลี้ยง โดยผู้ใช้งานกลุ่มนี้คิดเป็นสัดส่วนมากถึง 18% ของจำนวนผู้ใช้งาน Facebook ทั้งหมด

ทั้งนี้พฤติกรรมชาว Facebook ทั้ง 9 ประเภทนี้หากมองผ่านๆ แล้วอาจเป็นเพียงการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้ใช้งาน Facebook ที่แตกต่างกันไปเท่านั้น แต่หากลองสังเกตดูจะพบว่า สามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้ใช้งาน Facebook ในแต่ละกลุ่มว่ามีกลุ่มไหนบ้างที่มีพฤติกรรมในการใช้งานที่เอื้อต่อการทำการตลาดเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนำไปต่อยอดและปรับใช้ในการทำการตลาดต่อไป

2. Google Apps

2.1 ความสำคัญ

Google Apps for Education ชุดเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพซึ่งมีพื้นที่เก็บข้อมูลให้ใช้ฟรีถึง 15 GB สำหรับการทำงานร่วมกันในชั้นเรียนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเทคโนโลยีที่สามารถประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้ เนื่องจากเป็นบริการหนึ่งของ Google สร้าง แชร์ และแก้ไขแบบเรียลไทม์ ทุกคนมีข้อมูลตรงกันและข้อมูลนั้นจะถูกเก็บโดยอัตโนมัติในระบบคลาวด์ใช้ได้ใอุปกรณ์ทุกประเภท ทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการ เช่น โพลเดอร์, เอกสาร, งานนำเสนอ, แบบฟอร์ม, สเปรดชีต และภาพประกอบ โดยที่เราส่งไฟล์ไปเก็บหรือโหลดไฟล์มาใช้ผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเอาไว้ให้เราฝากไฟล์ต่าง ๆ สามารถสร้างโพลเดอร์เพื่อแบ่งแยกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ได้ และเรายังสามารถแชร์ (Share) ข้อมูลและโพลเดอร์ของเราให้คนอื่นโหลดได้ซึ่งเราก็สามารถใช้ได้ทั้งในมือถือสมาร์ทโฟนและคอมพิวเตอร์

2.2 คุณสมบัติที่น่าสนใจของบริการ

2.2.1 การบริการรับส่งจดหมาย (Gmail) สำหรับการดำเนินธุรกิจและการศึกษา ให้พื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล 25 กิกะไบต์ ไม่มีอีเมลขยะ และ 99.99% ในช่วงเวลาที่ใช้งานจะมีบริการดูแลเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างดีและมีระบบสนับสนุนผู้ใช้ให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่ผู้ใช้ทำไว้กับผู้ให้บริการระบบเครือข่าย

2.2.2 Google Voice Search เป็นแอปพลิเคชันใหม่ล่าสุดของ Google ซึ่งนำมาเปิดตัว อีกครั้งหนึ่งในงาน “World Mobile Congress 2010” ที่กรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน Google Voice Search เป็นเครื่องมือที่เกิดมาจาก Google Labs ที่อนุญาตให้ผู้ใช้งานสามารถ

ค้นหาข้อมูลผ่านโทรศัพท์มือถือได้โดยผู้ใช้งานโทรเข้าไปที่เบอร์ (650)623-6706 ซึ่งเป็นเบอร์โทรศัพท์ของระบบการค้นหาด้วยเสียงของ Google

Google Drive เป็นบริการจาก Google ที่ทำให้เราสามารถนำไฟล์ต่าง ๆ ไปฝากไว้กับ Google ซึ่งทำให้เราสามารถใช้ไฟล์เหล่านั้นที่ไหนก็ได้ ไม่เพียงแค่ฝากไฟล์ได้เท่านั้น แต่ยังสามารถแบ่งปันไฟล์กับคนที่ต้องการและสามารถแก้ไขร่วมกันได้จากอุปกรณ์หลากหลายประเภท เช่น อุปกรณ์มือถือ อุปกรณ์แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์

Google Maps คือ บริการของ Google ที่ให้บริการเทคโนโลยีด้านแผนที่ ประสิทธิภาพสูง ใช้ค้นหาแผนที่ (Web Mapping) ใช้งานง่าย และให้ข้อมูลของธุรกิจในพื้นที่นั้น ได้แก่ที่ตั้งของธุรกิจ รายละเอียดการติดต่อ และเส้นทางการขับขี่ โดยบริการแผนที่เริ่มต้นให้บริการตั้งแต่กลางปี ค.ศ. 2005 เป็นบริการฟรี จัดให้แก่ผู้ใช้ทั่วโลกส่วนประกอบที่สำคัญที่ดึงดูดผู้ใช้งานเป็นอย่างมาก คือแผนที่และภาพถ่ายดาวเทียมคุณภาพดี ซึ่งครอบคลุมพื้นผิวโลกในมาตรส่วต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการค้นหา และการเดินทางของผู้ใช้งาน

Google Calendar บริการด้านปฏิทิน การจัดทำกำหนดการ ตารางการทำงาน การจัดตารางการทำงาน การนัดหมายประชุมตอบรับการประชุม การแบ่งปันการใช้ปฏิทินร่วมกัน ทางระบบออนไลน์ และการใช้ปฏิทินบนโทรศัพท์มือถือ

Google Docs บริการด้านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำงานร่วมกันได้ ไม่ว่าจะป็นระหว่างอาจารย์กับอาจารย์ หรืออาจารย์กับนักศึกษาสามารถแบ่งปันใช้เอกสารออนไลน์ ร่วมกันได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกโอกาส มีโปรแกรมตารางคำนวณอิเล็กทรอนิกส์และโปรแกรมนำเสนอ ผลงานการทำงานในระบบออนไลน์ที่ไม่ต้องมีการแนบไฟล์

Google Groups บริการที่อนุญาตให้ผู้ใช้ ซึ่งทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถสร้างรายชื่ออีเมลของกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน สามารถแบ่งปันเนื้อหาาร่วมกันได้ สามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

Google Site บริการที่มีความปลอดภัยสูง บริการรหัสเขียนโปรแกรมสำหรับสร้างเว็บไซต์ ผ่านระบบอินทราเน็ต และสามารถบริหารจัดการในกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี มีลักษณะการทำงานคล้ายกับบล็อกหรือเว็บไซต์สำเร็จรูป อาจารย์สามารถใช้ในการสร้างโครงการ สอนแผนการสอน สอดแทรก รูปภาพและวิดีโอประกอบการสอนทั้งหมดลงไปในเว็บไซต์นี้ได้

Google Video บริการเรื่องวิดีโอได้เป็นการส่วนตัว มีความปลอดภัยสูง และมีเว็บแม่ข่าย สำหรับแบ่งปันการใช้วิดีโอร่วมกัน

Google Plus หรือ Google+ เป็นเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกูเกิล มีลักษณะการใช้งานคล้ายกับ Facebook ปัจจุบันมีผู้ใช้งานทั้งหมดประมาณ 540 ล้านคน สามารถเชื่อมต่อไปยัง Gmail และ Youtube ได้

สรุปได้ว่า สื่อสังคมที่ใช้ในปัจจุบันมีหลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับการใช้งาน และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ ซึ่งทุกคนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถติดต่อสื่อสาร ได้ตอบ หรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สามารถเขียน อธิบาย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความสนใจร่วมกัน ได้แก่ Facebook, Twitter, Youtube และ Slideshare เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

1. ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ

ความหมายของ “การรู้เท่าทันสื่อ” ได้มีองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความ นิยามที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

Silverblatt (1997) ได้นิยามความรู้เท่าทันสื่อว่า เป็นทักษะการคิดแบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อ สามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน และช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัย เนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ

Potter (2014) ผู้เขียนหนังสือ Media Literacy นิยามการรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นมุมมองของบุคคลที่ก่อร่างขึ้นจาก 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างความรู้ การใช้เครื่องมือและความตั้งใจในการเปิดรับสื่อและแปลความหมายสารในสื่อที่บุคคลเปิดรับ โดยบุคคลผู้รู้เท่าทันสื่อจะใช้โครงสร้างความรู้ของตนเองในการตีความสาร ซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ของผู้รู้เท่าทันสื่อคือทักษะ 7 ประการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การประเมิน (Evaluation) การจำแนกกลุ่ม (Grouping) การใช้เหตุผลแบบอุปนัย (Induction) การใช้เหตุผลแบบนิรนัย (Deduction) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการสรุปสาระสำคัญ (Abstracting)

Buckingham (2003) มองว่าการมีความสามารถของการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึงการมีทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึง (Access) คือ ความสามารถในการแสวงหาเนื้อหาของสื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับสารเอง การเข้าใจ (Understand) และการสร้างสรรค์ (Create) และยังเห็นว่าความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อที่ควรเป็นสิ่งที่จะพัฒนาอย่างสัมพันธ์กับเทคโนโลยีของสื่อใหม่และเทคโนโลยีของสื่อเก่า

Hobbs and Froast (2002) ได้ขยายความค่านิยามการรู้เท่าทันสื่อจากการประชุมผู้นำแห่งชาติว่าด้วยการรู้เท่าทันสื่อของสถาบันแอสเพน (Aspen Institute) ว่าการรู้เท่าทันสื่อคือความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการเข้าถึงสาร (Ability to Access Messages) หมายถึงความสามารถในการถอดรหัสสัญลักษณ์และสะสมคำศัพท์ที่กว้างขวางรวมถึงความสามารถ

ในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทักษะการเข้าถึงมักถูกเรียกว่าการรู้ทันข้อมูลข่าวสาร (Information Literacy)

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาร (Ability to Analyze Messages)

หมายถึง ทักษะความเข้าใจแบบตีความซึ่งรวมถึงความสามารถในการใช้การแบ่งแยกประเภทแนวคิดหรือความคิดตัดสินประเภทของงานการลงความเห็นเกี่ยวกับเหตุและผลการพิจารณากลยุทธ์และเทคนิคที่ใช้ในการสร้างงานและการบอกจุดประสงค์มุมมองของผู้แต่งความสามารถในการวิเคราะห์ระดับสูงขึ้นไปยังอาจถึงการจำแนกบริบททางประวัติศาสตร์การเมืองเศรษฐกิจหรือสุนทรียะทักษะในการวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าใจและใช้ความรู้เชิงความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถในการประเมินสาร (Ability to Evaluate Messages)

หมายถึง การตัดสินเกี่ยวกับความสัมพันธ์และคุณค่าของความหมายที่มีต่อผู้อ่านรวมถึงการใช้ความรู้ที่มีอยู่เดิมตีความงานทำนายผลลัพธ์ที่จะตามมาหรือบทสรุปในเชิงตรรกะบอกค่านิยมที่อยู่ในสารและชื่นชมต่อคุณภาพเชิงสุนทรียะของงานทักษะการประเมินต้องใช้การมองโลกความรู้ทัศนคติและค่านิยม

4. ความสามารถในการสื่อสาร (Ability to Communicate Messages) คือ

ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารได้แก่ความสามารถที่จะเข้าใจผู้ฟังที่เรากำลังสื่อสารด้วยมีทักษะใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถจับความสนใจของผู้รับสารมีทักษะในการผลิตสื่อวิดีโอ

Unesco (2009) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ “ความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ และประเมินค่าสื่อความสามารถในการเข้าถึงสื่อ นำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ การรู้เท่าทันสื่อยังหมายรวมถึงกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วิจารณ์และสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อ”

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (2556) อธิบายว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ ทักษะหรือความสามารถในการใช้สื่ออย่างรู้ตัวและใช้สื่ออย่างตื่นตัว โดยขยายความการใช้สื่ออย่างรู้ตัวว่าเป็นความสามารถตีความวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อ สามารถโต้ตอบได้อย่างมีสติและรู้ตัว รวมทั้งสามารถตั้งคำถามว่าสื่อผู้สร้างขึ้นได้อย่างไร ส่วนการใช้สื่ออย่างตื่นตัวเป็นการเปลี่ยนจากฝ่ายตั้งรับเป็นฝ่ายรุกโดยการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงสื่อที่หลากหลายและมีคุณภาพ รวมถึงสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

อุษา บิ๊กกินส์ (2555) ได้กล่าวถึง การรู้เท่าทันสื่อจะต้องมีการนำไปปรับใช้ใน

4 รูปแบบคือเข้าถึง (Access) วิเคราะห์ (Analyze) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create) และทั้ง 4 รูปแบบนี้สามารถใช้ได้กับสื่อทุกประเภทนับตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์การกระจายเสียงจนถึงสื่อ

อินเทอร์เน็ตซึ่งเริ่มมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันสื่อจะแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สุดด้วยการกำหนดนโยบายและหลักสูตรการศึกษา

1. การเข้าถึงการเข้าถึงสื่อจะเป็นไปในลักษณะที่มีการเคลื่อนไหวและเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความต่อเนื่องเมื่อประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้แล้วความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อก็จะมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ทำให้ผู้บริโภคสื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและมีความรู้เกี่ยวกับสื่อมากขึ้นอย่างไรก็ตามตราบดีที่สภาพแวดล้อมทางสังคมยังเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่มีความเท่าเทียมกันระหว่างในเมืองกับชนบทอุตสาหกรรมที่บ่งชี้ถึงความเจริญย่อมจะส่งผลทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงสื่อการสื่อสารหรือความรู้ต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์ผู้บริโภคสื่อทุกวันนี้เมื่อเข้าถึงสื่อได้แล้วก็ต้องมีทักษะหรือความสามารถในการวิเคราะห์สื่อและความหมายที่สื่อสารออกมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ ผู้ชมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจนับตั้งแต่ตัวแทนผู้ผลิตรายการ หมวดหมู่ ประเภท รายการเทคโนโลยี ภาษา กลุ่มตัวแทนที่สื่อสะท้อนให้เห็น จนกระทั่งประเภทของกลุ่มผู้ชมในปัจจุบัน ผู้บริโภคยังจำเป็นที่จะต้องมีความรู้หรือความสามารถในการวิเคราะห์สื่อที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถใช้อย่างชาญฉลาดจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ให้ได้สูงสุด

3. การประเมินในส่วนของ การเข้าถึงหรือการวิเคราะห์นั้นจำเป็นจะต้องมีการประเมินสื่อไปพร้อม ๆ กันด้วย แต่ในขั้นตอนของการประเมินนี้เป็นเรื่องที่ยากในการตัดสินใจ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ เช่น นโยบายของรัฐ ข้อกำหนดกฎหมายหรือเกณฑ์ในการประเมินต่าง ๆ ได้แก่ ความงามบรรทัดฐานทางการเมือง ค่านิยม อุดมคติหรือเศรษฐกิจ แม้แต่ขอบเขตและวัตถุประสงค์ในการประเมินเองก็ยังเป็นเรื่องที่บางครั้งค่อนข้างจะขัดแย้งกัน เพราะต้องพิจารณาให้ดูว่าการประเมินคุณภาพสื่อจะตั้งอยู่บนหลักการประชาธิปไตยที่ส่งเสริมความอิสระเสรี ความหลากหลาย ความเท่าเทียมกัน ลดความเหลื่อมล้ำในการเป็นตัวแทนหรือสะท้อนภาพสังคม เช่น สะท้อนให้เห็นภาพของคนทุกชนชั้นในสังคม ไม่ใช่จะสะท้อนให้เห็นแต่ชีวิตของคนที่ยุคหรือฟุ้งเฟ้อในสังคม หรือว่าจะให้การประเมินสื่อยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมแบบดั้งเดิมที่แสดงถึงการแบ่งแยกระหว่างความดีและความชั่วอย่างชัดเจน เป็นต้น

4. การสร้างสรรค์เนื้อหาถ้าพิจารณาทักษะหรือความสามารถ 3 ด้านที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้นทักษะในข้อนี้หรือการสร้างสรรค์เนื้อหานี้จะเป็นทักษะที่เสริมเข้ามา กล่าวคือ ผู้บริโภคสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะ 3 ข้อ คือ ความสามารถในการเข้าถึงวิเคราะห์และประเมินสื่อ ขณะที่ผู้ผลิตหรือผู้สร้างสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะหรือความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์เนื้อหา ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่ผู้ผลิตจะต้องมี ยกตัวอย่างเช่น การเรียนรู้กระบวนการในการ

สร้างข้อกำหนดต่าง ๆ การผลิตสื่อที่แสดงออกมาในเชิงสัญลักษณ์ความเข้าใจอันลึกซึ้งเกี่ยวกับ
ขนบธรรมเนียมและจริยธรรมในการผลิตสื่อแบบมืออาชีพ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถที่จะเข้าใจในเนื้อหา สถานการณ์
ต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารพยายามจะสื่อให้เห็น ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อเปรียบเสมือนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับ
บทบาทของสื่อ เพื่อก่อให้เกิดทักษะ 4 รูปแบบ คือ การเข้าถึงโดยการอ่านเนื้อหาจากสื่อ นั้น ๆ และ
ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การจดจำและเข้าใจความหมาย, การวิเคราะห์โดยใช้กลวิธีต่าง ๆ เช่น
การเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง/ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น เหตุและผล การลำดับความสำคัญ,
การประเมินเป็นการประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับสาร และสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้
สื่อโดยใช้ประโยชน์และมีการพัฒนาอย่างสัมพันธ์กับเทคโนโลยีสื่อใหม่และเทคโนโลยีสื่อเก่า
ครูที่รู้เท่าทันสื่อจะสามารถอธิบายถึงบทบาทที่สื่อถ่ายทอดให้เห็น จะเข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติของสื่อ
และจะใช้สื่อชนิดต่าง ๆ อย่างถูกวิธีและเหมาะสม

ระดับของการรู้เท่าทันสื่อ

Silverblatt (1995) ได้ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อ โดยจำแนกความรู้เท่าทันสื่อที่
ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุมีพลังอำนาจทางสื่อ (Media Empower) ออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้ตระหนักในความสำคัญของการเลือกและจัดสรรเวลาที่ใช้กับสื่อ
2. การเรียนรู้ทักษะการดูอย่างพินิจพิจารณา เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์และตั้งคำถาม

ถึงสิ่งที่อยู่ภายในกรอบว่า สื่อถูกสร้างขึ้นอย่างไรและสิ่งไหนที่ไม่ควรเชื่อ ทักษะการดูอย่าง
พินิจพิจารณานี้สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากชั้นเรียนที่ใช้หลักการตั้งคำถาม การทำกิจกรรมกลุ่มที่มี
ปฏิสัมพันธ์ รวมถึงการสร้างเนื้อหาสื่อของตนเอง

3. ชั้นการวิเคราะห์สื่อมวลชนในเชิงสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นการ
สำรวจประเด็นเกี่ยวกับใครผลิตสื่อและวัตถุประสงค์ในการผลิต ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างเวทีทาง
สังคม เพื่อคัดค้านหรือเรียกร้องให้แก่นโยบายสาธารณะหรือการดำเนินงานขององค์กร

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ มีองค์ประกอบที่สำคัญเรียงลำดับ คือ

1. การเข้าถึง (Access) การเข้าถึงสื่อ คือการได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ

ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็ม
ความสามารถ มีการแสวงหาข่าวสารได้จากสื่อหลายประเภทและไม่ถูกจำกัดอยู่กับสื่อประเภทใด
ประเภทหนึ่งมากเกินไป ความสามารถในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ พร้อมทั้ง
ทำความเข้าใจความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

- 1.1 อ่านเนื้อหาจากสื่อ นั้น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้
- 1.2 จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ใน

การสื่อสาร

1.3 พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย

1.4 เลือกคัดกรองข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. การวิเคราะห์ (Analyze) การวิเคราะห์คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ ว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอ นั้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองหรือเศรษฐกิจ โดยใช้พื้นความรู้เดิมและประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น ที่อาจมาจากการวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของสื่อ (กลุ่มผู้เปิดรับสื่อ) จุดยืนของสื่อ บริบทต่าง ๆ ของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อ การนำเสนอของสื่อ โดยอาจใช้วิธีการของการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแตกองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผล เช่น

2.1 ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อทำนายผลที่จะเกิด

2.2 ตีความเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน

2.3 ใช้กลวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง/ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็นเหตุและผล การลำดับความสำคัญ

2.4 ใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ เป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์และตีความหมาย

3. การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) การประเมินค่าของสื่อ เป็นผลมาจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมา ทำให้สามารถที่จะประเมินค่าคุณภาพของเนื้อหาสารที่ถูกส่งออกมาได้ว่า มีคุณค่าต่อผู้รับมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับในด้านใดได้บ้าง คุณค่าที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึกหรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณีอย่างไรบ้าง สิ่งที่สื่อนำเสนอ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งหรือไม่อย่างไร ในขณะที่เดียวกันการประเมินค่าที่เกิดขึ้นอาจเป็นการประเมินคุณภาพของสื่อว่า การนำเสนอของสื่อ นั้นมีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพหรือไม่เมื่อเปรียบกับสื่อประเภทเดียวกัน ความสามารถในการประเมินเนื้อหา โดยสร้างความเกี่ยวข้องของเนื้อหา กับประสบการณ์ พร้อมเสนอความเห็นในแง่ของหลากหลาย คุณภาพ และความสัมพันธ์กับเนื้อหา

4. การสร้างสรรค์ (Create) ความสามารถในการสร้างสรรค์ (หรือสื่อสาร) เนื้อหา โดยการเขียนบรรยายความคิดใช้คำศัพท์ เสียง และ/หรือสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย และต้องสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่หลากหลายของการสื่อสาร เพื่อสร้างสรรค์ ตัดต่อและเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าว เช่น

4.1 ใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข

4.2 ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์

4.3 สร้างสรรค์เลือกภาพอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

4.4 ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา การวิเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดหลักของการรู้เท่าทันสื่อเป็นการศึกษารายละเอียดในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการสื่อ (Media Agencies) ผู้ประกอบการสื่อ หมายถึง เจ้าของผู้ประกอบการที่มีอยู่หลายระดับด้วยกันอาจเป็นระดับองค์กร สถาบัน หน่วยงานราชการ หรือบริษัทเอกชนที่เป็นเจ้าของสื่อ หรืออาจหมายถึง เจ้าของคอลัมน์ ผู้อำนวยการผลิตภาพยนตร์ เจ้าของรายการวิทยุเจ้าของรายการโทรทัศน์ ตลอดจนผู้อุปถัมภ์รายการที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายกำหนดแนวเนื้อหาและรูปแบบรายการในการสร้างสื่อต่าง ๆ
2. ประเภทของสื่อ (Media Categories) สื่อมีอยู่หลากหลายประเภท ในที่นี้ สื่อ หมายถึง สื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และอินเทอร์เน็ต ที่จำแนกตามลักษณะเฉพาะของสื่อและในสื่อแต่ละประเภทเรายังจำแนกตามประเภท รูปแบบ และเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ เช่นในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับประกอบด้วยหลายคอลัมน์ เช่น ข่าว บทความ นิยาย รายการโทรทัศน์ก็ประกอบด้วยรายการหลายรูปแบบในช่วงเวลาต่าง ๆ เป็นรายการละคร เกมโชว์ข่าว เป็นต้น
3. เทคโนโลยีของสื่อ (Media Technologies) เทคโนโลยีของสื่อ หมายถึง องค์ประกอบเชิงวิทยาศาสตร์ที่ใช้สร้างสื่อต่าง ๆ ขึ้น เป็นเครื่องมือประกอบการพิมพ์ การสร้างภาพ การบันทึกภาพ เสียง ข้อความ กราฟิกอาจจะเป็นเทคโนโลยีง่าย ๆ หรือมีความซับซ้อนด้วยระบบเครื่องจักรกล ดิจิทัลคลื่นแสงคลื่นเสียงในระบบต่าง ๆ ประกอบกับศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่นำมาใช้อย่างลงตัวในกระบวนการผลิตสื่อทุกประเภท
4. ภาษาของสื่อ (Media Languages) สื่อแต่ละประเภทมีภาษาของตนเอง ผู้เปิดรับสื่อเป็นผู้ตีความสิ่งที่สื่อนำเสนอ สื่อที่ใช้แต่เสียงอย่างเดียว อย่างวิทยุกระจายเสียงใช้ภาษาพูดเป็นหลัก แต่สื่อสิ่งพิมพ์จะใช้ภาษาเขียนเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่ประกอบอยู่ในสื่อต่าง ๆ สามารถเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายได้ โครงสร้างการเล่าเรื่อง การดำเนินเรื่องของภาพยนตร์ต่าง ๆ ใช้การติดต่อภาพสื่อความหมายได้ด้วยเช่นกัน ละครอาจสื่อความดี ความชั่ว ผ่านตัวละครต่าง ๆ ได้สิ่งที่สื่อด้วยภาษาใช้การสร้างรหัสเพื่อสื่อความหมาย แต่ผู้รับสารจะเป็นผู้ถอดรหัสและตีความออกมาตามประสบการณ์และความรู้ของตนเอง

5. ผู้เปิดรับสื่อ (Media Audiences) ผู้เปิดรับสื่อ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายของสื่อ ที่อาจเป็นผู้ชมรายการโทรทัศน์ ผู้ฟังรายการวิทยุ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเป้าหมายของสื่อแต่ละประเภทแตกต่างกันด้วยเพศวัย การศึกษา ประสบการณ์ ความชอบ ความสนใจ ทักษะสติ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งความหลากหลายเหล่านี้จะส่งผลให้การตีความ การรับรู้ และการเข้าใจภาษาของสื่อ เนื้อหาของสื่อแตกต่างกันออกไปด้วย ในขณะที่เดียวกันสื่อแต่ละประเภทจะมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของตน แต่ไม่สามารถควบคุมผู้เปิดรับคนอื่น ๆ ได้ การตีความของผู้เปิดรับสื่อส่งผลกระทบต่อในวงกว้างได้

6. การนำเสนอของสื่อ (Media Representations) การนำเสนอของสื่อ หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ ของสื่อซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เปิดรับเป็นอย่างยิ่ง การนำเสนอข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่ง ย่อมหมายถึงข่าวที่มีองค์ประกอบที่สำคัญกว่าข่าวเล็ก ๆ การนำเสนอของละครช่วงหลังข่าวกับละครช่วงเช้าวันอาทิตย์ทำให้เห็นคุณค่าความยิ่งใหญ่ของละครแตกต่างออกไปเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้รับเชื่อในสิ่งที่อาจถูกหลอกลวงไปในทางที่ผิดได้ หรือเทคนิคการสร้างภาพจำลองเหตุการณ์ ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้คนดูมีส่วนร่วมรับรู้ในอดีตของชาติตนได้ ทั้งนี้เป็นเพราะคำที่ว่า “สื่อทั้งหมดถูกประกอบสร้างขึ้น”

ตาราง 3 วิเคราะห์เนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ

นักวิชาการ	คุณลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ
Buckingham (2003)	การเข้าถึง การเข้าใจ การสร้างสรรค์
Hobbs (2007)	การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน การสื่อสาร
Jame Potter (2014)	การวิเคราะห์ การประเมิน การจำแนกกลุ่ม การใช้เหตุผลแบบอุปนัย การใช้เหตุผลแบบนิรนัย

ตาราง 3 (ต่อ)

นักวิชาการ	คุณลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ
	การสังเคราะห์ การสรุปสาระสำคัญ
Silverblatt and Eliceiri (1997)	การคิดแบบวิพากษ์ การวินิจฉัย
Unesco (2009)	การเข้าถึง การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การประเมิน
สำนักงานกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (2556)	การวิเคราะห์ การตีความ การแยกแยะ
อุษา บิ๊กกินส์ (2555)	การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน การสร้างสรรค์
ผู้วิจัย	การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน การสร้างสรรค์

พหุ ประถมศึกษา

จากตาราง 4 สังเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ผู้วิจัยคัดเลือกตามค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ และความสอดคล้องกับ อุษา บิ๊กกินส์ (2555) จึงได้นำมากำหนดเป็นคุณลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย

1. เข้าถึง หมายถึง การที่ครูได้รับสื่อจากแหล่งต่าง ๆ และทำความเข้าใจความหมาย เช่น การเลือกข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
2. วิเคราะห์ หมายถึง การที่ครูสามารถตีความ แยกองค์ประกอบของสื่อที่แฝงอยู่ในตัวเนื้อหา ทราบจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหา
3. ประเมิน หมายถึง การที่ครูสามารถประเมินคุณค่าของสื่อ การเชื่อมโยงเนื้อหาในสื่อ กับบริบททางสังคม มีความน่าเชื่อถือและมีความถูกต้อง
4. สร้างสรรค์ หมายถึง การที่ครูสามารถสร้างสรรค์หรือสื่อสารเนื้อหา โดยใช้สื่อที่มีอยู่ สร้างสรรค์เป็นสื่อใหม่ที่มีมุมมองในเชิงที่แตกต่างกัน อาจได้มาซึ่งขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไขเพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

2. การจัดการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ

โตมร อภิวันทนากร (2552) และ Thoman and Jolis (2008) ระบุถึงแนวคิดสำหรับการออกแบบและพัฒนาเป็นแผนกิจกรรมหรือแผนการเรียนรู้เพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อว่า ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ตระหนักถึงผลกระทบ (Awareness) เป็นการกระตุ้นหรือเปิดประเด็นให้ผู้เรียน เกิดแง่คิดมุมมองในการอ่านสื่อที่พวกเขาไม่เคยคำนึงถึงมาก่อนว่าการนำเสนอของสื่อแต่ละครั้งอาจส่งผลกระทบต่อผู้รับสื่ออย่างไร
2. วิเคราะห์การกระทำ (Analysis) เป็นการอ่านภาษาของสื่อเชิงลึกมากกว่า การเข้าใจความหมายหรือการตีความ โดยอาศัยแนวทางของ 5 แกนความคิดหลัก ได้แก่ ไม่มีความบังเอิญในสื่อ มีแต่ความจงใจของผู้ผลิต เนื้อหาสื่อถูกสร้างขึ้นโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ ทำให้จดจำ และเข้าใจตามที่สื่อต้องการ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต่างกันทำให้บุคคลอ่านเนื้อหาสื่อและรู้เท่าทันมากยิ่งขึ้น มีค่านิยมและทัศนคติแฝงมากับสื่อด้วยและเจตนาของเนื้อหาสื่อ คือ ผลประโยชน์และอำนาจมาใช้ในการวิเคราะห์

3. ไตร่ตรองและสะท้อนกลับ (Reaction) เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อหรือตั้งคำถามกลับต่อสื่อซึ่งสะท้อนความคิดเห็นผ่านการไตร่ตรองและพิจารณาสื่อเหล่านั้นแล้วว่าอะไรคือสิ่งที่บุคคล “ควรจะต้องคิด” และ “ควรจะต้องทำ” เมื่อการสื่อสารของสื่อส่งผลกระทบต่อศาสนา ประเพณี ศีลธรรม คุณธรรมต่อสังคม กระแสสังคมหรือหลักพื้นฐานประชาธิปไตยตลอดจนแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้รับสาร

4. ปฏิบัติการโต้ตอบหรือสนับสนุนยอมรับ (Action) ด้วยการสนับสนุนให้ผู้เรียน ยืนยันความคิดด้วยการแสดงออกและผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวระดับสังคม ไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสธหรือยอมรับในหลักการ หรือผลกระทบที่มาจาก การนำเสนอของสื่ออันเป็นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนไม่ละเลยกับสิ่งที่มีผลกระทบกับสังคมและสนับสนุนให้เป็นพลเมืองที่ตื่นตัวต่อเรื่องสาธารณะ ปฏิบัติการนี้ควรเชื่อมโยงผู้เรียนกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อค้นหาวิธีการหรือความร่วมมือในการจัดการ แก้ปัญหาหรือผลิตและเผยแพร่สื่อเพื่อกระตุ้นให้เกิดภาวะเท่าทันสื่อในสังคม

3. การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

การจัดทำสื่อในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อนั้นเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ เท่าทันสื่ออย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพื่อให้การจัดทำสื่อใน “โครงการการสร้างความร่วมมือ กับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมประชาชนในการรู้เท่าทันสื่อ” นี้มีความเหมาะสม จึงได้มีการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วยแนวคิดของ (Potter, 2014) ในการจัดทำ องค์ความรู้ในการรู้เท่าทันสื่อ และหลักการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการรู้เท่าทันสื่อในประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และไทย ดังนี้

การจัดทำองค์ความรู้ตามแนวคิดของพอตเตอร์นั้น เขาเห็นว่าปัจจัยหลัก 4 ประการ ที่เป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาความรู้ด้านการรู้เท่าทันและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ได้แก่ โครงสร้างความรู้ (Knowledge Structure) แรงจูงใจในการตัดสินใจ (Decision Motivated) เครื่องมือของการประมวลข้อมูลข่าวสาร (Information Processing Tools) และการไหลของ การประมวลข้อมูลข่าวสาร (Information Processing Task) ซึ่งหนังสือการรู้เท่าทันสื่อในโครงการนี้ ได้จัดทำชุดความรู้ตามที่ Jame Potter ระบุว่าองค์ความรู้สำคัญ 5 ด้านในการรู้เท่าทันสื่อ (Potter, 2014) ได้แก่ ผลกระทบของสื่อ (Media Effects) เนื้อหาของสื่อ (Media Content) อุตสาหกรรมสื่อ (Media Industries) โลกแห่งความจริง (Real World) และตัวตนของผู้รับสาร (The Self)

ในการทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อจากประเทศ ต่าง ๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และไทยนั้น มีรายละเอียด ดังนี้

ในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เริ่มปรากฏ ในแวดวงการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ 1970 จนถึงปัจจุบันมีองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า 10 องค์กร ที่ทำงานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อไม่ว่าจะเป็น Alliance for a Media Literate America (AMLA), Action Coalition for Media Education (ACME) ที่มีสมาชิกในองค์กรและจัดให้มีการ ประชุมทุก 2 ปี และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ หรือ Center for Media Literacy อันเป็นองค์กรซึ่งก่อตั้งมามากกว่า 25 ปี ทำงานภาคสนามและได้เผยแพร่พื้นฐาน แนวคิด โมเดลเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้แก่บุคคลที่สนใจได้นำไปปฏิบัติที่มีที่มาจากนักปฏิบัติ ที่เป็นผู้นำทั่วโลก

ในด้านการศึกษารื่องการรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกานั้น ปัจจุบันมีรัฐจำนวน 50 รัฐ ที่จัดให้การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสื่อเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานของการรู้เท่าทันสื่อของแต่ละรัฐ นั้นอาจมีความแตกต่างกันออกไป เช่น ในรัฐแคลิฟอร์เนียจะให้การเรียนรู้ Analysis and Evaluation of Oral and Media Communications เป็นส่วนหนึ่งการเรียนด้านภาษาของการเรียนเกรด 3-12 ส่วนของรัฐเท็กซัส การศึกษาหัวข้อ Viewing and Representing จะอยู่ในวิชา Language Arts ของ เกรด 4 และยังเพิ่มทักษะในการดู (Viewing) และการนำเสนอ (Representing) เป็นทักษะที่ 5 และ 6 เพิ่มมาจากทักษะในการอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง ขณะที่องค์กรอิสระเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาในหลายรัฐอย่าง Mid-Continent Research for Education and Learning Organization มีการวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทักษะในการดู การทำความเข้าใจ ตีความเนื้อหา ของสื่อ และความเข้าใจในลักษณะองค์ประกอบของสื่อ (Kellner and Share, 2005 ; Hobbs and Froast, 2002)

นอกจากนี้ องค์กรที่ทำงานเรื่องการรู้เท่าทันสื่ออย่างต่อเนื่องอย่าง Center for Media Literacy ได้ทำการรวบรวมแนวคิดหลักการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวบรวมความคิดจากประเทศออสเตรเลีย และอังกฤษ นับตั้งแต่ปี 1987 เป็นต้นมา แนวคิดหลักนี้มีที่มาจากทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างครู ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา และสหรัฐอเมริกา แนวคิดหลักในการรู้เท่าทันสื่อนี้ ได้แก่ (อูนาโลม จันท์รุ่งมณีกุล, 2559)

1. สื่อทั้งหลายล้วนแต่เป็นการประกอบสร้าง (All Media are Construction) ถือเป็นแนวคิดที่สำคัญสุด สื่อไม่ได้สะท้อนภาพความเป็นจริงภายนอกอย่างตรงไปตรงมาสื่อ เป็นผลของการประกอบสร้างจากเทคนิคพิเศษ มุมกล้อง สี เสียง เป็นต้น การรู้เท่าทันสื่อคือ การรื้อถอนการประกอบสร้าง (Deconstructing) เหล่านี้ออกมา เช่น การแยกเทคนิควิธีออกมาจาก เนื้อหา

2. สื่อสร้างภาพความเป็นจริง (The Media Construct Reality) ข้อมูลที่เรารับรู้ ต่อสิ่งต่าง ๆ ผ่านสื่อ่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกตีความ ถูกสร้างขึ้น และสรุปโดยสื่อ แต่ถูกสื่อสารไปยังผู้รับสาร ราวกับเป็นความจริงที่เกิดขึ้น

3. ผู้รับสารสามารถต่อรองความหมายของสื่อ (Audiences Negotiate Meaning in Media) ผู้รับสารสามารถที่จะต่อรองความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างจากสื่อ ทั้งนี้ กระบวนการต่อรองดังกล่าวจะเป็นเช่นไร ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนตัวของผู้รับสาร เช่น เชื้อชาติ เพศ ภูมิหลังทางครอบครัว วัฒนธรรม จุดยืนทางศีลธรรม ความพึงพอใจ ปัญหาที่เผชิญในแต่ละวัน

4. สารมีนัยของธุรกิจการค้าแอบแฝงอยู่ (Media Messages Have Commercial Implications) การรู้เท่าทันสื่อมุ่งให้ผู้รับสารได้เกิดการพิจารณาว่าองค์กรสื่อเป็นองค์กรธุรกิจ

อย่างหนึ่งที่เขาหมายถึงเพื่อแสวงหากำไรและอาจส่งผลกระทบต่อเนื้อหา เทคนิค และการกระจายข่าวสาร มีเพียงบุคคลเพียงไม่กี่กลุ่มที่เป็นเจ้าของทุนธุรกิจสื่อเหล่านี้ และสามารถควบคุมสิ่งที่เราดู อ่านและได้ยินจากสื่อ

5. สารในสื่อเต็มไปด้วยอุดมการณ์และค่านิยม (Media Contain Ideological and Value Messages) สื่อทุกสื่อล้วนถ่ายทอดค่านิยม วิธีการดำเนินชีวิต หรือคุณค่าบางอย่างไปสู่ผู้รับสาร เช่น การบอกว่าชีวิตที่ดีควรเป็นอย่างไร บทบาทของผู้หญิง ค่านิยมบริโภคนิยม ค่านิยมชายเป็นใหญ่

6. สารในสื่อมีนัยทางการเมืองและสังคม (Media Messages Contain Social and Political Implications) สื่อมีอิทธิพลสูงมากในทางการเมืองและสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม โทรทศน์สามารถชักจูงใจผู้คนในการเลือกตั้งหรือลงประชามติ สามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดสำนึกในเรื่องสิทธิมนุษยชน ร่วมรับรู้กระแสต่าง ๆ ของความคิดของผู้คนทั่วโลกไปในทิศทางเดียวกันตามแนวคิดหมู่บ้านโลก (Global Village)

7. รูปแบบและเนื้อหาของสื่อเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความหมายที่ถ่ายทอด (Form and Content are Closely Related in Media Messages) สื่อแต่ละประเภทมีไวยากรณ์และรหัสในการสื่อสารอันเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อ ดังนั้นแม้ว่าจะใช้สื่อต่างชนิดกันเพื่อสื่อสารเรื่องเดียวกัน แต่ความหมายที่ออกมา ก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ

8. สื่อแต่ละชนิดมีรูปแบบทางสุนทรียศาสตร์ที่แตกต่างกัน (Each Medium has a Unique Aesthetic Form) ผู้รับสารควรมีความสามารถในการรับความพึงพอใจจากรูปแบบต่าง ๆ ของสื่อที่ต่างกัน

ในปี ค.ศ. 2003 Center for Media Literacy ได้ออกหนังสือชื่อ Literacy For the 21st Century: An Overview Orientation Guide To Media Literacy Education ซึ่งเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนสอนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียน และได้เผยแพร่แนวทางหรือคู่มือการจัดการเรียนการสอนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อในยุคข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า CML Media LitkitTM ซึ่งคู่มือนี้ได้อธิบายบทบาทของสถานศึกษาต่อการสร้างภาวะการรู้เท่าทันสื่อ (Thoman and Jolis, 2003) ไว้ดังนี้

1. โรงเรียนและห้องเรียนจะต้องเปลี่ยนจากสถานที่ที่เก็บกักความรู้มาเป็นพื้นที่ที่พักที่สามารถพญาไปที่ไหนก็ได้ เป็นเสมือนที่กำบังซึ่งนักเรียนสามารถที่จะทำการสำรวจทดลองค้นคว้าสิ่งต่าง ๆ

2. การสอนจะไม่เป็นในรูปแบบของการบรรยาย แต่บทบาทของครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ สนับสนุน ให้แนวทางดูแลกระบวนการเรียนรู้

3. หลักสูตรและกิจกรรมจะต้องออกแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและค้นคว้า โดยการเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้มุมมอง (Point of View) ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้รับสารและการรับรู้ สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตนั้นข้อมูลไหนที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลที่เป็นเท็จ

หลักการสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเรื่องรู้เท่าทันสื่อที่ Center for Media Literacy แนะนำในที่นี้ ประกอบด้วย “กระบวนการได้มาซึ่งความรู้” หรือ “The Inquiry Process” (Thoman and Jolis, 2003) โดยมีรายละเอียดในแต่ละหลักการดังนี้

กระบวนการสอนแบบ “Inquiry Process” นี้ถูกมองว่าเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจะเป็นวิธีการที่รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์หรือรื้อถอน (Deconstruction) และทักษะในการสร้างสรรค์การสื่อสาร (Construction or Production) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบที่ผสมผสานกัน จะช่วยเติมเต็มซึ่งกันและกัน

หลัก “ปล่อยจิตใจให้เป็นอิสระ” หรือ “Free Your Mind” เป็นหลักการที่พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ (Analysis) หรือรื้อถอนความหมาย ความคิด (Deconstruction) หรือถอดรหัส (Decoding) หรือทักษะในการอ่าน “Reading” ซึ่งผู้เรียนจะสามารถกระทำได้นั้นจะต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking Skills) โดยผู้เรียนจะต้องมีความสามารถต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. รู้จักการสังเกตและตีความ (It Strengthens Observation and Interpretation)
2. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง รู้จักประเมินค่า (It Deepens Understanding and Appreciation)
3. รู้จักท้าทาย ตั้งคำถามกับภาพตายตัวที่สื่อสร้างขึ้น การสร้างภาพตัวแทนอย่างผิดๆ (It Challenges Stereotyping-Both Misrepresentations and or Under-Representations)
4. การรู้้อย่างกระจ่างชัดถึงอคติ และมุมมองต่าง ๆ (It Illuminates Bias and Point of View)
5. การเปิดเผยถึงแรงจูงใจ (It Exposes Implicit Messages that are Less Obvious)
6. การรู้ถึงมุมมอง ความหมายของผู้สร้าง (It Gives Perspective and Meaning to the Media Creators)
7. การล่วงรู้ถึงผลกระทบของเนื้อหาสารที่จะมีต่อสังคม (It Enlightens Society About the Effects and Implications of a Message)

หลัก “แสดงความคิดเห็นของคุณออกมา” หรือ “Express Your View” เป็นหลักการที่พัฒนาทักษะในการผลิต (Production/Construction) ทักษะในการสร้างสรรค์ (Creative) หรือทักษะในการเขียน “Writing” โดยทักษะที่โครงการนี้ต้องการคือ การที่ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิด (Organize Your Ideas) ร่าง ทบทวนร่างที่จะเขียน ภาพ หรือเสียง (Draft and Redraft your Words, Images and/or Sound) สามารถติดต่อและนำเสนอผลงาน (Edit, Polish and Present the Final Product) ซึ่งการผลิตสื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เนื่องจาก

1. เป็นทักษะที่ประยุกต์ความสามารถทางสติปัญญาในหลายระดับ
2. เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติ
3. เพิ่มแรงจูงใจและความสนุกสนานในการเรียนรู้
4. สร้างวิธีการใหม่ ๆ ในการเป็นภาพตัวแทนทางเลือก
5. สร้างผลลัพธ์ในการสื่อสารที่นอกเหนือไปจากที่เกิดในห้องเรียน
6. ช่วยสร้างความภาคภูมิใจในตัวเอง (Self-Esteem) และความกล้าแสดงออกให้กับผู้เรียน (Self-Expression)
7. ได้เผชิญโลกจริง โดยเอาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ไปประยุกต์ใช้

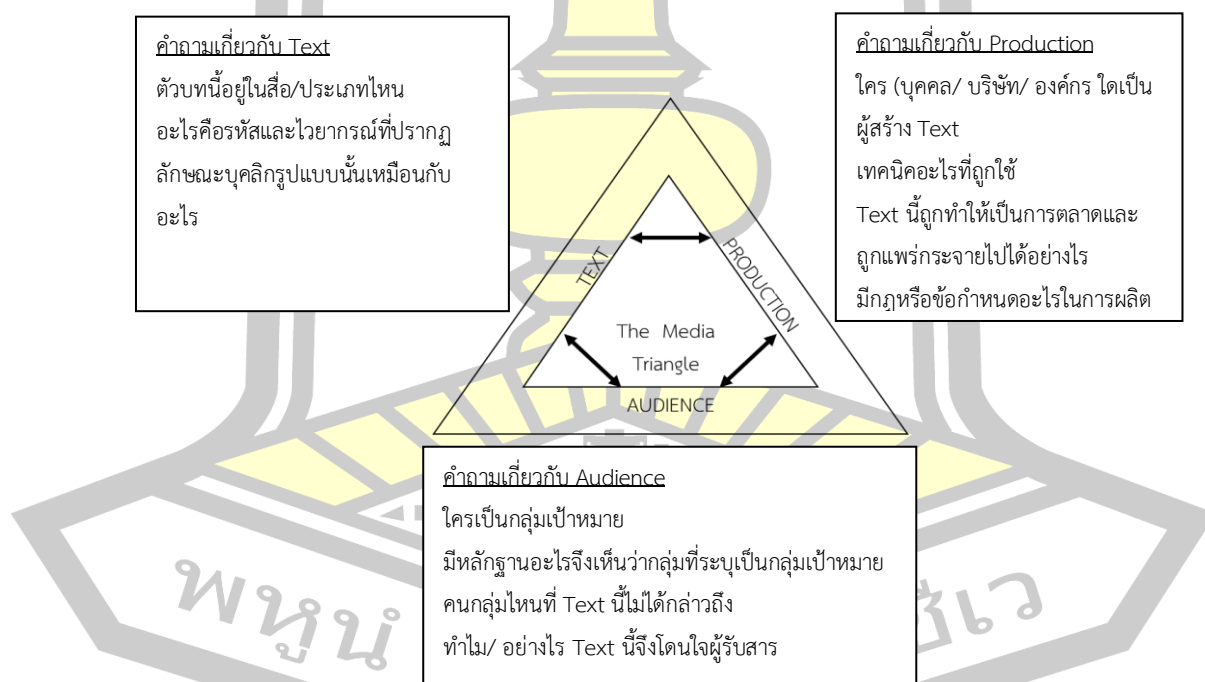
นอกจากกระบวนการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อที่แนะนำโดย Center for Media Literacy แล้ว นักวิชาการอย่าง Considine, Horton and Moorman (2009) เห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดสหวิทยาการ (Interdisciplinary Concept) ซึ่งสามารถถูกพัฒนา ถูกพิจารณาได้หลายวิธีหลายมุมมอง ทั้งนี้ Considine ได้เขียนวิธีการในการเข้าสู่ความรู้ในการรู้เท่าทันสื่อ ไว้ใน An Introduction to Media Literacy: The What, Why and How to's, The Journal of Media Literacy โดยการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ (อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล, 2559)

1. สุนทรียศาสตร์ และความชื่นชม (Aesthetics and Appreciation) คือ การศึกษาภาษา ไวยากรณ์ และเทคนิคต่าง ๆ ของสื่อแต่ละประเภท เช่น การจัดแสง มุมกล้อง ความหมายขององค์ประกอบภาพ การสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร
2. กระบวนการผลิต (Production) คือ การฝึกฝนจากอุปกรณ์จริงชนิดต่าง ๆ อย่างการถ่ายภาพ การผลิตภาพยนตร์ สื่อดิจิทัลต่าง ๆ ซึ่งในกระบวนการนี้นักเรียนต้องค้นคว้า เขียนบทโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ อันจะทำให้ให้นักเรียนได้พัฒนาพื้นฐานของการรู้จักสื่อ และสามารถเชื่อมโยงโครงงานกับประเด็นต่าง ๆ ของชุมชนการผลิตสื่อ
3. ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นเป้าหมายพื้นฐานของการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมประชาธิปไตย ในที่นี้คือการตัดสินใจบนข้อมูลข่าวสาร (Informed Decision-Making) การรู้เท่าทันสื่อจะสนับสนุน

ทักษะการคิด แบบวิพากษ์วิจารณ์ อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจในประเด็นที่ซับซ้อน ในสังคมปัจจุบัน ที่บ่อยครั้งเราจะพบว่าความซับซ้อนของข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราว ถูกทำให้เรียบง่าย มากเกินไปโดยสื่อ

4. การป้องกัน (Protection) เพื่อที่จะพัฒนาการต่อต้านด้านอิทธิพลของสื่อ โดยให้การศึกษาที่ทำให้ตระหนักถึงอิทธิพลหรือเทคนิคการโน้มน้าวใจของโฆษณา เช่น โฆษณา แอลกอฮอล์ บุหรี่

5. การฝึกอาชีพ (Vocational Education) เป็นการเรียนรู้เทคนิคในการผลิตสื่อ ต่าง ๆ Considine ยังได้แนะนำแบบแผนในกระบวนการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อแบบหนึ่งที่มีชื่อว่า “T.A.P. : A Media Literacy Model” ซึ่งพัฒนาโดย Duncan, D’ippolito, Macpherson and Wilson (ในปี 1998 หนังสือ “Mass Media and Popular Culture”) (Considine, Horton and Moorman, 2009) เป็นยุทธวิธีที่ให้ผู้เรียนรู้จักเปรียบเทียบ ชัดแย้ง วิพากษ์ วิวิจารณ์ วิเคราะห์ เนื้อหา สื่อ โดยให้ผู้เรียนตั้งคำถามกับ 1) ตัวบท (Text) 2) ผู้ชม (Audience) และ 3) การผลิต (Production) ดังภาพประกอบ 3

ที่มา : Considine, Horton and Moorman (2009)

ภาพประกอบ 3 กระบวนการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ

จากแผนภาพมีรายละเอียดของชุดคำถามแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวบท (Text) ได้แก่ ลักษณะของตัวบทว่าเป็นบทประพันธ์ กลอน ภาพ หรือภาพยนตร์ประเภทของตัวบทว่าเป็นแบบไหน เช่น ถ้าอยู่ในโทรทัศน์เป็นซีทคอม เรียลลิตี้หรือโซโปโอเปร่า โครงสร้างของตัวบทเป็นอย่างไรทั้งฉาก ลักษณะตัวละคร ความขัดแย้ง โครงเรื่อง และการแก้ปัญหา

ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้ชม (Audience) เป็นการวิเคราะห์ว่าตัวบทที่สร้างขึ้นเหล่านี้ ถูกสร้างเพื่อให้สื่อสารไปยังผู้รับสารที่มีความสนใจ รสนิยม วิถีชีวิตแบบไหน เพราะเชื่อว่าความหมาย ไม่ได้อยู่ในตัวบทแต่ความหมายจะเป็นเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับ การตีความของแต่ละคน ดังนั้น เพศ ชนชั้น เชื้อชาติ ย่อมส่งผลให้การตีความตัวบทแตกต่างกันออกไปด้วย

ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับกระบวนการผลิต (Production) เป็นการวิเคราะห์ กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน บริบทของสถาบันที่ตัวบทนั้นได้ถูกสร้างสรรค์ เผยแพร่ ทำการตลาด และบริโภาค ซึ่งจะทำกรวิเคราะห์ผู้ผลิตเนื้อหาสารทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และองค์กรกร เช่น ผู้สื่อข่าวเองก็ย่อมมีจุดยืน ปรัชญา การเมืองของตนเอง ที่ส่งผลต่อมุมมองของเขาที่มีต่อข่าว และขณะเดียวกันองค์กรที่จ้างเขาทำข่าวก็ย่อมมีอิทธิพลต่อผลงานที่เขานำเสนอด้วย

ผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำ T.A.P Model นี้ไปใช้ในกระบวนการถอดถอนความหมาย ของสารในสื่อ (Process of Deconstructing Media Messages) ส้ารวจความหมายหลัก และอ่านสารแบบต่อต้านความหมายที่ผู้ส่งสารส่งมา (Resistant Readings) ขณะเดียวกันก็คำนึงถึง บริบทที่ตัวบทนั้นถูกสร้างขึ้นและถูกบริโภาค

ในบทความนี้คอนซิไดน์ยังได้ยกตัวอย่างการนำ T.A.P Model ไปใช้โดยให้ตัวอย่าง โจทย์ในการวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตัวบทเกี่ยวกับไททานิคที่ถูกสร้างหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เพลง การ์ตูนเรื่องเล่าจากผู้รอดชีวิตในหนังสือพิมพ์ คลิปวิดีโอ และอินเทอร์เนต

ขณะที่เอลิซาเบท ทอแมน (Thoman and Jolis, 2008) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาองค์ประกอบของความรู้เท่าทันสื่อ 2 ประการ ได้แก่

1. ข่าวสารข่าวสารที่จะช่วยยกระดับความรู้เท่าทันสื่อได้จะต้องเป็นข่าวสารที่มีความลึกซึ้ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.1 ข่าวสารเกี่ยวกับสื่อ ได้แก่ การรู้ถึงการทำงานของผู้ผลิตสื่อ รูปแบบ เนื้อหาที่สื่อผลิตเกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมสื่อที่มา พัฒนาการ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ บริบทเชิงโครงสร้าง อาทิ รูปแบบการเป็นเจ้าของสื่อ กฎ ระเบียบต่าง ๆ การเข้าใจมุมมองของสื่อที่มีต่อผู้รับสาร และเข้าใจ ผลกระทบของสื่อทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อปัจเจกชนและสังคมทั้งด้านความรู้ ทักษะและ พฤติกรรม

1.2 ข่าวสารเกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง ได้แก่ ข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงที่ควรทราบ เช่น จำนวนประชากร ชื่อผู้ปกครองประเทศต่าง ๆ และข่าวสารเกี่ยวกับสังคมหมายถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม เช่น บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ

2. ทักษะ โดยทักษะที่จะช่วยยกระดับความรู้เท่าทันสื่อ แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1 ทักษะขั้นพื้นฐาน เป็นทักษะที่ใช้เป็นปกตินิสัยในการเปิดรับสื่อ การรับรู้ความหมายพื้นฐาน ซึ่ง ทักษะนี้จะทำให้บุคคลเมื่อเปิดรับสื่อแล้วสามารถเข้าใจสารหรือเรื่องราวตามที่สื่อนำเสนอได้ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์แล้วเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ชมละครโทรทัศน์แล้วเข้าใจเรื่องราว เป็นต้น

2.2 ทักษะขั้นสูงเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลควบคุมการตีความหมายสารจากสื่อได้ โดยอาศัยการคิดแบบวิพากษ์ ได้แก่ การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง การประเมินผล การสังเคราะห์

ขณะที่ Hobbs ได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียนไว้ในงานวิจัยเรื่อง “Measuring the Acquisition of Media Literacy Skills” (Hobbs and Froast, 2002) ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนวิเคราะห์พฤติกรรมในการเสพสื่อของตนเอง
2. ให้ระบุผู้ประพันธ์/ผู้แต่งจุดประสงค์ และมุมมองในภาพยนตร์ สื่อเพื่อการค้าในรูปแบบต่าง ๆ โทรทัศน์วิทยุนิตยสารหนังสือพิมพ์และโฆษณา
3. ให้ระบุเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งถูกใช้ในการสื่อสารมุมมองและทำให้ผู้รับสารเกิดการตอบโต้ตามที่ต้องการ
4. ให้ระบุและประเมินคุณภาพของภาพตัวแทน (Representation) ในสื่อ โดยทำการพิจารณารูปแบบของภาพตัวแทนภาพเหมารวม (Stereotyping) สิ่งที่ถูกเน้นย้ำ และสิ่งที่ถูกละเลยในสื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ข่าวในโทรทัศน์ และสื่ออื่น ๆ

รวมทั้งยังมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมสื่อ และกิจกรรมที่เพิ่มความคุ้นเคยกับประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือในการสื่อสารมวลชน เพื่อแสดงออกถึงความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนตัว สื่อสาร ตลอดจนการรณรงค์ทางสังคมและการเมือง ซึ่งกิจกรรมและทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการอ่าน การเขียน การวิเคราะห์ของตนเองให้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

สำหรับประเทศอังกฤษ การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในประเทศอังกฤษนั้น ในช่วงทศวรรษ 1980 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Education) ได้กลายเป็นหลักสูตรระดับชาติและเป็นหลักสูตรในโรงเรียน ระดับประถมและมัธยม และในปี 2000 มีความพยายามที่จะนำการศึกษาเรื่องรู้เท่าทันสื่อบรรจุในหลักสูตรระดับชาติ เช่น ในวิชาศิลปะและภาษาอังกฤษ และนับตั้งแต่ปี 1998 เป็นต้นมา การศึกษาองค์ประกอบสื่อ (A Distinct Media Element) เป็นส่วนหนึ่งของวิชา

ภาษาอังกฤษของเด็กอายุ 14 -16 ปี ในปัจจุบันนโยบายด้านศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของภาครัฐใน
ประเทศอังกฤษมุ่งสู่การรู้เท่าทันสื่อใน 2 รูปแบบคือ Digital Literacy หรือ ICT Literacy และ
การรู้เท่าทันเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้นหมายถึงต้องรู้เท่าทันโลกดิจิทัล (Unesco, 2009)

หลักการเบื้องต้นของการศึกษาสื่อทุกประเภทของประเทศอังกฤษนั้น
(อุณาโลม จันทรุ่งมณีกุล, 2559) ได้แก่

1. ภาษาสื่อ/คุณสมบัติหลักของสาร (Media Language/The Format Properties of Media Texts)
2. ประเภทของสื่อ (Genre-The Classification of Texts)
3. ภาพตัวแทน (Representation) วิธีสร้างความคิดและค่านิยมหรือภาพ
ของกลุ่มคนและคนประเภทต่าง ๆ ในสื่อ
4. สถาบัน (Institution) เจ้าของผู้ผลิตสื่อ กรรมสิทธิ์ และการควบคุมการสื่อสาร
5. ผู้รับสาร (Audience) กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายของสื่อและพฤติกรรมผู้รับสาร
ในการอ่านสาร (Reading Texts)

นอกจากนี้ หลักสูตรสื่อศึกษาส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การค้นหา ทักษะ พื้นฐาน ความรู้ และ
ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อ วัตถุประสงค์ พื้นฐานของหลักสูตรเหล่านี้ คือ การตอบคำถามว่า

1. ความหมายในสื่อถูกผลิตขึ้นได้อย่างไร (How is the Meaning Produced?)
2. สารถูกจัดแบ่งประเภทได้อย่างไร (How Might the Text be Classified as a
Genre?)
3. ภาพตัวแทนแบบใดที่พบในสื่อ (What Kinds of Representation are Found
in the Text?)
4. ใครผลิตสื่อและผลิตสื่อเพื่อวัตถุประสงค์อะไร (Who Produced the Text and
for what Purpose?)
5. ผู้รับสารที่แตกต่างกันเข้าใจและตอบสนองต่อสื่อแตกต่างกันอย่างไร (How
Might Different Audiences Understand and Respond to the Next?)
6. ทักษะและความเข้าใจแบบใดที่จำเป็นในการผลิตสื่อ (What Kinds of Skills
and Understanding are Required to Produce Such a Text?)

ขณะเดียวกันสถาบันภาพยนตร์ของประเทศไทย (The British Film Institute or
BFI) ได้จัดทำหลักสูตรโดยระบุว่าเนื้อหาที่นักเรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อมี 6 หัวข้อ (กาญจนา
แก้วเทพ, 2544) ได้แก่

1. องค์กรที่ผลิตสื่อ (Media Agencies) หัวข้อนี้จะเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและ
อุดมการณ์ ความตั้งใจ/เป้าหมายและผลงานขององค์กร

2. ประเภทของสื่อ/รายการ (Media Categories) หัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภทหรือแต่ละรายการ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจว่าธรรมชาติของสื่อเข้ามากำหนดเนื้อหาของสื่ออย่างไรบ้าง

3. เทคโนโลยีของสื่อ (Media Technologies) หัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาลักษณะของเทคโนโลยีที่ใช้ ใครเข้าถึงได้บ้าง เทคโนโลยีดังกล่าวมีผลต่อกระบวนการผลิตอย่างไร

4. ภาษาของสื่อ (Media Language) หัวข้อนี้จะเป็นการศึกษากระบวนการผลิตเนื้อหาและความหมายของเนื้อหา รหัส โครงสร้างการเล่าเรื่องอันนำไปสู่ความหมาย

5. ผู้รับสารของสื่อ (Media Audience) หัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้ผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ว่ามีวิธีกำหนดเป้าหมายของตนอย่างไร ใช้วิธีอะไร เลือกลง และเข้าถึงผู้รับสาร และในส่วนของผู้รับสารนั้นมีแบบแผนและกระบวนการบริโภคสื่อเป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องบ้าง

6. ภาพตัวแทนในสื่อ (Media Representations) หัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสารกับโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ หรือความคิด และผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างภาพตัวแทน

อย่างไรก็ดี นักวิชาการอย่าง (Buckingham, 2003) กลับมีจุดยืนที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการดังกล่าวของกลุ่ม Screen ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการผลิตองค์ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อของ BFI เนื่องจากมองว่าความคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าเด็ก ๆ เป็นผู้รับสารที่ขาดความเข้าใจ หรือมีความเข้าใจผิดเพราะถูกรอบงำจากสื่อ ครุจึงมีหน้าที่เป็นผู้แก้ไขความเข้าใจผิดดังกล่าว ซึ่ง Buckingham เห็นว่าวิธีคิดดังกล่าวนั้นตั้งอยู่บนความเชื่อในแนวคิดที่เชื่อในอิทธิพลของสื่อ (Impact Theory) ที่มองผู้รับสารในฐานะของผู้ถูกกระทำ (Passive Audience) สื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้รับสาร และในอีกด้านหนึ่งก็เชื่อในแนวทางของ Leavistism ที่เชื่อว่าแม้แต่กลุ่มครูเท่านั้นที่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสื่อ การถ่ายทอดความรู้จึงเป็นไปในลักษณะที่กลุ่มครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องแทนที่ความรู้ที่ผิดพลาด เพื่อลบล้าง (Demystify) ความเข้าใจผิดของเด็ก ๆ ทั้งนี้ สามารถสรุปเหตุผลของ Buckingham ที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการศึกษาดังกล่าวได้ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

1. สมมติฐานว่าผู้รับสารที่เป็นเด็กนั้นรับสารอย่าง Passive ยังเป็นสิ่งที่ต้องตรวจสอบ ในขณะที่ยังไม่รู้เลยว่าเด็ก ๆ มีแบบแผนการดูโทรทัศน์อย่างไร เด็กคิดอย่างไรต่อสื่อที่ดู การสรุปล่วงหน้าว่า สิ่งที่เด็กดูนั้นทำให้เกิดความเข้าใจผิด จำเป็นต้องตรวจสอบ

2. ทั้งที่เป้าหมายของการศึกษาเพื่อรู้เท่าทันสื่อ นั้นต้องการที่จะให้เด็กรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ แต่วิธีการสอนที่ใช้กลับมีลักษณะการถ่ายทอดจาก “บนสู่ล่าง” มิใช่วิธีการ “เสวนา” (Dialogue) ซึ่งเท่ากับเป็นการครอบงำวิธีคิดอีกแบบหนึ่งลงไป วิธีการเช่นนี้จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่จะสร้างวิธีคิดที่วิพากษ์วิจารณ์ได้หรือไม่

3. วิธีคิดของกลุ่มครูนั้นเป็นการปฏิเสธ “ความเพลิตเพลิน/ความบังเหิง” ที่เด็กได้รับจากสื่อเนื่องจากมีแนวโน้มการตีความว่าต้องรับสื่ออย่างมีสาระเท่านั้นจึงจะแปลว่ามีความคิดถูกต้องหรือใช้สื่อเป็น แต่หากเป็นการใช้สื่อเพื่อความบังเหิงก็จะถูกมองว่ามอมเมา ซึ่งสมมุติฐานในลักษณะเช่นนี้นั้น เท่ากับเป็นการปฏิเสธ ธรรมชาติ ความต้องการของมนุษย์โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก ๆ

Buckingham ยังได้ทำวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการบรรลุเป้าหมายการศึกษา การรู้เท่าทันสื่อ และได้พบข้อมูลบางอย่างที่น่าสนใจจากผลการวิจัยชิ้นนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544) ดังนี้

1. ในฐานะทั้งครูและนักวิจัย ผู้วิจัยมีประสบการณ์ที่ขัดแย้งมากระหว่างการสร้างบรรยากาศที่ดูเหมือนจะเปิดเสรีเพื่อให้เด็กถกเถียงกันเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ แต่จริง ๆ แล้วครูมีคำตอบล่วงหน้าอยู่ในใจ
2. ผลจากการที่ครูมีคำตอบที่ถูกต้องอยู่ในใจ เวลาตั้งคำถามหรือนำการอภิปราย ครูนักวิจัย มักใช้คำถามที่มีลักษณะชี้นำ
3. สิ่งของเด็ก ๆ ตอบนั้น อาจจะไม่ใช่ว่าสิ่งที่เด็กคิด แต่เกิดจากปฏิกิริยาต่อคำถามของครู เช่น เด็กไม่ได้นึกถึงประเด็นนั้นเลย แต่เมื่อครูถามก็ต้องตอบ และนำไปสู่ข้อสรุปของ Buckingham ที่เห็นว่าบรรดาแนวคิดและทฤษฎีที่เรามีต่อการดูแลเด็กนั้นมือคดตัวอย่างมากมาย

ในประเทศไทยก็มีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเท่าทันสื่อที่เหมาะสมทั้งจากการนำเสนอแนวคิด ผลงานวิจัย และผลจากการปฏิบัติงานจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2551) ได้ให้แนวคิดในการสร้างกระบวนการรู้เท่าทันสื่อจากการดำเนินโครงการ ร่วมกันปั้นแตงนักร้องสื่อสารสุขภาพ และโครงการสื่อสารสร้างสรรค์สุขภาพ ปี 2546-2548 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มสมรรถนะ/ความสามารถทางการสื่อสาร (Communication Competency) ว่าแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่คานงัดสร้างสมดุลแห่งอำนาจ เมื่อพิจารณากระบวนการสื่อสารด้วยมิติของอำนาจแล้ว ตามปกติผู้ส่งสารมักมีอำนาจเหนือกว่าผู้รับสาร ยิ่งผู้ส่งสารมีเทคโนโลยี มีความรู้เรื่องการสื่อสาร เป็นเจ้าของการสื่อสารมากเท่าใด ยิ่งมีอำนาจเหนือผู้รับสารมากเท่านั้น ดังนั้นแนวคิดการติดตั้งการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้รับสารจึงเป็นการติดตั้งกลไกคานงัด/คานงัด เพื่อสร้างสมดุลแห่งอำนาจในแบบจำลองการสื่อสาร เช่น การฝึกให้ผู้รับสารวิเคราะห์ถึงเจตจำนงและผลประโยชน์ของผู้ส่งสาร วิเคราะห์เทคโนโลยีที่ถูกใช้ในการประกอบสร้างความหมาย

ที่มาของต้นทุนความรู้ในการสร้างกระบวนการรู้เท่าทันสื่อซึ่งกาญจนา แก้วเทพ กล่าวถึงนั้นมาจากการทบทวนแนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อจากโลกวิชาการแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในโลกรูปแบบต่าง ๆ นั้นจึงมาสรุป/ถอดบทเรียน ปรับขยาย/ลดทอน/ตัดเย็บความรู้จากหลักการ/ทฤษฎีให้

สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ในการสร้างกระบวนการรู้เท่าทันสื่อนี้ใช้แนวคิด 2 แนวคิดในการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1) ชุดความรู้ “การรู้เท่าทันสื่อ” (Media Literacy) และ 2) ชุดความรู้ “ความสามารถทางการสื่อสาร” (Communication Competency) จนนำไปสู่ “แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อวิถีพุทธ” ที่มีหลักการที่สำคัญว่าการจะเป็นผู้ส่งสารที่มีสมรรถนะสูงได้นั้น ต้องเป็นผู้รับสารที่มีความสามารถมาก่อนเพราะแท้จริงแล้วการรู้เท่าทันสื่อและความสามารถในการสื่อสารนั้นเป็นแนวคิดเดียวกัน แต่อยู่กันคนละด้านของเหรียญที่จะสามารถสลักร่างสร้างสมรรถนะได้ตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

จากการทบทวนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อจากฝั่งตะวันตก ทางโครงการฯ พบว่าเส้นทางของการรู้เท่าทันสื่อสามารถแบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง เส้นทางแรก เป็น “ท่าที่ต่อสื่อมวลชน” มีการปรับเปลี่ยนจุดยืนทางกระบวนการทัศน์ จากเดิมที่มองสื่อมวลชนเป็นแต่ด้านลบเพียงด้านเดียว และมองผู้รับสารเป็นแบบผู้ถูกกระทำ (Passive) มาสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ที่มองสื่อมวลชนแบบรอบด้าน มองทั้งด้านบวกและด้านลบ มีการกำหนดท่าที่ต่อลักษณะ 2 ด้านของสื่อมวลชน/สื่อสมัยใหม่ เส้นทางที่ 2 เป็น “ท่าที่ต่อผู้รับสาร” ก็เป็นการมองผู้รับสารแบบรอบด้านที่ผู้รับสารมีทั้งแบบเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive) และผู้กระทำ (Active) มองผู้รับสารอย่างแยกแยะเป็นหลายระดับ (Range/Spectrum) โดยมีหลักการของกระบวนการคือ 1) จะหาเครื่องมือจำแนกแยกแยะผู้รับสารเหล่านี้ได้อย่างไร 2) จะทำอะไรบ้างกับผู้รับสารที่รู้เท่าทัน และผู้รับสารที่ไม่รู้เท่าทัน 3) จะจัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กทั้ง 2 กลุ่มอย่างไร

ในโครงการฯ นี้ ยังได้มีการขยายเพิ่มเติมแนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อออกไปอีก 2 แง่มุม ได้แก่

1. มีการเปิดกว้างคำว่า “สื่อ” ให้มากกว่า “สื่อมวลชน” เพราะสำหรับในประเทศไทยแล้ว สื่อมวลชนไม่สามารถที่จะนำไปใช้ในงานพัฒนาคน ชุมชน และสังคมได้ ดังนั้นสื่อที่โครงการฯ นำมาใช้ในที่นี้จึงมีความหลากหลายทั้งภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์วิดีโอ ของเล่นพื้นบ้าน วิทยุชุมชน

2. นำเสนอแนวคิดเรื่อง “รู้ทันทั้งในและนอก แบบรู้ทันตนเอง รู้เก่งใช้สื่อ” เนื่องจากทำงานร่วมกับบุคลากรที่มีความคิดแบบตะวันออก อย่างกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ทำให้ค้นพบแนวทาง “การรู้เท่าทันสื่อแบบวิถีพุทธ” ที่เน้นการมองข้างใน (Inward Strategy) ก่อนที่จะมุ่งออกไปมองข้างนอก (Outward Strategy) กล่าวคือ ถ้าไม่เข้าใจตัวเองในเบื้องต้น ว่าตนเองนั้นมีกิเลส ความโลภ ความปรารถนาความต้องการ ฯลฯ เป็นอันดับแรกก็ไม่สามารถที่จะรู้เท่าทันสื่อในลำดับต่อไป ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อวิถีพุทธจึงประกอบด้วยมิติ 2 ด้าน คือ การรู้เท่าทันตนเอง และการรู้เก่งใช้สื่อ

“การรู้เท่าทันตนเอง” นั่นก็คือสื่อบุคคล (Personal Media) ในทางนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางโครงการฯ ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก (Primary of Self-Awareness) แล้วจึง

ตามด้วยการเสริมสร้างความสามารถทางการสื่อสารสำหรับสื่อบุคคล วิธีการที่ใช้ในการสร้าง การรู้เท่าทันตนเอง อาจใช้วิธีการแบบทางธรรม/ศาสนา เช่น การทำสมาธิ การฝึกสติหรืออาจจะใช้วิธี แบบทางโลก เช่น การเล่นเกมละลายพฤติกรรม การฝึกคิดวิเคราะห์ เป็นต้น ทั้งนี้ มิติในการรู้เท่าทัน ตนเองนั้นจะประกอบด้วย 1) การรู้ภูมิหลังและบริบทของตนเอง 2) การรู้สถานภาพตนเอง 3) การรู้จักบทบาทของตัวเอง และ 4) การสำรวจการสื่อสารขาเข้าและขาออก

ส่วน “การสร้างความสามารถทางการสื่อสาร” หรือที่โครงการฯ เรียกว่า “การรู้เท่าทันสื่อ” นั้นมี 3 มุม ได้แก่

1. การมีความสามารถของผู้ใช้สื่อที่เพิ่มปริมาณและประเภทของสื่อที่ตนสามารถใช้เป็นให้มากขึ้น
2. การมีความสามารถในการมองเห็นวิธีการใช้ได้หลากหลายมากขึ้น เช่น การเห็น ของเล่นเป็นสื่อที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญา สื่อในการเยียวยาอารมณ์ ภูเขาแจไปสู่อึ้งลึกลง ในจิตใจหรือเป็นสื่อประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้การที่จะสามารถมองเห็นวิธีการใช้ได้ นั้นผู้ใช้จะต้องมองเห็นคุณลักษณะ (Attribute) ที่หลากหลายของสื่อเสียก่อน
3. การมีความสามารถที่จะทำทุกอย่างให้เป็นสื่อ โดยมีมุมมองว่าสำหรับนักนิเทศ ศาสตร์ ทุกอย่างอาจจะเป็นหรือไม่เป็นสื่อ เพราะความเป็นสื่อไม่ได้อยู่ที่สารัตถะ (Essential) แต่เป็นสภาวะ (Model) ที่ความเป็นสื่อจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีองค์ประกอบของการสื่อสารอัน ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) มาชุมนุมร่วมกัน และการได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ (Function Assignment) เช่น การถ่ายทอดข่าวสาร การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

กาญจนา แก้วเทพ (2544) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อไว้ ดังนี้

1. การสอนเรื่องสื่อศึกษาในปัจจุบันยังคงมีสถานภาพเป็นเพียงวิชาหนึ่งหรือชั่วโมง หนึ่งหรือสังกัดอยู่กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์เท่านั้น ควรที่จะมีการยกระดับให้การสอนสื่อศึกษา ผนวกรวมอยู่ในทุกวิชา และควรเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นครูทุกคนควรจะได้รับ การฝึกอบรมให้มีทักษะในการสอนสื่อศึกษา
2. ควรนำเอาผลงานสื่อ (Media Material) มาใช้ประกอบการสอนให้มากที่สุด เพื่อเชื่อมโยงโลกของห้องเรียนกับโลกที่เป็นจริงให้เข้าใจลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
3. การนำเอาผลงานของสื่อมาฉายในห้องเรียนนั้น จะไม่ใช่เป็นการฉายให้ดูเฉย ๆ แต่เป็นการฉายให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ สามารถเจาะลึกลงไปในเรื่องที่ซ่อนเร้นอยู่ เพราะเนื้อหาใน สื่อที่มีความหมายใน 2 ระดับ ระดับแรกเป็นระดับเนื้อหาที่แสดงออกอย่างเปิดเผย (Manifest Content) และเนื้อหาที่แฝงเร้น (Latent Content) ไม่ว่าจะเป็นอคติ ภาพแบบฉบับตายตัว (Stereotype) ภาพลักษณ์ ฯลฯ

4. ครูควรชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างเนื้อหาที่มีอยู่ในวิชาต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบเนื้อหาที่ถูกพูดถึงในสื่อ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดวิจรรณญาณในการพิจารณาโลกที่ถูกนำเสนอในบริบทต่าง ๆ

วรรษัญ ครูจิต (2554) ได้อธิบายแนวทางในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับประยุกต์ใช้ในห้องเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ฝึกการสังเกต การคิดเชิงวิจรรณญาณ (Critical Thinking) การวิเคราะห์ การเปลี่ยนมุมมอง และทักษะการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน

1.1 สอนให้ผู้เรียนเคยชินกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างนิสัยการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล

1.2 ควรอธิบายถึงวัตถุประสงค์หรือเหตุผลในการเลือกใช้สื่อประกอบการสอนทุกครั้งและอธิบายว่าสื่อนี้แสดงให้เห็นสิ่งใด มีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร รวมทั้งอธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของสื่อนั้น และอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างละเอียด

1.3 ตั้งคำถามและชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่าสื่อคนละประเภทนั้นเสนอเนื้อหาเรื่องเดียวกัน การตีความของผู้รับสารก็จะต่างกันออกไปโดยเฉพาะผู้รับสารที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น

1.4 การอภิปรายเนื้อหาของสื่อที่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านภาพและองค์ประกอบด้านเสียง โดยผู้สอนจะตั้งคำถามให้ผู้เรียนสังเกตและแยกแยะส่วนประกอบต่าง ๆ จะได้เข้าใจว่าสื่อทุกประเภทเกิดจากการประกอบสร้างจากหลายองค์ประกอบ

1.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ผลิต หรือสร้างสื่อขึ้นเองการทำรายงานหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการประกอบสร้างเนื้อหาของสื่อ และเรียนรู้ขั้นตอนการสร้างเนื้อหาสื่อ

2. การใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในหัวข้อใหม่ ๆ

2.1 ควรมอบหมายให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ จากสื่อที่หลากหลาย และเปรียบเทียบข้อมูลในหัวข้อเดียวกันที่ได้จากสื่อที่แตกต่างกันว่ามีเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรเลือกใช้สื่อประกอบการสอนที่เหมาะสมและอยู่ในความสนใจของผู้เรียน

2.3 แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาประเด็นสังคมที่อยู่ในกระแสจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ อภิปรายในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ

2.4 ควรตกลงกับผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อที่จะใช้หาข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ โดยการอภิปรายเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของสื่อต่าง ๆ ที่จะใช้

3. อภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดรับสื่อ

3.1 ยกตัวอย่างที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้จากสื่อและเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียน

3.2 ยกตัวอย่างทัศนคติหรือค่านิยมที่สื่อต่าง ๆ ปลุกฝัง เช่น การมีหน้าตา สวยงามทำให้ประสบความสำเร็จ คนต่างจังหวัด งามาย ไม่ฉลาด ทำการอภิปรายว่าข้อมูลและ ค่านิยมที่สื่อต่าง ๆ ได้ประกอบสร้างขึ้นนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร

3.3 ยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างระหว่างภาษาในสื่อกับภาษา ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ว่าสื่อมวลชนภาษาและคำที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ แต่อาจไม่ถูกต้องตามหลัก วิชาการ เช่น ในโฆษณาต่าง ๆ ที่การใช้ภาษามุ่งให้เกิดความรู้สึกจินตนาการมากกว่าเหตุผลและ ความเป็นจริง

3.4 นำประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากข้อ 3.1-3.3 มาผลิตตัวอย่างสื่อที่ หักล้างความคิด (Debunk) หรือแก้ไขค่านิยมผิด ๆ ที่แฝงมากับสื่อเหล่านั้น แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.5 ฝึกให้ผู้เรียนแยกแยะองค์ประกอบสื่อ โดยให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ได้รับรู้ จากภาพและเสียง โดยตัดเนื้อหาออกไปหรือเปิดรับเฉพาะภาพหรือเฉพาะเสียง ว่าสามารถรับรู้ข้อมูล หรือความรู้สึกอะไรได้บ้าง มีความแตกต่างอย่างไรกับการเปิดรับทั้งภาพ ทั้งเสียงและทั้งเนื้อหาบ้าง

4. การใช้สื่อเป็นเครื่องมือสอน

4.1 ออกแบบงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ โดยใช้สื่อมากกว่าหนึ่งประเภท ให้ระบุเหตุผลที่เลือกสื่อชิ้นนั้น และความน่าเชื่อถือของสื่อชิ้นนั้น และให้เพื่อนในชั้นร่วมอภิปราย

4.2 มอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำรายงานหรือเรียงความที่มีข้อความพาดหัวหลัก พาดหัวรอง ภาพประกอบ แผนภูมิ สารบัญ บรรณานุกรม เป็นต้น

4.3 ใช้สื่อประกอบการสอนหลากหลายประเภท และเปรียบเทียบความแตกต่าง ทั้งความแตกต่างของเนื้อหาจากสื่อแต่ละประเภท และข้อดีข้อด้อยในการนำเสนอข้อมูลของสื่อ แต่ละประเภท

5. การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่มา กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของเนื้อหาในสื่อ

5.1 สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสำคัญของที่มาของแหล่งข้อมูล ผู้ผลิต ผู้พูด และผู้เผยแพร่ข้อมูล เช่น หากข้อมูลนี้นำเสนอโดยผู้พูดคนอื่น เปลี่ยนจากชายเป็นหญิง เปลี่ยนจาก นักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นบุคคลธรรมดา จะมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลอย่างไร และความต่างต่างนั้นมาจาก ค่านิยมที่ปลุกฝังโดยสื่อมวลชนหรือไม่

5.2 สอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของผู้อยู่เบื้องหลังผู้ผลิตเนื้อหา ซึ่งก็คือผู้สนับสนุนหรือออกทุนให้ผลิตสื่อหรือเนื้อหานั้น จุดประสงค์ในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลนั้น ว่ามีอิทธิพลต่อการผลิตเนื้อหานั้นหรือไม่ อย่างไร และข้อมูลเนื้อหาส่วนใด ไม่ว่าจะ เป็นข้อความ ภาพหรือเสียงที่อาจถูกตัดทอน และมีผลกระทบอย่างไรต่อความหมายโดยรวมของข้อมูลนั้น

5.3 ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์เป้าหมายของเนื้อหาในสื่อ นั้น และการนำเสนอเนื้อหา ในครั้งนี้ ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ และมีคนกลุ่มใดที่อาจเสียประโยชน์จากการถูกนำเสนอ และเสียประโยชน์จากการไม่ถูกนำเสนอ

5.4 ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของเนื้อหาสื่อ ทั้งบุคคล หรือสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต นิตยสารทั่วไปวารสารวิชาการ และสื่อต่าง ๆ ในประเภทเดียวกัน เช่น ความแตกต่างของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เว็บไซต์แต่ละแห่ง ซึ่งรวมถึงการ เรียนรู้การแยกแยะความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางเว็บไซต์

6. เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอข้อมูลโดยสื่อมวลชนต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง ๆ

6.1 ยกตัวอย่างข้อมูลเรื่องเดียวกันที่นำเสนอแตกต่างกันในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็นข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สารคดี ซีดีประกอบการสอน อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ รายงานข่าวทาง โทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) และข่าวผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Twitter, Facebook ทั้งในด้านเนื้อหา การใช้ภาษา การใช้ภาพประกอบ ปริมาณเนื้อหา (เวลาหรือพื้นที่) การเน้นย้ำ ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ข้อสรุปของหัวข้อนั้น แล้วอภิปรายเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น รวมทั้งการอภิปราย การตีความเนื้อหาที่อาจแตกต่างกับของผู้รับสื่อที่ต่างประเภทกัน และจุดเด่นและจุดด้อยของสื่อ ต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน

6.2 ฝึกให้ผู้เรียนแยกแยะความคิดเห็นส่วนต่อเติมออกจากข้อเท็จจริงที่นำเสนอ ในสื่อต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ อาจมีทั้งส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นปนกัน

6.3 ให้ผู้เรียนทำรายงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งที่ถูกนำไป ผลิตผ่านสื่อที่หลากหลาย และอาจลองผลิตข้อมูลหรือภาพให้สามารถตีความได้หลากหลาย ความหมาย เช่น ข่าวเดียวกันสามารถทำให้น่าตื่นเต้นหรือน่าเบื่อได้ด้วยเทคนิคที่ต่างกัน

7. วิเคราะห์ผลกระทบที่สื่อมีต่อเรื่องต่าง ๆ ต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมและหรือ ต่อประวัติศาสตร์

7.1 อภิปรายผลกระทบของเนื้อหาสื่อในเรื่องหนึ่งต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมที่มีวิถี ชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน ทั้งต่างประเทศและในประเทศเดียวกัน และ อภิปรายผลกระทบของสื่อมวลชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เช่น ความแตกต่างของ ประวัติศาสตร์ในยุคก่อนที่มีอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย และยุคหลังจากมีอินเทอร์เน็ตใช้

7.2 อภิปรายความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้สื่อของคนไทยในยุคก่อนและ ยุคปัจจุบัน ว่าหากเป็นหัวข้อหนึ่งคนสมัยก่อนหาข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง และสมัยปัจจุบัน ทำอย่างไร และมีผลต่างกันอย่างไรต่อคุณภาพของข้อมูล

7.3 วิเคราะห์ความถูกต้องของการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ที่รายงานโดยนักข่าวไทย กับรายงานข่าวเดียวกันโดยสำนักข่าวต่างประเทศว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

7.4 อภิปรายความแตกต่างในการหาข้อมูลจากสื่อของประชาชนในประเทศต่าง ๆ และผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น ๆ จากการมีหรือไม่มีสื่อต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกัน (Digital Divide) รวมทั้งการอภิปรายสื่อต่าง ๆ ที่มีการใช้ในต่างประเทศ แต่ไม่ได้ใช้ในประเทศไทย มีผลกระทบอย่างไรต่อวิถีชีวิตและการเรียนรู้ โดยผู้เรียนอาจทำเป็นรายงานเกี่ยวกับสื่อมวลชนในต่างประเทศ

8. การใช้สื่อในการช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ

8.1 ใช้สื่อที่มีข้อความ ในการช่วยการฝึกการอ่าน เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ และการทำความเข้าใจ การเรียบเรียงใจความ การแยกแยะประเภทต่าง ๆ ของการเขียน การขึ้นต้น และการสรุปเนื้อหา

8.2 ใช้ตัวอย่างเนื้อหาจากสื่อในการฝึกทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไวยากรณ์ การสะกด การคำนวณ การวิเคราะห์รูปประโยคและหน้าที่ของคำ

8.3 สื่อบันเทิงที่เป็นเรื่องราว เช่น วรรณกรรม เรื่องสั้น ละคร ภาพยนตร์ สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการฝึกเรื่องการเรียงลำดับความคิด และการเล่าเรื่อง (Storytelling) การผูกประเด็นปัญหาให้น่าติดตาม การหักมุม และการคลี่คลาย

8.4 ใช้การผลิตสื่อในการฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น การพูด การค้นคว้าวิจัยข้อมูล การเขียน การคำนวณ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบและนำเสนอ

8.5 หาช่องทางให้นักเรียนเผยแพร่สื่อที่ผลิตได้ดีไปสู่สาธารณชน เช่น การนำเสนอในเว็บไซต์ของโรงเรียนหรือช่องทางการประกวดต่าง ๆ

9. การใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและความเข้าใจต่อโลก

9.1 ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้องกับหัวข้อของวิชาที่เรียน เช่น หัวข้อการตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน โทษของยาเสพติด ความรุนแรงในสังคม หรือหัวข้ออื่น ๆ โดยเปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาที่นำเสนอใน “โลกของสื่อ” ไม่ว่าจะเป็นละคร ภาพยนตร์ มีวสิควีดีโอ หรือโฆษณา กับโลกแห่งความเป็นจริง เช่น ในโลกของโฆษณา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นำไปสู่มิตรภาพ ความสนุกสนาน แต่ในความเป็นจริงอาจไม่ได้เป็นเช่นนั้น

9.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนความเข้าใจการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ได้อภิปรายเนื้อหาของสื่อที่เพื่อนร่วมชั้นผลิต

ว่ามีมุมมองที่แตกต่างไปอย่างไร ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และสามารถเปลี่ยนเทคนิคการผลิตในแบบอื่น ๆ ด้วย

9.3 ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ โดยหลังจากการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่ง ๆ แล้ว อาจนำตัวอย่างจากสื่อมาให้ผู้เรียนชม และให้ผู้เรียนชี้ข้อมูลที่ถูกต้องและผิดจากเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนมา หรืออาจให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนด้วยการผลิตสื่อเป็นส่วนหนึ่งของรายงาน นอกจากนี้ยังสามารถใช้สื่อในการทดสอบทักษะการจำได้ด้วย

10. เชื่อมผู้เรียน เข้ากับชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

10.1 หาโครงการที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือผลิตสื่อให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด มูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกทักษะในการผลิตสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพ ออกแบบ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเขียน และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

10.2 สนับสนุนให้รุ่นพี่ช่วยแนะนำทักษะความรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งเทคนิคการผลิตสื่อให้รุ่นน้อง

10.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนที่เกี่ยวข้องผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน เว็บไซต์ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสอน ผลการวิจัยและสถิติใหม่ ๆ

10.4 หาโอกาสให้ผู้เรียนตระหนักถึงพลังของสื่อ ด้วยการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อเพื่อเป็นปากเสียงให้กับชุมชนและผู้ด้อยโอกาส

ตาราง 5 สังเคราะห์วิธีการสอนให้รู้เท่าทันสื่อ

Potter (2004)	Thoman and Jolls (2003)	อนุโลม จันทรรุ่งมณีกุล (2549)	Unesco (2009)	กาญจนา แก้วเทพ (2544)	วรชัย ครุจิต (2554)	ผู้วิจัย
1. โครงสร้างความรู้ 2. แรงจูงใจในการตัดสินใจ 3. เครื่องมือของการประมวลข้อมูลข่าวสาร 4. การไหลของการประมวลข้อมูลข่าวสาร	1. กระบวนการสอนแบบ “Inquiry Process” 2. หลัก “ปล่อยจิตใจให้เป็นอิสระ” หรือ “Free Your Mind” 3. หลัก “แสดงความคิดเห็นของคุณออกมา” หรือ “Express Your View”	1.สุนทรียศาสตร์ และ 2. กระบวนการผลิต 3. ความเป็นพลเมือง 4. การป้องกันอาชีฟ	1. ภาษาสื่อ/คุณสมบัติหลักของสาร 2. ประเภทของสื่อ 3. ภาพตัวแทน 4. สถาบัน 5. ผู้รับสาร	1. องค์กรที่ผลิตสื่อ 2. ประเภทของสื่อ/รายการ 3. เทคโนโลยีของสื่อ 4. ภาษาของสื่อ 5. ผู้รับสารของสื่อ 6. ภาพตัวแทนในสื่อ	1. ฝึกการสังเกต 2. การใช้สื่อกระตุ้น 3. อภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบ 4. การใช้สื่อเป็นเครื่องมือสอน 5. การสร้างความตระหนัก 6.เปรียบเทียบรูปแบบ 7. วิเคราะห์ผลกระทบ 8. การใช้สื่อในการช่วยฝึกทักษะ 9. การใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ 10. เชื่อมผู้เรียนเข้ากับชุมชน	กระบวนการสอนแบบ “Inquiry Process” เป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจะเป็นวิธีการที่รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์หรือร้อยถอนและทักษะในการสร้างสรรค์การสื่อสารซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบที่ผสมผสานกัน จะช่วยเติมเต็มซึ่งกันและกัน

4. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ

ผู้สอนสามารถนำสื่อในการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการสอน (จิตนวีร์ คล้ายสังข์, 2554) วิธีการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ต่าง ๆ เหล่านี้จัดเป็น เครื่องมือเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การประเมิน (Evaluation) การจำแนกกลุ่ม (Grouping) การใช้เหตุผลแบบอุปนัย (Induction) การใช้เหตุผลแบบนิรนัย (Deduction) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการสรุปสาระสำคัญ (Abstracting) แต่ละวิธีของการนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนการสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) กระบวนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ผู้สอนจะเตรียมเนื้อหาสาระ แล้วมาบรรยาย พูด บอกเล่า อธิบายเนื้อหาสาระ สิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วทำการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง การเรียนการสอนด้วยวิธีนี้นั้น ผู้สอนต้องมีความสามารถในการเรียบเรียงเนื้อหา และสามารถใช้เทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้อย่างน่าสนใจ

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเตรียมการสอนการรู้เท่าทันสื่อ นั้นเป็นรูปแบบของการบรรยายองค์ความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อมากยิ่งขึ้น เช่น การบรรยายให้เห็นถึงความเป็นอุตสาหกรรมสื่อที่มีปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ เข้ามาเกี่ยวข้อง

2. การเรียนการสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction) กระบวนการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ แนวคิดเรื่องที่เรียน แล้วให้ตัวอย่างการใช้ทฤษฎี หลักการ แนวคิด เป็นการเรียนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการนำไปประยุกต์ใช้

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเตรียมการสอนการรู้เท่าทันสื่อ นั้นจะเป็นในรูปแบบของการอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แล้วตามมาด้วยการให้ตัวอย่างประกอบ เช่น การอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับสัญญาณศาสตร์ แล้วตามมาด้วยการยกตัวอย่างการวิเคราะห์สื่ออย่างใดอย่างหนึ่งด้วยทฤษฎีสัญญาณศาสตร์

3. การเรียนการสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction) กระบวนการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ผู้สอนจะเริ่มจากการนำตัวอย่าง ข้อมูล ความคิด เหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ที่มีหลักการแนวคิดที่ต้องการให้ถ่ายทอดแก่ผู้เรียน แล้วให้ผู้เรียนวิเคราะห์จนสามารถดึงหลักการแนวคิดที่ซ่อนอยู่ได้ออกมา การเรียนในลักษณะนี้ผู้เรียนจะสรุปหลักการต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนจะนำตัวอย่าง ข้อมูล ความคิด เหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ที่มีหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อมาให้ผู้เรียนวิเคราะห์ แล้วสรุปมาเป็นหลักการด้วยตัวเอง เช่น ผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ไวยากรณ์เรื่องเล่าในละครโทรทัศน์ ก็อาจให้ผู้เรียนชมละครโทรทัศน์หลาย ๆ เรื่องแล้วถอดออกมาเป็นไวยากรณ์เรื่องเล่าในละครโทรทัศน์

4. การเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

กระบวนการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ผู้สอนจะให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มละ 7-8 คน ให้สมาชิกแต่ละคนร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด แล้วสรุปผลการอภิปรายมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม วิธีการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เป็นรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน เน้นการสื่อสารสองทาง

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกับอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนด เช่น สื่อประเภทต่าง ๆ กับการสร้างภาพตัวแทน ซึ่งการเรียนการสอนในรูปแบบของการอภิปรายนี้จะฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้จัก วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์

5. การเรียนการสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment) การเรียนการสอน

ในลักษณะนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลอง โดยผู้สอนจะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนให้ลงมือปฏิบัติทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลอง วิธีการเรียนการสอนในแบบนี้ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงผ่านกระบวนการต่าง ๆ ได้พิสูจน์ ทดสอบ เห็นผลเชิงประจักษ์ด้วยตนเอง

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทดลองตามขั้นตอนที่กำหนด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลอง เช่น การให้ผู้เรียนได้ทดลองเทคโนโลยีในการถ่ายภาพที่ผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์

6. การเรียนการสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration) การเรียนการสอน

ในลักษณะนี้ผู้สอนจะแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แล้วให้ผู้เรียนสังเกต แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต การสาธิต การเรียนรู้ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เหมาะสำหรับเนื้อหาที่มีลักษณะที่เป็นการฝึกทักษะกระบวนการในสิ่งซึ่งเป็นรูปธรรม

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนจะแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แล้วให้ผู้เรียนสังเกต แต่ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต อาจเป็นการสาธิตการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ด้วยกล้องดิจิทัล

7. การเรียนการสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization) การเรียนการสอนในลักษณะนี้ผู้สอนจะให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเรื่องราวในละครก็จะเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหา การเรียนรู้ในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถจดจำได้ ผู้เรียนเห็นภาพเรื่องราวที่ต้องเรียนรู้ เรื่องราวที่เรียนรู้มีชีวิตขึ้นมา

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดทำละครที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งประเด็นเนื้อหาที่สามารถนำมาทำเป็นละครได้นั้นก็มีหลากหลาย เช่น อาจเป็นเรื่องขององค์กรสื่อที่มีปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองเข้ามามีอิทธิพลการสร้างภาพตัวแทนที่ผิดของสื่อมวลชนการที่ผู้คนลุกขึ้นมาต่อรองความหมายต่าง ๆ ที่สื่อสร้างภาพขึ้นมา

8. การเรียนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การเรียนการสอนในลักษณะนี้ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่จะให้ผู้เรียนแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน แล้วนำเอาสิ่งที่ผู้เรียนแสดงออกไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความคิด ทักษะคติ พฤติกรรม ที่สังเกตพบมาเป็นประเด็นในการอภิปรายวิธีการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับนั้นเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึก ความคิด ทักษะคติต่าง ๆ ที่อยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ เพื่อปรับทัศนคติ ความคิดต่าง ๆ ของผู้เรียน

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบที่ผู้สอนให้โจทย์แก่ผู้เรียนเป็นบทบาทสมมติใดหนึ่งที่จะนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายในเรื่องรู้เท่าทันสื่อในท้ายที่สุด เช่น อาจให้ผู้เรียนได้รับบทบาทสมมติเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบสร้างภาพตัวแทนสื่อ

9. การเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) การเรียนการสอนในลักษณะนี้ผู้สอนจะหยิบยกเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ มาเป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนคิดค้น อธิบาย ถกเถียง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนนั้นรู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ ให้เหตุผลและแนวทางแก้ปัญหา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554)

การเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อนั้นจะเป็นในรูปแบบที่ผู้สอนหยิบยกกรณีตัวอย่างอาจจะเป็นจากประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นข่าว

อยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การขบคิด การถกเถียงในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อในท้ายที่สุด เช่น การหยิบยกการโฆษณาในสื่อวิทยุกระจายเสียง/วิทยุโทรทัศน์มาเป็นผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

สื่อที่ผลิตออกมานั้นสามารถที่จะสามารถนำไปใช้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือใช้ได้ทุกขั้นตอน (กิดานันท์ มลิทอง, 2540) ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อในขั้นนี้จะเป็นการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจในเนื้อหาที่จะสอน อาจเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ ยังไม่ได้เป็นเนื้อหาที่เจาะลึกหรืออาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น

2. ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นนี้ถือเป็นขั้นสำคัญในการเรียนจะเป็นขั้นที่ให้ความรู้ เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้สอนจะต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอน และสามารถใช้อย่างได้หลายแบบ ทั้งนี้จะต้องมีการลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อที่ใช้ในขั้นนี้ต้องเป็นสื่อที่ให้ความรู้อย่างละเอียด ถูกต้อง ชัดเจน

3. ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติขั้นนี้เป็นขั้นที่เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาไปใช้แก้ปัญหาในการลงมือปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงควรมีลักษณะเป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิด

4. ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้สอนจะสรุปเนื้อหาเพื่อเน้นย้ำเนื้อหาในบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องมีวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้ ในขั้นนี้ควรใช้ระยะเวลาสั้น ๆ เหมือนกับขั้นนำ สื่อที่ใช้จะมีลักษณะสรุปครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด โดยย่อ และใช้เวลาสั้น

5. ขั้นประเมินผู้เรียนในขั้นนี้จะเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาที่เรียนไปเพียงใด บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นนี้อาจเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียน หรืออาจเป็นการทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อ หรือการกระทำของผู้เรียน เพื่อทดสอบว่าผู้เรียนสามารถมีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่

การใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ

ประโยชน์ที่ผู้สอนได้รับจากการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนใน “โครงการสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมประชาชนในการรู้เท่าทันสื่อ” ซึ่งประกอบด้วย 1) หนังสือการรู้เท่าทันสื่อ 2) คู่มือการใช้หนังสือการรู้เท่าทันสื่อ และ 3) ไฟล์ตัวอย่างประกอบการสอนรู้เท่าทันสื่อ นั้น ประโยชน์ที่จะได้รับนั้นอาจเป็นการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนโดยใช้การบรรยายการนิรนัย

การอุปนัย การอภิปรายกลุ่มย่อย การทดลอง การสาธิต การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้กรณีตัวอย่างและอื่น ๆ

สื่อการเรียนการสอนทั้ง 3 ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในขั้นตอนต่าง ๆ

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นในขั้นของการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน หรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติขั้นสรุปบทเรียน และขั้นประเมินผู้เรียน

นอกจากนี้ประโยชน์ที่ผู้สอนได้รับนั้นยังอาจหมายถึงรวมถึงความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดหลักการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการรู้เท่าทันสื่อในประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และไทย สามารถสรุปความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมของผู้เรียนที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

1. การมีทักษะความคิดเชิงวิพากษ์ ในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับการรู้เท่าทันสื่อ อาทิ การประกอบสร้างความเป็นจริงของสื่อการสร้างภาพตัวแทนเบื้องหลังที่มาขององค์กรสื่อที่มีปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมเข้ามามีอิทธิพลมีความรู้ในเรื่อง ไวยากรณ์ สัญลักษณ์ เทคนิคในการผลิตของสื่อมีทักษะในการสร้างสรรค์สื่อ มีความสามารถในการผลิตสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. มีความรู้ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ว่าผู้รับสารที่แตกต่างกันย่อมมีการตอบสนองต่อสื่อแตกต่างกันออกไปมีทักษะในการต่อรองความหมายต่าง ๆ ที่สื่อได้ประกอบสร้างขึ้น

นอกจากนี้ จากการทบทวนแนวคิดการจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา และประเทศไทย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อในปัจจุบัน มองว่าการรู้เท่าทันสื่อสมควรเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต การเรียนรู้เท่าทันสื่อที่ประสบความสำเร็จคือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้จักตั้งคำถามในทุก ๆ ครั้งที่มีการเปิดรับสื่อ บทบาทของโรงเรียนหรือครูจะไม่ใช้อยู่ในรูปแบบของสถานที่ให้ความรู้ในลักษณะของการบรรยาย แต่เป็นสถานที่ที่ให้ผู้เรียนจะสามารถทำการสำรวจ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ โดยบทบาทของครูในที่นี่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ สนับสนุน ให้แนวทางและสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะในการวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ของนักศึกษา ในการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมในการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ผู้เรียนต้องเป็นผู้สำรวจปัญหา วิเคราะห์และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อเน้นทักษะที่สำคัญ 2 ทักษะ ได้แก่ “ทักษะการคิดวิเคราะห์” และ “ทักษะในการสร้างสรรค์สื่อ” ซึ่งจัดเป็นทักษะที่ต่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน และจะช่วยเติมเต็มซึ่งกันและกัน

ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์นั้นถือเป็นกระบวนการในการรื้อถอนความหมาย (Deconstruction) ความหมายต่าง ๆ ที่สื่อได้ประกอบสร้างความหมายขึ้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนมักใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ ด้วยการวิเคราะห์ พิจารณาองค์ประกอบในการสื่อสารที่มีทั้งผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message or Text) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver or Audience) และผลลัพธ์ของการสื่อสารที่เกิดขึ้น ตัวอย่างของการใช้ทักษะการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสาร เช่น

1. ในส่วนของผู้ส่งสารจะเป็นการตั้งคำถามให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบว่าใครเป็นผู้ส่งสาร วัตถุประสงค์ในการส่งสารนั้นคืออะไร ผู้ส่งสารมีมุมมองอย่างไร หากผู้ส่งสารเป็นองค์กรสื่อ องค์กรสื่อที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมืองหรือสังคม เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร
2. ในส่วนของสารจะเป็นการตั้งคำถามให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบว่าเทคนิควิธีที่ถูกใช้ในการประกอบสร้างความหมายนั้นคืออะไร อย่างไร สารนั้นจัดเป็นประเภทไหนแตกต่างจากสารประเภทอื่น ๆ อย่างไร รหัสและไวยากรณ์ของสารที่ถูกนำเสนอขึ้นคืออะไร สารนั้นได้บรรจุค่านิยม อุดมการณ์ วิถีชีวิตแบบไหน อย่างไร และค่านิยม อุดมการณ์ วิถีชีวิตแบบไหนที่ถูกกลบเกลาย สารนั้นมีนัยทางการค้า การเมือง สังคมหรือไม่ อย่างไร เหตุใดสารนี้จึงเป็นสิ่งที่ถูกใจผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย
3. ในส่วนของสื่อจะเป็นการตั้งคำถามให้ผู้เรียนรู้จัก ธรรมชาติ ไวยากรณ์สุนทรียศาสตร์ ข้อดีและข้อเสียของสื่อแต่ละประเภท การแพร่กระจายสารมีลักษณะแบบไหน
4. ในส่วนของผู้ชมเป็นการตั้งคำถามให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบว่าใครคือกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับสารมีความเข้าใจต่อเนื้อหาสารเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ผู้รับสารสามารถต่อรองความหมายของสื่อได้อย่างไร
5. ในส่วนของผลลัพธ์ของการสื่อสารเป็นการตั้งคำถามให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบว่าเนื้อหาสารที่ถูกสร้างขึ้นนั้นจะสร้างผลกระทบอย่างไรต่อสังคม ภาพตัวแทน (Representation) ภาพตายตัว (Stereotype) แบบไหนที่สื่อได้ประกอบสร้างขึ้น การรู้จักตั้งคำถามกับภาพตัวแทนหรือภาพตายตัวต่าง ๆ ที่สื่อได้ประกอบสร้างขึ้น

ในด้านทักษะในการสร้างสรรค์เป็นการให้ผู้เรียนเปลี่ยนจุดยืนจากผู้รับสารมาเป็นผู้สร้างสรรค์สื่อหรือผู้ส่งสารที่มีทักษะในการพูด การเขียน การใช้เทคนิควิธีในการประกอบสร้างความหมาย สามารถสร้างสรรค์ ส่งสารไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์เนื้อหาสารที่ทำทลายภาพตัวแทน ภาพตายตัวที่สื่อกระแสหลักได้สร้างขึ้นให้มีภาพตัวแทน

ที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับชุมชนด้วยการใช้ทักษะในการสร้างสรรค์ผลิตสื่อกับชุมชน สังคม หน่วยงานต่าง ๆ

ส่วนในด้านกระบวนการในการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ จากการทบทวนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อพบว่า มีรูปแบบที่หลากหลายดังนี้

1. การตั้งคำถามเพื่อให้แนวทางผู้เรียนในการคิดวิเคราะห์ อันได้แก่ รูปแบบ “แนวคิดหลัก 5 ประการ” (Five Core Concepts) และ “คำถามหลัก 5 คำถาม (Five Key Questions) ของ Center for Media Literacy, T.A.P. : A Media Literacy Model ของ Duncan, D’ippolito, Macpherson and Wilson (Considine, Horton and Moorman, 2009) แนวคิดของ (Hobbs and Froast, 2002) หรือกรอบคำถาม 5 คำถาม ซึ่งพัฒนาโดยคณะครูของ Concord High School

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสารไล่ไปที่ละองค์ประกอบ อาทิ แนวทาง Close Analysis ของ Center for Media Literacy ที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์องค์ประกอบด้านภาพและเสียงไล่ไปที่ละองค์ประกอบ

3. กระบวนการวิเคราะห์หลายแนวทางให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตนเอง (Self Analysis) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ อาทิ แนวทางความรู้เท่าทันสื่อวิถีพุทธจากการดำเนินโครงการ ร่วมกันปั้นแตงนักร้องสื่อสารสุขภาพ และโครงการสื่อสารสร้างสรรค์สุขภาพ ที่เน้นการมองข้างใน (Inward Strategy) ก่อนที่จะมุ่งออกไปมองข้างนอก (Outward Strategy) อาจใช้วิธีการแบบทางธรรมหรือ ศาสนา เช่น การทำสมาธิ การฝึกสติหรืออาจจะใช้วิธีแบบทางโลก เช่น การเล่นเกมละครพฤติกรรม การฝึกคิดวิเคราะห์แนวทางกระบวนการเรียนรู้ทันสื่อของ Hobbs (1996) ที่ให้ผู้เรียนเริ่มจากการวิเคราะห์พฤติกรรมในการเสพสื่อของตนเองหรือการให้ผู้เรียนสื่อสารกับตนเองด้วยการประกาศอิสรภาพ สัญญากับตนเองในพื้นที่สาธารณะว่าจะไม่ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และแนวคิดของ Potter (2014) ในเรื่องการรู้จักตนเอง

4. วิธีการที่นำมาใช้ ทุกแนวทางล้วนเน้นให้ใช้กรณีศึกษาที่เป็นเนื้อหาสื่อจริง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็นโฆษณา ข่าว การประชาสัมพันธ์ ในสื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเทอร์เน็ต การสื่อสาร และยังมีวิธีการอื่น ๆ อีก เช่น การให้ผู้เรียนเปรียบเทียบเนื้อหาเรื่องเดียวกันที่ถูกเล่าจากสื่อหรือผู้ส่งสารต่างองค์กร ต่างประเภทของสื่อ ต่างเวลาการให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ การฝึกการสังเกต การวิเคราะห์สาร

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ

Buckingham (2003) และ Livingstone (2007) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อว่ามีดังนี้

1. อายุ (Age) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงและการตอบสนองต่อสื่อ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีอายุมากกับคนวัยหนุ่มสาวพบว่าผู้ที่มีอายุมากมีระดับของการเข้าถึงสื่อใหม่น้อยกว่าคนวัยหนุ่มสาวแต่มีความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์ที่สูงกว่า
2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Status : SES) หมายรวมถึง รายได้การศึกษาและระดับชั้นทางสังคมซึ่งล้วนมีผลต่อการเข้าถึงความเข้าใจและการสร้างสรรค์ในมิติของการรู้เท่าทันสื่อ เช่นรายได้มีความสำคัญต่อการเข้าถึงสื่อหรือการศึกษา มีความสำคัญอย่างมากต่อความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์
3. เพศ (Gender) เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทักษะระดับสูงที่เพิ่มขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของการเข้าถึงสื่อ เช่นเพศชายมีโอกาสในการสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อในเว็บไซต์ และสื่อชุมชนมากกว่าเพศหญิง
4. ความพิการหรือการไร้ความสามารถ (Disability) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะของเทคโนโลยีและลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ
5. การออกแบบของเทคโนโลยีและเนื้อหา (Design) พบว่า ถ้าสื่อและแบบเรียนทางการสื่อสารและเทคโนโลยีได้รับการออกแบบมาอย่างดีตั้งนั้นความจำเป็นในเรื่องของทักษะการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนก็จะลดน้อยลง แต่ถ้าหากว่าการออกแบบเทคโนโลยีและเนื้อหาไม่มีคุณภาพย่อมมีผลทำให้ความจำเป็นในการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนเพิ่มมากขึ้น
6. ความตระหนักรู้ของผู้บริโภค (Consumer Awareness) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดความเชื่อถือนในเนื้อหาสื่อตลอดจนสถาบันสื่อและในบริบทที่เป็นข้อกำหนดของสื่อ อันจะเป็นการลดความเชื่อที่ไร้เหตุผล
7. คุณค่าที่รับรู้ได้ (Perceived Value) เช่น อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีคุณค่าที่รับรู้ได้จึงทำให้การรู้เท่าทันสื่อสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
8. ความสามารถในตน (Self-Efficacy) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ โดยเป็นการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างทักษะและความมั่นใจในตนเองในการใช้สื่อซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าและการเรียนรู้ที่มากขึ้น
9. เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) มีบทบาทสำคัญต่อบุคคลในการส่งเสริมเพื่อให้ได้รับและคงไว้ซึ่งการเข้าถึงสื่อโดยเฉพาะเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะช่วยส่งเสริมทุนทางสังคมในชุมชนได้เป็นอย่างดี
10. ส่วนประกอบทางครอบครัว (Family Composition) กล่าวคือ ครอบครัวที่มีเด็ก ๆ ในบ้านจะช่วยเพิ่มการรู้เท่าทันสื่อในแง่ของการเข้าถึงสื่อใหม่ได้ง่ายขึ้น โดยเด็ก ๆ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของช่องว่างระหว่างวัย และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองของตนอย่างไม่เป็นทางการ

11. สถานที่ทำงาน (Work) ช่วยทำให้บุคคลที่ทำงานกับเทคโนโลยีสื่อใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์มากขึ้นส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้น

12. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Stakeholders) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นนักการศึกษา กลุ่มผู้บริโภค โรงงานอุตสาหกรรมและรัฐบาลล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันในการทำให้ประชาชนมีประสบการณ์และความชำนาญด้านสื่อ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางซึ่งย่อมส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการกระบวนการสืบสอบ

1. ความหมายของกระบวนการสืบสอบ

วิธีสอนแบบสืบสอบเป็นที่รู้จักกันหลายชื่อ เช่น วิธีสอนสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบสอบสวน วิธีสอนแบบสืบสอบ มาจากภาษาอังกฤษว่า Inquiry Method และให้ความหมายไว้ต่างกัน ดังนี้

Joyce and Weil (2000) กล่าวถึงความสำคัญของการสืบสอบว่าเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาคำตอบเพื่ออธิบายความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบ มีหลักเกณฑ์มีลำดับขั้นตอนเริ่มต้นจากการเลือกสนใจกับปัญหาบางอย่างที่ท้าทายให้แสวงหาคำตอบ การรวบรวมข้อมูลการตั้งสมมติฐานและการสรุปความอย่างสมเหตุสมผลเพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่เป็นปัญหานั้น ๆ

Aulls and Shore (2007) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีหลักเกณฑ์ลำดับขั้นตอนที่โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเองโดยอาศัยกระบวนการคิดทักษะความเข้าใจเหตุผลและการแสวงหาความรู้ที่มีเหตุผล

กิตติพงษ์ หมอกมุงเมือง (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการหาความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาฝึกให้ผู้เรียนลงมือค้นคว้าปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชาและทักษะทางวิทยาศาสตร์ควบคู่ไปด้วย

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542) กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะความรู้เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหา

ชาติรี เกิดธรรม (2542) กล่าวว่า วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จะค้นพบความรู้หรือ

แนวทางที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้เอง และสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2554) ให้ความหมายวิธีสอนแบบสืบสอบ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย วิธีสืบสอบความรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียน

จากความหมายของวิธีสอนแบบสืบสอบ สรุปได้ว่า วิธีสอนแบบสืบสอบ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ครูแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือแนวทางแก้ปัญหาได้เอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ, ขั้นสำรวจและค้นหา, ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป, ขั้นขยายความรู้และขั้นประเมิน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และสิ่งที่ควรเน้น คือ ในการปฏิบัติงานควรให้มีการวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถคิดหาคำตอบรวมถึงสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ

2. ลักษณะของการสอนแบบสืบสอบ

2.1 เป็นการสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2 การเรียนแบบสืบสอบเป็นการสร้างมนต์ศน์โดยตัวนักเรียนเอง

2.3 ระดับความคาดหวังของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นหลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จ

ในการสืบสอบ

2.4 การเรียนแบบสืบสอบเป็นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเช่นความสามารถทางวิชาการทางสังคมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งต้องอาศัยความเป็นอิสระและให้นักเรียนมีโอกาสคิด

2.5 การเรียนการสอนแบบสืบสอบจะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ระดับวาทะหรือการบรรยาย แต่จะเน้นการทดลองเพื่อให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเอง

2.6 การเรียนแบบสืบสอบ 7 ขั้น จะกำหนดเวลาสำหรับการเรียนรู้สรุปการสอนแบบสืบสอบ 7 ขั้น เป็นการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เน้นกิจกรรมของนักเรียนครูมีหน้าที่เพียงจัดสภาพการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในการเรียนการสอนแบบสืบสอบต้องคำนึงถึงหลักการและพื้นฐานทางจิตวิทยาด้วย

3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ

ขั้นของการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Eisenkraft (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2557) มีเนื้อหาสาระดังนี้

1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) ครูจะต้องทำหน้าที่ในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความรู้เดิม คำถามอาจจะเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นตาม

สภาพสังคมท้องถิ่นหรือประเด็นข้อค้นพบทางวิทยาศาสตร์ การนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวัน และนักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปยังประสบการณ์ที่ตนมี ทำให้ครูได้ทราบว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานเป็นอย่างไร ครูควรเติมเต็มส่วนใดให้กับนักเรียนและครูยังสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2. **ขั้นเร้าความสนใจ (Engagement Phase)** ขั้นนี้เป็นการนำเข้าสู่เนื้อหาในบทเรียนหรือสิ่งที่น่าสนใจ ซึ่งอาจเกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่นักเรียนเพิ่งเรียนรู้มาแล้ว ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถามยั่วยู่ให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและกำหนดประเด็นที่จะศึกษาแก่นักเรียน ในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นที่น่าสนใจครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความคิดขัดแย้งจากสิ่งที่นักเรียนเคยรู้มาก่อน ครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดโดยเสนอประเด็นที่สำคัญขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่ให้นักเรียนศึกษาเพื่อนำไปสู่การสำรวจตรวจสอบในขั้นตอนต่อไป

3. **ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase)** เมื่อนักเรียนทำความเข้าใจประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้ แล้วก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบตั้งสมมติฐานกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้อสังเกตหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น สืบค้นข้อมูลสำรวจทดลองกิจกรรมภาคสนาม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอ ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนตรวจสอบปัญหาและดำเนินการสำรวจตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. **ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation Phase)** เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาแล้วนักเรียนก็จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์แปลผลสรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลอง รูปวาด ตาราง กราฟ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเห็นแนวโน้มหรือความสัมพันธ์ของข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการทดลองโดยอ้างอิงประจักษ์พยานอย่างชัดเจน เพื่อนำเสนอแนวคิดต่อไป ขั้นนี้จะทำให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ การค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทางเช่นสนับสนุนสมมติฐานแต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปแบบใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

5. **ขั้นขยายความรู้ (Elaboration Phase)** ขั้นนี้เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดเดิมที่ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่ามีข้อจำกัดน้อยซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้นครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้นและขยายกรอบแนวคิดของตนเองและต่อเติมให้

สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมครูควรส่งเสริมให้นักเรียนตั้งประเด็นเพื่ออภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6. **ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase)** ขั้นนี้เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนรู้อะไรบ้างอย่างไรและมากน้อยเพียงใด ขั้นนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาประมวลและปรับประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบซึ่งกันและกัน

7. **ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)** ครูจะต้องมีการจัดเตรียมโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ครูเป็นผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการสอนตามแนวคิดของ Einsenkraft เป็นรูปแบบที่ครูสามารถนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมตามธรรมชาติวิชา จะทำให้นักเรียนเข้าถึงความรู้ความจริงได้ด้วยตนเองและนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข ควรระลึกอยู่เสมอว่าครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อและแบ่งปันประสบการณ์จัดสถานการณ์เร้าให้นักเรียนได้คิดตั้งคำถามและลงมือตรวจสอบ นอกจากนี้ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถบนพื้นฐานของความสนใจความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล อันที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุสู่จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

กมลทิพย์ ต่อติด (2544) กล่าวว่า ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการสืบสอบมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเสนอปัญหา** เป็นขั้นที่นักเรียนได้เห็นหรือเริ่มรับรู้ปัญหาซึ่งเกิดจากการอ่านข้อความหรือสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยให้นักเรียนซักถามเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ แล้วสรุปความจากการซักถามเพื่อให้ได้ประเด็นหลักอันจะนำไปสู่การหาคำตอบจากการแสวงหาข้อมูลอย่างมีระบบต่อไป
2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน** เป็นการกำหนดแนวทางที่นักเรียนจะมุ่งแสวงหาข้อมูลได้อย่างถูกต้อง โดยการพิจารณาเรื่องราวที่เกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนได้วิเคราะห์ในขั้นที่ 1 แล้วสรุปคำตอบที่คาดว่าจะเป็นไปได้ซึ่งจะต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์หรือทดสอบ
3. **ขั้นรวบรวมและทดสอบ** เป็นขั้นที่นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนและพิสูจน์สมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ด้วยตนเอง
4. **ขั้นวิเคราะห์และประเมิน** เป็นขั้นของการเลือกสรรและจัดประเภทข้อมูลเพื่อพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์สมมติฐาน

5. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่นักเรียนสรุปคำตอบของประเด็นปัญหาจากหลักฐานที่ค้นคว้าได้ทั้งหมด

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2548) ได้ระบุขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบสืบสอบแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวผู้เรียนเอง หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในช่วงเวลานั้นหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เรารู้มาแล้ว เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างคำถามกำหนดประเด็นที่จะศึกษา ในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นใดน่าสนใจครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอประเด็นขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษา เมื่อมีคำถามที่น่าสนใจและผู้เรียนส่วนใหญ่ยอมรับให้เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษา จึงร่วมกันกำหนดขอบเขตและแจกแจงรายละเอียดของเรื่องที่จะศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจารย์รวมทั้งการรวบรวมความรู้จากประสบการณ์เดิมหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้นและมีแนวทางที่ใช้ในการสำรวจตรวจสอบอย่างหลากหลาย

2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้แล้วก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบตั้งสมมติฐานกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้อสังเกตหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธีเช่นทำการทดลองทำกิจกรรมภาคสนามการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลอง การศึกษาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบ แล้วจึงนำข้อมูลข้อสังเกตที่ได้มาวิเคราะห์แปลผลสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์หรือรูปวาด สร้างตารางการค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้โต้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้กำหนดไว้ แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่าข้อจำกัดน้อยซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางมากขึ้น

5. ชั้นประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่าผู้เรียนมีความรู้อะไรบ้างอย่างไรและมากน้อยเพียงใด จากชั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ

Reilly and Lewis (1983) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบซึ่งมีอยู่ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจ (Exploration) และขั้นการอธิบาย (Explanation)

Renner and Marek (1990) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบคือ ขั้นสำรวจ (Exploration) ขั้นสร้างมโนทัศน์ (Concept Introduction) และการนำมโนทัศน์ไปใช้ (Concept Application)

Barman (1989) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ ได้แก่ การสำรวจ (Exploration) การอธิบาย (Explanation) การขยายความคิด (Expansion) และการประเมินผล (Evaluation) และได้แบ่งขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้แบ่งออกเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) ชั้นนี้จะมีลักษณะเป็นการแนะนำบทเรียน กิจกรรมจะประกอบไปด้วย การซักถามปัญหา การทบทวนความรู้เดิม การกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนและเป้าหมาย

2. การสำรวจ (Exploration) ชั้นนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้แนวความคิดที่มีอยู่ แล้วมาจัดความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังจะเรียนให้เข้าเป็นหมวดหมู่ ถ้ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการทดลอง การสำรวจ การสืบค้นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคนิคและความรู้ทางการปฏิบัติจะดำเนินไปด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำหรือผู้เริ่มต้นในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถหาจุดเริ่มต้นได้

3. การอธิบาย (Explanation) ในขั้นตอนนี้กิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้ จะมีการนำความรู้ที่รวบรวมมาแล้วในขั้นที่ 2 มาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาหัวข้อหรือแนวความคิดที่กำลังศึกษาอยู่ กิจกรรมอาจประกอบไปด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและนำข้อมูลมาอภิปราย

4. การลงข้อสรุป (Elaboration)/ขั้นการขยายความคิด (Expansion Phase) ในขั้นตอนนี้จะเน้นให้นักเรียนได้มีการนำความรู้หรือข้อมูลจากชั้นที่ผ่านมาแล้วมาใช้ กิจกรรมส่วนใหญ่อาจเป็นการอภิปรายภายในกลุ่มของตนเองเพื่อลงข้อสรุป เกิดเป็นแนวความคิดหลักขั้น นักเรียนจะปรับแนวความคิดหลักของตัวเองในกรณีที่ไม่สอดคล้อง หรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายจากการเรียนรู้ โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ทำการประเมินผลด้วยตนเองถึงแนวความคิดที่ได้สรุปไว้แล้วในขั้นที่ 4

ว่ามีความสอดคล้องหรือถูกต้องมากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีการยอมรับมากน้อยเพียงใด ข้อเสนอที่ได้จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาครั้งต่อไป ทั้งนี้รวมทั้งการประเมินผลของครูต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

พรพรรณ พึ่งประยูรพงศ์ (2547) แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบสอบออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
2. ขั้นกระตุ้นความคิดเพื่อระบุคำถามหรือปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา
3. ขั้นกำหนดแนวทางในการแสวงหาข้อมูล
4. ขั้นขยายโครงสร้างทางปัญญาโดยค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและพิสูจน์ตามแนวทางที่ได้กำหนด
5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและจัดประเภทเพื่อประเมิน
6. ขั้นสรุปคำตอบของปัญหาเพื่อพัฒนาเป็นความรู้ใหม่
7. ขั้นนำความรู้ใหม่ไปใช้

Joyce and Weil (2000) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการสืบสอบไว้ ดังนี้

1. ขั้นเสนอสถานการณ์ปัญหา
2. ขั้นรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตั้งสมมติฐาน
4. ขั้นสรุปเป็นเกณฑ์ในการอธิบายปัญหา
5. ขั้นวิเคราะห์กระบวนการสืบสอบ

ตาราง 6 สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ	ประสาท เนืองเฉลิม (2557)	กมลทิพย์ ต่อดิต (2544)	สสวท. (2547)	Reilly and Lewis (1983)	Renner and Marek (1990)	Barman (1989)	พรพรรณ พึ่งประยูรพงศ์ (2547)	Joyce and Weil (2000)	ผู้วิจัย
สร้างมโนทัศน์					/				
เตรียมความพร้อมผู้เรียน							/		
สร้างความสนใจ			/				/		/
การนำเข้าสู่บทเรียน						/			
ตรวจสอบความรู้เดิม	/								
เร้าความสนใจ	/								
การสำรวจและค้นหา	/	/	/	/	/	/	/		/
การอธิบายและลงข้อสรุป	/	/	/	/		/	/	/	/
การขยายความคิด						/			
ขยายความรู้	/	/	/				/		/
เสนอปัญหา		/						/	
ตั้งสมมติฐาน		/						/	
รวบรวมและทดสอบ		/					/	/	
การประเมินผล	/	/	/			/			/
นำมโนทัศน์ไปใช้					/		/		
นำความรู้ไปใช้	/								

จากตาราง 6 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยรายข้อซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สสวท จึงได้นำมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ ประกอบด้วย

1. **ขั้นสร้างความสนใจ** หมายถึงเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวผู้เรียนเองหรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในเวลานั้นหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เรารู้มาแล้ว เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างคำถามกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นใดน่าสนใจ ครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอประเด็นขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษา เมื่อมีคำถามที่น่าสนใจและผู้เรียนส่วนใหญ่ยอมรับให้เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษา จึงร่วมกันกำหนดขอบเขตและแจกแจงรายละเอียดของเรื่องที่จะศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจรวมทั้งการรวบรวมความรู้จากประสบการณ์เดิมหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้นและมีแนวทางที่ใช้ในการสำรวจตรวจสอบอย่างหลากหลาย

2. **ขั้นการสำรวจและค้นหา** หมายถึง เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจ จะศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบตั้งสมมติฐานกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้อสนเทศหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำการทดลอง ทำกิจกรรมภาคสนาม การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลองการศึกษาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

3. **ขั้นการอธิบายและลงข้อสรุป** หมายถึง เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อมูลข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์แปลผลสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์หรือรูปวาด สร้างตาราง การค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้กำหนดไว้ แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้

4. **ขั้นขยายความรู้** หมายถึง เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่าข้อจำกัดน้อย ซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางมากขึ้น

5. **การประเมินผล** หมายถึง เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่าผู้เรียนมีความรู้อะไรบ้างอย่างไรและมากน้อยเพียงใด จากขั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ

4. บทบาทของครูในการสอนแบบสืบสอบ

ประสาธ เนืองเฉลิม (2557) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการสอนแบบสืบสอบ 7 ขั้นไว้ดังนี้

1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicit)
 - 1.1 ตั้งคำถาม/กำหนดประเด็นปัญหา
 - 1.2 กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความรู้เดิม
 - 1.3 ตรวจสอบความรู้เดิม/ประสบการณ์เดิมของนักเรียน
 - 1.4 เติมเต็มประสบการณ์เดิม
 - 1.5 วางแผนการจัดการเรียนรู้
 2. ขั้นสร้างความสนใจ (Engage)
 - 2.1 สร้างความสนใจ
 - 2.2 ตั้งคำถามกระตุ้นให้คิด
 - 2.3 สร้างความกระหายใคร่รู้
 - 2.4 ยกตัวอย่างประเด็นที่น่าสนใจ
 - 2.5 จัดสถานการณ์ให้นักเรียนสนใจ
 - 2.6 ตั้งคำถามที่ยังไม่ชัดเจนนักมาคิดและอภิปรายร่วมกัน
 3. ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore)
 - 3.1 ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันในการสำรวจตรวจสอบ
 - 3.2 ชักถามนักเรียนเพื่อนำไปสู่การสำรวจค้นหา
 - 3.3 สังเกตและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
 - 3.4 ให้ข้อเสนอแนะคำปรึกษาแก่นักเรียน
 - 3.5 ให้ความสำคัญและเสนอประเด็นที่ชี้แนะแนวทางนำไปสู่การสำรวจตรวจสอบ
 - 3.6 ส่งเสริมให้นักเรียนได้สำรวจตรวจสอบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 - 3.7 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทางวิทยาศาสตร์
 - 3.8 ส่งเสริมและพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์แก่นักเรียน
 4. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explain)
 - 4.1 ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
 - 4.2 ส่งเสริมให้นักเรียนอธิบายความคิดรวบยอดตามความเข้าใจของตัวเอง
 - 4.3 ให้นักเรียนแสดงหลักฐานให้เหตุผลอย่างเหมาะสม
 - 4.4 ส่งเสริมให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่ตนเองสังเกต
 - 4.5 ให้นักเรียนอธิบายให้คำจำกัดความและบ่งชี้ประเด็นที่สำคัญจาก
- ปรากฏการณ์
- 4.6 ให้นักเรียนใช้ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการอธิบายความคิดรวบยอด
5. ขั้นขยายความรู้ (Elaborate)

5.1 ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
อย่างสร้างสรรค์

- 5.2 ส่งเสริมให้นักเรียนนำสิ่งที่นักเรียนได้ไปขยายความรู้ในสถานการณ์ใหม่
- 5.3 ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการที่เรียนรู้ไปปรับใช้ตามบริบท
- 5.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบายความรู้ความเข้าใจอย่างหลากหลาย
- 5.5 ให้นักเรียนอ้างอิงข้อมูลที่มีอยู่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานและถามคำถาม

เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้

6. ชั้นประเมินผล (Evaluate)

- 6.1 สังเกตนักเรียนในการนำความคิดรวบยอดและทักษะใหม่ไปปรับใช้
- 6.2 ประเมินความรู้และทักษะของนักเรียน
- 6.3 หาหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนได้เปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรม
- 6.4 ให้นักเรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะกระบวนการกลุ่ม
- 6.5 ถามคำถามปลายเปิดในประเด็นต่าง ๆ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้

7. ชั้นนำไปใช้ (Extend)

- 7.1 กระตุ้นให้นักเรียนตั้งข้อคำถามตามประเด็นที่สอดคล้องกับบริบท
- 7.2 กระตุ้นให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้
- 7.3 แนะนำแนวทางในการนำความรู้เดิมไปสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่
- 7.4 ปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นบทบาทของครูในการสอนแบบสืบสอบ 7 ชั้น จึงต้องเป็นผู้สร้างสถานการณ์
ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเองเป็นผู้ถามคำถามต่าง ๆ
ที่จะนำทางให้นักเรียนค้นหาความรู้

5. จุดเด่นจุดด้อยของรูปแบบการสืบสอบ

5.1 จุดเด่นของรูปแบบการสืบสอบ

5.1.1 นักเรียนสร้างความสัมพันธ์จากการสังเกตส่วนต่าง ๆ เพื่อจะตอบปัญหาตรงนี้
ทำให้นักเรียนได้พัฒนาการคิดจากข้อมูลที่มีและนักเรียนได้แสวงข้อมูลเอง ได้ประสบการณ์ตรงได้
พัฒนาการคิด หรือกระตุ้นความคิดจากกิจกรรมการเรียนตลอดเวลา

5.1.2 การอธิบายเป็นผลมาจากการสำรวจ ทำให้นักเรียนทำการสำรวจ
อย่างมีความหมายตื่นตัวที่จะทำการสำรวจอย่างจริงจัง และฝึกทักษะการสื่อสาร นักเรียนได้กล้าแสดง
ความคิด ตัดสินใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5.1.3 นักเรียนมีความชัดเจนในมโนทัศน์มากขึ้น ครอบคลุมมากขึ้น โดยการให้
โอกาส นักเรียนได้เกี่ยวข้องกับปัญหาใหม่ สถานการณ์ใหม่ เพื่อเสริมความเข้าใจที่ได้จากการสำรวจ

นักเรียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดข้อมูลกับกลุ่มเพื่อน เพื่อปรับขยายถ้อยความคิด จนได้เห็นความคิดที่ชัดเจนครอบคลุม และมีความเป็นไปได้สูง

5.1.4 คำตอบของปัญหาแต่ละปัญหาได้มาจากการกระทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการทดลองซึ่งทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทดลอง ได้คำตอบด้วยตัวนักเรียนเอง อาจจะเป็นคำตอบที่ได้แลกเปลี่ยนข้อคิด ข้อมูลกับกลุ่มเพื่อน เพื่อปรับขยายถ้อยความคิด จนได้เห็นความคิดที่ชัดเจนครอบคลุม และมีความเป็นไปได้สูง

5.1.6 ให้โอกาสนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมิน ทำให้ภาพของการประเมินชัดเจนมีความถูกต้องสูง และเป็นการฝึกการประเมินให้กับนักเรียน นอกจากนี้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีของการมีส่วนร่วม

5.1.6.1 ฝึกให้นักเรียนได้ประเมินผลด้วยตนเอง และฝึกการตัดสินใจ

5.1.6.2 ฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลในการรับข้อมูล หรือมีเหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกสิ่งต่าง ๆ ได้

5.2 จุดด้อยของรูปแบบการสืบสอบ

5.2.1 ต้องใช้เวลามากอาจทำให้เรียนไม่ทันตามขอบข่ายของเนื้อหาที่กำหนด

5.2.2 เน้นบทบาทของนักเรียนเกือบทั้งหมดในการสรุปจนได้มีโน้ตค้น บทบาทของครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น ทำให้นักเรียนอาจมีความคลาดเคลื่อนในข้อสรุป เพราะการสื่อสารของเพื่อนนักเรียนและประสบการณ์ของนักเรียนแตกต่างกัน (วิชาญ เลิศลพ, 2543)

6. การวิเคราะห์แบบปิด (Close Analysis)

Center for Media Literacy ได้จัดทำคู่มือในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ชื่อว่า “How to Conduct a Close Analysis of a Media Text” โดยมีวิธีการที่เรียกว่า “Close Analysis” เป็นแบบฝึกหัดสำหรับการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อขั้นพื้นฐาน (Thoman and Jolis, 2003)

เนื้อหาสื่อจะถูกนำมาวิเคราะห์ โดยส่วนใหญ่มักเป็นโฆษณาที่มีจุดประสงค์ทางการค้า เนื่องจากมีระยะเวลาสั้น แต่เต็มไปด้วยถ้อยคำ ภาพ เสียง อันทรงพลัง ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่หลายชั้นในองค์ประกอบด้านภาพ เสียง ทำการเล่นเทปหลาย ๆ ครั้ง ดังต่อไปนี้

1. ภาพ (Visuals) หลังจากชมในครั้งแรก ให้ผู้เรียนเขียนทุกอย่างที่จำได้เกี่ยวกับภาพ ไม่ว่าจะเป็น แสง มุมกล้อง การตัดต่อ บรรยายบุคคลที่อยู่ในภาพ พวกเขาดูเหมือนอะไร กำลังทำอะไร ใส่เสื้อผ้าแบบไหน ฉากไหนที่คุณจำได้อย่างชัดเจน เฉพาะที่สังเกตเห็นจริง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้เรียนตีความ อาจจะไปเปิดคลิปให้ผู้เรียนชมอีกครั้งหนึ่งโดยปิดเสียง

2. เสียง (Sounds) เปิดให้ผู้เรียนฟังอีกครั้งหนึ่ง โดยครั้งนี้ปิดภาพ ให้ฟังแต่เสียง ให้จดคำทั้งหมดที่พูด ใครเป็นคนพูดคำเหล่านั้น เพลงประเภทไหนที่ถูกใช้ ถูกเปลี่ยนเพื่อใช้ในการค้า

หรือไม่ อย่างไร มีเสียงอื่น ๆ หรือไม่ จุดประสงค์คืออะไร ใครเป็นผู้พูด โดยตรงหรือโดยอ้อม และใครคือผู้ชมกลุ่มเป้าหมายที่โฆษณานั้นกล่าวถึง

3. การประยุกต์คำถาม (Apply Key Questions) ในการชมครั้งที่ 3 ก็จะเริ่มประยุกต์คำถาม 5 คำถามหลักตามแนวทางของ CML MediaLitKit™ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนตอบคำถามได้ว่า ใครเป็นผู้แต่ง มีเทคนิควิธีการในการประกอบสร้างความหมายอย่างไร สารเพื่อการค้าเหล่านั้นบอกอะไรกับผู้รับสาร ค่านิยม วิถีชีวิต แบบไหนที่แสดงออกมาและถูกละเลย สร้างจากมุมมองแบบไหน สารอะไรที่ถูกสื่อสารออกมา ผู้รับสารมีปฏิกิริยา ตีความสารออกมาแตกต่างกันอย่างไร สารนี้ต้องการขายอะไร

4. การทบทวนความคิด (Review Your Insights) ทำการสรุปว่าเนื้อหาสื่อนี้ถูกประกอบสร้างอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่ทำให้ผู้รับสารมีท่าทีตอบโต้สารเช่นนั้น ซึ่งมีน้อางตีความแตกต่างออกไปเมื่ออยู่ในสื่อรูปแบบอื่น ๆ เช่น ในรูปของข่าว ภาพยนตร์ โฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ทั้งนี้ หากมีเวลาจำกัด เมื่อชมสื่อเสร็จแล้วอาจถามง่าย ๆ ว่าหลังจากชมเสร็จแล้วสังเกตเห็นอะไร ซึ่งบุคคลที่มีความแตกต่างกันก็มักสังเกตเห็นในสิ่งที่แตกต่างกันออกไป

ในการสร้างแบบฝึกให้สมบูรณ์และเหมาะสมสำหรับนำไปใช้กับนักเรียนนั้น ผู้จัดทำแบบฝึกจำเป็นต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเข้าช่วย เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถไว้ดังนี้

Bock (1993) ได้ให้ข้อพิจารณาในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ
2. หารายละเอียดต่าง ๆ เช่น คำแนะนำในการทำแบบฝึกเสริมทักษะหรือขั้นตอนในการทำอย่างละเอียด
3. สร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนมากที่สุด เช่น แบบฝึกเสริมทักษะอาจใช้รูปแบบง่าย ๆ โดยเริ่มจากการให้นักเรียนตอบคำถามในลักษณะถูกผิดจนถึงการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
4. แบบฝึกเสริมทักษะควรสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน เช่น การให้นักเรียนเขียนเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นลงในตารางหรือแผนภูมิที่กำหนดให้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ และสกินเนอร์ (Thorndike and Skinner) ดังนี้

ธอร์นไดค์ได้ตั้งกฎการเรียนรู้ขึ้น 3 กฎ ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ได้แก่

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) มีใจความว่าการเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะดียิ่งขึ้นเมื่อผู้เรียนแน่ใจว่าพฤติกรรมตอบสนองของตนถูกต้อง การให้รางวัลจะช่วยส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีก

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) มีใจความว่า การที่มีโอกาสได้กระทำซ้ำ ๆ ในพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งนั้น ๆ จะมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การฝึกหัดที่มีการควบคุมที่ดีจะส่งเสริมผลต่อการเรียนรู้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2552) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในแบบฝึก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ Thorndike เกี่ยวกับกฎการฝึกหัดซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของ Watson คือ สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิมก็ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนนั้นมีความรู้ ความถนัดความสามารถและความสนใจที่ต่างกัน การสร้างแบบฝึกควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายเกินไปและควรมีหลายแบบ
3. การจูงใจผู้เรียนสามารถทำได้โดยการจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึกหัด นอกจากนั้นการใช้แบบฝึกจะช่วยไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย
4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูดใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว นอกจากจะได้แม่นยำแล้วนักเรียนยังสามารถนำหลักและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

ประสงค์ ราชณสุข (2532) ได้ให้คำแนะนำว่าแบบฝึกควรสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยา

ดังนี้

1. ระวังให้นักเรียนเกิดความสนใจโดยการใช้แบบฝึกหลาย ๆ ชนิด
 2. ให้นักเรียนมีโอกาสตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงความสามารถและความเข้าใจลงในแบบฝึก
 3. ให้นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนมาตอบในแบบฝึกที่ตรงเป้าหมายได้
- เมื่อรู้จักหลักการวิเคราะห์เนื้อหาสื่อ ควรจะรู้จักประเภทเพื่อแยกแยะในการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจสรุปประเภทได้ดังนี้
1. สื่อโฆษณา สื่อประเภทนี้ผู้ฟังต้องรู้จักมุ่งหมายเพราะส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อให้คล้อยตามอาจไม่สมเหตุสมผล ผู้ฟังต้องพิจารณาไตร่ตรองก่อนซื้อหรือก่อนตัดสินใจ
 2. สื่อเพื่อความบันเทิง เช่น เพลง เรื่องเล่า ซึ่งอาจมีการแสดงประกอบด้วย เช่น นิทาน นิยาย หรือสื่อประเภทละคร สื่อเหล่านี้ผู้รับสารต้องระมัดระวัง ใช้วิจารณญาณประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะซื้อหรือทำตาม ปัจจุบันรายการโทรทัศน์จะมีการแนะนำว่าแต่ละรายการเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายใด เพราะเชื่อกันว่าถ้าผู้ใดขาดความคิดในเชิงสร้างสรรค์แล้ว สื่อบันเทิงอาจส่งผลร้าย

ต่อสังคมได้ เช่น ผู้ดูแลตัวอย่าง การจี ปล้น การข่มขืนกระทำชำเรา และแม้แต่การฆ่าตัวตาย โดยเอาอย่างจากละครที่ดูก็เคยมีมาแล้ว

3. ข่าวสารสื่อประเภทรนี้ผู้รับสารต้องมีความพร้อมพอสมควรเพราะควรต้องรู้จักแหล่งข่าว ผู้นำเสนอข่าว การจับประเด็น ความมีเหตุมีผล รู้จักเปรียบเทียบเนื้อหาจากที่มาของข่าว หลาย ๆ แห่ง เป็นต้น

4. ปาฐกถา เนื้อหาประเภทรนี้ผู้รับสารต้องฟังอย่างมีสมาธิเพื่อจับประเด็นสำคัญให้ได้และก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำข้อมูลส่วนใดไปใช้ประโยชน์ต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ อยู่บ้าง

5. สุนทรพจน์ สื่อประเภทรนี้ส่วนใหญ่จะไม่ยาว และมีใจความที่เข้าใจง่าย ชัดเจน แต่ผู้ฟังจะต้องรู้จักถ่วงถ่วงสิ่งที่ดีไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์แบบปิด หมายถึง การวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อที่พบเห็น โดยครูต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำ อยู่หลายชั้นในองค์ประกอบต่าง ๆ จากแบบฝึกที่นำไปหายากที่หลากหลายชนิดเพื่อช่วยให้เกิดทักษะ ในกระบวนการเรียนการสอน สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบฝึกต่อ ๆ ไปจนจบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ช่อทิพย์ ศรีสุคนธ์รัตน์ (2555) ได้วิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 56 (บ้านหนองกระทุ่ม) จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการประเมินตามสภาพจริงอยู่ในระดับดี (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52) ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงงานบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สามารถนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนได้จริงและมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ญาณินา แถมพลอย (2555) ทำการวิจัยผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการสืบสอบแบบขึ้นชมจากกรณีตัวอย่างที่มีต่อการคิดขั้นสูงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 : การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่เรียนจากการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้บนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการสืบสอบแบบชื่นชมจากกรณีตัวอย่าง มีทักษะการคิดขั้นสูง ด้านการ ดำเนินชีวิตก่อนเรียนและหลังเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ เครือข่ายสังคมออนไลน์พบว่าลักษณะเครือข่ายแบบสมบูรณ์ (Complete Network) และ เมื่อขยายเครือข่ายมีลักษณะเป็นเครือข่ายแบบศูนย์กลางเฉพาะบุคคล (Personal Network) มีรูปแบบเครือข่ายเป็นรูปดาว (Star Network)

จุฑามาศ เฮงประเสริฐ (2556) ได้ทำการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผากองการศึกษาเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.88 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับเหมาะสมมากที่สุด และ ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด ประชาชนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook บ่อยที่สุด ช่องทางที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์บ่อยที่สุดคือ Smartphone ประชาชนส่วนใหญ่เปิดบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอด ทั้งวัน ช่วงเวลาที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ 18.00-06.00 น. ประชาชนมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-3 ชั่วโมงต่อวันมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด และคุณสมบัติของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือ ทำให้ทราบข่าวสารรวดเร็ว โดยเว็บไซต์เป็นแหล่งหรือสื่อที่ทำให้ประชาชนสนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพสถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งามรัตน์ มีจันท์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมในงานด้วยเทคนิคการสอนงานเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่า องค์ประกอบการฝึกอบรมในงานด้วยเทคนิคการสอนงานสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัย มีทั้งหมด 10 องค์ประกอบ 1) นโยบายสนับสนุนการฝึกอบรม 2) เป้าหมายของการฝึกอบรม 3) ผู้สอนงาน 4) ผู้รับการสอนงาน 5) วิธีการฝึกอบรมฯ 6) กิจกรรมการฝึกอบรมฯ

7) สื่อสนับสนุนการฝึกอบรมฯ 8) การสร้างปฏิสัมพันธ์ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสำหรับการฝึกอบรมฯ 9) แนวทางการประเมินผลการฝึกอบรมฯ 10) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ขั้นตอนการฝึกอบรมในงานด้วยเทคนิคการสอนงานสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัน มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน 1) กำหนดนโยบายสนับสนุนการฝึกอบรมฯ 2) กำหนดงานที่ต้องปฏิบัติในการฝึกอบรมฯ 3) กำหนดความต้องการและจำเป็นในการฝึกอบรมฯ 4) กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมฯ 5) สร้างหลักสูตรการฝึกอบรมฯ 6) เลือกเทคนิคการฝึกอบรมฯ 7) จัดหาปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรมฯ 8) จัดหาการฝึกอบรมฯ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) เตรียมการสอนงาน (2) ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ (3) สอนไปตามขั้นตอน (4) สรุปการสอนงาน (5) ติดตามประเมินผล 9) การประเมินผลและให้ผลย้อนกลับในการฝึกอบรมฯ

ชิตพล เชื้อโพบูลย์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สื่อสังคมสำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สื่อสังคม โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.66 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านผู้วิจัย มีค่าเฉลี่ย 3.72 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านผู้ให้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 4.33 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และปัญหาด้านสื่อ มีค่าเฉลี่ย 2.93 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่านักศึกษามีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สื่อสังคมสำหรับนักศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 3.98, 4.37 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมาก 2) สามารถสร้างรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สื่อสังคมสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม 4.72 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยระดับความถูกต้อง 4.65 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

Nielsen Valerie Anne (2001) ได้ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ของครูเพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีมีปัญหาความแตกต่างในการนำเสนอเกี่ยวกับการให้บริการใช้คอมพิวเตอร์การใช้คอมพิวเตอร์ในทางการศึกษามีน้อยด้วยภาระหน้าที่ของผู้ใช้ไม่เสมอภาคต้องการเวลาฝึกทักษะเป็นสำคัญ ทุนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานมีน้อย การส่งเสริมสนับสนุนด้านเทคนิคมีความขัดแย้งและข้อสัญญาที่ผูกมัดเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและขาดการสนับสนุนด้านเอกสาร

Rosen, Furst and Blackburn (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทีมงานที่แท้จริง การฝึกอบรมในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต องค์การต่างก็มุ่งสร้างทีมงานที่

แท้จริงขึ้นมาอย่างรวดเร็วเพื่อพัฒนางานในองค์กรอย่างไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งผู้นำทีมและสมาชิกของทีมงานมาจากที่ต่าง ๆ กันทำงานด้วยกันและสื่อสารกันด้วยด้วยการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย งานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจผู้ฝึกอบรม จำนวน 440 คน พบว่า องค์กรในปัจจุบันมีเป้าหมายการฝึกอบรมเพื่อการเตรียมผู้นำและสมาชิกของทีมงานที่แท้จริง โดยมีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานกับองค์กรอื่น การคัดเลือกผลงานที่ดีเยี่ยม มีข้อเสนอให้มีการฝึกฝนและฝึกอบรมเพื่อการสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นในองค์กร

Gunawardena and others (2009) ได้วิจัยเรื่องกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีสำหรับการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ออนไลน์ (Online Communities of Practice) ด้วยเครื่องมือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Tools) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบความคิดเชิงทฤษฎีในการทำความเข้าใจการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มบุคคลที่ใช้ประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเป็นกรอบความคิดเชิงทฤษฎี สำหรับการเรียนรู้ร่วมกันด้วยเครื่องมือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์จากทฤษฎีการเรียนรู้และประสบการณ์การใช้เครื่องมือเครือข่ายสังคม ออนไลน์เป็นชุมชนนักปฏิบัติได้ออกมาเป็นเกลียวกระบวนการของชุมชน (Community's Spiraling Process) โดยเคลื่อนจากการให้บริบททางสังคมวัฒนธรรม (Social Cultural Context) ผ่านวาทกรรม (Discourse) พฤติกรรม (Action) การสะท้อนกลับ (Reflection) และการปรับปรุง (Reorganization) นำมาสู่อภิปัญญาที่มาจากสังคม (Socially Mediated Metacognition) ซึ่งจุดเริ่มต้นของเกลียวผู้วิจัยให้บริบททางสังคมวัฒนธรรมเป็นชื่อของวงล้อการเรียนรู้ที่หมุนรอบ Wiki โดยผู้วิจัยกำหนด Wikis ไว้ให้คนในชุมชนออนไลน์สร้างความรู้ร่วมกันและให้กลุ่มพัฒนา อภิปัญญา โดยเว็บ 2.0 จะอยู่ตามแต่ละชื่อของวงล้อเพื่อเสริมคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ Facebook, Community Walk, Delicious, Mashups, Flickr, Blogs และ RSS Feeds. โดยใช้ Facebook เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อกับผู้เรียนผ่านทางข้อมูลส่วนตัวที่มีรูปภาพและเครื่องมือสื่อสารที่อยู่ใน Facebook ใช้ Community Walk สร้างระบบติดตามตำแหน่งผู้ใช้ ใช้ Delicious บันทึกแหล่งอ้างอิงของสารสนเทศ ใช้ Mashups ในการสร้างองค์ความรู้ โดยการรวมแหล่งข้อมูลจากหลากหลายเว็บไซต์ ใช้ Blogs เป็นสมุดบันทึก การเรียนรู้ส่วนตัว ใช้ Flickr อ้างอิงภาพ และใช้ RSS Feeds ในการติดตามความเคลื่อนไหวในเว็บไซต์

Marquez (2011) ได้ศึกษาและวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ Facebook, Twitter และ LinkedIn ผลการศึกษาพบว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุด มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยถูกใช้งานในการสื่อสาร พูดคุย เผยแพร่ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และถูกใช้ในเชิงธุรกิจมากที่สุด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี Twitter ถูกสร้างขึ้นในปี 2006 มีการใช้งานในลักษณะของ Blog แต่เป็น Blog ขนาดเล็ก พิมพ์ข้อความได้ครั้งละไม่เกิน 140 ตัวอักษร และถูกใช้งานในด้านของการโฆษณาประชาสัมพันธ์

ในเชิงธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือใช้ส่งข้อความ สื่อสารระหว่างกัน และ LinkedIn เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกใช้ในเชิงธุรกิจเป็นหลัก ใช้ในการสื่อสาร พบปะ พูดคุยกันในด้านธุรกิจ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งเจตคติในการเรียน และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน สื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น Facebook, Twitter และ Youtube สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้นักเรียน สามารถสื่อสาร สืบค้นข้อมูลมีปฏิสัมพันธ์กันได้ง่าย ซึ่งถ้าหากครูสามารถนำสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน จะทำให้ครูสามารถติดตาม ดูแลนักเรียนได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 4 การรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด งานวิจัย บทความ อินเทอร์เน็ต รวมถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในเรื่องของข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ แนวคิดที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม สื่อสังคม การรู้เท่าทันสื่อ และกระบวนการสืบสอบ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

2. นำผลการศึกษามาวิเคราะห์ ทั้งด้านสภาพ ปัญหา และความต้องการด้านเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้แนวความคิดที่จะศึกษาหลัก ๆ ในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา แนวคิดที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม สื่อสังคม การรู้เท่าทันสื่อ และกระบวนการสืบสอบ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

- 2.1.1 ความหมายของการฝึกอบรม
- 2.1.2 ขอบข่ายการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์
- 2.1.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 2.1.4 องค์ประกอบของการฝึกอบรม
- 2.1.5 ขั้นตอนของการฝึกอบรม
- 2.1.6 ประเภทของการฝึกอบรม
- 2.1.7 แนวทางในการพัฒนาบุคลากร
- 2.1.8 การเขียนโครงการฝึกอบรม
- 2.1.9 การประเมินผลการฝึกอบรม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม

- 2.2.1 Facebook
- 2.2.2 Google Apps

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

- 2.3.1 ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ
- 2.3.2 การจัดการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ
- 2.3.3 การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อ
- 2.3.4 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนการรู้เท่าทันสื่อ
- 2.3.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบ

- 2.4.1 ความหมายของกระบวนการสืบสอบ
- 2.4.2 ลักษณะของการสอนแบบสืบสอบ
- 2.4.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ
- 2.4.4 บทบาทของครูในการสอนแบบสืบสอบ
- 2.4.5 จุดเด่นจุดด้อยของรูปแบบการสืบสอบ

2.4.6 การวิเคราะห์แบบปิด

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย

3.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 954 คน (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, 2560)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากจำนวนประชากรทั้งหมด การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 274 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ครูในโรงเรียนที่สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ดังนี้

ตาราง 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

วิทยาลัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา	104	30
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา	104	30
วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ ปราสาท	87	25
วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี	80	23
วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย	52	15
วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา	87	25
วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่	80	23
วิทยาลัยการอาชีพพิมาย	80	23
วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง	52	15
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา	57	25
วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา	52	15

ตาราง 7 (ต่อ)

วิทยาลัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง	87	25
รวม	954	274

ที่มา : สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2560)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) (สมนึก ภัททิยธานี, 2557) สร้างครอบคลุมประเด็นองค์ประกอบในแนวคิดเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล และแนวคิดการใช้สื่อสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานที่ทำงาน ตำแหน่ง อุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) (สมนึก ภัททิยธานี, 2557)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) (สมนึก ภัททิยธานี, 2557) ได้แก่

1. ด้านกระบวนการฝึกอบรม

- 1.1 การเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน
- 1.2 การเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- 1.3 การสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม
- 1.4 รูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps)
- 1.5 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย
- 1.6 จำนวนวันที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์
- 1.7 วิธีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.8 การดำเนินการปฐมนิเทศ

1.9 วิธีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม

1.10 การใช้งาน Google Apps

1.11 ช่องทางการอัปเดตข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1.12 ช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม

1.13 ปัญหาที่เคยพบในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย

2. ด้านการใช้สื่อสังคม

2.1 การใช้สื่อสังคม

2.2 สื่อสังคมที่เคยใช้

3. ด้านการรู้เท่าทันสื่อ

3.1 สิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

3.2 การตีความจากสื่อที่นำเสนอ

3.3 การรับข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภท

3.4 สื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

5. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 นำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลมาสร้าง

แบบสอบถามความคิดเห็นของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อฉบับร่าง

5.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อฉบับร่างดังกล่าว ไปตรวจสอบในส่วนของข้อคำถาม และความเหมาะสมของข้อคำถามกับงานวิจัยที่ทำโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาซึ่งใช้ค่า IOC (Index of Item Objective

Congruence) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป (สมนึก ภัททิยธานี, 2557) ข้อคำถาม มีความสอดคล้องและสามารถนำไปใช้ได้ ตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ถ้าแน่ใจว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน+1
ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน 0
ถ้าแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน-1

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$ แทน	ผลรวมจากคะแนนรายชื่อที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

5.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน และแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.5 นำแบบสอบถามสภาพปัญหา และความต้องการของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อตามลำดับของการวิจัย

6. การเก็บข้อมูลงานวิจัย

การเก็บข้อมูลของความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ ดำเนินการดังนี้

6.1 กำหนดระยะเวลา วางแผนการเก็บข้อมูลในส่วนของการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับ การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้ง 12 แห่ง

6.2 ประสานงานไปยังวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 12 แห่ง โดยการเดินทางไปพบ ผู้อำนวยการโดยตนเอง ซึ่งได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล

6.3 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

6.4 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 12 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6.5 ติดตาม และติดต่อประสานงานกับผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับภายใน 2-3 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องติดตามและประสานงานกับผู้ตอบแบบสอบถามทุกที่ เพื่อให้ได้แบบสอบถามมาให้ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

6.6 การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้ในแบบสอบถามข้างต้นผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาการตอบกลับภายใน 2-3 สัปดาห์ โดยระบุลงในแบบสอบถาม และมีการประสานงานเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเก็บและการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างข้างต้นก่อน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามในรูปแบบต่าง ๆ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ผู้วิจัยต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

7.2 ผู้วิจัยจัดแยกประเภทการตอบของแบบสอบถามตามลำดับตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนา

ความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์

เชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 8 แสดงการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และผลการวิเคราะห์แบบสอบไปสร้างร่างรูปแบบการฝึกอบรม

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ความสอดคล้อง	แบบร่างรูปแบบฯ
ข้อ 2.4 รูปแบบการฝึกอบรมที่ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	- ชนิดของการฝึกอบรม	องค์ประกอบของการฝึกอบรม 1. เป้าหมายของการฝึกอบรม 2. ชนิดของการฝึกอบรม
ข้อ 2.9 การทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณใช้วิธีใด	- การประเมินผล การฝึกอบรม	3. เนื้อหาการฝึกอบรม 4. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ความสอดคล้อง	แบบร่างรูปแบบฯ
<p>ข้อ 2.11 ท่านต้องการให้อัพเดทข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมผ่านช่องทางใด</p> <p>ข้อ 3.2 ท่านเคยใช้สื่อสังคมตัวใดบ้าง</p>	<p>- เป้าหมายของการฝึกอบรม</p> <p>- ชนิดของการฝึกอบรม</p>	<p>5. สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม</p> <p>6. ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม</p> <p>7. การประเมินผลการฝึกอบรม</p>
<p>ข้อ 2.12 ท่านต้องการรับเอกสารการฝึกอบรมผ่านช่องทางใด</p> <p>ข้อ 3.1 ท่านเคยใช้สื่อสังคมหรือไม่</p> <p>ข้อ 3.2 ท่านเคยใช้สื่อสังคมตัวใดบ้าง</p>	<p>- สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม</p>	
<p>ข้อ 2.1 ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงานมาก่อนหรือไม่</p> <p>ข้อ 2.2 ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่</p> <p>ข้อ 2.3 ก่อนท่านเข้ารับการฝึกอบรมหน่วยงานที่จัดเคยสอบถามความต้องการของท่านหรือไม่ ด้วยวิธีการใด</p> <p>ข้อ 2.5 ช่วงใดที่ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย</p> <p>ข้อ 2.6 จำนวนวันที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์</p>	<p>- วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น</p>	<p>ขั้นตอนการฝึกอบรม</p> <p>1. วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น</p> <p>2. ชั้นเตรียม</p> <p>3. ชั้นปฐมนิเทศ</p> <p>4. ชั้นฝึกอบรม</p> <p>5. ชั้นประเมินผล</p>
<p>ข้อ 2.7 การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรใช้วิธีใด</p> <p>ข้อ 2.8 การปฐมนิเทศควรดำเนินการใดบ้าง</p>	<p>- ชั้นปฐมนิเทศ</p>	

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ความสอดคล้อง	แบบร่างรูปแบบฯ
ข้อ 4.1 ท่านคิดว่าสิ่งใดไม่จัดเป็น การเรียนรู้เท่าทันสื่อ	- เป้าหมายของ การฝึกอบรม	
ข้อ 4.2 เมื่อท่านได้รับข้อมูลสามารถตีความ จากสื่อที่นำเสนอได้อย่างไร	- เนื้อหาการ ฝึกอบรม	
ข้อ 4.3 ท่านรับข้อมูลข่าวสารประเภทใด	- สื่อสังคมที่ใช้ใน	
ข้อ 4.4 ท่านทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่อ อะไร	การฝึกอบรม - ชั้นฝึกอบรม	
ข้อ 2.9 การทดสอบความรู้ก่อนหลังการ ฝึกอบรม ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณควรใช้วิธีใด	- ชั้นประเมินผล	

2. สร้างแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะออกมาในลักษณะรูปภาพและคำอธิบายส่วนประกอบส่วนต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลในขั้นต้น

3. นำแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1.1 อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.1.2 ผู้มีประสบการณ์ทางด้านการสอน การวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกอบรม และ/หรือสื่อสังคม และ/หรือการรู้เท่าทันสื่อ

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.1 อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2.2 ผู้มีประสบการณ์ทางด้านการสอน การวิจัยหรือ ผลงานทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกอบรม และ/หรือสื่อสังคม และ/หรือการรู้เท่าทันสื่อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. ผู้ใช้รูปแบบ
4. องค์ประกอบของรูปแบบ
5. ขั้นตอนของรูปแบบ
6. การนำรูปแบบ

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางในการแปลความโดยใช้ลำดับการประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ระดับความคิดเห็น	ระดับความเห็น
5	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	มีความเหมาะสมมาก
3	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	มีความเหมาะสมน้อย
1	ไม่มีความเหมาะสม

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 นำผลของการสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่างที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อตามลำดับการวิจัย

4. การเก็บข้อมูลงานวิจัย

การเก็บข้อมูลความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการดังนี้

4.1 กำหนดระยะเวลา วางแผนการเก็บข้อมูลในส่วนของการศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 10 คน

4.2 ติดต่อประสานงานในเบื้องต้นโดยการโทรศัพท์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเสนอแนวทางการส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญในการเก็บข้อมูลจะเก็บโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

4.3 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.4 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแนบแบบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 10 คน

4.5 ติดตาม และติดต่อประสานงานกับผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะต้องติดตามและประสานงานกับผู้ตอบแบบสอบถามทุกที่เพื่อให้ได้แบบสอบถามมาให้ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.6 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลในช่วงเดือน มีนาคม 2562 ของแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาทั้งนี้ในแบบสอบถามข้างต้นผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาการตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ โดยระบุลงในแบบสอบถาม และมีการประสานงานเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเก็บและการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างข้างต้นก่อน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามในรูปแบบต่าง ๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผู้วิจัยต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ผู้วิจัยจัดแยกประเภทการตอบของแบบสอบถามตามลำดับตอน ดังนี้
ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 นำผลการวิเคราะห์ รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญไปแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาแล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้องโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วทำการแก้ไขจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

**ขั้นตอนที่ 4 การรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ
ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา**

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ
สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
(Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิเทศศาสตร์โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive
Sampling) จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบรับรองสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับ
ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยแบบรับรองนี้เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale)
แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยประเมินเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. ผู้ใช้รูปแบบ
4. องค์ประกอบของรูปแบบ
5. ขั้นตอนของรูปแบบ
6. การนำรูปแบบ

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางในการแปลความโดยใช้ลำดับการประมาณค่า
โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ระดับความคิดเห็น	ระดับความเห็น
5	มีความเหมาะสมและความถูกต้องมากที่สุด
4	มีความเหมาะสมและความถูกต้องมาก
3	มีความเหมาะสมและความถูกต้องปานกลาง
2	มีความเหมาะสมและความถูกต้องน้อย
1	ไม่มีความเหมาะสมและความถูกต้อง

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางในการแปลความโดยใช้ลำดับการประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ไม่มีความถูกต้องและไม่มีความเป็นไปได้

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.2 นำผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างแบบรับรองฉบับร่างที่จะรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.3 นำแบบรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา การใช้คำของข้อคำถาม และแก้ไขตามคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อตามลำดับ

4. การเก็บข้อมูลงานวิจัย

การเก็บข้อมูลแบบรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาของผู้ทรงคุณวุฒิ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

4.1 กำหนดระยะเวลา วางแผนการเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงการส่งแบบรับรองฯ ในการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

4.2 ติดต่อประสานงานในเบื้องต้นโดยการโทรศัพท์ รวมถึงการเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตัวเอง ซึ่งต้องระบุวัตถุประสงค์ของการรับรองรูปแบบ รายละเอียดโดยย่อ และการให้คำแนะนำในการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

4.3 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์รับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.4 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์รับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พร้อมแนบแบบ ส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ โดยระบุวันเวลาที่เข้าพบหรือการตอบกลับให้ชัดเจนตามที่ตกลงไว้ด้วยวาจากับผู้ทรงคุณวุฒิ

4.5 ในกรณีที่เข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง ต้องมีการนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิไว้เพื่อเดินทางไปพบผู้ทรงคุณวุฒิตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีผู้วิจัยจะได้อธิบายและรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.6 รับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผู้วิจัยต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ผู้วิจัยจัดแยกประเภทการตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

ข้อมูลรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้สถิติในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

5.3 นำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยนำเสนอเป็นคู่มือ มีรายละเอียดในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมาย และผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้อง อีกทั้งเพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์สำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวน
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ตอน ดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 4 ผลการรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1 ผลการรับรองและนำเสนอรูปแบบฯ

4.2 รูปแบบการฝึกอบรมฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านเพศของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

เพศ	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ชาย	110	40.1
หญิง	164	59.9
รวม	274	100.0

จากตาราง 9 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 59.9 และเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านอายุของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

อายุ	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	18	6.6
26-30 ปี	81	29.6
31-35 ปี	73	26.6
36-40 ปี	43	15.7
41-45 ปี	27	9.9
46-50 ปี	13	4.7
51-55 ปี	9	3.3
56-60 ปี	10	3.6
รวม	274	100.0

จากตาราง 10 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 26-30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 รองลงมาคือ 31-35 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านระดับการศึกษาสูงสุดของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	216	78.8
ปริญญาโท	58	21.2
รวม	274	100.0

จากตาราง 11 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8 และปริญญาโท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านสถานที่ทำงานของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา

สถานที่ทำงาน	จำนวน (n=274)	ร้อยละ
วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา	30	10.9
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา	30	10.9
วิทยาลัยเทคนิคหลวงปู่คุณ ประสุทโธ	25	9.1
วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี	23	8.4
วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย	15	5.5
วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา	25	9.1
วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่	23	8.4
วิทยาลัยการอาชีพพิมาย	23	8.4
วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง	15	5.5
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา	25	9.1
วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา	15	5.5
วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง	25	9.1
รวม	274	100.0

จากตาราง 12 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สอนอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา และวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา เท่ากัน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และวิทยาลัยหลวงปู่คุณฯ วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา และวิทยาลัยการอาชีพปากช่อง เท่ากัน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านตำแหน่งของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ตำแหน่ง	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ข้าราชการ/ครูผู้ช่วย	87	31.8
พนักงานราชการ	57	20.8
ครูอัตราจ้าง	130	47.4
รวม	274	100.0

จากตาราง 13 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูอัตราจ้าง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาคือ ข้าราชการ/ครูผู้ช่วย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

อุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
Smartphone	252	91.9
Laptop/Notebook	192	70.1
Desktop Computer (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ)	158	57.7
Tablet	44	16.1
SmartTV	35	12.8

จากตาราง 14 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้ Smartphone เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมาคือ Laptop/Notebook จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละสถานภาพด้านระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของครู สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ชั่วโมง	67	24.5
3-5 ชั่วโมง	83	30.3
6-8 ชั่วโมง	87	31.8
9-11 ชั่วโมง	13	4.7
12-14 ชั่วโมง	16	5.8
มากกว่า 18 ชั่วโมง	8	2.9
รวม	274	100.0

จากตาราง 15 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 6-8 ชั่วโมง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือ 3-5 ชั่วโมง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรม ผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2.1 ด้านกระบวนการฝึกอบรม

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน

การเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่เคย	195	71.2
เคย	79	28.8
รวม	274	100.0

จากตาราง 16 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่เคย	225	82.1
เคย	49	17.9
รวม	274	100.0

จากตาราง 17 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 82.1 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละการเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
Web Based Training (การฝึกอบรมผ่านเว็บ)	29	59.2
Social Media (สื่อสังคม)	20	40.8
รวม	49	100.0

จากตาราง 18 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม เคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเข้ารับการฝึกอบรม

ผ่านทาง Web Based Training (การฝึกอบรมผ่านเว็บ) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 และเข้ารับการฝึกอบรมผ่านทาง Social Media (สื่อสังคม) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

การสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่เคย	193	70.4
เคย	81	29.6
รวม	274	100.0

จากตาราง 19 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 และเคยได้รับการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

การสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ
สอบถามด้วยแบบสอบถาม	44	54.3
สอบถามด้วยการสัมภาษณ์	20	24.7
สอบถามด้วยปากเปล่า/โทรศัพท์	17	21.0
รวม	81	100.0

จากตาราง 20 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม โดยสอบถามด้วยแบบสอบถาม จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 สอบถามด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และสอบถามด้วยปากเปล่า/โทรศัพท์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 ตามลำดับ

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps)

รูปแบบการฝึกอบรม	จำนวน (n=274)	ร้อยละ
แบบบรรยาย	109	39.8
แบบฝึกทักษะ	122	44.5
การฝึกปฏิบัติ	173	63.1
การประชุมเชิงปฏิบัติการ	124	45.3
การสอน	83	30.3
การสาธิต	168	61.3

จากตาราง 21 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า การฝึกปฏิบัติ เป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps) จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ การสาธิต จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย

ช่วงเวลา	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ช่วงเวลาทำงาน (จันทร์-ศุกร์)	119	43.4
ช่วงวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์)	150	54.7
ช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์	5	1.8
รวม	274	100.0

จากตาราง 22 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ช่วงเวลาวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมาคือ ช่วงเวลาทำงาน (จันทร์-ศุกร์) จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละจำนวนวันที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์

จำนวนวัน	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
1 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน	4	1.5
1 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน	47	17.2
2 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน	56	20.4
2 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน	49	17.9
3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน	92	33.6
3 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน	11	4.0
มากกว่า 3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน	11	4.0
มากกว่า 3 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน	4	1.5
รวม	274	100.0

จากตาราง 23 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์ คือ 3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ 2 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละวิธีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม

วิธีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุมหรือห้องคอมพิวเตอร์	186	67.9
แบบ Vdo ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)	47	17.2
แบบ Live ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)	41	15.0
รวม	274	100.0

จากตาราง 24 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรใช้แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม

หรือห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 รองลงมาคือ แบบ Vdo ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps) จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละการดำเนินการปฐมนิเทศ

การดำเนินการปฐมนิเทศ	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม	197	71.9
ชี้แจงวัตถุประสงค์	162	59.1
แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม	128	46.7
แนะนำผู้ดำเนินการฝึกอบรม	122	44.5
ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล	175	63.9

จากตาราง 25 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่า การดำเนินการปฐมนิเทศ ควรมีการแนะนำรูปแบบการฝึกอบรม จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 รองลงมาคือ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละวิธีการทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม

วิธีการทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม	101	36.9
แบบปฏิบัติการในห้องคอมพิวเตอร์	91	33.2
แบบผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)	82	29.9
รวม	274	100.0

จากตาราง 26 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม ควรใช้การทดสอบแบบเผชิญหน้า จัดประชุมที่ห้องประชุม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาคือ แบบปฏิบัติการในห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละการใช้งาน Google Apps

การใช้งาน Google Apps	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่เคย	43	15.7
เคย	231	84.3
รวม	274	100.0

จากตาราง 27 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เคยใช้งาน Google Apps จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 84.3 และไม่เคยใช้งาน Google Apps จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละการใช้งาน Google Apps

การใช้งาน Google Apps	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
Google Classroom	54	23.4
Google Calendar	33	14.3
Google Docs	71	30.7
Google Drive	150	64.9
Google Form	49	21.2
Google Hangout	14	6.1
Google Map	168	72.7
Google Plus	21	9.1
Google Sheet	57	24.7
Google Site	46	19.9
Google Slide	45	19.5
Gmail	169	73.2

จากตาราง 28 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้งาน Gmail จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมาคือ Google Map จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละช่องทางการอัปเดตข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

ช่องทางการอัปเดตข้อมูล	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ผ่านสื่อสังคม	122	44.5
Facebook	252	92
Google Calendar	52	19
Line	191	69.7
บันทึกแจ้ง/การส่ง E-mail	110	40.1
โทรศัพท์	67	24.5

จากตาราง 29 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้ Facebook เป็นช่องทางการอัปเดตข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 92 รองลงมาคือ Line จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม

ช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
Facebook	248	32.1
Google Drive	110	14.2
Line	181	23.4
E-mail	163	21.1
ไปรษณีย์	71	9.2

จากตาราง 30 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ Facebook เป็นช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ Line จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละปัญหาที่เคยพบในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย

การใช้งาน Google Apps	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	149	54.4
มีปัญหา	125	45.6
รวม	274	100.0

จากตาราง 31 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 และ มีปัญหา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละปัญหาที่เคยพบในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย

การใช้งาน Google Apps	จำนวน (n = 125)	ร้อยละ
ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์/สมาร์ทโฟน)	68	54.4
ด้านความพร้อมของอินเทอร์เน็ต	98	78.4
ด้านเวลาที่ไม่ชัดเจน	37	29.6
ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้เข้าร่วม	26	20.8
ด้านขาดผู้ให้คำปรึกษา/แนะนำ	28	22.4

จากตาราง 32 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย ด้านความพร้อมของอินเทอร์เน็ต จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์/สมาร์ทโฟน) จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4

2.2 ด้านการใช้สื่อสังคม

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละการใช้สื่อสังคม

การใช้สื่อสังคม	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
ไม่เคย	3	1.1
เคย	271	98.9
รวม	274	100.0

จากตาราง 33 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เคยใช้สื่อสังคม จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 และไม่เคยใช้สื่อสังคม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละสื่อสังคมที่เคยใช้

สื่อสังคมที่เคยใช้	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
Facebook	274	100
Line	267	97.4
Instagram	130	47.4
Twitter	61	22.3
Youtube	196	71.5
Pantip	73	26.6
WhatsApp	37	13.5
LinkedIn	7	2.6
Google Docs การทำเอกสาร	72	26.3
Google Sheet การทำตารางงาน	59	21.5
Google Slide การนำเสนองาน	43	15.7
Google Site สร้างเว็บไซต์รูป	32	11.7

ตาราง 34 (ต่อ)

สื่อสังคมที่เคยใช้	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
Google Drive ไดรฟ์เก็บข้อมูลออนไลน์	144	52.6
Google Classroom การสร้างห้องเรียน ประจำวิชา	36	13.1
Google Calendar บริการด้านปฏิทิน การนัดหมาย	26	9.5
Google Group การสร้างกลุ่มทำงานร่วมกัน	19	6.9
Google Hangout การสนทนากลุ่ม	11	4.0
Google Form การสร้างฟอร์มแบบสอบถาม	51	18.6
Google Plus สื่อสังคมออนไลน์คล้าย Facebook	33	12.6
Google Map บริการด้านแผนที่	186	67.9
Gmail การรับ/ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ E-mail	201	73.4

จากตาราง 34 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ Facebook เป็นสื่อสังคมที่เคยใช้ จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ Line จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 97.4

2.3 ด้านการรู้เท่าทันสื่อ

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละสิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

สิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
สร้างความตระหนักต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร	70	25.5
เป็นภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันตนเองจากการโน้มน้าวใจของสื่อ	105	38.3
การแสดงออกทางความคิดอย่างมีเหตุผลต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ	45	16.4
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทเดียวได้อย่างรวดเร็ว	54	19.7
ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน		
รวม	274	100.0

จากตาราง 35 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เห็นว่า สิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าหนังสือ คือ การเป็นภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันตนเอง จากการโน้มน้าวใจของสื่อ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ สร้างความตระหนักต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละการตีความจากสื่อที่นำเสนอ

การตีความจากสื่อที่นำเสนอ	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
สามารถบอกได้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไร	201	73.4
สามารถยกตัวอย่างเนื้อหาได้	128	46.7
สามารถตั้งคำถามได้	101	36.9
สามารถระบุเจตนาที่สื่อนำเสนอได้	113	41.2

จากตาราง 36 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เห็นว่า การตีความจากสื่อที่นำเสนอ สามารถบอกได้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไร จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมาคือ สามารถยกตัวอย่างเนื้อหาได้ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละการรับข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภท

การรับข้อมูลข่าวสารแต่ละประเภท	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
คลิปวิดีโอ	219	79.9
ข้อความ	185	67.5
เสียง	145	52.9
รูปภาพ	198	72.3
ภาพเคลื่อนไหว	158	57.7

จากตาราง 37 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เห็นว่า คลิปวิดีโอ เป็นประเภทที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมาคือ รูปภาพ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละสื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร

สื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (n = 274)	ร้อยละ
โทรทัศน์	220	80.3
วิทยุ	74	27
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	110	40.1
โปสเตอร์	74	27
ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่	84	30.7
การโฆษณา ณ จุดซื้อ	68	24.8
สื่อบุคคล	103	37.6
Social Media (สื่อสังคมออนไลน์)	262	95.6

จากตาราง 38 พบว่า ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เห็นว่า Social Media (สื่อสังคมออนไลน์) เป็นสื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 รองลงมาคือ โทรทัศน์ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3

ตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการ วิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ประกอบไปด้วย 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการ วิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์ แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
3. กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมาไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมาไปใช้
2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมาไปใช้

พูน ปณ ทิโต ชเว

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาตามขั้นตอนของการฝึกอบรม โดยขั้นตอนของการฝึกอบรม จะทำการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมในรูปแบบของ Facebook โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดมาเป็นส่วนช่วยให้ขั้นตอนของการฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้แนวคิดดังนี้

แนวคิดรูปแบบของการฝึกอบรมของเสนห์ จุ้ยโต (2544) และสมคิด บางโม (2544) เพื่อใช้เป็นหลักการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรม
- 1.2 ขั้นเตรียม วางแผนกำหนดเนื้อหาของการฝึกอบรม ภาพรวมที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหา วัตถุประสงค์ คำแนะนำ
- 1.3 ขั้นปฐมนิเทศ ลงทะเบียน ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 1.4 ขั้นฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหาการฝึกอบรม ตามขั้นตอน ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นการดำเนินการอบรมตามแผนกิจกรรมที่ได้วางไว้ จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 “ทำไมต้องรู้เท่าทันสื่อ” กิจกรรมที่ 2 “รู้เท่าทันสื่อโฆษณา” กิจกรรมที่ 3 “วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ” และกิจกรรมที่ 4 “รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง เท่าทันสังคม” โดยในขั้นฝึกอบรมจะใช้แนวคิดดังนี้
 - 1.4.1 แนวคิดกระบวนการสืบสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558) เพื่อเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรือแนวทางแก้ปัญหาได้เอง ซึ่งในฝึกอบรมจะมีการวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถคิดหาคำตอบ รวมถึงสามารถที่จะสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ ตามหลัก 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2) ขั้นสำรวจและค้นหาเพื่อสืบค้นหาข้อมูล ตรวจสอบปัญหาและดำเนินการสำรวจตรวจสอบ และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สร้าง

องค์ความรู้ใหม่การค้นพบผลที่ได้สามารถสร้างความรู้และช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ 4) ขยายความรู้ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดเดิมที่ค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น และ 5) ชั้นประเมิน เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้มาประมวลและปรับประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้

1.4.2 แนวคิดการวิเคราะห์แบบปิดของ Thoman and Jolis (2003) เป็นแบบฝึกสำหรับการเรียนรู้เท่าทันสื่อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อที่พบเห็น โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิด เพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกจนครบทุกกิจกรรม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิดเพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบฝึกต่อ ๆ ไปจนจบ

1.5 ชั้นประเมินผล หลังจากให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมครบแล้ว กิจกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำแบบประเมินทักษะหลังการฝึกอบรม เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ และทำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบแนวทาง วิธีการอย่างถูกต้องในการเข้าถึงสื่อ ตามสื่อได้ทัน ส่งผลให้เกิดการคิดวิเคราะห์สื่อ ตระหนักในเรื่องของการเสพสื่อที่พบเห็น แต่ละรูปแบบมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมถึงสามารถถ่ายทอดผลที่ตามมาจากสิ่งที่สื่อนำเสนอในลักษณะทางตรงหรือทางอ้อมได้

3. ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้รับผิดชอบที่จะใช้รูปแบบการฝึกอบรม คือ งานสื่อการเรียนการสอน โดยมีคุณสมบัติคือจะต้องเตรียมการจัดการฝึกอบรม กำหนดหลักสูตร วัตถุประสงค์ หัวข้อกลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับการฝึกอบรม วัน/เวลา/สถานที่ที่จะใช้จัดการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม ตลอดจนรวมถึงจัดหา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสตัทพ์นุปรกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม
- 1.2 ชนิดของการฝึกอบรม
- 1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม
- 1.4 บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม
- 1.5 บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 1.6 บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม
- 1.7 วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม
- 1.8 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 1.9 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม
- 1.10 การประเมินผลการฝึกอบรม

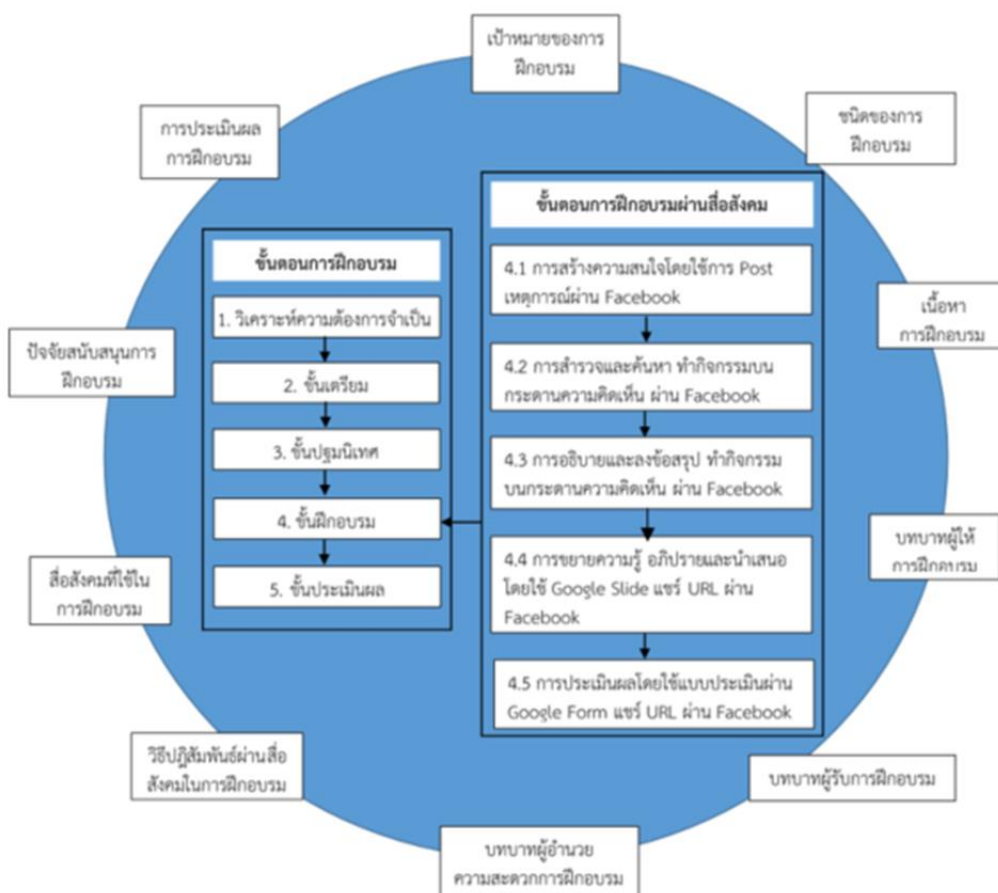
2. ขั้นตอนฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 2.1 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม
- 2.2 ขึ้นเตรียม
- 2.3 ขึ้นปฐมนิเทศ
- 2.4 ขึ้นฝึกอบรม
- 2.5 ขึ้นประเมินผล

3. กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 3.1 กิจกรรมในห้องฝึกอบรม
- 3.2 กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

รายละเอียดรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดหลักรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู โดยรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม

เป้าหมายของการฝึกอบรมสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาที่ได้รับการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อนี้ มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

1.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าถึงได้โดยการเปิดรับสื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมในลักษณะของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ ข้อความ เสียง เป็นต้น

1.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถตีความเนื้อหาในลักษณะต่าง ๆ ที่พบเห็น เช่น การแยกแยะองค์ประกอบของการนำเสนอสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนออะไร พร้อมทั้งจับประเด็น ความมีเหตุมีผล รู้จักเปรียบเทียบเนื้อหาจากที่มาของข่าวหลาย ๆ แห่ง เป็นต้น

1.1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประเมินค่าสื่อได้หลังจากวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับสื่อเหล่านั้นแล้ว พร้อมนำเสนอความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลาย

1.1.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสร้างสรรค์สื่อได้ในรูปแบบของตนเอง ขึ้นมาใหม่

1.2 ชนิดของการฝึกอบรม

เป็นการฝึกอบรมแบบผสมผสาน โดยประกอบด้วยกิจกรรม 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมในห้องฝึกอบรม แบบนัดหมายเวลา และกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม

เนื้อหาการฝึกอบรม คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการเข้าถึงสื่อ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์สื่อ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการประเมินค่าสื่อ และเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์สื่อ

1.4 บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย หรือ เป็นบุคคลจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ สื่อสังคม กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด มีเทคนิคในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาและผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นผู้กระตุ้นที่ดีเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและเป็นผู้ให้ความร่วมมือส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะตามบทบาทและภารกิจได้อย่างเต็มที่

1.5 บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ตามลำดับในแต่ละขั้นตอนของการฝึกอบรม ดังนี้

1.5.1 การปฏิบัติตามขั้นตอนของการปฐมนิเทศ

1.5.1.1 ลงทะเบียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรมมายังผู้ดำเนินการฝึกอบรมและทำการลงทะเบียน ประกอบด้วยกรแจ้งชื่อ ตำแหน่ง เบอร์โทรศัพท์

1.5.1.2 ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

1.5.1.3 แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม ผู้อำนวยการความสะอาดเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมการฝึกอบรม ทั้งกิจกรรมภายในห้องอบรมและผ่านสื่อสังคม

1.5.1.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์ ผู้อำนวยการความสะอาดชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรม

1.5.1.5 ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล ผู้ให้การฝึกอบรมชี้แจงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบแนวทางปฏิบัติข้อกำหนดเกณฑ์การฝึกอบรม การประเมินผลสำหรับการฝึกอบรมร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น

1.5.1.6 แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย

1.5.2 การปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ของการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ แบ่งออกเป็นกิจกรรม โดยกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1.5.2.1 การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook

1.5.2.2 การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook

1.5.2.3 การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็นโดยใช้ ผ่าน Facebook

1.5.2.4 การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.5.2.5 การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.5.3 การปฏิบัติตามขั้นตอนของการประเมินผล ประกอบด้วย

1.5.3.1 อภิปรายการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเนื้อหาโดยการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

1.5.3.2 ประเมินทักษะความสามารถรู้เท่าทันสื่อ Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.5.3.3 ทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.6 บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1.6.1 รับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยผู้อำนวยความสะดวกทำเป็นบันทึกข้อความแจ้งเวียนไปยังแผนกวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูเข้าร่วมรับการฝึกอบรมสมัครเข้าฝึกอบรมภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.6.2 แจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบกำหนดการปฐมนิเทศ โดยมีเอกสารให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเตรียมความพร้อม

1.6.3 เตรียมการปฐมนิเทศ โดยผู้อำนวยความสะดวกเตรียมการก่อนดำเนินการจัดฝึกอบรม โดยวางแผนการปฐมนิเทศในด้านการประสานงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากร การจัดเตรียมห้องประชุม และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย เตรียมการด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการ ด้านพิธีการ เป็นต้น

1.6.4 ดำเนินการปฐมนิเทศ ซึ่งแจ้งรูปแบบการฝึกอบรม แนะนำวิทยากร และเชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกอบรม ฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้ที่เท่าทันสื่อ และกำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.5 ตรวจสอบความพร้อมสำหรับการใช้งาน

1.6.6 คอยสังเกตการทำกิจกรรมการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.7 การสอบถามปัญหาและอุปสรรคระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ช่วยในการประสานงาน และให้คำแนะนำกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.8 เป็นผู้นำกิจกรรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมและประเมินผลการฝึกอบรม

1.7 วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม

เป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรมระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับผู้ให้การฝึกอบรม ผู้รับการฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมด้วยกัน ทั้งแบบประสานเวลา และไม่ประสานเวลา ด้วยเครื่องมือสื่อสารผ่าน Facebook ดังนี้

1.7.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถาม-ตอบกิจกรรม ในช่องทาง Inbox กับผู้ให้การฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน เพื่อถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม

1.7.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมอภิปรายและทำงานนำเสนอพร้อมกันผ่าน Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.7.3 ผู้ให้การฝึกอบรมสร้าง Post ผ่าน Facebook ใน Group เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยนรู้ระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม

1.8 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม

วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาที่มีการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าเรียนรู้ได้ตลอดเวลา รวดเร็ว แบ่งตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

1.8.1 Facebook ในส่วนของ Inbox ใช้เป็นส่วนช่วยในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยการความสะดวกการฝึกอบรม สำหรับดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม

1.8.2 Facebook ในส่วนของ Group ใช้เป็นแหล่งรวมตัวของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำหรับร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

1.8.3 Google Forms เป็นฟอร์มแบบประเมินเพื่อวัดความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม จากนั้นแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook เพื่อส่งข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมิน

1.8.4 Google Doc ใช้เป็นเอกสารกิจกรรมคู่มือ โดยแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook

1.8.5 Google Slide ใช้เป็นสื่อนำเสนอเนื้อหาเพื่อเพิ่มความสวยงามและดึงดูดความสนใจ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างงานนำเสนอ

1.9 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม

1.9.1 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

1.9.2 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับสื่อสังคม ช่วยสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.10 การประเมินผลการฝึกอบรม

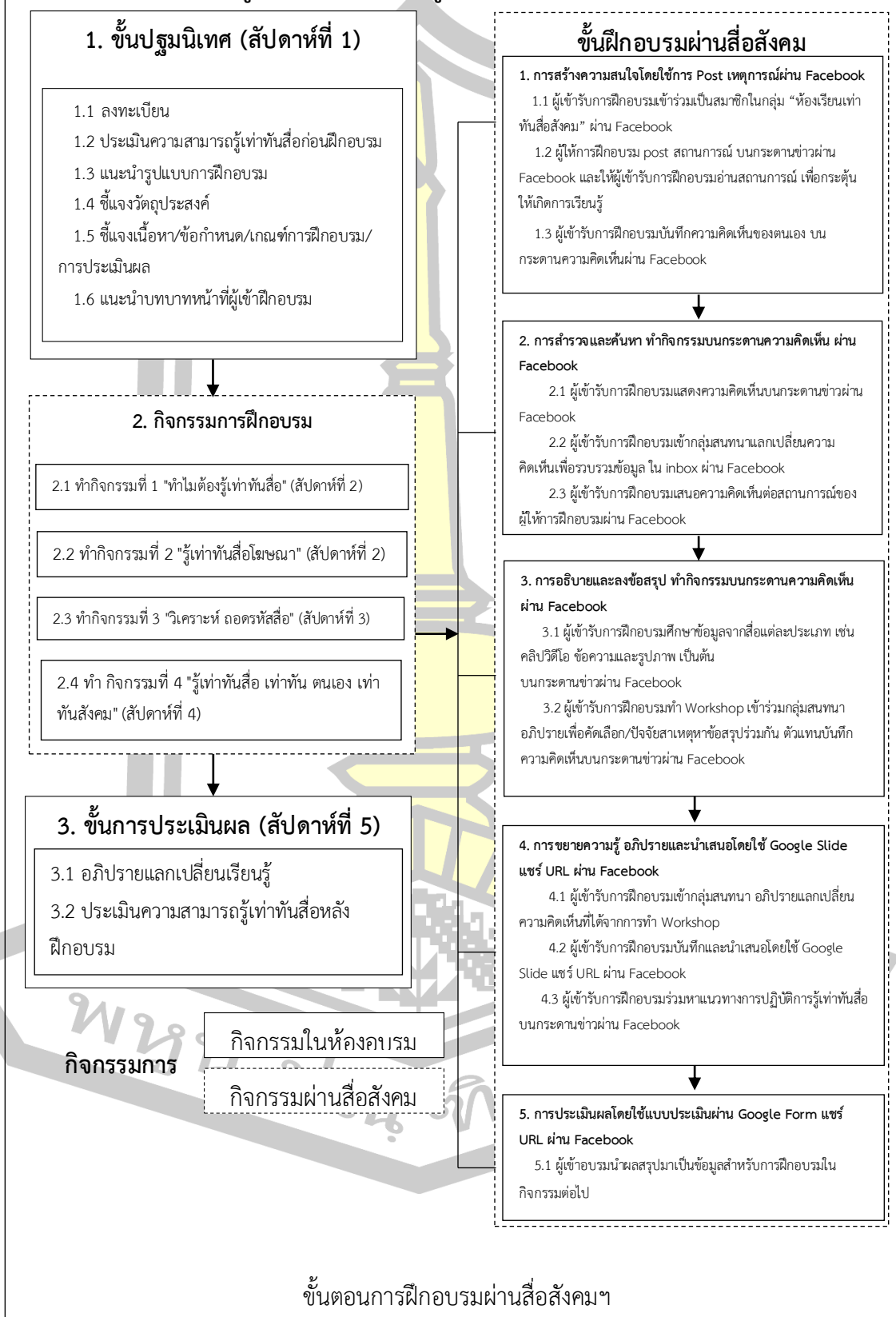
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำแบบประเมินความสามารถรู้เท่าทันสื่อทั้งก่อน-หลังการฝึกอบรม และทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.10.1 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.10.2 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.10.3 การประเมินกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรม ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นปฐมนิเทศ

การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในห้องฝึกอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน โดยเริ่มจากการลงทะเบียนเพื่อเข้ากลุ่มในการเรียนรู้ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ วัดความรู้พื้นฐานก่อนการฝึกอบรม แนะนำรูปแบบการฝึกอบรมรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมต่าง ๆ ของการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์ การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรมในชั้นปฐมนิเทศก่อนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 3 ชั่วโมง	1. ลงทะเบียน 2. ประเมิน ความสามารถรู้เท่าทัน สื่อก่อนฝึกอบรม 3. แนะนำรูปแบบ การฝึกอบรม 4. ชี้แจงวัตถุประสงค์ 5. ชี้แจงเนื้อหา/ ข้อกำหนด/เกณฑ์ การฝึกอบรม/ การประเมินผล 6. แนะนำบทบาท หน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม	- ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ลงทะเบียนเข้าร่วม การฝึกอบรม - ประเมินความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ วัดความรู้ พื้นฐานก่อนการฝึกอบรม - ผู้ให้การอบรมแนะนำ รูปแบบการฝึกอบรม รายละเอียดเกี่ยวกับ ขั้นตอนกิจกรรมต่าง ๆ ของการฝึกอบรม - ชี้แจงวัตถุประสงค์ - ชี้แจงเนื้อหา/ ข้อกำหนด/เกณฑ์การ ฝึกอบรม/การประเมินผล - แนะนำบทบาทหน้าที่ ผู้เข้าฝึกอบรม	1. แบบวัด ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ 2. สื่อสังคม สำหรับชี้แจง เนื้อหา	ผลประเมิน ทักษะการ รู้เท่าทันสื่อ ก่อน ฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการ ติดต่อสื่อสาร โดยต้องดำเนินการใช้งาน Facebook ส่วนตัวของแต่ละบุคคล เพื่อเข้าร่วมกลุ่ม "ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม" ที่ใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ และกระตุ้นให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมเข้ามาเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้ให้การฝึกอบรมจะประชาสัมพันธ์ กิจกรรมแล้ว Post ลงหน้าวอลล์กลุ่มใน Facebook ส่วนการติดต่อสื่อสาร จะมีการใช้ฟังก์ชัน สนทนา (Inbox) และ Post แสดงความคิดเห็นหน้าวอลล์ เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้รับ การฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการดำเนิน กิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

แผนการฝึกอบรมในขั้นฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

กิจกรรมที่ 1 และ กิจกรรมที่ 2

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจโดย ใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม post สถานการณ์ บน กระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการเรียนรู้	1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมต้องได้รับ การกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ ร่วม อภิปรายความ คิดเห็น 2. ยกตัวอย่าง สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เกิด การคิดวิเคราะห์	สื่อสังคม Facebook กลุ่ม "ห้องเรียน เท่าทันสื่อ สังคม	ผลการทำ ร่วมกันทำ Workshop กิจกรรม ทำไมต้อง รู้เท่าทันสื่อ กิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ โฆษณา

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกความคิดเห็นของ ตนเอง บนกระดานความ คิดเห็นผ่าน Facebook			
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำ กิจกรรมบนกระดานความ คิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แสดงความคิดเห็นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook 2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเพื่อรวบรวม ข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เสนอความคิดเห็นต่อ สถานการณ์ของผู้ให้การ ฝึกอบรมผ่าน Facebook	1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาเนื้อหา ในรูปแบบผ่านสื่อ สังคม ระหว่าง การศึกษาคูต้อง ร่วมกันถาม-ตอบ ผ่านระบบ Facebook เพื่อแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน 2. การนำเสนอ ผลงานที่ต้องการผล ย้อนกลับ		
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาข้อมูลจาก	1. นำเสนอความรู้ ประเภทคลิปวิดีโอ และรูปภาพ เพื่อทำ Workshop 2. ฝึกปฏิบัติ/ อภิปราย/ระดมความ คิดเห็น		

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	<p>สื่อแต่ละประเภท เช่น คลิป วิดีโอ ข้อความและรูปภาพ เป็นต้นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p> <p>3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปรายเพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p>			
<p>สัปดาห์ที่ 2</p> <p>เวลา 1 ชั่วโมง</p>	<p>4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้ากลุ่มสนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop</p> <p>4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม</p> <p>2. อภิปราย/ระดมความคิดเห็น</p> <p>3. หาแนวทางการปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น</p>	<p>Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>ผลการทำ Workshop</p>

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมหาแนวทางการปฏิบัติ ผ่านกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook			
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้ แบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำ ผลสรุปมาเป็นข้อมูล สำหรับการฝึกอบรมใน กิจกรรมต่อไป	พิจารณาปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างการ ฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม เพื่อนำมาปรับใช้ให้ การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรม ทำไมต้อง รู้เท่าทันสื่อ และรู้เท่าทัน สื่อโฆษณา
กิจกรรมที่ 3				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจโดย ใช้การ Post เหตุการณ์ ผ่าน Facebook 1. การสร้างความสนใจโดย ใช้การ Post เหตุการณ์ ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้าร่วมเป็น สมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียน เท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook	1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมต้องได้รับการ กระตุ้นให้เกิดการ เรียนรู้ ร่วมอภิปราย ความคิดเห็น 2. ยกตัวอย่าง สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เกิดการ คิดวิเคราะห์	สื่อสังคม Facebook กลุ่ม "ห้องเรียน เท่าทันสื่อ สังคม	ผลการทำ ร่วมกันทำ Workshop กิจกรรม วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	<p>1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม post สถานการณ์ บน กระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกความคิดเห็นของตนเอง บนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook</p>			
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	<p>2. การสำรวจและค้นหา ทำ กิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook</p> <p>2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แสดงความคิดเห็นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook</p> <p>2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเพื่อรวบรวม ข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook</p>	<p>1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาเนื้อหา ในรูปแบบผ่านสื่อ สังคม ระหว่าง การศึกษาครูต้อง ร่วมกันถาม-ตอบ ผ่านระบบ Facebook เพื่อแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน</p> <p>2. การนำเสนอ ผลงานที่ต้องการผล ย้อนกลับ</p>		

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำเสนอเนื้อหาที่สรุปบนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook ร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook			
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความและรูปภาพ เป็นต้น บนกระดานข่าวผ่าน Facebook 3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปรายเพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุป	1. นำเสนอความรู้ประเภทคลิปวิดีโอ และรูปภาพ เพื่อทำ Workshop 2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ระดมความคิดเห็น		

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอ โดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook 4.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop 4.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกและ นำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook 4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมหาแนวทางการปฏิบัติ ผ่านกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook	1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม 2. อภิปราย/ระดม ความคิดเห็น 3. หาแนวทาง การปฏิบัติต่อสื่อ ที่พบเห็น	Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook	ผลการทำงาน Workshop
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้ แบบประเมินผ่าน Google Form แชนร์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำ ผลสรุปมาเป็นข้อมูล สำหรับการฝึกอบรมใน กิจกรรมต่อไป	พิจารณาปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างการ ฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม เพื่อนำมาปรับใช้ให้ การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรม วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ

กิจกรรมที่ 4				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจ โดยใช้การ Post เหตุการณ์ ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม Post สถานการณ์ บน กระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกความคิดเห็นของ ตนเอง บนกระดานความ คิดเห็นผ่าน Facebook	1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมต้องได้รับ การกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ ร่วม อภิปรายความ คิดเห็น 2. ยกตัวอย่าง สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เกิด การคิดวิเคราะห์	สื่อสังคม Facebook กลุ่ม "ห้องเรียน เท่าทันสื่อ สังคม"	ผลการ ร่วมกันทำ Workshop กิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ เท่าทัน ตนเอง เท่าทันสังคม
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำ กิจกรรมบนกระดานความ คิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แสดงความคิดเห็นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook	1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษา เนื้อหาในรูปแบบ ผ่านสื่อสังคม ระหว่างการศึกษาครู ต้องร่วมกันถาม- ตอบ ผ่านระบบ Facebook เพื่อแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน	สื่อสังคม Facebook	ผลการแสดง ความคิดเห็น บนกระดาน สนทนา

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	<p>2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook</p> <p>2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำเสนอเนื้อหาที่สรุปบนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook</p>	2. การนำเสนอผลงานที่ต้องการผลย้อนกลับ		
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	<p>3. การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook</p> <p>3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความและรูปภาพ เป็นต้น บนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p> <p>3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปรายเพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p>	<p>1. นำเสนอความรู้ประเภทคลิปวิดีโอ และรูปภาพ เพื่อทำ Workshop</p> <p>2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ระดมความคิดเห็น</p>	สื่อสังคม Facebook	ผลการทำงาน Workshop

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนจ์ URL ผ่าน Facebook 4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop 4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนจ์ URL ผ่าน Facebook 4.3 ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมร่วมหา แนวทางการปฏิบัติผ่าน กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	1. นำเสนอ workshop แต่ละกลุ่ม 2. อภิปราย/ระดมความคิดเห็น 3. หาแนวทางการปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น	Google Slide แชนจ์ URL ผ่าน Facebook	ผลการทำงาน Workshop
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรม ในกิจกรรมต่อไป	พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อนำมาปรับใช้ให้การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ เท่าทัน ตนเอง เท่าทันสังคม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล

ขั้นประเมินผล หลังจากที่คุณเข้ารับการศึกษาอบรมได้ทำกิจกรรมครบทั้ง 4 กิจกรรม ผู้ให้การฝึกอบรมจะกำหนดวัน และเวลาในการเข้ารับการศึกษาอบรมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม อุปสรรคในการฝึกอบรม มีการทบทวนเนื้อหา แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อการสรุปผล และประเมินผลหลังการฝึกอบรมแบบออนไลน์ ดังนี้

1. แบบประเมินความรู้เท่าทันสื่อ หลังการฝึกอบรม
2. แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

ขั้นตอนการประเมินผล

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 5 เวลา 3 ชั่วโมง	1. อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ 2. ประเมินความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ หลัง ฝึกอบรม 3. ทำแบบสอบถามความ คิดเห็น	ผู้รับการฝึกอบรม ควรได้รับประเมิน ทักษะการรู้เท่าทัน สื่อ ประเมินตาม สภาพจริง และ ประเมินรูปแบบ การฝึกอบรม	1. แบบวัด ความ สามารถ รู้เท่าทันสื่อ 2. สื่อสังคม	1. ผลประเมิน ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ หลังฝึกอบรม 2. ความ คิดเห็น เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมผ่าน สื่อสังคม

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบรายละเอียดของการฝึกอบรมที่มีต่อการพัฒนาตนเอง และองค์กร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการฝึกอบรม

1.2 การดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูนั้น ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ มีส่วนจำเป็นที่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน แก้ไขปัญหา เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ สถานที่ คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1.3 หน่วยงานอาชีวศึกษา ให้บุคลากรครูดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนทั้งในส่วนของขั้นตอนของการปฐมนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผล เพราะต้องใช้เวลาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดสรรเวลาเพื่อร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม โดยอาจเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.4 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องมีทัศนคติที่ดี และเต็มใจในการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม กับ ผู้ให้การฝึกอบรม รวมถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการฝึกอบรมด้วย การคัดเลือกครูมาพัฒนาทักษะความรู้เท่าทันสื่อ ต้องเลือกผู้ที่มีความรู้พื้นฐานและมีแนวโน้มที่พัฒนาตนเองไปข้างหน้า รวมถึงต้องทำงานกับผู้อื่นได้

1.5 ระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน และแต่ละกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของกิจกรรม ดังนั้นควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนในการตัดสินใจกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

2.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปใช้ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในการให้ความร่วมมือในการผลักดันให้บุคลากรสามารถเข้าถึงกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จตามที่ตั้งไว้

2.2 หน่วยงานอาชีวศึกษามีความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ปัญหาด้านเทคนิคหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบปัญหาการใช้งานผ่านสื่อสังคม

2.3 รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 คือ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม 5) บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม 6) บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม 7) วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม 8) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 9) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 10) การประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งหากจะนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย 10 องค์ประกอบนี้ ซึ่งต้องนำไปใช้ควบคู่กับขั้นตอนการฝึกอบรมและกิจกรรมการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษานครราชสีมา โดยเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 10 คน โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 5 คน โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ	4.30	0.67	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ	4.40	0.52	มาก
3. ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ	4.20	0.63	มาก
4. องค์ประกอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ			
4.1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของการฝึกอบรม	4.40	0.70	มาก
4.2 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของการฝึกอบรม	3.90	0.74	มาก

ตาราง 39 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
4.3 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการฝึกอบรม	4.00	0.67	มาก
4.4 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้ให้การฝึกอบรม	4.20	0.63	มาก
4.5 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้รับการฝึกอบรม	4.00	0.67	มาก
4.6 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม	4.10	0.57	มาก
4.7 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม	4.00	0.67	มาก
4.8 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	4.20	0.79	มาก
4.9 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	3.90	0.32	มาก
4.10 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	3.90	0.32	มาก
รวม	4.06	0.16	มาก
5. ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ			
5.1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม	4.10	0.74	มาก
5.2 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นเตรียมการฝึกอบรม	4.00	0.67	มาก
5.3 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นปฐมนิเทศการฝึกอบรม	4.00	0.67	มาก
5.4 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นดำเนินการฝึกอบรม	4.00	0.94	มาก
5.5 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นประเมินผลการฝึกอบรม	3.80	0.79	มาก
รวม	3.98	0.11	มาก

ตาราง 39 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
6. ภาพรวมของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.70	0.67	มาก
โดยรวม	4.06	0.15	มาก

จากตาราง 39 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านผู้ใช้รูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านองค์ประกอบรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสมขั้นตอนรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านภาพรวมของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.70 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญสำหรับนำไปปรับแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงแก้ไข
เขียนวัตถุประสงค์เป็นข้อ	1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบแนวทาง วิธีการ อย่างถูกต้องในการเข้าถึงสื่อตามสื่อได้ทัน 2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการคิดวิเคราะห์สื่อ ตระหนักในเรื่องของการเสพสื่อที่พบเห็นแต่ละรูปแบบ 3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมถึง สามารถถ่ายทอดผลที่ตามมาจากสิ่งที่สื่อนำเสนอ ในลักษณะทางตรงหรือทางอ้อมได้
ออกแบบแผนภาพให้ดูสวยงาม เข้าใจมากขึ้น	ปรับแผนภาพรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
อธิบายกิจกรรมในห้องฝึกอบรมและ ผ่านสื่อสังคม	เขียนอธิบายกิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละขั้นตอน การอบรม รวมถึงสื่อที่ใช้ และผลที่ได้จากการทำกิจกรรม
เพิ่มการประเมินผลเชิงคุณภาพ Focus Group	เพิ่มการประเมินผลเชิงคุณภาพแบบ Focus Group ในการขอรับฟังความคิดเห็น/ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่ ฝึกอบรมในส่วนของกิจกรรม

ร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์ แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 3 ส่วนสำคัญดังนี้

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา

**รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อ
พัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
3. กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้
2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาตามขั้นตอนของการฝึกอบรม โดยขั้นตอนของการฝึกอบรม จะทำการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมในรูปแบบของ Facebook โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด มาเป็นส่วนช่วยให้ขั้นตอนของการฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้แนวคิดดังนี้

แนวคิดรูปแบบของการฝึกอบรมของ เสน่ห์ จัยโต (2544) และ สมคิด บางโม (2544) เพื่อใช้เป็นหลักการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สำรวจความต้องการด้านการฝึกอบรม

1.2 ขึ้นเตรียม วางแผนกำหนดเนื้อหาของการฝึกอบรม ภาพรวมที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหา วัตถุประสงค์ คำแนะนำ

1.3 ขึ้นปฐมนิเทศ ลงทะเบียน ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.4 ขึ้นฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหาการฝึกอบรม ตามขั้นตอน ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นการดำเนินการอบรมตามแผนกิจกรรมที่ได้วางไว้ จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 “ทำไมต้องรู้เท่าทันสื่อ” กิจกรรมที่ 2 “รู้เท่าทันสื่อโฆษณา” กิจกรรมที่ 3 “วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ” และกิจกรรมที่ 4 “รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง เท่าทันสังคม” โดยในขั้นฝึกอบรมจะใช้แนวคิดดังนี้

1.4.1 แนวคิดกระบวนการสืบสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558) เพื่อเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรือแนวทางแก้ปัญหาได้เอง ซึ่งในฝึกอบรมจะมีการวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถคิดหาคำตอบ รวมถึงสามารถที่จะสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ ตามหลัก 5 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นสร้างความสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2) ขึ้นสำรวจและค้นหาเพื่อสืบค้นหาข้อมูล ตรวจสอบปัญหาและดำเนินการสำรวจตรวจสอบ

และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3) ขึ้นอธิบายและลงข้อสรุป เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สร้างองค์ความรู้ใหม่การค้นพบผลที่ได้สามารถสร้างความรู้และช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ 4) ขึ้นขยายความรู้ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดเดิมที่ค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น และ 5) ขึ้นประเมิน เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้มาประมวลและปรับประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้

1.4.2 แนวคิดการวิเคราะห์แบบปิดของ Thoman and Jolis (2003) เป็นแบบฝึกสำหรับการเรียนรู้เท่าทันสื่อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อที่พบเห็น โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิด เพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกจนครบทุกกิจกรรม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิดเพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบฝึกต่อ ๆ ไปจนจบ 1.5 ขึ้นประเมินผล หลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมครบแล้ว กิจกรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำแบบประเมินทักษะหลังการฝึกอบรมเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ และทำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบแนวทาง วิธีการอย่างถูกต้องในการเข้าถึงสื่อตามสื่อได้ทัน

2.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการคิดวิเคราะห์สื่อ ตระหนักในเรื่องของการเสพสื่อที่พบเห็นแต่ละรูปแบบ

2.3 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมถึงสามารถถ่ายทอดผลที่ตามมาจากสิ่งที่สื่อนำเสนอในลักษณะทางตรงหรือทางอ้อมได้

3. ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้รับผิดชอบที่จะใช้รูปแบบการฝึกอบรม คือ งานสื่อการเรียนการสอน โดยมีคุณสมบัติคือ จะต้องเตรียมการจัดการฝึกอบรม กำหนดหลักสูตร วัตถุประสงค์ หัวข้อกลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับการฝึกอบรม วัน/เวลา/สถานที่ที่จะใช้จัดการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม ตลอดจนรวมถึงจัดหา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสตัทพ์ศนูปรณต่าง ๆ ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม
- 1.2 ชนิดของการฝึกอบรม
- 1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม
- 1.4 บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม
- 1.5 บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 1.6 บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม
- 1.7 วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม
- 1.8 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 1.9 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม
- 1.10 การประเมินผลการฝึกอบรม

2. ขั้นตอนฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 2.1 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม
- 2.2 ขั้นเตรียม
- 2.3 ขั้นปฐมนิเทศ

2.4 ชั้นฝึกอบรม

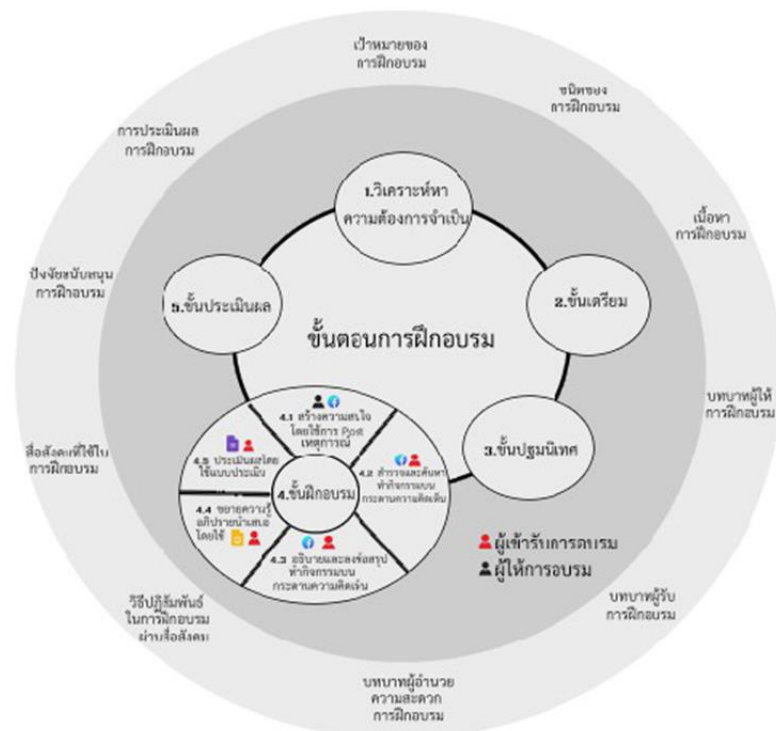
2.5 ชั้นประเมินผล

3. กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.1 กิจกรรมในห้องฝึกอบรม

3.2 กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

รายละเอียดรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดหลักรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู โดยรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม

เป้าหมายของการฝึกอบรมสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาที่ได้รับการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อนี้ มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

1.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าถึงได้โดยการเปิดรับสื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมในลักษณะของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ ข้อความ เสียง เป็นต้น

1.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถตีความเนื้อหาในลักษณะต่าง ๆ ที่พบเห็น เช่น การแยกแยะองค์ประกอบของการนำเสนอสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนออะไร พร้อมทั้งจับประเด็น ความมีเหตุมีผล รู้จักเปรียบเทียบเนื้อหาจากที่มาของข่าวหลาย ๆ แห่ง เป็นต้น

1.1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประเมินค่าสื่อได้หลังจากวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับสื่อเหล่านั้นแล้ว พร้อมนำเสนอความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลาย

1.1.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสร้างสรรค์สื่อได้ในรูปแบบของตนเอง ขึ้นมาใหม่

1.2 ชนิดของการฝึกอบรม

เป็นการฝึกอบรมแบบผสมผสาน โดยประกอบด้วยกิจกรรม 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมในห้องฝึกอบรม แบบนัดหมายเวลา และกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม

เนื้อหาการฝึกอบรม คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) เข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ และ 4) เนื้อหาเกี่ยวกับสร้างสรรค์สื่อ โดยแต่ละเนื้อหานั้นจะมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติ

1.4 บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย หรือ เป็นบุคคลจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ สื่อสังคม กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด มีเทคนิคในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาและผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นผู้กระตุ้นที่ดีเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น วัตถุประสงค์ผลการฝึกอบรมและเป็นผู้ให้ความร่วมมือส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะตามบทบาทและภารกิจได้อย่างเต็มที่

1.5 บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ตามลำดับในแต่ละขั้นตอนของการฝึกอบรม ดังนี้

1.5.1 การปฏิบัติตามขั้นตอนการปฐมนิเทศ

1.5.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรมมายังผู้ดำเนินการฝึกอบรมและทำการลงทะเบียน ประกอบด้วยกรแจ้งชื่อ ตำแหน่ง เบอร์โทรศัพท์

1.5.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

1.5.2 การปฏิบัติตามขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ของการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อแบ่งเป็น 4 กิจกรรม โดยกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook

1.5.2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook

1.5.2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านสถานการณ์

1.5.2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกความคิดเห็นของตนเอง บนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook

การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น

ผ่าน Facebook

1.5.2.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นบนกระดานข่าว

ผ่าน Facebook

1.5.2.5 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เพื่อรวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook

1.5.2.6 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสนอความคิดเห็นต่อสถานการณ์ของ

ผู้ให้การฝึกอบรมผ่าน Facebook

การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น

ผ่าน Facebook

1.5.2.7 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจากสื่อแต่ละประเภท เช่น

คลิปวิดีโอ ข้อความและรูปภาพ เป็นต้น บนกระดานข่าวผ่าน Facebook

1.5.2.8 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปราย

เพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน

Facebook

การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน

Facebook

1.5.2.9 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop

1.5.2.10 เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์

URL ผ่าน Facebook

1.5.2.11 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมหาแนวทางการปฏิบัติกรรู่เท่าทันสื่อ บน

กระดานข่าวผ่าน Facebook

การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน

Facebook

1.5.2.12 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรม

ในกิจกรรมต่อไป

1.5.3 การปฏิบัติตามขั้นตอนการประเมินผล ประกอบด้วย

1.5.3.1 อภิปรายการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเนื้อหาโดยการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

1.5.3.2 ประเมินทักษะความรู้เท่าทันสื่อ Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.5.3.3 ทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.6 บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1.6.1 รับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยผู้อำนวยความสะดวกทำเป็นบันทึกข้อความแจ้งเวียนไปยังแผนกวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูเข้าร่วมรับการฝึกอบรมสมัครเข้าฝึกอบรมภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.6.2 แจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบกำหนดการปฐมนิเทศ โดยมีเอกสารให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเตรียมความพร้อม

1.6.3 เตรียมการปฐมนิเทศ โดยผู้อำนวยความสะดวกเตรียมการก่อนดำเนินการจัดฝึกอบรม โดยวางแผนการปฐมนิเทศในด้านการประสานงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากร การจัดเตรียมห้องประชุม และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย เตรียมการด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการ ด้านพิธีการ เป็นต้น

1.6.4 ดำเนินการปฐมนิเทศ ซึ่งแจ้งรูปแบบการฝึกอบรม ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรม แนะนำวิทยากร และเชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกอบรม ฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ และกำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.5 แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย

1.6.6 ตรวจสอบความพร้อมสำหรับการใช้งาน

1.6.7 คอยสังเกตการทำกิจกรรมการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.8 การสอบถามปัญหาและอุปสรรคระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม
ช่วยในการประสานงาน และให้คำแนะนำกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.6.9 เป็นผู้นำกิจกรรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จาก
การฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรม

1.7 วิธีปฏิสัมพันธ์ในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

เป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรมระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับ
ผู้ให้การฝึกอบรม ผู้รับการฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมด้วยกัน ทั้งแบบประสานเวลา และ
ไม่ประสานเวลา ด้วยเครื่องมือสื่อสารผ่าน Facebook ดังนี้

1.7.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถาม-ตอบกิจกรรม ในช่องทาง Inbox กับผู้ให้
การฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน เพื่อถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรม
ของการฝึกอบรม

1.7.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมอภิปรายและทำงานนำเสนอพร้อมกัน
ผ่าน Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.7.3 ผู้ให้การฝึกอบรมสร้าง post ผ่าน Facebook ใน Group เพื่อให้ผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยนรู้ระหว่างการทำกิจกรรมของ
การฝึกอบรม

1.8 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม

วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาที่มีการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะต้องมี
ความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถ
เข้าเรียนรู้ได้ตลอดเวลา รวดเร็ว แบ่งตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

1.8.1 Facebook ในส่วนของ Inbox ใช้เป็นส่วนช่วยในการติดต่อสื่อสาร
ระหว่างผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยการความสะดวกการฝึกอบรม สำหรับ
ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของ
การฝึกอบรม

1.8.2 Facebook ในส่วนของ Group ใช้เป็นแหล่งรวมตัวของผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมสำหรับร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

1.8.3 Google Forms เป็นฟอร์มแบบประเมินเพื่อวัดความรู้ก่อนและ
หลังการฝึกอบรม จากนั้นแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook เพื่อส่งข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ทำแบบประเมิน

1.8.4 Google Doc ใช้เป็นเอกสารกิจกรรม คู่มือ โดยแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook

1.8.5 Google Slide ใช้เป็นสื่อนำเสนอเนื้อหาเพื่อเพิ่มความสวยงามและดึงดูดความสนใจ ละให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างงานนำเสนอ

1.9 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม

1.9.1 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ ช่วยให้ผู้ใช้รับการฝึกอบรมเข้าใจเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

1.9.2 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับสื่อสังคม ช่วยสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้ใช้รับการฝึกอบรม

1.10 การประเมินผลการฝึกอบรม

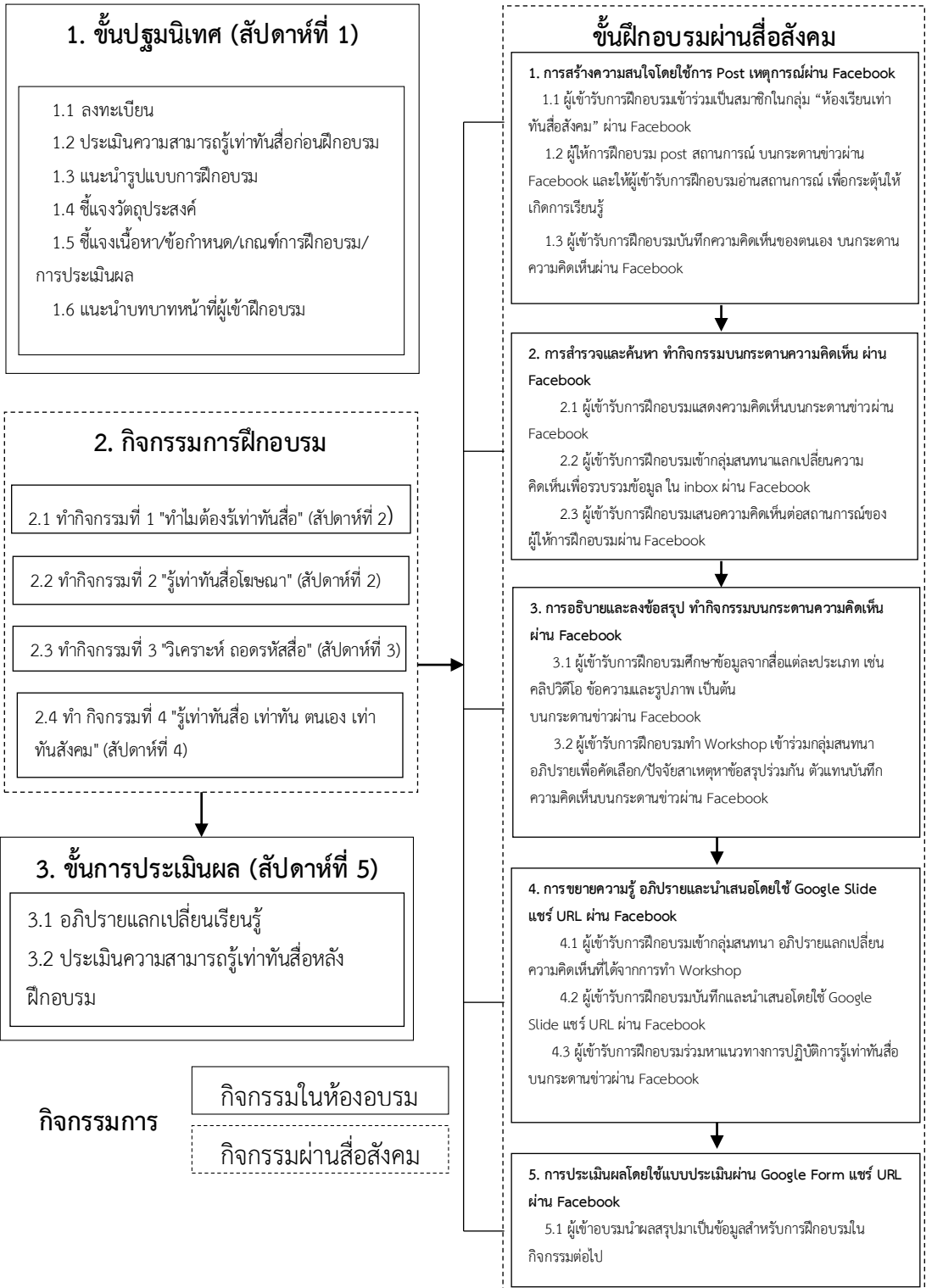
ผู้ใช้รับการฝึกอบรมจะต้องทำแบบประเมินความสามารถรู้เท่าทันสื่อทั้งก่อน-หลังการฝึกอบรม และทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.10.1 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.10.2 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.10.3 การประเมินกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ โดยผู้ใช้รับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรม ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook

2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ

ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นปฐมนิเทศ

การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในห้องฝึกอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน โดยเริ่มจากการลงทะเบียนเพื่อเข้ากลุ่มในการเรียนรู้ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ วัดความรู้พื้นฐานก่อนการฝึกอบรม แนะนำรูปแบบการฝึกอบรมรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมต่าง ๆ ของการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ของผู้เข้าฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรมในชั้นปฐมนิเทศก่อนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 3 ชั่วโมง	1. ลงทะเบียน	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงทะเบียนเข้าร่วม	แบบรับลงทะเบียน	จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม
	2. ประเมินความรู้เท่าทันสื่อก่อนฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความสามารถรู้เท่าทันสื่อ	แบบวัดความรู้เท่าทันสื่อผ่าน Google Form	ผลการประเมินทักษะความสามารถรู้เท่าทันสื่อพื้นฐานก่อนการฝึกอบรม
	3. แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม	ปฐมนิเทศ ชี้แจงรูปแบบการฝึกอบรม แนะนำผู้ให้การฝึกอบรม และกำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook ชี้แจงรูปแบบการฝึกอบรม	เข้าใจรับทราบรูปแบบการฝึกอบรมและข้อปฏิบัติร่วมกัน
	4. ชี้แจงวัตถุประสงค์	ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook ชี้แจงวัตถุประสงค์	เข้าใจและรับทราบวัตถุประสงค์การฝึกอบรม

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 3 ชั่วโมง (ต่อ)	5. ชี้แจงเนื้อหา/ ข้อกำหนด/เกณฑ์การ ฝึกอบรม/ การประเมินผล	เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ และ 4) เนื้อหาเกี่ยวกับ สร้างสรรค์สื่อ โดยแต่ละ เนื้อหานั้นจะมีกิจกรรมให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึก ปฏิบัติ	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook สำหรับชี้แจง เนื้อหา/ ข้อกำหนด/ เกณฑ์การ ฝึกอบรม/ การประเมินผล	ทราบเนื้อหา/ ข้อกำหนด/ เกณฑ์การ ฝึกอบรม/การ ประเมินผล
	6. แนะนำบทบาท หน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม	ผู้อำนวยการความสะดวก แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้ เข้ารับการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook สำหรับแนะนำ บทบาทหน้าที่ผู้ เข้าฝึกอบรม	สามารถ ดำเนิน กิจกรรมใน ขั้นตอน ต่าง ๆ ตาม บทบาทที่ ตนเองได้รับ มอบหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบ ร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร โดยต้องดำเนินการใช้งาน Facebook ส่วนตัวของแต่ละบุคคล เพื่อเข้าร่วมกลุ่ม "ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม" ที่ใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ามาเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้ให้การฝึกอบรมจะประชาสัมพันธ์ กิจกรรมแล้ว Post ลงหน้าวอลล์กลุ่มใน Facebook ส่วนการติดต่อสื่อสาร จะมีการใช้ฟังก์ชัน สนทนา (Inbox) และ Post แสดงความคิดเห็นหน้าวอลล์ เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้รับ การฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยการความสะดวกการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการดำเนิน กิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

แผนการฝึกอบรมในชั้นดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม				
กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจ โดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 1.1 ผู้ให้บริการ ฝึกอบรมเข้าร่วมเป็น สมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม Post สถานการณ์ บนกระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้ให้บริการ ฝึกอบรมบันทึกความ คิดเห็นของตนเอง บน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook	จัดสถานการณ์หรือ กิจกรรมให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเผชิญ 1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook อภิปรายความคิดเห็น เพื่อทราบความรู้สึกที่มี ต่อสถานการณ์หรือ กิจกรรมที่จัดขึ้น 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยกตัวอย่างสถานการณ์ ปัจจุบันเพื่อสะท้อนให้ เกิดการคิดวิเคราะห์โดย พิจารณาสถานการณ์ที่ กำหนดให้และตอบได้ว่า มีข้อมูลอะไรบ้างและ บันทึกความคิดเห็น	Facebook คลิปปริติโอ บน Facebook Facebook	1. ความ พร้อม ในการ ฝึกอบรม 2. เชื่อมโยง เนื้อหา เพื่อให้เกิด การคิดว่า กำลังเรียนรู้ เรื่องอะไร 3. สะท้อน ความคิดต่อ สถานการณ์ ได้

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมแสดงความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook 2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้ากลุ่มสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เสนอความคิดเห็นต่อ สถานการณ์ของผู้ให้การ ฝึกอบรมผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่จัดเตรียม ไว้เรื่อง “การเข้าถึงสื่อ” ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กระทำดังนี้ 1. ศึกษาเนื้อหา และ ระหว่งการศึกษาคต้อง ร่วมกันถาม-ตอบ ผ่าน Facebook เพื่อ แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน 2. นำเสนอผลงานที่ ต้องการผลย้อนกลับ	1. รูปภาพที่ เกี่ยวข้องกับ กับรู้เท่าทัน สื่อ 2. รูปภาพ การโฆษณา	1. รู้จักสื่อ จากการทำ Workshop ในกิจกรรม ทำไมต้อง รู้เท่าทันสื่อ 2. ระบุบทบาท หน้าที่สื่อ จากการทำ Workshop ในกิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ โฆษณา
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลง ข้อสรุป ทำกิจกรรมบน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจาก สื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความและ รูปภาพ บนกระดานข่าว ผ่าน Facebook	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สรุปเนื้อหา มีการใช้ คำถามกระตุ้น คิดหา สาเหตุ และเสนอแนว ทางเลือก 1. นำเสนอความรู้ เพื่อทำ Workshop 1.1 ทำไมต้องรู้เท่าทัน สื่อ (ลักษณะข้อคำถาม สื่อนี้ใครทำ)	1. รูปภาพที่ เกี่ยวข้องกับ กับรู้เท่าทัน สื่อ	

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนา อภิปรายเพื่อคัดเลือก/ปัจจัย สาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทน บันทึกความคิดเห็นบนกระดาน ขาวผ่าน Facebook	1.2 รู้เท่าทันสื่อ โฆษณา(ลักษณะ การใช้สื่ออย่างรู้ตัว กับต้นตัว) 2. ฝึกปฏิบัติ/ อภิปราย/ระดม ความคิดเห็น	2.รูปภาพ การโฆษณา 3. Google Docs แชร์ URL ผ่าน Facebook	แผนผัง ความคิด
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปราย และนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook 4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้า กลุ่มสนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop 4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook 4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วม หาแนวทางการปฏิบัติผ่าน กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	นำข้อมูลมา อภิปรายร่วมกัน เพื่อหาความเป็นไปได้ของคำตอบใน 2 กิจกรรม คือ ทำไมต้องรู้เท่าทัน สื่อ และรู้เท่าทันสื่อ โฆษณา โดยให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมกระทำ ดังนี้ 1. นำเสนอ workshop แต่ละ กลุ่ม 2. อภิปราย / ระดมความคิดเห็น 3. หาแนวทาง การปฏิบัติต่อสื่อ ที่พบเห็น	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook	ผลงาน นำเสนอ แต่ละ กลุ่มที่บ่ง บอกถึง ความ คิดเห็น ของผู้เข้า รับการ ฝึกอบรม

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้ แบบประเมินผ่าน Google Form แשר์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุป มาเป็นข้อมูลสำหรับการ ฝึกอบรมในกิจกรรมต่อไป	ผู้ให้การฝึกอบรมพิจารณา สังเกตจากการมีส่วนร่วม ถาม-ตอบ และการแสดง ความคิดเห็น ระหว่างการ ฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อ นำมาปรับใช้ให้การ ฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ จากการทำ กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ 1. ทำไม่ ต้องรู้เท่า ทันสื่อ 2. รู้เท่าทัน สื่อโฆษณา
กิจกรรมที่ 3				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจโดยใช้ การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม Post สถานการณ์ บนกระดานข่าว ผ่าน Facebook และให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกความคิดเห็นของ ตนเอง บนกระดานความ คิดเห็นผ่าน Facebook	ผู้ให้การฝึกอบรมกระตุ้น ความสนใจ ด้านเนื้อหา สถานการณ์เพื่อท้าทาย ความคิด 1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook อภิปรายความคิดเห็น เพื่อทราบความรู้สึกที่มี ต่อสถานการณ์หรือ กิจกรรมที่จัดขึ้น 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยกตัวอย่าง	Facebook รูปภาพ	1. ความ พร้อมความ ใฝ่รู้ของผู้เข้า รับการ ฝึกอบรม 2. การ เชื่อมโยง เนื้อหา เพื่อให้ผู้เข้า รับการ ฝึกอบรมคิด ว่ากำลัง เรียนรู้เรื่อง อะไร

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
		สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อสะท้อนให้เกิดการคิดวิเคราะห์โดยพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้และตอบได้ว่ามีข้อมูลอะไรบ้างและบันทึกความคิดเห็น		
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหาทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้เรื่อง “การวิเคราะห์สื่อ” โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระทำคือทำกิจกรรมร่วมกันในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ สำรวจประเด็นปัญหาที่สนใจโดยระหว่างการศึกษาต้องร่วมกันถาม-ตอบผ่านระบบ Facebook แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน	วิดีโอหัวข้อข่าวในปัจจุบัน	วิพากษ์ / วิเคราะห์และตั้งคำถามว่าสื่อถูกสร้างขึ้นได้อย่างไรและควรเชื่อสื่อหรือไม่
	2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูลใน Inbox ผ่าน Facebook กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook			

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	2.3 ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเสนอความ คิดเห็นต่อสถานการณ์ของ ผู้ให้การฝึกอบรมผ่าน Facebook	นำเสนอผลงานที่ต้องการ ผลย้อนกลับ	Facebook	ความคิดเห็น ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลง ข้อสรุป ทำกิจกรรมบน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจาก สื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความและ รูปภาพ เป็นต้นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook 3.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนา อภิปรายเพื่อคัดเลือก/ ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุป ร่วมกัน ตัวแทนบันทึก ความคิดเห็นบนกระดาน ข่าวผ่าน Facebook	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุป เนื้อหา มีคิดทาสาเหตุ และเสนอแนวทางเลือก 1. นำเสนอความรู้ เพื่อ ทำ Workshop วิเคราะห์ถอดรหัสสื่อ 2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย / ระดมความคิดเห็น	วิดีโอหัวข้อ ข่าวใน ปัจจุบัน	แยกแยะ องค์ประกอบ/ วัตถุประสงค์ ของสื่อที่ นำเสนอ ความคิดเห็น ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดย ใช้ Google Slide แชน์ URL ผ่าน Facebook	ผู้รับการฝึกอบรมนำ ข้อมูลมาอภิปรายร่วมกัน หาความเป็นไปได้ของ คำตอบพร้อมยกตัวอย่าง ในกิจกรรม		

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
		วิเคราะห์ถอดรหัสสื่อเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระทำดังนี้		
	<p>4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop</p> <p>4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมหาแนวทางการปฏิบัติผ่านกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook</p>	<p>1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม</p> <p>2. อภิปราย/ระดมความคิดเห็น</p> <p>3. หาแนวทางการปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น</p>	<p>Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>ผลงานนำเสนอแต่ละกลุ่มที่บ่งบอกถึงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม</p>
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	<p>5. การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรมในกิจกรรมต่อไป</p>	<p>พิจารณาสังเกตจากการมีส่วนร่วม ถาม-ตอบ และการแสดงความคิดเห็น ระหว่างการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อนำมาปรับใช้ให้การฝึกอบรมสมบูรณ์</p>	<p>Google Form</p>	<p>ผลสัมฤทธิ์จากการทำกิจกรรมวิเคราะห์ถอดรหัสสื่อ</p>

กิจกรรมที่ 4				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจ โดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเข้าร่วม เป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม post สถานการณ์ บนกระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ ผู้รับการฝึกอบรม อ่านสถานการณ์ เพื่อ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้รับการ ฝึกอบรมบันทึก ความคิดเห็นของตนเอง บนกระดานความ คิดเห็นผ่าน Facebook	ผู้ให้การฝึกอบรมกระตุ้น ความสนใจ ด้านเนื้อหา เพื่อท้าทายความคิด 1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook อภิปรายความคิดเห็นเพื่อ ทราบความรู้สึกที่มีต่อ สถานการณ์หรือกิจกรรม ที่จัดขึ้น 3. ผู้รับการฝึกอบรม ยกตัวอย่างสถานการณ์ ปัจจุบันเพื่อสะท้อนให้ เกิดการคิดวิเคราะห์โดย พิจารณาสถานการณ์ที่ กำหนดให้และตอบได้ว่ามี ข้อมูลอะไรบ้างและ บันทึกความคิดเห็น	Facebook โปสเตอร์/ ข้อความ	1. ความ พร้อม/ใฝ่รู้ ของผู้เข้ารับ การ ฝึกอบรม 2. การ เชื่อมโยง เนื้อหา เพื่อให้ผู้เข้า รับการ ฝึกอบรมคิด ว่ากำลัง เรียนรู้เรื่อง อะไร

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมแสดงความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook 2.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำเสนอเนื้อหาที่สรุป บน กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ ในเรื่อง “การประเมินค่า และสร้างสรรค์สื่อ” โดยให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมกระทำ ดังนี้ 1. ศึกษาเนื้อหาในรูปแบบ ผ่านสื่อสังคม ระหว่าง การศึกษาต้องร่วมกันถาม- ตอบ ผ่านระบบ Facebook เพื่อ แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน 2. นำเสนอผลงานที่ ต้องการผลย้อนกลับ	ตัวอย่าง หัวข้อข่าวใน รูปแบบ ข้อความ พาดหัวข่าว	1. ทำให้รู้ว่า สื่อที่น่าเสนอ มีคุณภาพทั้ง ด้านเนื้อหา หรือวิธีการ นำเสนอ 2. สามารถ เลือกรับสื่อ ได้และ นำไปใช้ได้ อย่างถูกวิธี
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลง ข้อสรุป ทำกิจกรรมบน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจาก สื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความและ รูปภาพ เป็นต้น	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุป เนื้อหา มีการใช้คำถาม กระตุ้น การคิดหาสาเหตุ และเสนอแนวทางเลือก 1. นำเสนอความรู้ เพื่อทำ Workshop รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง เท่าทันสังคม	ตัวอย่าง หัวข้อข่าวใน รูปแบบ ข้อความ พาดหัวข่าว	ตีความ เนื้อหาสื่อ วิเคราะห์ทำ ความเข้าใจ

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	<p>บนกระดานข่าว ผ่าน Facebook</p> <p>3.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนา อภิปรายเพื่อคัดเลือก/ ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุป ร่วมกัน ตัวแทนบันทึก ความคิดเห็นบนกระดาน ข่าวผ่าน Facebook</p>	<p>2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ ระดมความคิดเห็น</p>		<p>ความคิดเห็น ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม</p>
<p>สัปดาห์ที่ 4 เวลา 1 ชั่วโมง</p>	<p>4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดย ใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>4.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop</p> <p>4.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกและ นำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>กิจกรรมหรือสถานการณ์ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับ ความรู้ใหม่ โดยการอธิบาย และยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม</p> <p>2. อภิปราย/ระดมความ คิดเห็น</p>	<p>Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>ผลงาน นำเสนอแต่ ละกลุ่มที่บ่ง บอกถึงความ คิดเห็นของผู้ เข้ารับการ ฝึกอบรม</p>

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมหาแนวทางการปฏิบัติผ่านกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	3. หาแนวทางการปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น		
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรมในกิจกรรมต่อไป	พิจารณาสังเกตจากการมีส่วนร่วม ถาม-ตอบ และการแสดงความคิดเห็นระหว่างการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อนำมาปรับใช้ให้การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ เท่าทัน ตนเอง เท่าทันสังคม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล

ขั้นประเมินผล หลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมครบทั้ง 4 กิจกรรม ผู้ให้การฝึกอบรมจะกำหนดวัน และเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม อุปสรรคในการฝึกอบรม มีการทบทวนเนื้อหา แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการสรุปผล และประเมินผลหลังการฝึกอบรมแบบออนไลน์ ดังนี้

1. แบบประเมินความรู้เท่าทันสื่อ หลังการฝึกอบรม
2. แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

ขั้นตอนการประเมินผล				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 5 เวลา 3 ชั่วโมง	1. อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ประเมินผลเชิง คุณภาพแบบ Focus Group	1. แบบบันทึก Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	ความคิด คิดเห็น/ ความรู้สึก เกี่ยวกับเรื่องที่ ฝึกอบรม
	2. ประเมิน ความสามารถรู้เท่า ทันสื่อ หลัง ฝึกอบรม	2. ประเมินทักษะ การรู้เท่าทันสื่อหลัง ฝึกอบรม	2. แบบวัด ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	2. ผลประเมิน ความ สามารถรู้เท่า ทันสื่อหลัง ฝึกอบรม
	3. ประเมินความพึง พอใจ	3. ประเมินความพึง พอใจรูปแบบการ ฝึกอบรม	3. แบบประเมิน ความพึงพอใจ Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	3. ความ คิดเห็น เกี่ยวกับ การฝึกอบรม ผ่านสื่อสังคม

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบรายละเอียดของการฝึกอบรมที่มีต่อการพัฒนาตนเอง และองค์กร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการฝึกอบรม

1.2 การดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูนั้น ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ มีส่วนจำเป็นที่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน แก้ไขปัญหา เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ สถานที่ คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1.3 หน่วยงานอาชีวศึกษา ให้อำนาจครูดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนทั้งในส่วนของขั้นตอนของการปฐมนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผล เพราะต้องใช้เวลาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดสรรเวลาเพื่อร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม โดยอาจเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.4 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องมีทัศนคติที่ดี และเต็มใจในการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม กับ ผู้ให้การฝึกอบรม รวมถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ การคัดเลือกครูมาพัฒนาทักษะความรู้เท่าทันสื่อ ต้องเลือกผู้ที่มีความรู้พื้นฐานและมีแนวโน้มที่พัฒนาตนเองไปข้างหน้า รวมถึงต้องทำงานกับผู้อื่นได้

1.5 ระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน และแต่ละกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของกิจกรรม ดังนั้นควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

2.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในการให้ความร่วมมือในการผลักดันให้บุคลากรสามารถเข้าถึงกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จตามที่ตั้งไว้

2.2 หน่วยงานอาชีวศึกษามีความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ปัญหาด้านเทคนิคหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบปัญหาการใช้งานผ่านสื่อสังคม

2.3 รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 คือ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม 5) บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม 6) บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม 7) วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม 8) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 9) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 10) การประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งหากจะนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย 10 องค์ประกอบนี้ ซึ่งต้องนำไปใช้ควบคู่กับขั้นตอนการฝึกอบรมและกิจกรรมการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ผลการรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1 ผลการรับรองรูปแบบฯ ผู้วิจัยทำการแก้ไข ปรับปรุงรูปแบบฯ ที่ผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 3 จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 40 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ระดับความถูกต้อง		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ	4.83	0.41	มากที่สุด	4.50	0.84	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ	4.00	0.89	มาก	4.00	0.89	มาก
3. ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ	4.17	0.41	มาก	4.17	0.41	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ระดับความถูกต้อง		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
4. องค์ประกอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการใช้วิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ						
4.1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของการฝึกอบรม	4.33	1.21	มาก	4.33	1.21	มาก
4.2 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของการฝึกอบรม	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
4.3 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการฝึกอบรม	4.83	0.41	มากที่สุด	4.83	0.41	มากที่สุด
4.4 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้ให้การฝึกอบรม	4.00	0.63	มาก	4.00	0.63	มาก
4.5 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้รับการฝึกอบรม	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
4.6 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้อำนวยการความสะอาดฝึกอบรม	4.67	0.52	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
4.7 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม	4.50	0.55	มาก	4.50	0.55	มาก
4.8 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	4.50	0.55	มาก	4.50	0.55	มาก
4.9 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	4.33	0.52	มาก	4.33	0.52	มาก
4.10 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม	4.50	0.55	มาก	4.67	0.52	มากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ระดับความถูกต้อง		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
รวม	4.50	0.22	มาก	4.52	0.22	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ						
5.1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม	4.00	0.63	มาก	4.17	0.75	มาก
5.2 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนเตรียมการฝึกอบรม	4.50	0.84	มาก	4.33	0.82	มาก
5.3 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนภูมิเทศการฝึกอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.83	0.41	มากที่สุด
5.4 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรม	4.83	0.41	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด
5.5 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นประเมินผลการฝึกอบรม	4.50	0.55	มาก	4.50	0.55	มาก
รวม	4.57	0.31	มากที่สุด	4.50	0.17	มาก
6. ภาพรวมของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.50	0.55	มาก	4.50	0.55	มาก
โดยรวม	4.49	0.24	มาก	4.46	0.20	มาก

จากตาราง 40 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นต่อร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย 4.46 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.83 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านผู้ใช้รูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านองค์ประกอบรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.52 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมขั้นตอนรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.57 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับ มาก และด้านภาพรวมของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

4.2 รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 3 ส่วนสำคัญดังนี้

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บทนำ

1. หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาตามขั้นตอนของการฝึกอบรม โดยขั้นตอนของการฝึกอบรม จะทำการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมในรูปแบบของ Facebook โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด มาเป็นส่วนช่วยให้ขั้นตอนของการฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้แนวคิดดังนี้

แนวคิดรูปแบบของการฝึกอบรมของเสนห์ จุ้ยโต (2544) และ สมคิด บางโม (2544) เพื่อใช้เป็นหลักการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สํารวจความต้องการด้านการฝึกอบรม
- 1.2 ขั้นเตรียม วางแผนกำหนดเนื้อหาของการฝึกอบรม ภาพรวมที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหา วัตถุประสงค์ คำแนะนำ
- 1.3 ขั้นปฐมนิเทศ ลงทะเบียน ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 1.4 ขั้นฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหาการฝึกอบรม ตามขั้นตอน ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นการดำเนินการอบรมตามแผนกิจกรรมที่ได้วางไว้ จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 “ทำไมต้องรู้เท่าทันสื่อ” กิจกรรมที่ 2 “รู้เท่าทันสื่อโฆษณา” กิจกรรมที่ 3 “วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ” และกิจกรรมที่ 4 “รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง เท่าทันสังคม” โดยในขั้นฝึกอบรมจะใช้แนวคิดดังนี้

1.4.1 แนวคิดกระบวนการสืบสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558) เพื่อเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรือแนวทางแก้ปัญหาได้เอง ซึ่งในฝึกอบรมจะมีการวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถคิดหาคำตอบ รวมถึงสามารถที่จะสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ ตามหลัก 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2) ขั้นสำรวจและค้นหาเพื่อสืบค้นหาข้อมูล ตรวจสอบปัญหาและดำเนินการสำรวจตรวจสอบ และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่การค้นพบผลที่ได้สามารถสร้างความรู้และช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ 4) ขันขยายความรู้ เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดเดิมที่ค้นคว้าเพิ่มเติมสามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น และ 5) ขันประเมินเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้มาประมวลและปรับประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้

1.4.2 แนวคิดการวิเคราะห์แบบปิด ของ Thoman and Jolis (2003)

เป็นแบบฝึกสำหรับการเรียนรู้เท่าทันสื่อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อที่พบเห็น โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิดเพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกจนครบทุกกิจกรรม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องวิเคราะห์และฝึกฝนการตั้งคำถามหรือการทำซ้ำจากแบบฝึกที่ง่ายไปหายากที่หลากหลายชนิดเพื่อช่วยให้เกิดทักษะในกระบวนการฝึกอบรม สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบฝึกต่อ ๆ ไปจนจบ

1.5 ขันประเมินผล หลังจากให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมครบแล้ว

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำแบบประเมินทักษะหลังการฝึกอบรม เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ และทำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

2.. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบแนวทางวิธีการอย่างถูกต้องในการเข้าถึงสื่อตามสื่อได้ทัน

2.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการคิดวิเคราะห์สื่อ ตระหนักในเรื่องของการเสพสื่อที่พบเห็นแต่ละรูปแบบ

2.3 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รวมถึงสามารถถ่ายทอดผลที่ตามมาจากสิ่งที่สื่อนำเสนอในลักษณะทางตรงหรือทางอ้อมได้

3. ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้รับผิดชอบที่จะใช้รูปแบบการฝึกอบรม คือ งานสื่อการเรียนการสอน โดยมีคุณสมบัติคือ จะต้องเตรียมการจัดการฝึกอบรม กำหนดหลักสูตร วัตถุประสงค์ หัวข้อกลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับการฝึกอบรม วัน/เวลา/สถานที่ที่จะใช้จัดการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม ตลอดจนรวมถึงจัดหา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสตัทพ์ศนูปรณต่าง ๆ ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

- 1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม
- 1.2 ชนิดของการฝึกอบรม
- 1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม
- 1.4 บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม
- 1.5 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม
- 1.6 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม
- 1.7 การประเมินผลการฝึกอบรม

2. ขั้นตอนฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

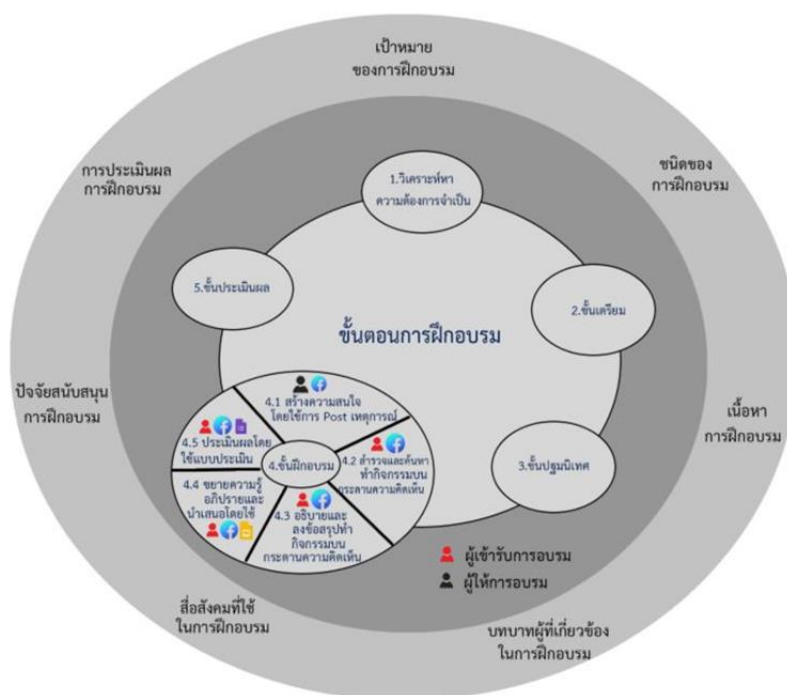
- 2.1 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม
- 2.2 ขั้นเตรียม
- 2.3 ขั้นปฐมนิเทศ
- 2.4 ขั้นฝึกอบรม
- 2.5 ขั้นประเมินผล

3. กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.1 กิจกรรมในท้องถิ่นฝึกอบรม

3.2 กิจกรรมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

รายละเอียดรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1. องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดหลักรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคม มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู โดยรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 เป้าหมายของการฝึกอบรม

เป้าหมายของการฝึกอบรมสำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาที่ได้รับการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อนี้ มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่อซึ่งประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

1.1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าถึงได้โดยการเปิดรับสื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมในลักษณะของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ ข้อความ เสียง เป็นต้น

1.1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถตีความเนื้อหาในลักษณะต่าง ๆ ที่พบเห็น เช่น การแยกแยะองค์ประกอบของการนำเสนอสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนออะไร พร้อมทั้งจับประเด็น ความมีเหตุมีผล รู้จักเปรียบเทียบเนื้อหาจากที่มาของข่าวหลาย ๆ แห่ง เป็นต้น

1.1.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประเมินค่าสื่อได้หลังจากวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับสื่อแล้ว พร้อมนำเสนอความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลาย

1.1.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสร้างสรรค์สื่อได้ในรูปแบบของตนเองขึ้นมาใหม่

1.2 ชนิดของการฝึกอบรม

เป็นการฝึกอบรมแบบผสมผสาน โดยประกอบด้วยกิจกรรม 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมในห้องฝึกอบรม แบบนัดหมายเวลา และกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

1.3 เนื้อหาการฝึกอบรม

เนื้อหาการฝึกอบรม คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ และ 4) เนื้อหาเกี่ยวกับสร้างสรรค์สื่อ โดยแต่ละเนื้อหานี้จะมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติ

1.4 บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม

1.4.1 บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย หรือ เป็นบุคคลจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ สื่อสังคม กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด มีเทคนิคในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาและผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นผู้กระตุ้นที่ดีเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น วัตถุประสงค์ผลการฝึกอบรมและเป็นผู้ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะตามบทบาทและภารกิจได้อย่างเต็มที่

1.4.2 บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ตามลำดับในแต่ละขั้นตอนของการฝึกอบรม ดังนี้

1. การปฏิบัติตามขั้นตอนการปฐมนิเทศ

1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรมมายังผู้ดำเนินการฝึกอบรมและทำการลงทะเบียน ประกอบด้วย การแจ้งชื่อ ตำแหน่ง เบอร์โทรศัพท์

1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ

2. การปฏิบัติตามขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ของการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ แบ่งเป็น 4 กิจกรรม โดยกิจกรรมฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook

2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook

2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านสถานการณ์

2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกความคิดเห็นของตนเอง บนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook

การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น

ผ่าน Facebook

2.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน

Facebook

2.5 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เพื่อรวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook

2.6 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสนอความคิดเห็นต่อสถานการณ์ของ

ผู้ให้การฝึกอบรมผ่าน Facebook

การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น

ผ่าน Facebook

2.7 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิป

วิดีโอ ข้อความและรูปภาพ เป็นต้น บนกระดานข่าวผ่าน Facebook

2.8 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปราย

เพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน

Facebook

การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชน์ URL

ผ่าน Facebook

2.9 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความ

ความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop

2.10 เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชน์

URL ผ่าน Facebook

2.11 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมหาแนวทางการปฏิบัติการรู้เท่าทันสื่อ

บนกระดานข่าวผ่าน Facebook

การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชน์ URL

ผ่าน Facebook

2.12 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรม

ในกิจกรรมต่อไป

3. การปฏิบัติตามขั้นตอนการประเมินผล ประกอบด้วย

3.1 อภิปรายการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเนื้อหาโดยการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

3.2 ประเมินทักษะความสามารถรู้เท่าทันสื่อ Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

3.3 ทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook

1.4.3 บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม

เป็นครูในวิทยาลัย ซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้สื่อสังคม Facebook โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. รับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยผู้อำนวยความสะดวกทำเป็นบันทึกข้อความแจ้งเวียนไปยังแผนกวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูเข้าร่วมรับการฝึกอบรมสมัครเข้าฝึกอบรมภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. แจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบกำหนดการปฐมนิเทศ โดยมีเอกสารให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเตรียมความพร้อม
3. เตรียมการปฐมนิเทศ โดยผู้อำนวยความสะดวกเตรียมการก่อนดำเนินการจัดฝึกอบรม โดยวางแผนการปฐมนิเทศในด้านการประสานงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากร การจัดเตรียมห้องประชุม และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย เตรียมการด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการ ด้านพิธีการ เป็นต้น
4. ดำเนินการปฐมนิเทศ ชี้แจงรูปแบบการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรม แนะนำวิทยากร และเชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกอบรม ฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ และกำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
5. แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย
6. ตรวจสอบความพร้อมสำหรับการใช้งาน

7. คอยสังเกตการทำกิจกรรมการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
8. การสอบถามปัญหาและอุปสรรคระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ช่วยในการประสานงาน และให้คำแนะนำกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
9. เป็นผู้นำกิจกรรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรม

1.5 สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม

วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาที่มีการฝึกอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าเรียนรู้ได้ตลอดเวลา รวดเร็ว แบ่งตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

1.5.1 Facebook ส่วนของ inbox ใช้เป็นส่วนช่วยในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยการความสะดวกการฝึกอบรม สำหรับดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม

1.5.2 Facebook ส่วนของ Group ใช้เป็นแหล่งรวมตัวของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำหรับร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม

1.5.3 Google Forms แบบประเมินเพื่อวัดความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม จากนั้นแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook เพื่อส่งข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมิน

1.5.4 Google Doc เอกสารกิจกรรม คู่มือ โดยแชร์ URL ในกลุ่มของ Facebook

1.5.5 Google Slide สื่อนำเสนอเนื้อหาเพื่อเพิ่มความสวยงามและดึงดูดความสนใจ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างงานนำเสนอ ทำงานนำเสนอพร้อมกันผ่าน แชร์ URL ผ่าน Facebook

1.6 ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม

1.6.1 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

1.6.2 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับสื่อสังคม ช่วยสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.7 การประเมินผลการฝึกอบรม

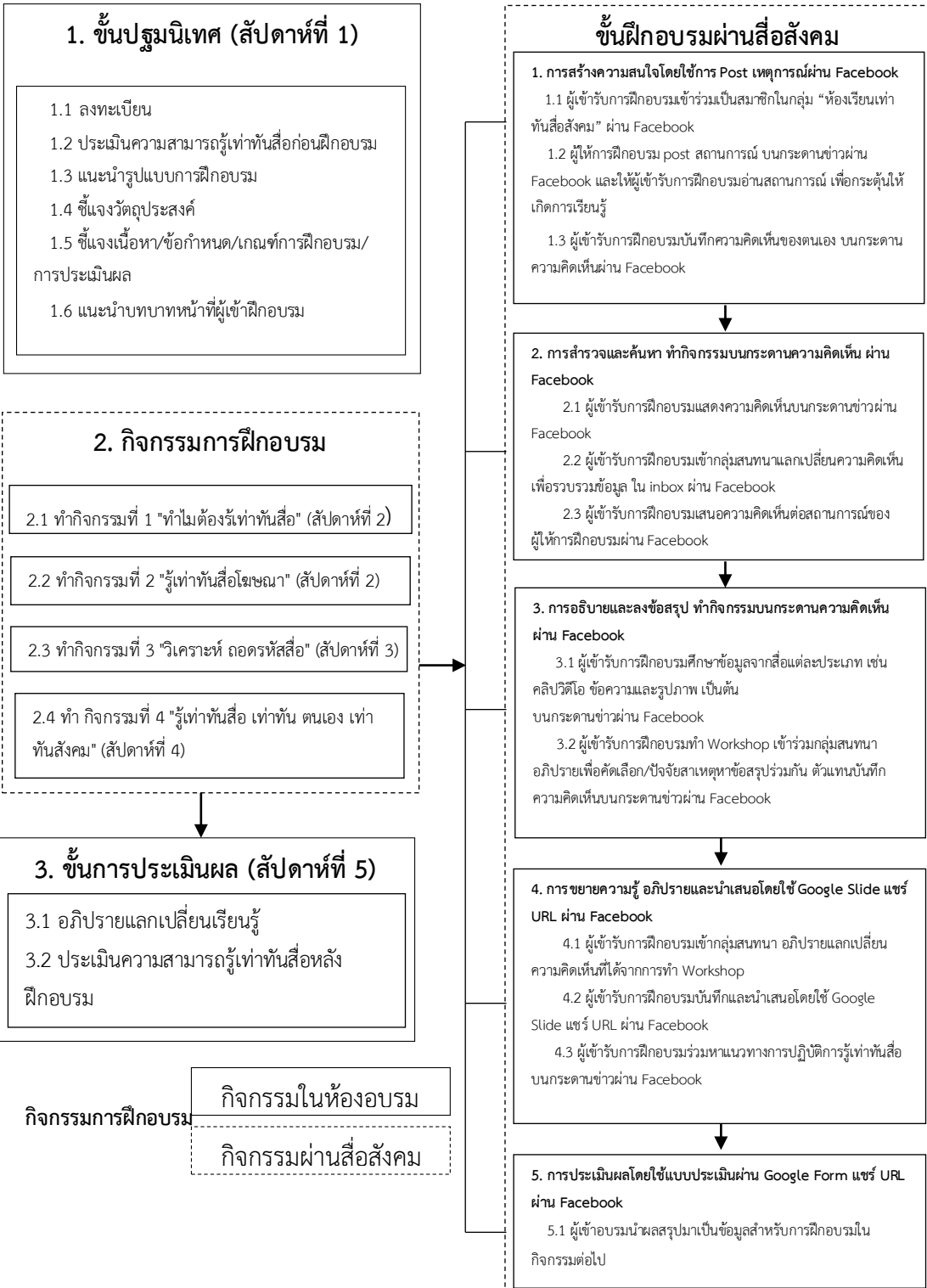
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำแบบประเมินความสามารถรู้เท่าทันสื่อทั้งก่อน-หลังการฝึกอบรม และทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.7.1 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แשר์ URL ผ่าน Facebook

1.7.2 การประเมินความรู้เท่าทันสื่อหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผ่าน Google Form แשר์ URL ผ่าน Facebook

1.7.3 การประเมินกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรม ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แשר์ URL ผ่าน Facebook

2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการฝึกอบรมฯ

ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นปฐมนิเทศ

การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในห้องฝึกอบรม ใช้ระยะเวลา 1 วัน โดยเริ่มจากการลงทะเบียนเพื่อเข้ากลุ่มในการเรียนรู้ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ วัดความรู้พื้นฐานก่อนการฝึกอบรม แนะนำรูปแบบการฝึกอบรมรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมต่าง ๆ ของการฝึกอบรม ชี้แจงวัตถุประสงค์ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์ การฝึกอบรม/การประเมินผล และแนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรมในชั้นปฐมนิเทศก่อนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 3 ชั่วโมง	1. ลงทะเบียน	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ลงทะเบียนเข้าร่วม	แบบลงทะเบียน	จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม
	2. ประเมิน ความสามารถรู้เท่าทันสื่อก่อนฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำแบบประเมิน ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ	แบบวัด ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อผ่าน Google Form	ผลการประเมิน ทักษะ ความสามารถรู้เท่าทันสื่อพื้นฐานก่อนการฝึกอบรม
	3. แนะนำรูปแบบ การฝึกอบรม	ปฐมนิเทศ ชี้แจง รูปแบบการฝึกอบรม แนะนำผู้ให้การ ฝึกอบรม และกำหนด ข้อควรปฏิบัติสำหรับ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook ชี้แจง รูปแบบการ ฝึกอบรม	เข้าใจและรับทราบ รูปแบบการ ฝึกอบรมและข้อ ปฏิบัติร่วมกัน
	4. ชี้แจง วัตถุประสงค์	ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook	เข้าใจและรับทราบ วัตถุประสงค์ การฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรมในชั้นปฐมนิเทศการก่อนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 3 ชั่วโมง (ต่อ)	5. ชี้แจงเนื้อหา/ ข้อกำหนด/เกณฑ์ การฝึกอบรม/ การประเมินผล	เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ และ 4) เนื้อหาเกี่ยวกับ สร้างสรรค์สื่อ โดยแต่ ละเนื้อหานั้นจะมี กิจกรรมให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมฝึกปฏิบัติ	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook สำหรับชี้แจง เนื้อหา/ ข้อกำหนด/ เกณฑ์การ ฝึกอบรม/ การประเมินผล	ทราบเนื้อหา/ ข้อกำหนด/ เกณฑ์การ ฝึกอบรม/ การ ประเมินผล
	6. แนะนำบทบาท หน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม	ผู้อำนวยการความสะดวก แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้ เข้ารับการฝึกอบรม	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook สำหรับแนะนำ บทบาทหน้าที่ผู้ เข้าฝึกอบรม	สามารถ ดำเนิน กิจกรรมใน ขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตาม บทบาทที่ ตนเองได้รับ มอบหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

การดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับ การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร โดยต้องดำเนินการใช้งาน Facebook ส่วนตัวของแต่ละบุคคล เพื่อเข้าร่วมกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ที่ใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ามา เรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้ให้การฝึกอบรมจะประชาสัมพันธ์กิจกรรมแล้ว Post ลงหน้าวอลล์ กลุ่มใน Facebook ส่วนการติดต่อสื่อสาร จะมีการใช้ฟังก์ชันสนทนา (Inbox) และ Post แสดงความคิดเห็นหน้าวอลล์ เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรม และผู้อำนวยการ ความสะดวกการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการฝึกอบรม การถาม-ตอบข้อสงสัย ระหว่างการทำกิจกรรมของการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

แผนการฝึกอบรมในชั้นดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม				
กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 3 ชั่วโมง	<p>1. การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook</p> <p>1.1 ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook</p> <p>1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม Post สถานการณ์ บนกระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>1.3 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกความคิดเห็นของตนเอง บน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook</p>	<p>จัดสถานการณ์หรือ กิจกรรมให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเผชิญ</p> <p>1. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้าร่วมเป็น สมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook</p> <p>2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook</p> <p>อภิปรายความคิดเห็น เพื่อทราบความรู้สึกที่มี ต่อสถานการณ์หรือ กิจกรรมที่จัดขึ้น</p> <p>3. ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมยกตัวอย่าง สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เกิดการ คิดวิเคราะห์โดย พิจารณาสถานการณ์ที่ กำหนดให้และตอบได้ ว่ามีข้อมูลอะไรบ้างและ บันทึกความคิดเห็น</p>	<p>Facebook</p> <p>คลิปวิดีโอ บน Facebook</p> <p>Facebook</p>	<p>1. ความพร้อมในการ ฝึกอบรม</p> <p>2. เชื่อมโยงเนื้อหา เพื่อให้เกิด การคิดว่า กำลังเรียนรู้ เรื่องอะไร</p> <p>3. สะท้อน ความคิดต่อ สถานการณ์ ได้</p>

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมแสดง ความคิดเห็นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่ จัดเตรียมไว้เรื่อง” การ เข้าถึงสื่อ” ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กระทำดังนี้ 1. ศึกษาเนื้อหา และ ระหว่างการศึกษาคต้อง ร่วมกันถาม-ตอบ ผ่าน Facebook เพื่อ แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน	1. รูปภาพที่ เกี่ยวข้องกับ รู้เท่าทันสื่อ	1. รู้จักสื่อ จากการทำ Workshop ในกิจกรรม ทำไมต้อง รู้เท่าทันสื่อ
	2.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่ม สนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเพื่อ รวบรวมข้อมูลใน Inbox ผ่าน Facebook 2.3 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเสนอความ คิดเห็นต่อสถานการณ์ ของผู้ให้การฝึกอบรม ผ่าน Facebook	2. นำเสนอผลงานที่ ต้องการผลย้อนกลับ	2. รูปภาพ การโฆษณา	2. บทบาท หน้าที่สื่อ จากการทำ Workshop ในกิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ โฆษณา

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและ ลงข้อสรุป ทำกิจกรรม บนกระดานความ คิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาข้อมูล จากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความ และรูปภาพ เป็นต้นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook 3.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วม กลุ่มสนทนาอภิปราย เพื่อคัดเลือก/ปัจจัย สาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สรุปเนื้อหา มีการใช้ คำถามกระตุ้น คิดหา สาเหตุ และเสนอแนว ทางเลือก 1. นำเสนอความรู้ เพื่อทำ Workshop 1.1 ทำไมต้องรู้เท่า ทันสื่อ(ลักษณะข้อ คำถาม สื่อนี้ใครทำ, นำเสนออะไร, หวังผล อะไร) 1.2 รู้เท่าทันสื่อ โฆษณา(ลักษณะการใช้ สื่ออย่างรู้ตัวกับตื่นตัว) 2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ ระดมความคิดเห็น	1.รูปภาพที่ เกี่ยวข้องกับ รู้เท่าทันสื่อ 2. รูปภาพ การโฆษณา 3. Google Docs แชร์ URL ผ่าน Facebook	แผนผัง ความคิด

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook 4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้จากการทำ Workshop 4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook 4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมหาแนวทางการปฏิบัติผ่านกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	นำข้อมูลมาอภิปราย ร่วมกันเพื่อหาความเป็นไปได้ของคำตอบใน 2 กิจกรรม คือ ทำไมต้องรู้เท่าทันสื่อ และรู้เท่าทันสื่อโฆษณา โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระทำดังนี้ 1. นำเสนอ workshop แต่ละกลุ่ม 2. อภิปราย/ระดมความคิดเห็น 3. หาแนวทางการปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น	Google Slide แชนร์ URL ผ่าน Facebook	ผลงาน นำเสนอแต่ละกลุ่มที่บ่งบอกถึงความ ความคิดเห็นของผู้ เข้ารับการ ฝึกอบรม
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชนร์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุปมาเป็นข้อมูลสำหรับการฝึกอบรมในกิจกรรมต่อไป	ผู้ให้การฝึกอบรม พิจารณาสังเกตจากการมีส่วนร่วม ถาม-ตอบ และการแสดงความคิดเห็น ระหว่างการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อนำมาปรับใช้ให้การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ จากการทำ กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ 1.ทำไม ต้องรู้เท่าทัน สื่อ 2.รู้เท่าทัน สื่อโฆษณา

กิจกรรมที่ 3				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจ โดยใช้การ Post เหตุการณ์ ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้าร่วมเป็น สมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียน เท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม post สถานการณ์ บน กระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกความ คิดเห็นของตนเอง บน กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook	ผู้ให้การฝึกอบรมกระตุ้น ความสนใจ ด้านเนื้อหา สถานการณ์เพื่อท้าทาย ความคิด 1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้า ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อสังคม” ผ่าน Facebook 2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook อภิปรายความคิดเห็นเพื่อ ทราบความรู้สึกที่มีต่อ สถานการณ์หรือกิจกรรมที่จัด ขึ้น 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยกตัวอย่างสถานการณ์ ปัจจุบันเพื่อสะท้อนให้เกิด การคิดวิเคราะห์โดยพิจารณา สถานการณ์ที่กำหนดให้และ ตอบได้ว่ามีข้อมูลอะไรบ้าง และบันทึกความคิดเห็น	Facebook รูปภาพ	1. ความพร้อม ความใฝ่รู้ของผู้ เข้ารับการ ฝึกอบรม 2. การเชื่อมโยง เนื้อหาเพื่อให้ผู้ เข้ารับ การฝึกอบรมคิด ว่ากำลังเรียนรู้ เรื่องอะไร
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมแสดงความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ เรื่อง “การวิเคราะห์สื่อ” โดย ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กระทำคือ ทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ใหม่ สำรวจ ประเด็นปัญหาที่สนใจ ระหว่างการศึกษาต้องร่วมกัน ถาม-ตอบ ผ่าน Facebook แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน	วิดีโอหัวข้อ ข่าวใน ปัจจุบัน	วิพากษ์ / วิเคราะห์และตั้ง คำถามว่าสื่อถูก สร้างขึ้นได้ อย่างไร และควร เชื่อหรือไม่

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
	<p>2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูลใน Inbox ผ่าน Facebook กระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook</p> <p>2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสนอความคิดเห็นต่อสถานการณ์ของผู้ให้การฝึกอบรมผ่าน Facebook</p>	2. นำเสนอผลงานที่ต้องการผลย้อนกลับ	Facebook	ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	<p>3. การอธิบายและลงข้อสรุปทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook</p> <p>3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาข้อมูลจากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอข้อความและรูปภาพ เป็นต้นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p> <p>3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนาอภิปรายเพื่อคัดเลือก/ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความคิดเห็นบนกระดานข่าวผ่าน Facebook</p>	<p>ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปเนื้อหา มีคิดหาสาเหตุ และเสนอแนวทางเลือก</p> <p>1. นำเสนอความรู้ เพื่อทำ Workshop วิเคราะห์ถอดรหัสสื่อ</p> <p>2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ระดมความคิดเห็น</p>	วิดีโอหัวข้อข่าวในปัจจุบัน	<p>แยกแยะองค์ประกอบ/วัตถุประสงค์ของสื่อที่นำเสนอ</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม</p>

กิจกรรมที่ 3 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 1 ชั่วโมง	4. การขยายความรู้ อภิปราย และนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook 4.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้า กลุ่มสนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้ จากการทำ Workshop 4.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม บันทึกและนำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook 4.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร่วมหาแนวทางการปฏิบัติ ผ่านกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook	ผู้รับการฝึกอบรมนำ ข้อมูลมาอภิปราย ร่วมกัน หาความเป็นไป ได้ของคำตอบพร้อม ยกตัวอย่างใน กิจกรรม วิเคราะห์ถอดรหัสสื่อ เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิม กับความรู้ใหม่โดยให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรม กระทำดังนี้ 1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม 2. อภิปราย/ระดมความ คิดเห็น 3. หาแนวทางการ ปฏิบัติต่อสื่อที่พบเห็น	Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook	ผลงาน นำเสนอแต่ละ กลุ่มที่บ่งบอก ถึงความ คิดเห็นของผู้ เข้ารับการ ฝึกอบรม
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดยใช้แบบ ประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำผลสรุป มาเป็นข้อมูลสำหรับการ ฝึกอบรมในกิจกรรมต่อไป	พิจารณาสังเกตจากการ มีส่วนร่วม ถาม-ตอบ แสดงความคิดเห็น ระหว่างการฝึกอบรม ผ่านสื่อสังคมเพื่อนำมา ปรับใช้ให้การฝึกอบรม สมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ จากการทำ กิจกรรม วิเคราะห์ ถอดรหัสสื่อ

กิจกรรมที่ 4				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 3 ชั่วโมง	1. การสร้างความสนใจ โดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 1.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้าร่วมเป็น สมาชิกในกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 1.2 ผู้ให้การฝึกอบรม post สถานการณ์ บน กระดานข่าวผ่าน Facebook และให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมอ่าน สถานการณ์ เพื่อกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ 1.3 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกความ คิดเห็นของตนเอง บน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook	ผู้ให้การฝึกอบรมกระตุ้น ความสนใจ ด้านเนื้อหา เพื่อท้าทายความคิด 1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม “ห้องเรียนเท่าทันสื่อ สังคม” ผ่าน Facebook 2. ผู้ให้การฝึกอบรม Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook อภิปรายความคิดเห็นเพื่อ ทราบความรู้สึกที่มีต่อ สถานการณ์หรือกิจกรรม ที่จัดขึ้น 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยกตัวอย่างสถานการณ์ ปัจจุบันเพื่อสะท้อนให้ เกิดการคิดวิเคราะห์โดย พิจารณาสถานการณ์ที่ กำหนดให้และตอบได้ว่ามี ข้อมูลอะไรบ้างและ บันทึกความคิดเห็น	Facebook โปสเตอร์/ ข้อความ	1. ความ พร้อม/ใฝ่รู้ ของผู้เข้ารับ การ ฝึกอบรม 2. การ เชื่อมโยง เนื้อหา เพื่อให้ ผู้เข้ารับ การ ฝึกอบรม คิดว่ากำลัง เรียนรู้เรื่อง อะไร

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	2. การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดาน ความคิดเห็น ผ่าน Facebook 2.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมแสดงความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook 2.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่ม สนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเพื่อ รวบรวมข้อมูล ใน Inbox ผ่าน Facebook 2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แนะนำเสนอเนื้อหาที่สรุป บนกระดานความ คิดเห็นผ่าน Facebook	ศึกษาเนื้อหาที่จัดเตรียม ไว้ในเรื่อง “การประเมิน ค่าและสร้างสรรค์สื่อ” โดยให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมกระทำดังนี้ 1. ศึกษาเนื้อหาใน รูปแบบผ่านสื่อสังคม ระหว่างการศึกษาต้อง ร่วมกันถาม-ตอบ ผ่าน ระบบ Facebook เพื่อ แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน 2. นำเสนอผลงานที่ ต้องการผลย้อนกลับ	ตัวอย่าง หัวข้อข่าว ในรูปแบบ ข้อความ พาดหัวข่าว	1. ทำให้รู้ว่า สื่อที่ นำเสนอมี คุณภาพทั้ง ด้านเนื้อหา หรือวิธีการ นำเสนอ 2. สามารถ เลือกรับ สื่อได้และ นำไปใช้ได้ อย่างถูกวิธี

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	3. การอธิบายและลง ข้อสรุป ทำกิจกรรมบน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 3.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมศึกษาข้อมูล จากสื่อแต่ละประเภท เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความ และรูปภาพ เป็นต้น บนกระดานข่าวผ่าน Facebook 3.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทำ Workshop เข้าร่วมกลุ่มสนทนา อภิปรายเพื่อคัดเลือก/ ปัจจัยสาเหตุหาข้อสรุป ร่วมกัน ตัวแทนบันทึก ความคิดเห็นบน กระดานข่าวผ่าน Facebook	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุป เนื้อหา มีการใช้คำถาม กระตุ้น การคิดหาสาเหตุ และเสนอแนวทางเลือก 1. นำเสนอความรู้ เพื่อทำ Workshop รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง เท่าทัน สังคม 2. ฝึกปฏิบัติ/อภิปราย/ ระดมความคิดเห็น	ตัวอย่าง หัวข้อข่าว ในรูปแบบ ข้อความ พาดหัวข่าว	ตีความ เนื้อหาสื่อ วิเคราะห์ทำ ความเข้าใจ ความ คิดเห็นของ ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 1 ชั่วโมง	<p>4. การขยายความรู้ อภิปรายและนำเสนอ โดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>4.1 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเข้ากลุ่ม สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่ได้จากการทำ Workshop ปัจจัย สาเหตุหาข้อสรุปร่วมกัน ตัวแทนบันทึกความ คิดเห็นบนกระดานข่าว ผ่าน Facebook</p> <p>4.2 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมบันทึกและ นำเสนอโดยใช้ Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p> <p>4.3 ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมร่วมหาแนว ทางการปฏิบัติผ่าน กระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook</p>	<p>กิจกรรมหรือสถานการณ์ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับ ความรู้ใหม่ โดยการ อธิบายและยกตัวอย่าง ประกอบ</p> <p>1. นำเสนอ Workshop แต่ละกลุ่ม</p> <p>2. อภิปราย / ระดมความ คิดเห็น</p> <p>3. หาแนวทางการปฏิบัติ ต่อสื่อที่พบเห็น</p>	<p>Google Slide แชร์ URL ผ่าน Facebook</p>	<p>ผลงาน นำเสนอแต่ ละกลุ่มที่บ่ง บอกถึง ความ คิดเห็นของ ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม</p>

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 30 นาที	5. การประเมินผลโดย ใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชนจ์ URL ผ่าน Facebook 5.1 ผู้เข้าอบรมนำ ผลสรุปมาเป็นข้อมูล สำหรับการฝึกอบรมใน กิจกรรมต่อไป	พิจารณาสังเกตจากการมี ส่วนร่วม ถาม-ตอบ และ การแสดงความคิดเห็น ระหว่างการฝึกอบรมผ่าน สื่อสังคมเพื่อนำมาปรับใช้ ให้การฝึกอบรมสมบูรณ์	Google Form	ผลสัมฤทธิ์ กิจกรรม รู้เท่าทันสื่อ เท่าทัน ตนเอง เท่าทันสังคม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล

ขั้นประเมินผล หลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมครบทั้ง 4 กิจกรรม ผู้ให้การฝึกอบรมจะกำหนดวัน และเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม อุปสรรคในการฝึกอบรม มีการทบทวนเนื้อหา แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อการสรุปผล และประเมินผลหลังการฝึกอบรมแบบออนไลน์ ดังนี้

1. แบบประเมินความรู้เท่าทันสื่อ หลังการฝึกอบรม
2. แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม

ขั้นตอนการประเมินผล				
วัน/เวลา	ขั้นตอนการอบรม	กิจกรรม	สื่อ	ผลที่ได้
สัปดาห์ที่ 5 เวลา 3 ชั่วโมง	1. อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ประเมินผลเชิง คุณภาพแบบ Focus Group	1. แบบบันทึก Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	ความคิด คิดเห็น/ ความรู้สึก เกี่ยวกับเรื่องที่ ฝึกอบรม
	2. ประเมิน ความสามารถรู้เท่า ทันสื่อ หลังฝึกอบรม	2. ประเมินทักษะ การรู้เท่าทันสื่อหลัง ฝึกอบรม	2. แบบวัด ความสามารถ รู้เท่าทันสื่อ Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	2. ผลประเมิน ความ สามารถรู้เท่า ทันสื่อหลัง ฝึกอบรม
	3. ประเมินความพึง พอใจ	3. ประเมินความพึง พอใจรูปแบบการ ฝึกอบรม	3. แบบประเมิน ความพึงพอใจ Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook	3. ความคิดเห็น เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมผ่านสื่อ สังคม

การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ไปปฏิบัติ

1. วิธีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบรายละเอียดของการฝึกอบรมที่มีต่อการพัฒนาตนเอง และองค์กร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการฝึกอบรม

1.2 การดำเนินการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูนั้น ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ มีส่วนจำเป็นที่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน แก้ไขปัญหา เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ สถานที่ คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1.3 หน่วยงานอาชีวศึกษา ให้บุคลากรครูดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนทั้งในส่วนขอขั้นตอนของการปฐมนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผล เพราะต้องใช้เวลาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดสรรเวลาเพื่อร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม โดยอาจเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสม

1.4 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องมีทัศนคติที่ดี และเต็มใจในการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม กับ ผู้ให้การฝึกอบรม รวมถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ กับการคัดเลือกครูมาพัฒนาทักษะความรู้เท่าทันสื่อ ต้องเลือกผู้ที่มีความรู้พื้นฐานและมีแนวโน้มที่พัฒนาตนเองไปข้างหน้า รวมถึงต้องทำงานกับผู้อื่นได้

1.5 ระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน และแต่ละกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของกิจกรรม ดังนั้นควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนในการตัดสินใจกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

2. เงื่อนไขการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไปใช้

2.1 การนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไปใช้ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในการให้ความร่วมมือในการผลักดันให้บุคลากรสามารถเข้าถึงกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จตามที่ตั้งไว้

2.2 หน่วยงานอาชีวศึกษามีความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ปัญหาด้านเทคนิคหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบปัญหาการใช้งานผ่านสื่อสังคม

2.3 รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 5) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 6) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 7) การประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งหากจะนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบนี้ ซึ่งต้องนำไปใช้ควบคู่กับขั้นตอนการฝึกอบรมและกิจกรรมการฝึกอบรม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล และอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อรับรองและนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

สรุปผล

จากการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 59.9 และเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 มีอายุ 26-30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 รองลงมาคือ 31-35 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8 และปริญญาโท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 สอนอยู่ที่วิทยาลัยนครราชสีมา และวิทยาลัยอาชีวศึกษา นครราชสีมา เท่ากัน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และวิทยาลัยหลวงพ่อกุณาฯ วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา และวิทยาลัยการอาชีพปากช่อง เท่ากัน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ดำรงตำแหน่งครูอัตราจ้าง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาคือ ข้าราชการ/ครูผู้ช่วย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ใช้ Smartphone เป็นอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมาคือ Laptop/Notebook จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1

สภาพปัญหาและความต้องการของการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมฯ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านกระบวนการฝึกอบรม ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2 และเคยเข้ารับการ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อย ละ 28.8 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 225 คน คิด เป็นร้อยละ 82.1 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ไม่เคยได้รับการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 และเคยได้รับการสอบถามความต้องการก่อนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 การฝึกปฏิบัติ เป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการ ฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps) จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ การสาธิต จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 ช่วงเวลาวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมาคือ ช่วงเวลาทำงาน (จันทร์-ศุกร์) จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 ระยะเวลาที่

เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์ คือ 3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ 2 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 วิธีการปฐมนิเทศ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรใช้แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม หรือ ห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 รองลงมาคือ แบบ Vdo ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps) จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 การดำเนินการปฐมนิเทศ ควรมีการแนะนำรูปแบบการฝึกอบรม จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 รองลงมาคือ ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/ การประเมินผล จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 วิธีการทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม ควรใช้การทดสอบแบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาคือ แบบปฏิบัติการในห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 เคยใช้งาน Google Apps จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 84.3 และไม่เคยใช้งาน Google Apps จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ใช้งาน Gmail จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมาคือ Google Map จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ใช้ Facebook เป็นช่องทางการอัปเดตข้อมูล กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 92 รองลงมาคือ Line จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 ใช้ Facebook เป็นช่องทางการรับเอกสารการฝึกอบรม จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ Line จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ไม่มีปัญหา ในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่าย จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 และมีปัญหา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6

ด้านการใช้สื่อสังคม เคยใช้สื่อสังคม จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 และไม่เคยใช้สื่อสังคม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 เคยใช้ Facebook จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ Line จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 97.4

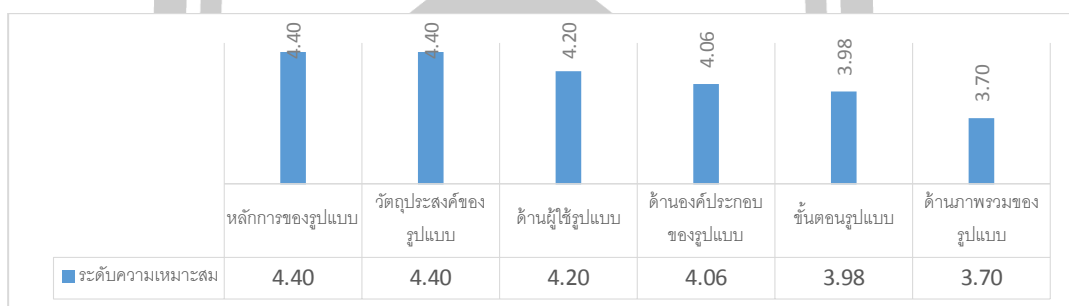
ด้านความรู้เท่าทันสื่อ สิ่งที่ไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าทันสื่อ คือ การเป็นภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันตนเองจากการโน้มน้าวใจของสื่อ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ สร้างความตระหนักต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 การตีความ จากสื่อที่น่าเสนอ สามารถบอกได้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไร จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมาคือ สามารถยกตัวอย่างเนื้อหาได้ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ต้องการรับข้อมูล ข่าวสารประเภท คลิปวิดีโอ จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมาคือ รูปภาพ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 และต้องการเข้าถึงสื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ Social Media (สื่อสังคมออนไลน์) จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 รองลงมาคือ โทรศัพท์ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3

ผลการสร้างร่างรูปแบบการฝึกอบรมฯ ประกอบด้วยองค์ประกอบและขั้นตอน ดังนี้

องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้ให้การฝึกอบรม 5) บทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรม 6) บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม 7) วิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมในการฝึกอบรม 8) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 9) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 10) การประเมินผลการฝึกอบรม

ขั้นตอนการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม 2) จัดเตรียม 3) ชั้นปฐมนิเทศ 4) ชั้นฝึกอบรม ซึ่งในขั้นนี้ จะแบ่งออกเป็น 4.1) การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 4.2) การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook 4.3) การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็นผ่าน Facebook 4.4) การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.5) การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แชร์ URL ผ่าน Facebook และ 5) ชั้นประเมินผล

ผลการตรวจสอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

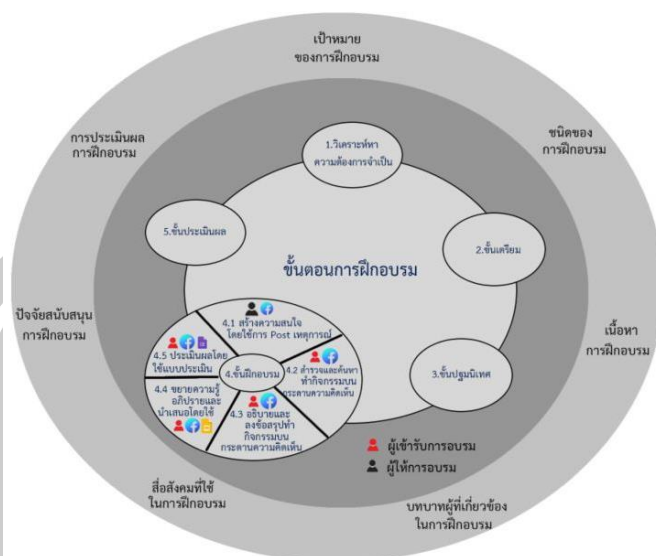
ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านผู้ใช้รูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านองค์ประกอบรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสมขั้นตอนรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านภาพรวมของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.70 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ผลการรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมในระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย 4.46 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.83 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านผู้ใช้รูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านองค์ประกอบรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.52 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมขั้นตอนรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.57 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านภาพรวมของรูปแบบ ระดับความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และระดับความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 5) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 6) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 7) การประเมินผลการฝึกอบรม และขั้นตอนการฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม 2) ชั้นเตรียม 3) ชั้นปฐมนิเทศ 4) ชั้นฝึกอบรม ซึ่งในชั้นนี้ จะแบ่งออกเป็น 4.1) การสร้างความสนใจโดยใช้การ Post เหตุการณ์ผ่าน Facebook 4.2) การสำรวจและค้นหา ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.3) การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.4) การอธิบายและลงข้อสรุป ทำกิจกรรมบนกระดานความคิดเห็น ผ่าน Facebook 4.5) การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผ่าน Google Form แשר์ URL ผ่าน Facebook และ 5) ชั้นประเมินผล

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. องค์ประกอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบเปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า 1) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกอบรม มีระดับความเหมาะสมและความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.83 2) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของการฝึกอบรม มีระดับความเหมาะสมและความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.67 ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ พรสีมา (2537) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

ประกอบด้วย 6 ประการ คือ (1) เป้าหมายของหลักสูตร เป็นสิ่งที่มุ่งหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม หรือสิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กรอันเป็นผลสืบ เนื่องมาจากการฝึกอบรม (2) วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม ต้องเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย พฤติกรรมที่สังเกตได้ สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมและเกณฑ์ในการประเมินผล (3) โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา เป็นการกำหนดรายวิชา และหัวข้อวิชาในแต่ละรายวิชาที่จะต้อง มีในการฝึกอบรม (4) วิธีการฝึกอบรม เป็นการกำหนดวิธีการเทคนิคที่จะนำมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม อาจกระทำได้หลายวิธีด้วยกันเพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดวิธีการต้อง สอดคล้องกับลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและควรเป็นวิธีที่ ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติ (5) ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นการ กำหนดว่าตลอดหลักสูตรจะต้องใช้เวลานานานเท่าใด และแต่ละวิชาต้องใช้เวลาเพียงใด (6) การวัดประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม และ

3) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม มีระดับความเหมาะสมและ ความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.67 ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2537) ที่กล่าวว่า การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีการฝึกอบรมเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในหลักสูตรอบรมที่เน้น ถึงบทบาทของนักฝึกอบรมหรือวิทยากรและผู้เข้าอบรม ในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์และการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละวันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการฝึกอบรม ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร 2. ขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับ การวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า 1) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชั้น ปฐมนิเทศการฝึกอบรม มีระดับความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 5.00 และมีระดับความถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.83 ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันเทคโนโลยีแห่งบริติช แวนคูเวอร์ โคลัมเบีย ได้เสนอรูปแบบการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม (BCTI Curriculum Development Model) (ยุทธ ไกยวรรณ, 2545) ที่กล่าวว่า การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้นั้น ก่อนการนำไปใช้จะต้องจัดปฐมนิเทศ ผู้สอน วิทยากร ที่จะไป ถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เข้าใจตรงกันในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการอบรม การวัดผลหรือ การติดตามผลการฝึกอบรม 2) การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการฝึกอบรม มีระดับ ความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.83 และมีระดับความถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.67 ซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ จุ้ยโต (2544) และสมคิด บางโม (2544) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนการฝึกอบรม ต้องประกอบด้วย 1. การสำรวจ ความต้องการด้านการฝึกอบรม 2. การวางแผนและเตรียมความพร้อมด้านการฝึกอบรม 3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม 4. การดำเนินการด้านการฝึกอบรม 5. การติดตามประเมินผล การฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานอาชีวศึกษามีความพร้อมด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ปัญหาด้านเทคนิคหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบปัญหาการใช้งานผ่านสื่อสังคม

1.2 ในการนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสังกัดอาชีวศึกษา และมีกรตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 คน และด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 5 คน รับรองรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน และด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน จึงทำให้ได้ข้อมูลรูปแบบการฝึกอบรมที่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ 1) เป้าหมายของการฝึกอบรม 2) ชนิดของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม 5) สื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรม 6) ปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรม และ 7) การประเมินผลการฝึกอบรมซึ่งหากจะนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบนี้ ซึ่งต้องนำไปใช้ควบคู่กับขั้นตอนการฝึกอบรมและกิจกรรมการฝึกอบรม

1.3 กิจกรรมในขั้นตอนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม ควรมีความหลากหลาย ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เลือกศึกษาฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสม อีกทั้งกิจกรรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่เพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีสอดคล้องกับเนื้อหาการฝึกอบรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมาไปใช้กับอาชีวศึกษาอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นจากครูในสถานศึกษาก่อนนำไปปรับใช้กับการฝึกอบรมจริง ในด้านเนื้อหาที่จะฝึกอบรมเพื่อส่งผลให้ครูเกิดทักษะความรู้เท่าทันสื่ออย่างแท้จริงและตรงกับความต้องการในขณะนั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ต่อติด. (2544). ผลการฝึกกระบวนการสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์. (2559). ผลงานทางวิชาการ. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://teacherkobwit2010.wordpress.com>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 2559].
- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2551). การจัดการความรู้เบื้องต้นเรื่องการสื่อสารชุมชน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติพงษ์ หมอกมุงเมือง. (2546). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะภาคปฏิบัติในวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องแสงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยเสริมกิจกรรมการออกแบบการทดลอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2537). การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เครือวัลย์ ลีมอภิชิต. (2531). หลักและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและพัฒนา : แนวทางและการวางแผนการเขียนโครงการ. กรุงเทพฯ : สยามศิลป์การพิมพ์.
- งามรัตน์ มีจันที. (2558). การนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมในงานด้วยเทคนิคการสอนงานเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and Development). กรุงเทพฯ : พีเอ ลิฟวิ่ง.
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2554). เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียน. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.muallimthai.com>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 2559].

- จิตนวิร์ คล้ายสังข์. (2554). *หลักการออกแบบเว็บไซต์ทางการศึกษา : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- จุฑามาศ เฮงประเสริฐ. (2556). *การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- จูไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2554). *เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network)*. [ออนไลน์].
ได้จาก : http://ngnforum.ntc.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=76&Itemid=1. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 2559].
- ช่อทิพย์ ศรีสุคนธ์รัตน์. (2555). *การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสนทนาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). *การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง*. นนทบุรี : สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2542). *การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์.
- จิตพล เชื้อไพบูลย์. (2560). *การนำเสนอรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สื่อสังคมสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ญาณินา แฉมพลอย. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการสืบสอบแบบชั้นชม จากกรณีตัวอย่างที่มีต่อการคิดขั้นสูงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 : การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมออนไลน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิระ ประवालพุกษ์. (2558). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิตเทศก์ สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. (2546). *กลยุทธ์การสร้างองค์ความรู้คุณภาพ*. กรุงเทพฯ : ธรรมกมล.

- ณัฐพล บัวอุไร. (2554). รายงานการวิจัยในชั้นเรียนผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองวิชาการสร้างงานสื่อผลมเรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการลำลูกกา. ปทุมธานี : โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา.
- โตมร อภิวันทนากร. (2552). *คู่มือจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ปินโต พับลิชชิง.
- ธนภัทร ยีชะเด. (2558). *เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) กับการใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.kroobannok.com/blog/29071>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 2559].
- ัญญา ผลอนันต์. (2546). *การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล : แนวทางสร้างความพึงพอใจแก่พนักงาน*. กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ัญวัฒน์ กาบคำ. (2553). *ความหมายของ Social Media*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://krnum.wordpress.com/2010/06/02/social-network/>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 2559].
- นฤมล นิราทร. (2543). *การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวลจันทร์ ปุยะกุล. (2551). *โรงงานแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาเส้นทางแห่งนวัตกรรมการอาชีวศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2542). *กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : หาดทิพย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ ไพรินทร์. (2530). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาองค์กร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปกรณ์ ประจัญบาน และคณะ. (2558). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 17(1), 33-48.
- ประสงค์ ราชณสุข. (2532). *รายงานการวิจัยการศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะการพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา*. กรุงเทพฯ : เพียรเจริญ.
- ประสาธต เนื่องเฉลิม. (2557). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ชั้น*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ประเสริฐ รวยเลิศ. (2552). *การประเมินผลโครงการฝึกอบรมหมอดินอาสา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 กรมพัฒนาที่ดิน*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2555). เสวนา “สื่อออนไลน์กับนักสิทธิมนุษยชน”. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 ตุลาคม 2559].
- พงศ์ หรดาล. (2559). *การวางแผนการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พรพรรณ พึ่งประยูรพงศ์. (2547). *ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์อาภากร. (2557). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พัฒนา มรกตสินธุ์. (2555). *ทางด่วนสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : อนิเมทกรุ๊ป.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2541). *กลยุทธ์ในการฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2554). *การเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2553). *การตลาดแนวใหม่ผ่าน Social Media*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2545). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุพาศรี ไพวรรรณ. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนววารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(1), 131-139.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2554). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรชัย คุรุจิต. (2554). *10 แนวทางรู้เท่าทันสื่อ ประยุกต์ใช้ในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก.
- วาสนา จิรมงคลเลิศ. (2550). *การประเมินผลโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร อาวะกุล. (2540). *การฝึกอบรม : คู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ผลมุล. (2539). *การสรรหาการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : เวิลด์ แอนด์อาร์ท แอดเวอร์ไทซิ่ง.

- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2554). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เศรษฐพงษ์ มะลิสุวรรณ. (2553). *เครือข่ายสังคม*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://vcharkarn.com/varticle/40698/>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 23 กรกฎาคม 2560].
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2548). *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเผยแพร่ ขยายผล และอบรมรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูง*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). *คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2553). *แนวปฏิบัติ เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.newsboardcatingcouncil.or.th/?page_id=2929. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 สิงหาคม 2559].
- สมคิด บางโม. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). *เทคนิคการจัดการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมนึก ภัททิยธานี. (2557). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร เรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). *การรู้เท่าทันสื่อ วิเคราะห์ตลาดโทรคมนาคม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. (2560). *ทะเบียนประวัติ*. นครราชสีมา : สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.
- สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน. (2558). *ปฏิรูปการศึกษาในมุมมองของประชาชน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีด.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์. (2552). *วิธีสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุนทร พูนเอียด. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการบริหารการพัฒนา
ชนบทสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร. (2556). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ :
วีเจ พรินติ้ง.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2559). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2544). *การฝึกอบรมเชิงระบบ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรพรรณ พรสีมา. (2537). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณ รักธรรม. (2557). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อาชัญญา รัตน์อุบล. (2540). *กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล. (2559). *เปิดประตูสู่การเรียนรู้เท่าทันสื่อ : แนวคิดทฤษฎีและประสบการณ์
รู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาพ*. นนทบุรี : โครงการสื่อสร้างสรรค์สุขภาพ.
- อุษา บิ๊กกันส์. (2555). *การเรียนรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่าย
สังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต*, 9-10(16-17), 120-140.
- Aulls, M.W. and B.M. Shore (2007). *Inquiry in Education*. New Jersey : Prentice-Hill.
- Barman, C. (1989) The 5E Learning Cycle : Making It Work. *Science and Children*, 26(7),
28-31, April.
- Beebe, S.A. and others. (2004). *Training and Development : Enhancing
Communication and Leadership Skills*. Boston : Allyn and Bacon.
- Bock, S. (1993). Developing Materials for the Study of Literature. *English Teaching
Forum*, 31(3), 2-4.
- Boissevain, J. (1974). *Friends of Friends : Network, Manipulators and Coalitions*.
Oxford : Basil Blackwell.
- Borgatta, E.F. and M. Borgatta. (1992). *Encyclopedia of Sociology*. New York :
Macmillan.

- Boyd, D.M. and N.B. Ellison. (2014). Social Network Sites: Definition. [online]. Available from : <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>. [accessed 12 September 2017].
- Bruce, S. and S. Yearley. (2006). *The SAGE Dictionary of Sociology*. London : SAGE.
- Buckingham, D. (2003). *Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture*. Cambridge : Polity Press.
- Considine, D. Horton, J. and G. Moorman. (2009). Teaching and Reading the Millennial Generation through Media Literacy. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 52(6), 471-481.
- Flippo, E. (1970). *Management : A Behavioral Approach*. Boston : Allyn and Bacon.
- Good, H.G. (1973). *A History of American Education*. New York : Macmillan.
- Good, C.V. (2013). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Gunawardena, C.N. and others. (2009). A Theoretical Framework for Building Online Communities of Practice with Social Networking Tools. *Education Media International*, 46(1), 3-16.
- Halfdan, F. (2009). *UNESCO Strategy on Technical and Vocational Education and Training (TVET)*. Born : Gernamy.
- Hobbs, R. (1996). *Expanding The Concept Of Literacy, Media Literacy in the Information Age*. [online]. Available from : <http://interact.uoregon.edu/MediaLit/mlr/readings/articles/hobbs/expanding.html>. [accessed 12 September 2017].
- Hobbs, R. and R. Froast. (2002). *Measuring the Acquisition of Media Literacy Skills*. [online]. Available from : <http://www.frankwbaker.com/hobbsfrost.doc>. [accessed 12 September 2017].
- James, R. and J. Beck. (2004). *Mind in Play : Computer Game Design as a Context for Children's Learning*. New Jersey : Lawrence Erlbaum Association.
- Joyce, B.R. and M. Weil (2000). *Models of Teaching*. Boston : Allyn and Bacon.
- Kellner, D. and J. Share. (2005). Toward Critical Media Literacy: Core Concepts, Debates, Organizations and Policy. [online]. Available from : <http://digimedjhi.pbworks.com/f/Kellner%20Critical%20Media%20Literacy%20Concepts.pdf>. [accessed 12 September 2017].

- Kirkpatrick, D. (1950). *The Kirkpatrick Model*. [online]. Available from :
<http://www.kirkpatrickpartners.com/>. [accessed 12 September 2017].
- Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Leonard, N. (1989). *Corporate Human Resource Development*. New York : Van Nostrand Reinhold Company.
- Livingstone, S. (2007). Evaluating the Online Risks for Children in Europe. *Telos*, 73(1), 52–69.
- Manfred, T. and W. Jennifer W. (2004). *Vocational Education and Training-Key to the Future*. Luxemborug : Publications of the European Communities.
- Marquez, R. (2011). *Analysis of Social Networking : Good Idea or Not?*. New Jersey : Prentice-Hill.
- Nadler, L. (2004). *Curriculum : Design and Development*. New York : Harcourt Brace.
- Nielsen Valerie Anne. (2001). The Intergration of Information Technology into the Elementary School Curriculum : Focus on Computer Contact Teacher. *Dissertation Abstracts International*, 6(11), 172-A.
- Odiorne, G.S. (1970). *Training by Objective : An Economic Approach to Management Training*. New York : Mcmillan.
- Potter, W.J. (2014). *Media Literacy*. New Jersey : Prentice-Hill.
- Reilly, R.R. and E.L. Lewis. (1983). *Educational Psychology*. New York : Macmilan.
- Renner, J.W. and E.A. Marek. (1990). An Educational Theory Base for Science Teaching. *Journal of Research in Science Teaching*, 27(3), 241-246.
- Rosen, B., Furst S. and R. Blackburn. (2006). *Training for Virtual Teams : An Investigation of Current Practices and Future Needs*. New Jersey : Prentice-Hill.
- Sherman, A.W. and G.W. Bohlander. (1992). *Managing Human Resource*. 8th ed. Ohio : South Western.
- Silverblatt, A. (1995). *Media Literacy : Key to Interpreting Media Message*. New York : Praeger.
- Silverblatt, A. (1997). *Media Literacy : Key to Interpreting Media Messages*. New Jersey : Prentice-Hill.

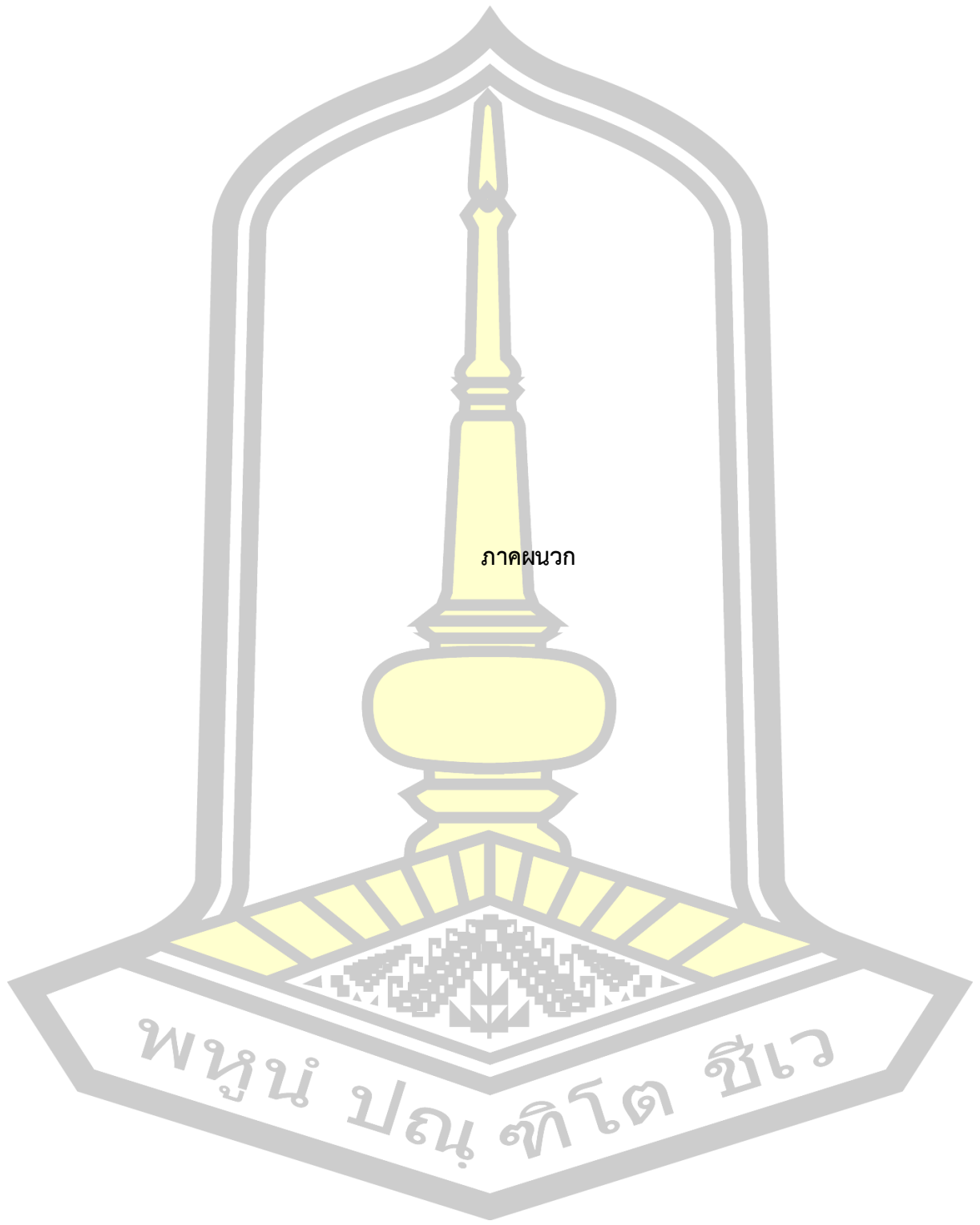
Stufflebeam, D.L. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Illinois : Peacock.

Thoman, E. and T. Jolis. (2003). *Literacy for the 21st Century : An Overview and Orientation Guide To Media Literacy Education*. [online]. Available from : www.medialit.org. [accessed 12 September 2017].

Thoman, E. and T. Jolis. (2008). *Literacy for the 21st Century : An Overview and Orientation Guide To Media Literacy Education*. Californai : Center for Media Literacy.

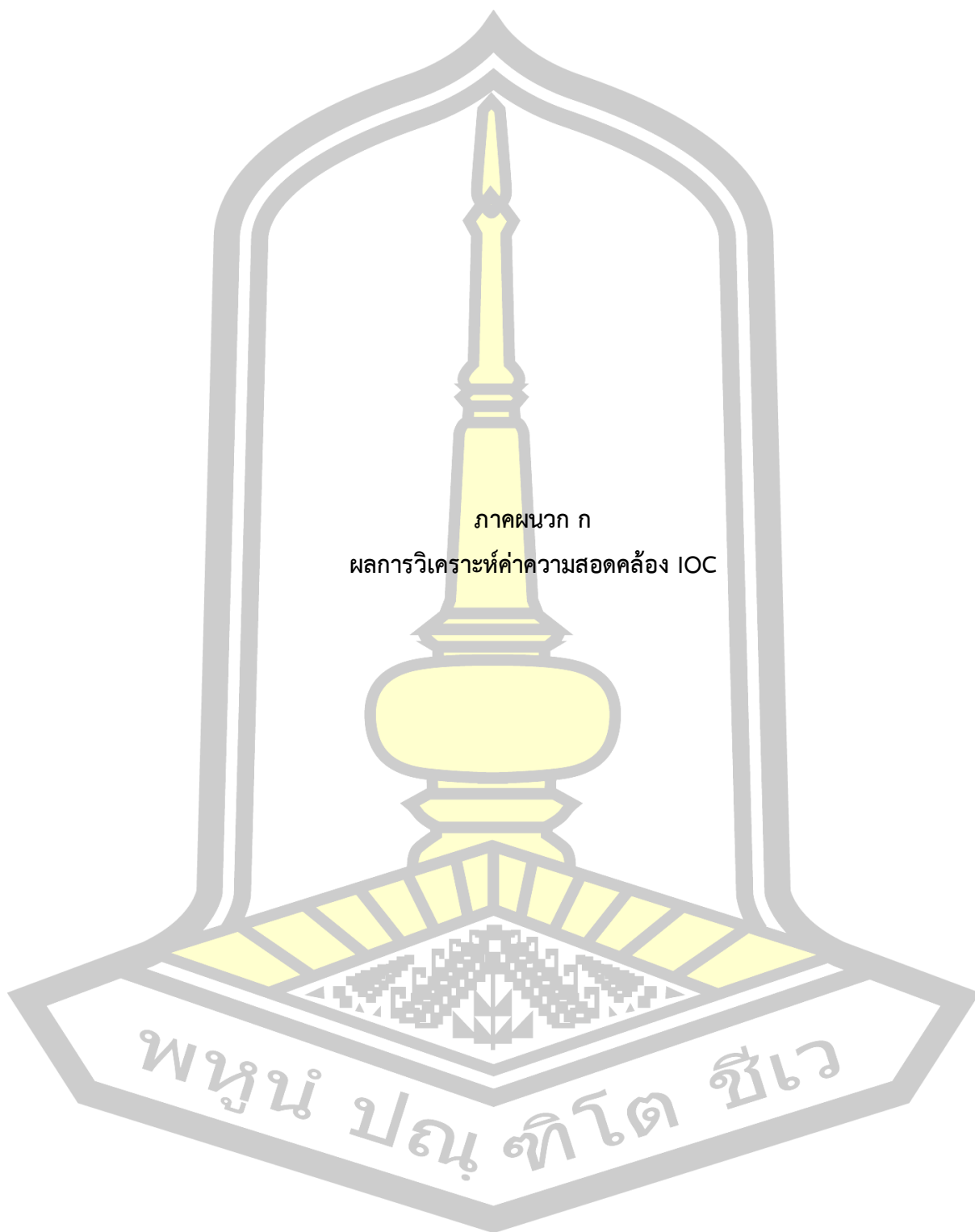
Unesco. (2009). *Mapping Media Education Policy in the World*. New York : UNESCO with Grupo Comunicar.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

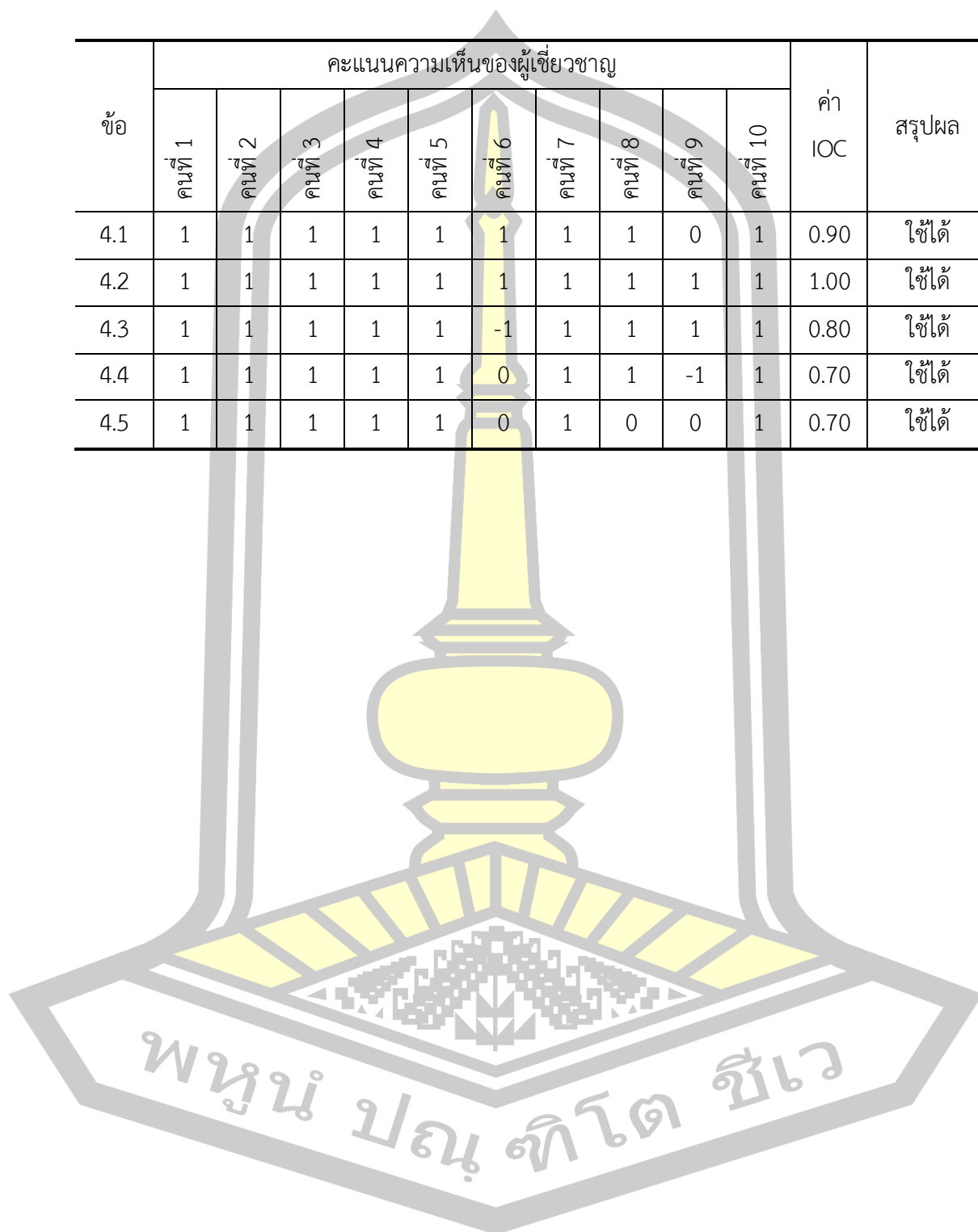

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง IOC

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 41 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8	คนที่ 9	คนที่ 10		
4.1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0.90	ใช้ได้
4.2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.3	1	1	1	1	1	-1	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
4.4	1	1	1	1	1	0	1	1	-1	1	0.70	ใช้ได้
4.5	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0.70	ใช้ได้

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนา
ความสามารถรู้เท่าทันสื่อ สำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

พหุ ประถม ชาติ ชีวะ

**แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**

ผู้วิจัย นางสาวพรปวีณ์ ฝ่าวิบาก
ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูที่เข้าร่วมการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลนี้จะได้นำไปเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบคำถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษานครราชสีมา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. การฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม หมายถึง วิธีการถ่ายทอดหรือการจัดการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพัฒนาครูส่งเสริมสมรรถภาพในการทำงานให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่ง Facebook จะเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างกลุ่มเครือข่าย ครูทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันโดยที่ Google Apps For Education เป็นเครื่องมือในการเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน การแชร์เอกสาร การใช้แฟ้มเอกสารเดียวกัน การลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลและเพื่อประหยัดเวลาในการเดินทางนอกจากนั้นยังเป็นการนำเสนอผลงาน การแสดงผลข้อมูลย้อนกลับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจในเนื้อหา สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารพยายามจะสื่อให้เห็น ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อเปรียบเสมือนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสื่อ เพื่อก่อให้เกิดทักษะ 4 รูปแบบ คือ

2.1 การเข้าถึงโดยการอ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การจดจำและเข้าใจความหมาย

2.2 การวิเคราะห์โดยใช้กลวิธีต่าง ๆ เช่น การเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง/ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น เหตุและผล การลำดับความสำคัญ

2.3 การประเมินเป็นการประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับสาร

2.4 สร้างสรรค์โดยการเรียนรู้สื่อโดยใช้ประโยชน์และมีการพัฒนาอย่างสัมพันธ์กับเทคโนโลยีสื่อใหม่และเทคโนโลยีสื่อเก่า ครูที่รู้เท่าทันสื่อจะสามารถอธิบายถึงบทบาทที่สื่อถ่ายทอดให้เห็น จะเข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติของสื่อ และจะใช้สื่อชนิดต่าง ๆ อย่างถูกวิธีและเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 25 ปี 26-30ปี 31-35ปี
 36-40ปี 41-45ปี 46-50ปี
 51-55ปี 56-60ปี 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาตรี (ระบุ วิชาเอก/สาขางาน).....
 ปริญญาโท (ระบุ วิชาเอก/สาขางาน).....
 ปริญญาเอก (ระบุ วิชาเอก/สาขางาน).....
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. สถานที่ทำงาน

- วท.นครราชสีมา วท.พิมาย วอศ.นครราชสีมา
 วท.หลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ วท.บัวใหญ่ วช.นครราชสีมา
 วท.สุรนารี วท.ชุมพวง วช.นครราชสีมา
 วท.ปักธงชัย วท.ปากช่อง วบท.นครราชสีมา

5. ตำแหน่ง

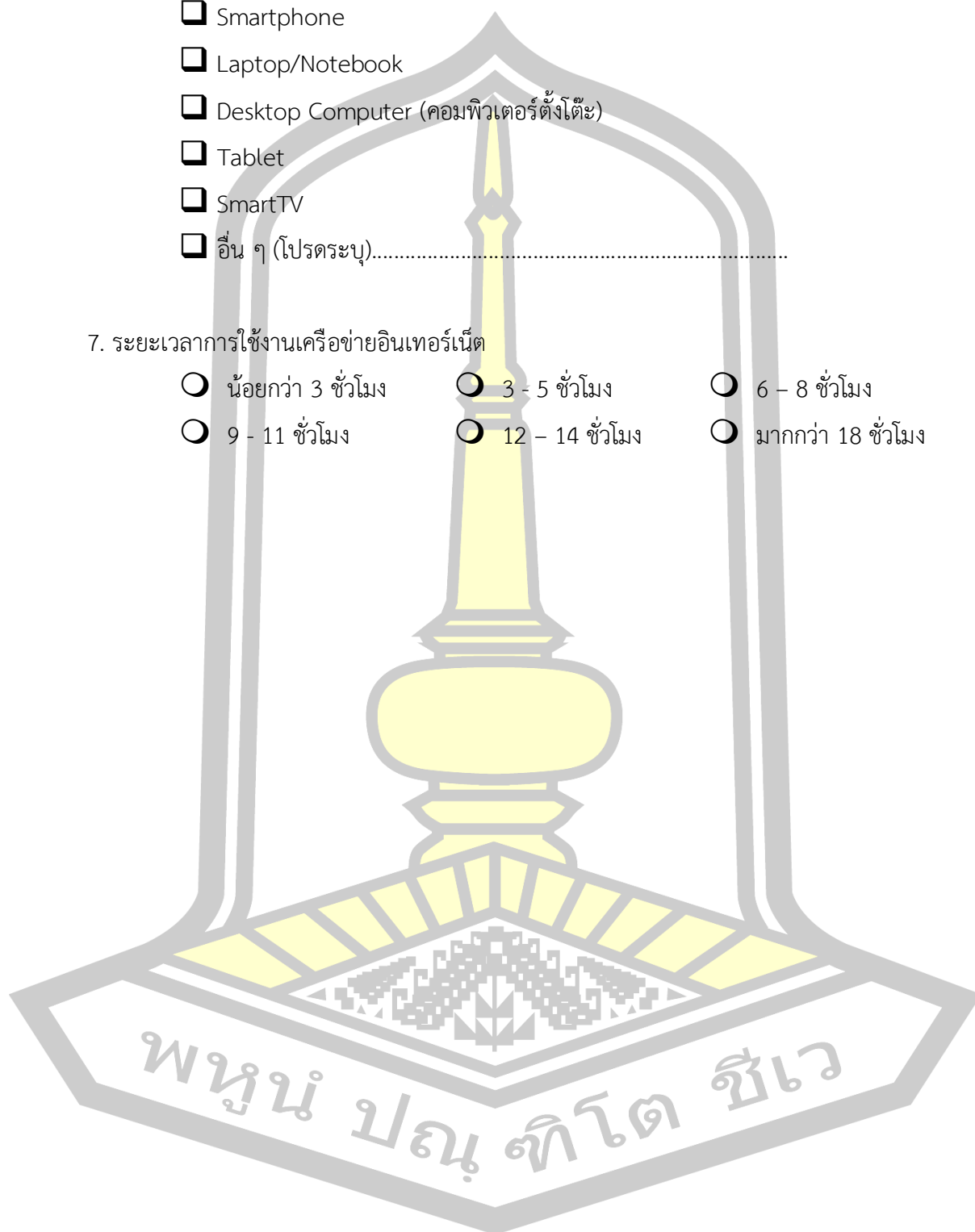
- ข้าราชการ/ครูผู้ช่วย พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. อุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- Smartphone
- Laptop/Notebook
- Desktop Computer (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ)
- Tablet
- SmartTV
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

- น้อยกว่า 3 ชั่วโมง
- 3 - 5 ชั่วโมง
- 6 - 8 ชั่วโมง
- 9 - 11 ชั่วโมง
- 12 - 14 ชั่วโมง
- มากกว่า 18 ชั่วโมง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษานครราชสีมา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริงในแต่ละหัวข้อ

2. กระบวนการฝึกอบรม

2.1 ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงานมาก่อนหรือไม่

- ไม่เคย
- เคย โปรดระบุเรื่องที่ท่านเคยฝึกอบรมในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา
- 1.....
- 2.....
- 3.....

2.2 ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย/ผ่านเว็บ/ผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่

- ไม่เคย
- เคย โปรดระบุช่องทาง
- Web Based Training (การฝึกอบรมผ่านเว็บ).....
- Social media (สื่อสังคม).....
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.3 ก่อนท่านเข้ารับการฝึกอบรม หน่วยงานที่จัดเคยสอบถามความต้องการของท่านหรือไม่
ด้วยวิธีการใด

- ไม่เคย
- เคย วิธีการที่เคยได้รับการสอบถาม
- สอบถามด้วยแบบสอบถาม
- สอบถามด้วยการสัมภาษณ์
- สอบถามด้วยปากเปล่า/โทรศัพท์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.4 รูปแบบการฝึกอบรมที่ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมกับการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook/Google Apps) (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แบบบรรยาย
- แบบฝึกทักษะ
- การฝึกปฏิบัติ
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- การสอน
- การสาธิต
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.5 ช่วงใดที่ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมในการเข้ารับการฝึกอบรมบนเครือข่าย

- ช่วงเวลาทำงาน (จันทร์-ศุกร์)
- ช่วงเวลาหยุด (เสาร์-อาทิตย์)
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.6 จำนวนวันที่เหมาะสมในการฝึกอบรมแบบออนไลน์

- 1 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน
- 1 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน
- 2 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน
- 2 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน
- 3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน
- 3 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน
- มากกว่า 3 วัน จำนวน 3 ชั่วโมง/วัน
- มากกว่า 3 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง/วัน

2.7 การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรใช้วิธีใด

- แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม หรือ ห้องคอมพิวเตอร์
- แบบ Vdo ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)
- แบบ live ผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.8 การปฐมนิเทศควรดำเนินการใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แนะนำรูปแบบการฝึกอบรม
- ชี้แจงวัตถุประสงค์
- แนะนำบทบาทหน้าที่ผู้เข้าฝึกอบรม
- แนะนำผู้ดำเนินการฝึกอบรม
- ชี้แจงเนื้อหา/ข้อกำหนด/เกณฑ์การฝึกอบรม/การประเมินผล
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.9 การทดสอบความรู้ก่อนหลังการฝึกอบรม ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณควรใช้วิธีใด

- แบบเผชิญหน้าจัดประชุมที่ห้องประชุม
- แบบปฏิบัติการในห้องคอมพิวเตอร์
- แบบผ่านสื่อสังคม (Facebook, Google Apps)
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.10 ท่านเคยใช้งาน Google App หรือไม่ อะไรบ้าง

- ไม่เคย
- เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - Google Classroom
 - Google Calendar
 - Google Docs
 - Google Drive
 - Google Form
 - Google Group
 - Google Hangout
 - Google Map
 - Google Plus
 - Google Sheet
 - Google Site
 - Google Slide
 - Gmail
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.11 ท่านต้องการให้อัพเดทข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมผ่านช่องทางใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผ่านสื่อสังคม
- Facebook
- Google Calendar
- Line
- บันทึกลง / การส่ง E-mail
- โทรศัพท์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.12 ท่านต้องการรับเอกสารการฝึกอบรมผ่านช่องทางใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- Facebook
- Google Drive
- Line
- E-mail
- ไปรษณีย์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.13 ปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรมออนไลน์/ผ่านเครือข่ายที่ท่านเคยพบด้วยตนเอง

- ไม่มีปัญหา เพราะไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมผ่านสื่อออนไลน์
- มีปัญหา (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ (คอมพิวเตอร์/สมาร์ทโฟน)
 - ด้านความพร้อมของอินเทอร์เน็ต
 - ด้านเวลาที่ไม่ชัดเจน
 - ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้เข้าร่วม
 - ด้านขาดผู้ให้คำปรึกษา/แนะนำ
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. การใช้สื่อสังคม

3.1 ท่านเคยใช้สื่อสังคมหรือไม่

ไม่เคย เคย

3.2 ท่านเคยใช้สื่อสังคมตัวใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- Facebook
- Line
- Instagram
- Twitter
- Youtube
- Pantip
- WhatsApp
- LinkedIn
- Google Docs การทำเอกสาร
- Google Sheet การทำตารางงาน
- Google Slide การนำเสนอ
- Google Site สร้างเว็บไซต์สำเร็จรูป
- Google Drive ไดรฟ์เก็บข้อมูลออนไลน์
- Google Classroom การสร้างห้องเรียน ประจำวิชา
- Google Calendar บริการด้านปฏิทิน การนัดหมาย
- Google Group การสร้างกลุ่มทำงานร่วมกัน
- Google Hangout การสนทนากลุ่ม
- Google Form การสร้างฟอร์มแบบสอบถาม
- Google Plus สื่อสังคมออนไลน์คล้าย Facebook
- Google Map บริการด้านแผนที่
- Gmail การรับ/ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ E-mail
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. การรู้เท่าทันสื่อ

4.1 ท่านคิดว่าสิ่งใดไม่จัดเป็นการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

- สร้างความตระหนักต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร
- เป็นภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันตนเองจากการโน้มน้าวใจของสื่อ
- การแสดงออกทางความคิดอย่างมีเหตุผลต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
- การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทเดียวได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์

ปัจจุบัน

4.2 เมื่อท่านได้รับข้อมูลสามารถตีความจากสื่อที่นำเสนอได้อย่างไร (เลือกได้มากกว่า

1 ข้อ)

- สามารถบอกได้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไร
- สามารถยกตัวอย่างเนื้อหาได้
- สามารถตั้งคำถามได้
- สามารถระบุเจตนาที่สื่อนำเสนอได้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4.3 ท่านรับข้อมูลข่าวสารประเภทใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- คลิปวิดีโอ
- ข้อความ
- เสียง
- รูปภาพ
- ภาพเคลื่อนไหว
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4.4 ท่านทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่ออะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- โทรทัศน์
- วิทยุ
- หนังสือพิมพ์/นิตยสาร
- โปสเตอร์
- ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่

- การโฆษณา ณ จุดซื้อ
- สื่อบุคคล
- Social Media (สื่อสังคมออนไลน์)
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

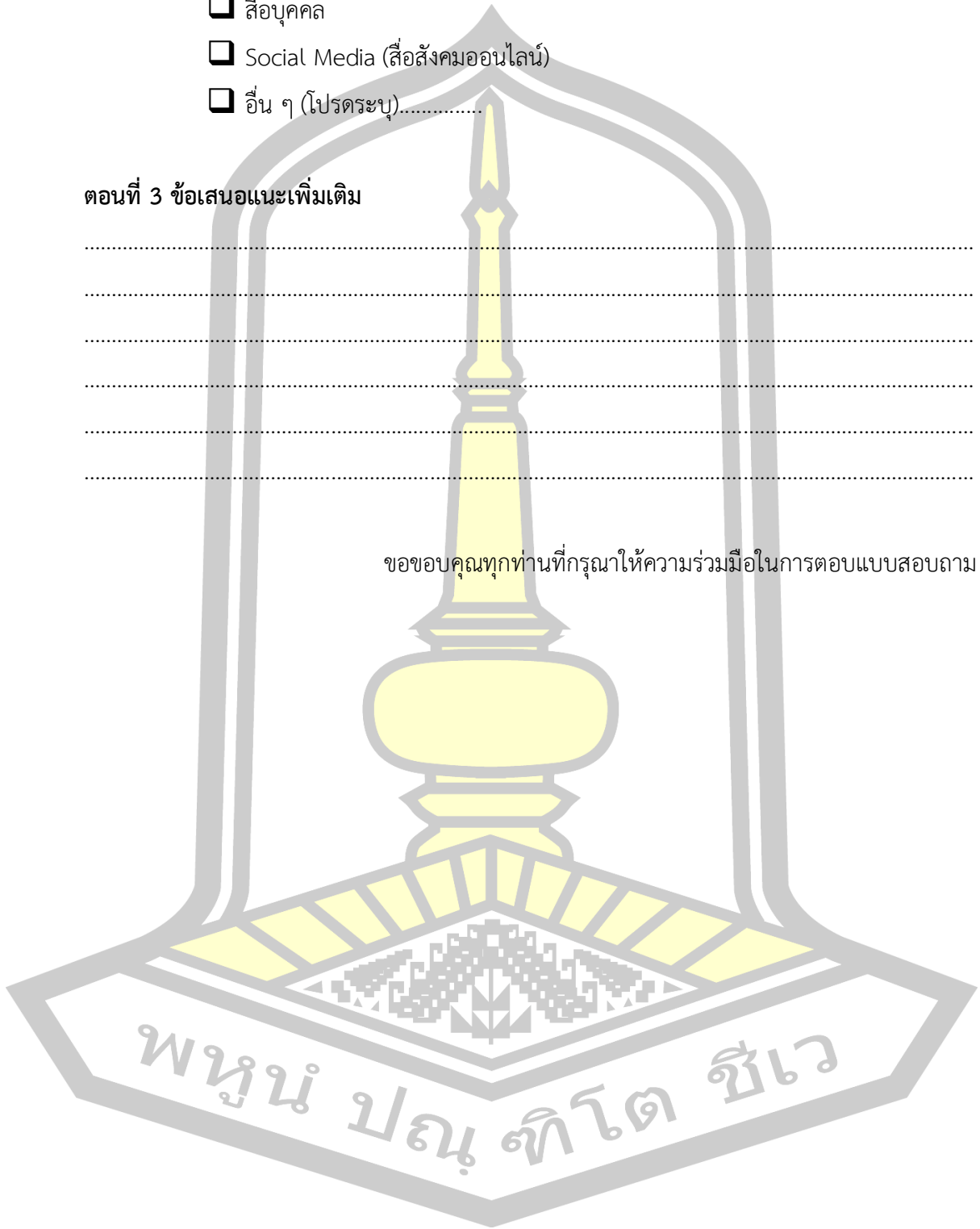
.....

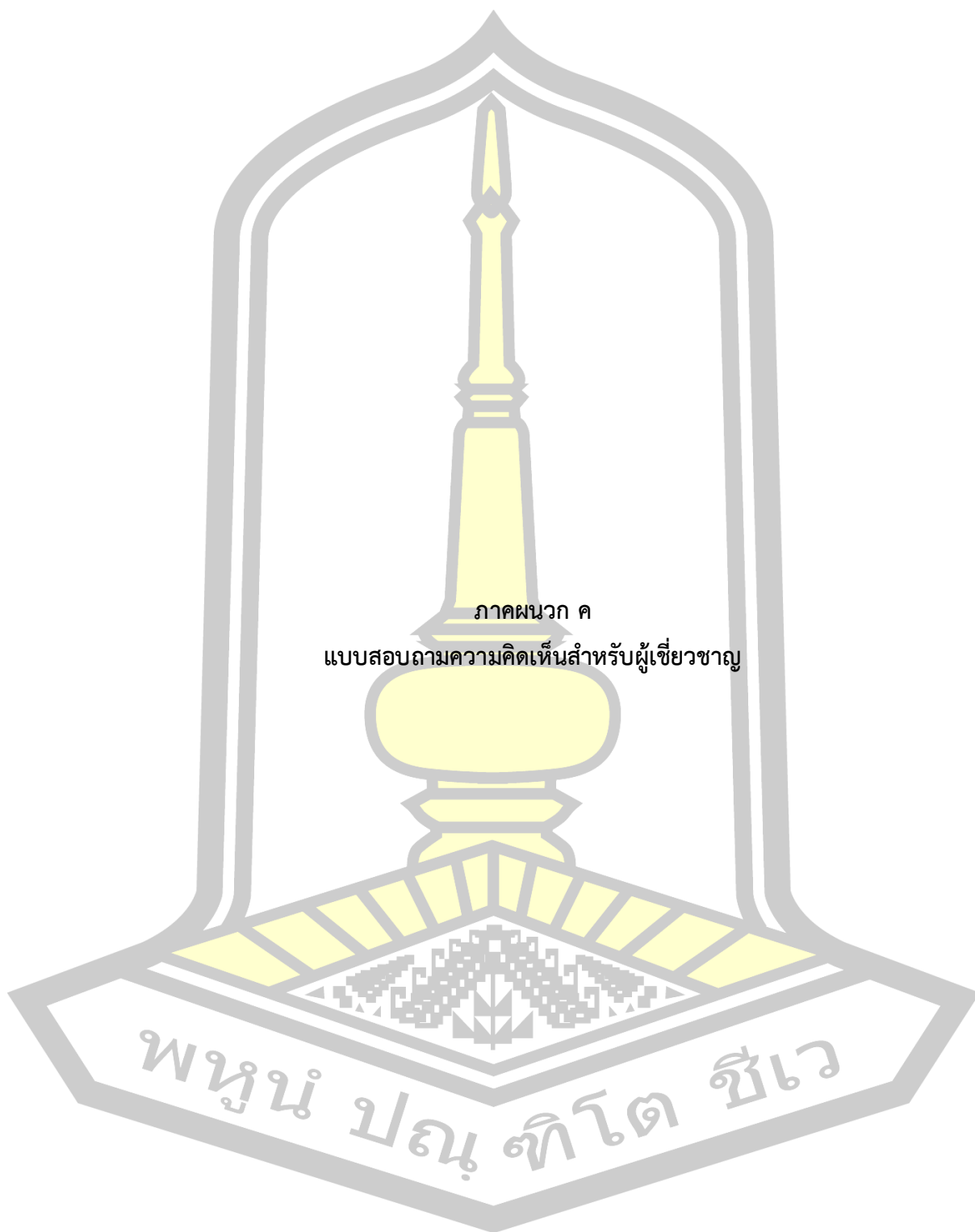
.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ
สำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษานครราชสีมา

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

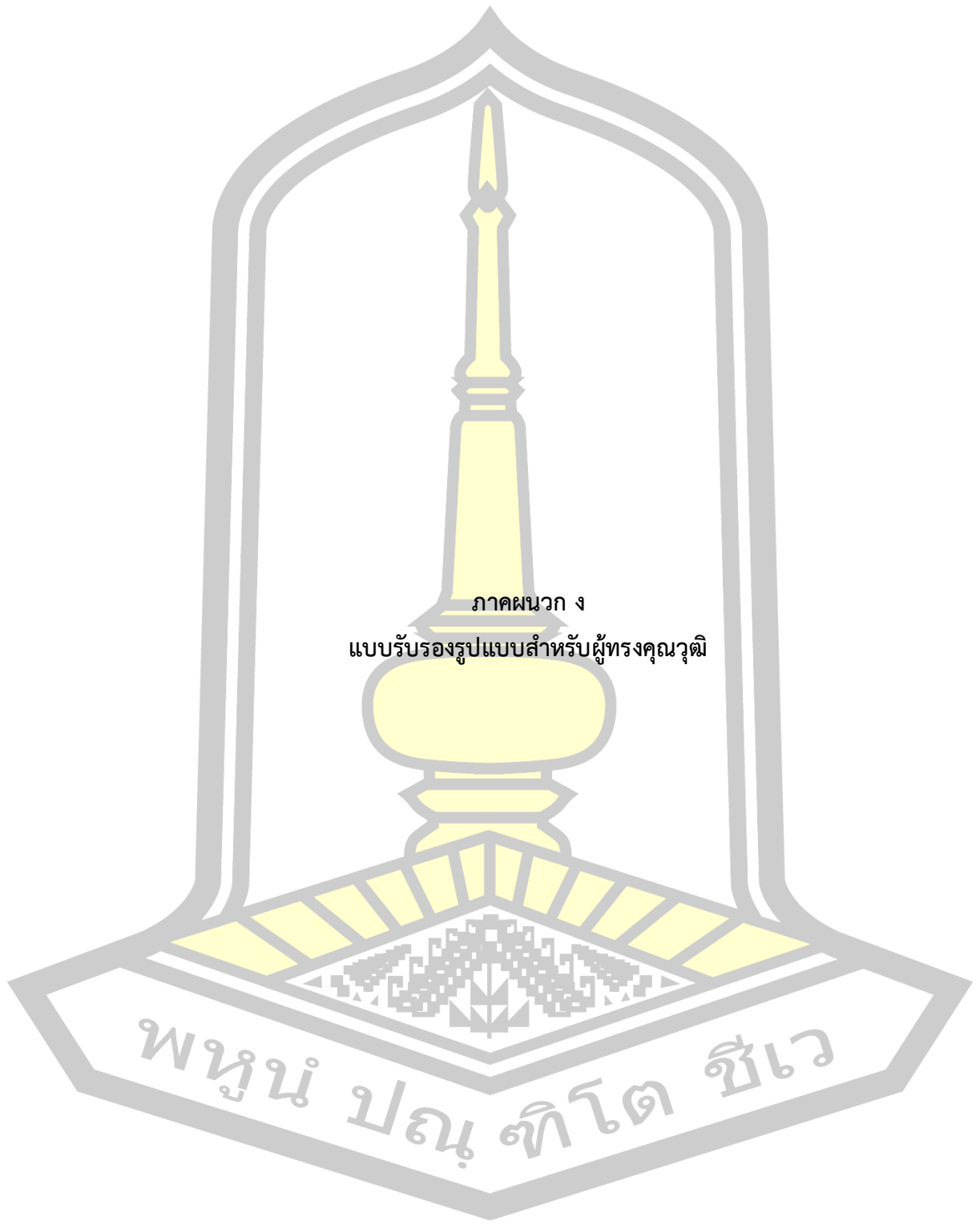
ขอให้ท่านประเมินรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษานครราชสีมา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา และความหมายของการประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นที่เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นที่เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นที่เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นที่เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นที่เหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม					ข้อควรปรับปรุง
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1.	หลักการของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม						
2.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม						

ข้อ	ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม					ข้อควรปรับปรุง
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
3.	ผู้ใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม						
4.	องค์ประกอบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถรู้เท่าทันสื่อ						
4.1	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.2	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.3	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.4	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้ให้การฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.5	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้รับการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.6	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้อำนวยการความสะดวกฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
4.7	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมมีความเหมาะสม						
4.8	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสื่อสังคมที่ใช้ในการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมมีความเหมาะสม						

ข้อ	ประเด็นการพิจารณา	ระดับความเหมาะสม					ข้อควรปรับปรุง
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
4.9	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมมีความเหมาะสม						
4.10	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมมีความเหมาะสม						
5. ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ							
5.1	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
5.2	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นเตรียมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
5.3	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นปฐมนิเทศการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
5.4	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นดำเนินการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
5.5	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นประเมินผลการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
6.	ภาพรวมของรูปแบบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปใช้ได้จริง						

ภาคผนวก ง
แบบรับรองรูปแบบสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น									
		ความเหมาะสม					ความถูกต้อง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. ความเหมาะสมของขั้นตอนของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบเปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อ											
5.1	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการฝึกอบรม										
5.2	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นเตรียมการฝึกอบรม										
5.3	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นปฐมนิเทศการฝึกอบรม										
5.4	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นดำเนินการฝึกอบรม										
5.5	การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นประเมินผลการฝึกอบรม										
6.	ภาพรวมของรูปแบบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบเปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปใช้ได้จริง										

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ
เกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบ
ปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ
เกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบ
ปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. อาจารย์ ธนโชค จันท์สูง
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. อาจารย์ ดร.กอบสุข คงมันัส
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุณี ชามาศย์
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. อาจารย์ พสุนาท สร้อยสุวรรณ
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
7. อาจารย์ ดร.ปรียา สมพีช
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
8. อาจารย์ ชัชฎา สกุนา
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณีฐา ฉางชูโต
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พูน ปณ ฑิต ชีเว

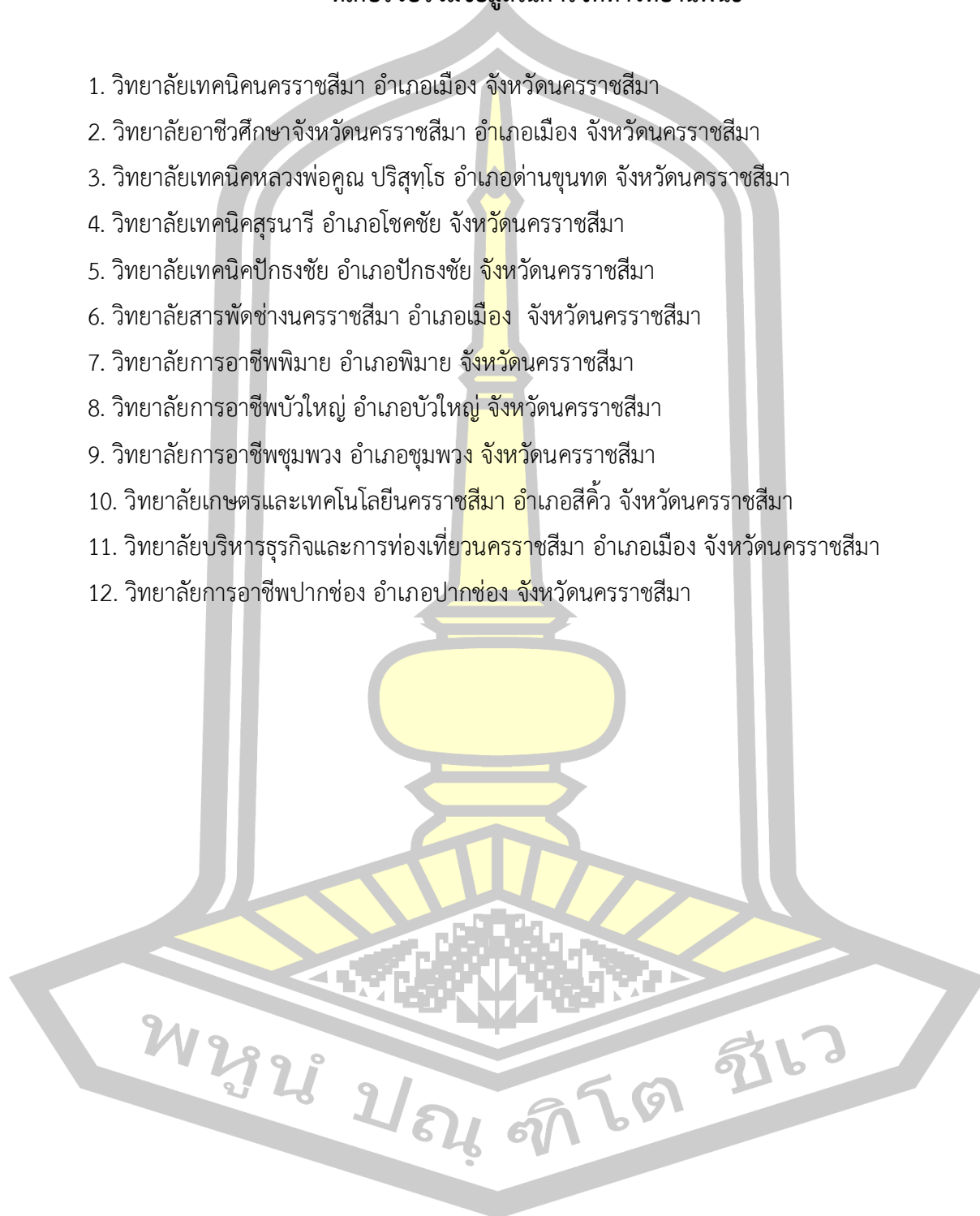
ภาคผนวก ฉ

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำ
วิทยานิพนธ์

พหุ ประทีป โสฬส

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์

1. วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
4. วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
5. วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
6. วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
7. วิทยาลัยการอาชีพพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
8. วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
9. วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
10. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
11. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
12. วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบ
สอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

พหุพันธ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

**รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างรูปแบบการฝึกอบรม
ผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิด
เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ พุ่มพวง
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. อาจารย์ ดร.ชุตีวัฒน์ สุวัตติพงษ์
อาจารย์ประจำสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. อาจารย์ ดร.ประพรธน์ พลชะชีวะ
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
5. อาจารย์ ดร.ธนวัฒน์ วรรณประภา
อาจารย์ประจำภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
6. อาจารย์ ดร.ชญัสรา อรณพ ณ อยุธยา
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรรยาท อัครจันทโชติ
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานะวัฒนา สุขวงศ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
9. อาจารย์ ดร.รตี ธนารักษ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุตรดิตถ์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สกมลศรี ศรีสารคาม
อาจารย์ประจำสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ภาคผนวก ซ

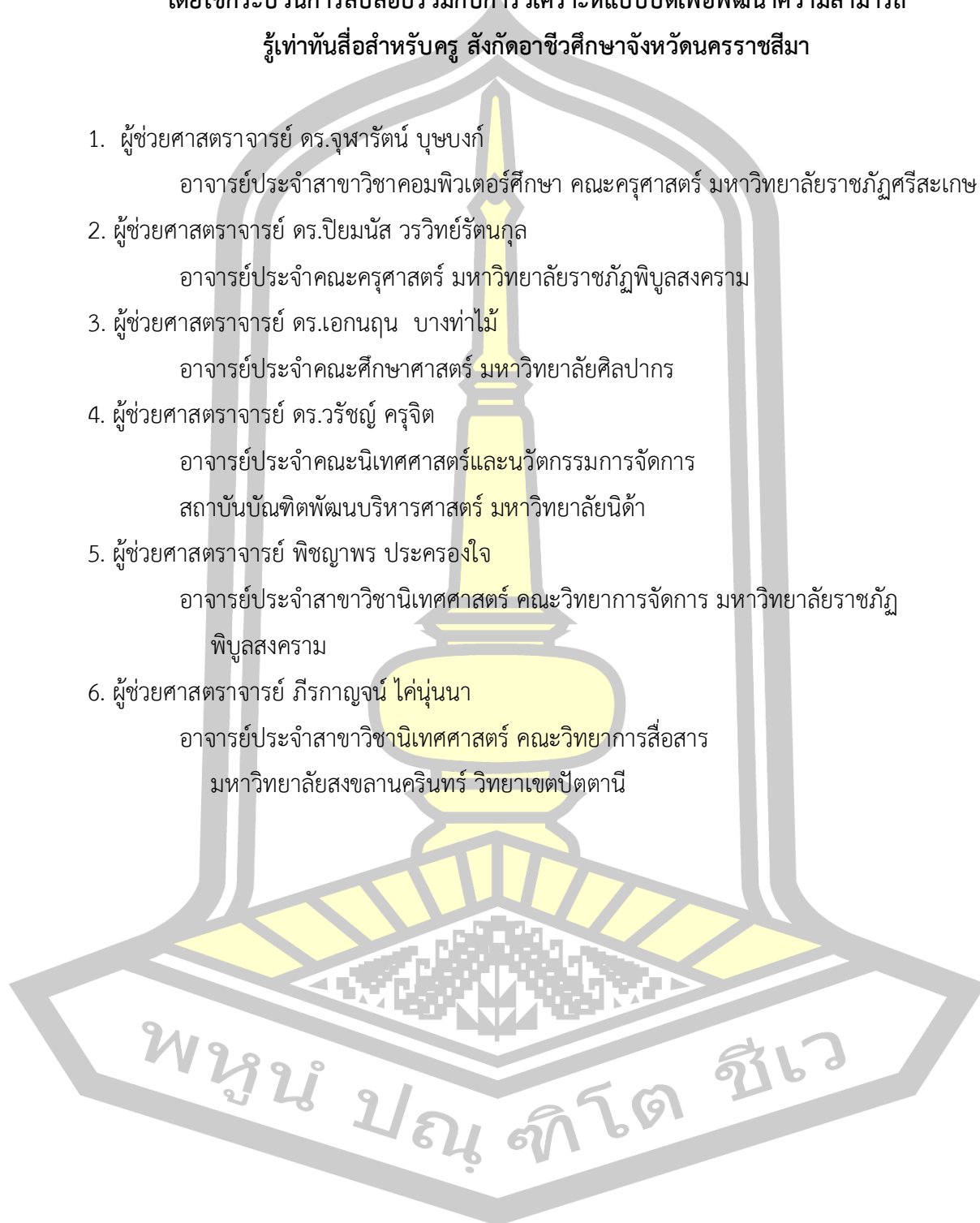
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคมโดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด

นครราชสีมา

พหุ ประทีป ชัยเว

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการฝึกอบรมผ่านสื่อสังคม
โดยใช้กระบวนการสืบสอบร่วมกับการวิเคราะห์แบบปิดเพื่อพัฒนาความสามารถ
รู้เท่าทันสื่อสำหรับครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัชญ์ ครุจิต
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิด้า
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชญพร ประครองใจ
อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา
อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพรปวีณ์ ฝ่าวิบาก
วันเกิด	วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 12 ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30210
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานราชการทั่วไป (ครู)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ ประสูโท ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30210
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ พ.ศ. 2556 ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว